

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ

ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΙΑ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΜΕΝΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΣΥΝΟΔΟΣ Γ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΙΣΤ'

Τετάρτη 17 Ιανουαρίου 2007

Αθήνα, σήμερα στις 17 Ιανουαρίου 2007, ημέρα Τετάρτη και ώρα 11.17' συνήλθε στην Αίθουσα της Γερουσίας η Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος, για να συνεδριάσει υπό την προεδρία του Προέδρου αυτής κ. **ΙΩΑΝΝΗ ΤΡΑΓΑΚΗ**.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αρχίζει η συνεδρίαση.

Εισερχόμαστε στην ημερήσια διάταξη με θέμα: Επεξεργασία και εξέταση των άρθρων 24 και 117 του Συντάγματος, όπως είχαμε αποφασίσει ομόφωνα και στην προηγούμενη συνεδρίασή μας, αλλά και σε προηγούμενες συνεδριάσεις. Δεν θα διακόψουμε καθόλου, θα πάμε συνέχεια, όπως πήγαμε και την περασμένη Τετάρτη – και πήγε και καλά – μέχρις ότου ολοκληρωθεί ο κατάλογος των εγγεγραμμένων συναδέλφων.

Θα ήθελα επίσης να σας ανακοινώσω ότι, όπως και στην προηγούμενη συνεδρίασή μας είχα αναφέρει, στην επόμενη συνεδρίασή μας, η οποία θα είναι στις 24 του μηνός, πάλι ημέρα Τετάρτη, θα συζητηθούν τα άρθρα 56, 57 και 115. Όμως – κι εδώ ζητώ και τη γνώμη σας – να συζητήσουμε και τα άρθρα 111 και 118 των μεταβατικών διατάξεων, τώρα, αφού τελειώσουν και τα άρθρα; Και μετά είναι μόνο οι προτάσεις συναδέλφων με πενήντα υπογραφές.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Τι προτείνετε; Γιατί δεν καταλάβαμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Να το πω ξανά. Στην επόμενη συνεδρίασή μας συζητάμε τα τελευταία άρθρα που έχουν απομείνει για να ολοκληρώσουμε τη διαδικασία της συζήτησης των άρθρων της πρότασης για την αναθεώρηση του Συντάγματος. Θα είναι τα άρθρα 56, 57 και 115, βασικά, δηλαδή, αυτά που αναφέρονται στο επαγγελματικό ασυμβίβαστο των Βουλευτών. Πλην όμως έχουμε αφήσει και τα άρθρα των μεταβατικών διατάξεων, το 111 και το 118, τα οποία αναφέρονται στις αναθεωρήσεις, αν θα γίνουν και πώς θα γίνουν. Προτείνω να τα συζητήσουμε και αυτά μαζί – δεν έχει και κανένα νόημα να τα συζητήσουμε αργότερα – για να κλείσουμε τα άρθρα, ώστε στην επόμενη συνεδρίασή μας, όποτε και αν γίνει αυτή,...

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: Ναι, συμφωνούμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Εγώ έχω προτείνει ήδη – και θέλω να υπάρξει θετική απάντηση σ' αυτό – να γίνει στις 30 του μηνός, Τρίτη πρωί. Η συνεδρίαση για τις προτάσεις των συναδέλφων Βουλευτών...

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: Το είπαμε και την προηγούμενη φορά αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Πολύ ωραία. Το είπαμε και το συμφωνήσαμε.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: Είπαμε την προηγούμενη φορά για την Τετάρτη στις 31 και για την Πέμπτη. Είναι στα Πρακτικά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Όχι, δεν είχαμε πει αυτό

την προηγούμενη φορά. Έχω τα Πρακτικά και τα μελέτησα. Είχα θέσει το ερώτημα και περίμενα απάντηση από σας. Είχα βάλει την εναλλακτική λύση εγώ – και θα ήθελα πραγματικά να σας παρακαλέσω να γίνει δεκτή αυτή η εναλλακτική πρόταση, αφού δεν μπορείτε την Τρίτη – εγώ πάντως προτείνω την Τρίτη στις 30 του μηνός – να συνεδριάσουμε την Τετάρτη στις 31 του μηνός, το πρωί, ώστε να συζητήσουμε τις προτάσεις με τις πενήντα υπογραφές και να κάνουμε απογευματινή συνεδρίαση, όχι συνεχόμενη – το εννοώ λέγοντας «απογευματινή» – για να ψηφίσουμε.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, κατ' αρχάς για τη συζήτηση των δύο μεταβατικών διατάξεων μαζί με τις υπόλοιπες εγώ δεν έχω αντίρρηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Καλά, δεν έχει και κανένα νόημα αυτό.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Φαντάζομαι ότι θα μας πάρει ο χρόνος και θα είναι δυνατή αυτή η συζήτηση.

Τώρα για τις 30 δεν μπορούμε γιατί έχουμε το κοινοβουλευτικό μας συμβούλιο. Προβλέπεται πάντα αυτήν την ημέρα και αυτήν την ώρα. Και είναι κάτι για το οποίο θα σας παρακαλούσα να μην επιμείνετε. Στις 31 να κάνουμε τη συνεδρίασή μας, να κάνουμε και απογευματινή, αν χρειάζεται. Υπάρχουν όμως και οι επί μέρους προτάσεις των συναδέλφων και οι προτάσεις των δύο άλλων κομμάτων, που έχουν και αυτά προτάσεις ενδεχομένως, δεν έχουν;

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Όχι.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Αν δεν έχουν τότε εντάξει. Εν πάση περιπτώσει, είναι οι προτάσεις αυτές, οι οποίες...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Έχουν και παραέχουν, αλλά επειδή δεν έχουν τον απαιτούμενο αριθμό των πενήντα υπογραφών δεν μπορούν να τεθούν προς συζήτηση. Παρ' όλα αυτά όμως έχει δοθεί η ευκαιρία – και ευχαριστώ που μου δίνετε την ευκαιρία να το αναφέρω – στους συναδέλφους της Αριστεράς που συμμετέχουν στην Επιτροπή κι έχουν εκφράσει τις απόψεις τους γενικά. Επομένως έχουν αναφερθεί και στις προτάσεις τους τις συγκεκριμένες σε πάρα πολλές περιπτώσεις.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Ωραία. Έχουν τη δυνατότητα να κάνουν προτάσεις δικές τους, τις οποίες θα ζητήσουν να υπογράψουν και Βουλευτές πέραν των κομμάτων τους. Έχουν κι αυτή τη δυνατότητα. Εν πάση περιπτώσει, οι προτάσεις, όποιες και αν είναι και από οπουδήποτε και αν προέρχονται, έχουν ανάγκη ένα χρόνο συζήτησης. Εμείς θα λέγαμε να κάνουμε στις 31 πρωινή συνεδρίαση, να κάνουμε απογευματινή, αλλά εάν, τελικά, ο χρόνος δεν μας επαρκεί να μην θεωρήσουμε κατά κάποιο τρόπο υπέρβαση το γεγονός ότι θα μπορούμε να κάνουμε την ψηφοφορία ή την έκφραση γνώμης, την 1η ή στις 2 Φεβρουα-

ρίου. Είναι δυνατόν και αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Δηλαδή η ψηφοφορία να γίνει την 1η Φεβρουαρίου.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Θα μπορούσαμε ενδεχομένως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Θα σας πω τη δική μου ένσταση τώρα πάνω στην πρότασή σας αυτή. Η δική μου ένσταση έγκειται στο γεγονός ότι θα ζητήσουμε δεκαήμερη παράταση από τη Βουλή για την υποβολή της Έκθεσης. Επ' ευκαιρία επαναλαμβάνω για πολλοστή φορά την πρότασή μου προς τους κυρίους ειδικούς εισηγητές. Οι ειδικές εισηγήσεις πρέπει να κατατεθούν στην Επιτροπή μας μέχρι την άλλη Τετάρτη, που είναι η καταληκτική ημερομηνία, διότι πρέπει να τις συμπεριλάβουμε στην Έκθεση που θα πρέπει να υποβάλουμε στην Ολομέλεια. Και θα επαναλάβω για πολλοστή φορά ότι αν δεν υποβληθούν οι εισηγήσεις των ειδικών εισηγητών, εγώ θα θεωρήσω ως εισηγήσεις των ειδικών εισηγητών τις αγορεύσεις τους στην Επιτροπή και θα τις συμπεριλάβω αυτούσιες, όπως έχουν.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: Ούτως ή άλλως αυτό υπάρχει μόνο. Δεν μπορεί να υπάρχει εισήγηση πέραν των Πρακτικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Μπορεί να υπάρχει ειδική εισήγηση των ειδικών εισηγητών στο ειδικό αντικείμενο που έχουν επεξεργαστεί.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: Πέραν των Πρακτικών;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Γιατί όχι πέραν των Πρακτικών;

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: Από πού κι ως πού;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Και στην προηγούμενη Αναθεώρηση του Συντάγματος το 2001 αυτός ήταν και ο λόγος για τον οποίο συμπεριλήφθηκαν και οι εισηγήσεις των ειδικών εισηγητών.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: Από τα Πρακτικά όμως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Όχι. Είχαν κληθεί πάλι και είχαν καταθέσει τις προτάσεις τους, όσοι είχαν καταθέσει.

Θα ήθελα, λοιπόν, να σας παρακαλέσω, επειδή θα πάρουμε δεκαήμερη παράταση, να μη συνεδριάσει η επιτροπή μια 1η Φεβρουαρίου. Αυτή είναι η παράκλησή μου. Θέλετε να το κάνουμε Δευτέρα;

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: Όχι, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Μάλιστα. Γιατί όμως δεν μπορείτε την Τρίτη, αφού το πολιτικό συμβούλιο του ΠΑ.ΣΟ.Κ. αρχίζει στις 14.00'.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Στις 10.00', κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Και τελειώνει πότε;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Άγνωστο, είναι κινητό. Μπορεί στις 13.00', στις 14.00', στις 15.00'.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: Και αν η Κυβέρνηση κάνει τίποτα το άτοπο –όπως είναι πολύ πιθανό!– η συνεδριάσή μας θα παραταθεί!

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΦΟΥΣΑΣ: Εκτός αν εσείς έχετε πολλά προβλήματα!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Κύριε Φούσα, χρόνια πολλά και μη διακόπτετε!

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΦΟΥΣΑΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Χρόνια πολλά και στον Αντώνη Σκυλλάκο. Του τα είπα από χθες.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: Και ευχαριστούμε για το κέρασμα!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Θέλετε να συνεδριάσουμε Τρίτη απόγευμα;

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, έχει επιτροπές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Γιατί σήμερα δεν έχει Ολομέλεια αυτήν την ώρα; Μην ακούω τέτοια επιχειρήματα. Πείτε «δεν θέλουμε Τρίτη». Γιατί δεν θέλετε να βρούμε απ' αυτήν τη δύσκολη θέση;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, βάζουν επιτροπές την Τρίτη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Τώρα αυτήν τη στιγμή τρεις επιτροπές συνεδριάζουν. Πάλι το επιχείρημά σας είναι μετέωρο.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, δεν αντιλαμβάνο-

μαι τη δυσκολία. Τι θα συμβεί αν την επομένη της Τετάρτης, την Πέμπτη, κάνουμε το κατάλοιπο που μας μένει της συνεδριάσεως;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Θα το συζητήσουμε. Δεν παίρνουμε απόφαση σήμερα. Θα το συζητήσουμε πάλι την επόμενη φορά.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Μην δίνουμε διαστάσεις στο θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Το θέτω στη βάση της σκέψης σας. Θα το συζητήσουμε πάλι την επόμενη φορά.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, μπορώ να έχω το λόγο;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Μην πάρει διαστάσεις το θέμα, διότι αν πάρει διαστάσεις θα είναι εκατέρωθεν.

Εγώ θέλω να σας πω κάτι άλλο για τα Πρακτικά. Ορθώς λέει ο κ. Βενιζέλος ότι τα κείμενα που θα σας δώσουν, ενδεχομένως, οι ειδικοί εισηγητές δεν μπορεί να αφίστανται των Πρακτικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Ασφαλώς και όχι!

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Δηλαδή δεν μπορούν να μπουν άλλα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Κάνουμε σύγκριση.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Μπορούν να τα διατυπώσουν, μπορούν να διορθώσουν επαναλήψεις ή συντακτικά λάθη. Αυτό να είναι καθαρό για να το ξέρουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Για να το ξεκαθαρίσουμε αυτό το θέμα –και έγινε και την προηγούμενη φορά– έγινε σύγκριση των γραπτών ειδικών εισηγήσεων που κατετέθησαν με την ομιλία του συγκεκριμένου ειδικού εισηγητή εδώ. Και τα μόνα που παρελήφθησαν ήταν φράσεις όπως «γίνεται φασαρία» και όταν διακόπτει ο ένας τον άλλον. Δεν μπορεί να υπάρχουν όλα αυτά στην έκθεση για τον ειδικό εισηγητή.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: Αυτά ασφαλώς θα τα διορθώσουμε. Μη μείνουν στην ιστορία του Έθνους τα λάθη μας!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Κύριε Κουβέλη, περιμένατε με πολλή υπομονή και έχετε το λόγο.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, εγώ ως ειδικός εισηγητής δεν θα καταθέσω καινούργιο κείμενο. Κατά συνέπεια, έχετε υποχρέωση ως εισήγηση να συμπεριλάβετε το σύνολο των ομιλιών που έχω κάνει επί των συγκεκριμένων άρθρων και, βεβαίως, αν χρειαστεί να απαλειφθούν αυτά, στα οποία ορθά αναφερθήκατε, θα παρακαλέσω τις όποιες απαλείψεις να έχω τη δυνατότητα να τις δώ και να τις διορθώσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Ξέρετε πόσο σας σέβομαι, θα ήθελα όμως να πω ότι δεν είστε ειδικός εισηγητής. Είστε ειδικός αγορητής.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Το ίδιο είναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Όχι, δεν είναι το ίδιο. Με συγχωρείτε πάρα πολύ. Είναι στα Πρακτικά καταχωρημένες και η δική σας και του κ. Σκυλλάκου.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Από ποια διάταξη απαγορεύεται;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Θα σας τη βρω και θα σας τη δώσω.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: Σωστό είναι να υπάρχουν τα κείμενα του Κ.Κ.Ε. και του Συνασπισμού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Ναι, αλλά επειδή έχετε αναφερθεί σ' όλες τις ενότητες, εγώ θα παρακαλέσω την υπηρεσία – και αυτό αφορά και εσάς, κύριε Κουβέλη και τον κ. Σκυλλάκο – να πάρουν όλες τις αγορεύσεις σας, χωρίς τις διακοπές. Γιατί εσείς έχετε ένα ιδιαίτερο πρόβλημα να φέρετε ειδική εισήγηση επί όλων των θεμάτων που συζητήθηκαν στις δεκαέξι συνεδριάσεις που έχουμε κάνει μέχρι τώρα. Άρα θα πάρουμε τις αγορεύσεις σας και θα τις δείτε οπωσδήποτε διορθωμένες – διότι θα βγάλουμε όλα τα άλλα που γίνονται στην Αίθουσα – και θα τις συμπεριλάβουμε και αυτές.

Αφού, λοιπόν, ολοκληρώσαμε, να μπούμε ξανά στη συζήτηση...

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, μέσω υμών να ακούσουμε, τελικώς, και να ενημερωθούμε οριστικά για το πρόγραμμα των επομένων συνεδριάσεων. Να καταλήξουμε, να το οριστικοποιήσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Κοιτάξτε να δείτε, ούτως ή άλλως στην επόμενη συνεδρίαση που θα είναι στις 24 του μηνός θα συζητήσουμε τα άρθρα 56, 57, 115, 111 και 118.

Η πρότασή μου ήταν να κάνουμε συνεδρίαση την Τρίτη, ώστε να συζητηθούν οι προτάσεις των συναδέλφων Βουλευτών που έχουν πενήντα υπογραφές και την Τετάρτη να κάνουμε μια αποκλειστική – ας την πούμε και πανηγυρική ίσως - συνεδρίαση, η οποία θα είναι η ψηφοφορία της Επιτροπής μας. Σ' αυτήν την ψηφοφορία στην Επιτροπή μας σας είχα πει και την προηγούμενη φορά ότι θα ψηφίσουμε κατ' άρθρον και κατά παράγραφο, δηλαδή κατά διάταξη και μάλιστα με συγκεκριμένη κατεύθυνση. Νομίζω ότι αυτός θα είναι και ο μπουύσουλας για τους συναδέλφους που θα ψηφίσουν στην Ολομέλεια της Βουλής, που στην Ολομέλεια της Βουλής είναι γνωστό ότι θα ψηφίσουμε μόνο άρθρα, δηλαδή, αν θα αναθεωρηθεί ή όχι ένα συγκεκριμένο άρθρο.

Από την πλευρά του ΠΑ.ΣΟ.Κ. λέγεται ότι δεν μπορούμε να κάνουμε συνεδρίαση την Τρίτη. Έχω την άποψη ότι επειδή οι προτάσεις των κυρίων συναδέλφων Βουλευτών με τις πενήντα υπογραφές είναι πέντε ή τέσσερις κατά βάση – διότι του κ. Σιούφα είναι μία και αφορά κάτι ρυθμιστικές αρχές, οι οποίες θέλουμε να μπουν στο Σύνταγμα, τη Ρ.Α.Ε. και την Αρχή Προστασίας του Καταναλωτή - νομίζω ότι δεν θα γίνει πολλή συζήτηση σ' αυτά.

Επομένως αν νομίζετε εσείς ότι μπορούμε να συμφωνήσουμε από τώρα, να καταναλώσουμε όλη την πρωινή μας συνεδρίαση στη συζήτηση των προτάσεων των συναδέλφων Βουλευτών που έχουν πενήντα υπογραφές και το απόγευμα της Τετάρτης να κάνουμε την ψηφοφορία, μπορούμε να το αποφασίσουμε ακόμα και τώρα.

Συμφωνεί η Επιτροπή;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Συνεπώς η Επιτροπή συνεφώνησε ομόφωνα. Την Τετάρτη το πρωί θα συζητήσουμε τις προτάσεις των συναδέλφων που έχουν τις πενήντα υπογραφές και το απόγευμα θα γίνει η ψηφοφορία.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΚΡΙΒΑΚΗΣ: Και οι προτάσεις;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Τις προτάσεις τις έχετε, σας έχουν διανεμηθεί.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ ΧΥΤΗΡΗΣ: Και αν δεν προφθάσουμε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Πιστεύω θα προκάνουμε.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΚΡΙΒΑΚΗΣ: Ποια ημερομηνία θα γίνει αυτό;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Είναι στις 31 του μηνός.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, να ρωτήσω κάτι;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Βεβαίως, κύριε Σκυλλάκο.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Δεν κατάλαβα καλά αν θα υπάρχει διαφορά στο περιεχόμενο της ψηφοφορίας, συγκριτικά δηλαδή της Επιτροπής μας με την Ολομέλεια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Αυτό το διευκρινίσαμε.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Θα υπάρχει κάποια διαφορά;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Θα το διευκρινίσουμε και τώρα, γιατί πιστεύω ότι είναι ένα από τα σοβαρότερα ζητήματα. Στην Επιτροπή μας ψηφίζουμε όχι μόνο κατ' άρθρον, αλλά και κατά παράγραφο. Παραδείγματος χάρι, ζητάμε την αναθεώρηση της παραγράφου 3 και 4 του άρθρου 24. Η ψηφοφορία θα γίνει εδώ στην Επιτροπή μας ξεχωριστά για την παράγραφο 3, ξεχωριστά για την παράγραφο 4 και με κατεύθυνση. Δηλαδή, θα υπάρχει ένα εισηγητικό σημείωμα σε έκταση μικρής παραγράφου, ότι η κατεύθυνση για την αναθεώρηση της διατάξεως τάδε είναι αυτή, ώστε να ξέρουμε εδώ πραγματικά – το είχε πει ο κ. Φούσας την προηγούμενη φορά – τι ψηφίζουμε. Στην Ολομέλεια, όπως ξέρετε, ψηφίζουμε μόνο το άρθρο αν θα αναθεωρηθεί ή όχι.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΦΟΥΣΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να είναι συγκεκριμένη, ειδική η κατεύθυνση. Υπάρχει ζήτημα. Ο Βουλευτής πρέπει να γνωρίζει τι ψηφίζει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Εδώ ή στην Ολομέλεια;

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΦΟΥΣΑΣ: Και εδώ και στην Ολομέλεια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Εδώ θα γίνει. Στην Ολομέλεια δεν είναι δικό μου θέμα. Θα το εισηγηθώ.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΦΟΥΣΑΣ: Εντάξει, αλλά πρέπει να γνωρίζει ο Βουλευτής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Δεν το προβλέπει ο Κανονισμός.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, μπορώ να έχω το λόγο;

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, παραδείγματος χάρι στο άρθρο 24 υπάρχει πρόταση από πενήντα Βουλευτές και θα ψηφίσει και η πλειοψηφία της Επιτροπής να αναθεωρηθεί η παράγραφος 3, όπως λέτε και η παράγραφος 4. Στην Ολομέλεια δεν μπορούμε να ψηφίσουμε το να γίνει αναθεώρηση στο σύνολο του άρθρου 24. Πρέπει να έχει πάλι περιορισμένο χαρακτήρα, δηλαδή στην παράγραφο 3 και 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Αντιλαμβάνομαι τον προβληματισμό σας, αλλά αυτό δεν αφορά το Προεδρείο.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Αν οι Βουλευτές της Επιτροπής μας πρέπει να γνωρίζουν τη δέσμευση με τι περιεχόμενο θα αλλάξει, το ίδιο πρέπει και οι Βουλευτές της Ολομέλειας. Δεν μπορεί να είναι διαφορετικά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Αντιλαμβάνομαι τον προβληματισμό σας.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΑΓΓΙΝΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, μπορώ να έχω το λόγο;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Κύριε Μαγγίνα, είχε ζητήσει το λόγο πιο μπροστά ο κ. Λοβέρδος. Μ' εσάς όμως θα κλείσουμε, για να τελειώσουμε.

Ορίστε, κύριε Λοβέρδο.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Νομίζω ότι και τα δύο, κύριε Πρόεδρε, είναι λυμένα στην κατεύθυνση που δώσατε και την ενισχύω.

Σ' ό,τι αφορά τις αναθεωρούμενες διατάξεις, την πρότασή μας, δηλαδή, στην επόμενη Βουλή, από την επιτροπή στην Ολομέλεια και από την Ολομέλεια στην Επιτροπή, έχουμε καταλήξει ότι θα πρέπει να έχουν, απολύτως, προσδιορισμένο χαρακτήρα: άρθρο, παράγραφος, εδάφιο, αν πρόκειται για πρόσθεση παραγράφου κ.ο.κ.

Σ' ό,τι αφορά τώρα το σκεπτικό της πρότασής μας, δεν μπορεί να είναι τίποτα περισσότερο πέρα από ένα σκεπτικό. Αυτό που λέει ο κ. Φούσας, το λέει με αγωνία γιατί έχουμε την εμπειρία του ασυμβίβαστου, σε σχέση με την προηγούμενη Αναθεώρηση και το έχει πει και στην Επιτροπή μας χίλιες φορές. Δίκιο έχει. Παρ' ό,τι όμως έχει δίκιο, δεν μπορεί να υπάρξει περαιτέρω προσδιορισμός από αυτόν ο οποίος επιτεύχθηκε κατά τη συζήτηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Σωστά.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Συνεπώς δεν μπορεί να προτείνουμε στην επόμενη Βουλή διατάξεις...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Χαίρομαι που συμφωνείτε μαζί μου. Αυτή είναι η πρακτική.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Προτείνουμε κατευθύνσεις που είναι θεμελιωμένες στα επιχειρήματά μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Αυτή είναι η πρακτική.

Ο κ. Μαγγίνας έχει το λόγο.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΑΓΓΙΝΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, ήθελα να ρωτήσω το εξής, γιατί δεν το αντιλαμβάνομαι ακριβώς.

Αυτή η Βουλή, όπως όλοι γνωρίζουμε, προσδιορίζει τις αναθεωρητέες διατάξεις και η επόμενη αποφασίζει για το περιεχόμενο της αναθεωρήσεως των αναθεωρητέων διατάξεων. Όταν λέτε – και ορισμένοι των συναδέλφων συνεφώνησαν μ' αυτό – ότι θα περιγράψουμε σ' αυτήν την έκθεση που θα υποβάλετε την κατεύθυνση, δεν το καταλαβαίνω.

Δηλαδή, ας πάρουμε ένα συγκεκριμένο άρθρο, το άρθρο 16. Υπήρξαν πολιτικές δυνάμεις που συμφωνήσαμε και πολιτικές δυνάμεις που δεν συνεφώνησαν. Ωστόσο και μεταξύ των εχόντων συμφωνήσει υπάρχουν αποκλίσεις. Αλλιώς εννοούμε εμείς, αλλιώς εννοεί το ΠΑ.ΣΟ.Κ. κλπ..

Θέλω, δηλαδή, να πω: Τι εννοείτε όταν λέτε: «θα περιγραφεί η κατεύθυνση γύρω από την Αναθεώρηση»; Αυτό θα ήθελα λίγο να το αντιληφθώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Θα το εξειδικεύσουμε λίγο.

Στην έκθεση την οποία εμείς θα υποβάλουμε προς την Ολομέλεια κάνουμε μια εισήγηση και η εισήγησή μας – σ' ό,τι αφορά την ψηφοφορία αναφέρομαι τώρα και όχι ως προς τα άλλα - λέει, παραδείγματος χάρι: «Άρθρο 5 παράγραφος 4, ατο-

μικά και διοικητικά μέτρα: Προτείνεται από την Επιτροπή ομόφωνα ...».

Η ψηφοφορία, σας το είπα και την προηγούμενη φορά, είναι «ομόφωνα», «κατά πλειοψηφία» και «κατά ευρύτατη πλειοψηφία». Είναι λίγο αδόκιμος ο όρος «ευρύτατη πλειοψηφία» αλλά, τέλος πάντων, καθιερώθηκε να χρησιμοποιείται και θα τον χρησιμοποιήσουμε και εμείς.

Λέει, λοιπόν: «Προτείνεται ομόφωνα η αναθεώρηση της παραγράφου 4 του άρθρου 5 προς την κατεύθυνση της δυνατότητας επιβολής ατομικών και διοικητικών μέτρων μόνο ως παρεπόμενης ποινής σε περίπτωση καταδίκης για εγκλήματα του κοινού ποινικού δικαίου».

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΚΡΙΒΑΚΗΣ: Αυτό το «προς την κατεύθυνση»....

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Πρέπει να αναφέρεται η κατεύθυνση προς την οποία οδηγείται.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΚΡΙΒΑΚΗΣ: Το αντίθετο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Δεν πρέπει να αναφέρεται; Εγώ νομίζω ότι πρέπει.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΚΡΙΒΑΚΗΣ: Κρίνεις μόνο το αναθεωρητέο ή μη της διάταξης, τίποτε άλλο.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Δεν είναι έτσι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Συνεχίστε, κύριε Μαγγίνα.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΑΓΓΙΝΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, επιμένω να μην αντιλαμβάνομαι το πως θα διατυπωθεί η κατεύθυνση, εν πάση περιπτώσει, για όλα τα άρθρα, γιατί κάπου μπορεί αυτό να είναι δυνατόν, ιδίως όπου υπήρξε ομοφωνία. Αυτό είναι το ένα.

Και το δεύτερο είναι το εξής: Η περιγραφή αυτού που αποκαλούμε «κατεύθυνση» αποτελεί οιονεί μια δέσμευση της επομένης Βουλής και διερωτώμαι εάν και ουσιαστικά και τυπικά έχουμε τη δυνατότητα να κάνουμε κάτι. Δηλαδή, τι θα έρθουμε να πούμε για το άρθρο «X» στο οποίο συνεφώνησε το Π.Α.Σ.Ο.Κ. και η Νέα Δημοκρατία, αλλά είχαμε διαφορετικές απόψεις σε κάποια επί μέρους θέματα τα οποία είναι καταγεγραμμένα στις αγορεύσεις των εισηγητών, των ειδικών εισηγητών, κλ.π.;

Θέλω, δηλαδή, να πω ότι όπου είναι δυνατόν να υπάρξει αυτό που λέτε «κατεύθυνση», ας υπάρξει. Αλλά μήπως είναι λίγο επικίνδυνο και δημιουργήσει πρόβλημα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΚΡΙΒΑΚΗΣ: Είναι παράνομο αυτό που λέτε, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Ο συνάδελφος κ. Παναγιωτόπουλος έχει το λόγο.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα επαναλάβω το αυτονόητο. Η διαδικασία στην οποία έχουμε την τιμή να συμμετέχουμε ως μέλη της Επιτροπής Αναθεώρησης δεν είναι ούτε τεχνική, ούτε νομοτεχνική, ούτε νομοπαρασκευαστική διαδικασία. Είναι ουσιαστική πολιτική διαδικασία.

Δεν θα είχε, λοιπόν, νόημα καμία πρόταση από αυτές που συζητούμε, του οποιουδήποτε πολιτικού φορέα αναλαμβάνει την πρωτοβουλία να τη διατυπώνει, εάν δεν υπήρχε ο αποχρών λόγος, η πολιτική συλλογιστική με βάση την οποία ο κάθε πολιτικός φορέας προχωρεί στη διατύπωση της πρότασης αυτής. Γι' αυτό και τα Πρακτικά αυτής της Επιτροπής, πέραν των τελικών προτάσεων που τίθενται σε ψήφιση, έχουν τη δική τους ξεχωριστή σημασία. Και σε πολλές περιπτώσεις όσοι έχουμε κάνει δικηγορία και ακροατήρια γνωρίζουμε ότι για θέματα που αφορούν το Σύνταγμα γίνεται και επίκληση των Πρακτικών και των όσων έχουν ειπωθεί κατά τη συζήτηση της Αναθεωρητικής διαδικασίας ενώπιον τακτικών δικαστηρίων. Αυτό είναι γνωστό.

Κατά συνέπεια, αυτό που λέμε δεν είναι οι επί μέρους διαφοροποιήσεις αν θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται ή όχι. Ασφαλώς η Βουλή αυτή –διότι μιλάμε για προαναθεωρητική διαδικασία– δεν δεσμεύει ως προς την τελική διατύπωση κανέναν. Ωστόσο η πολιτική συλλογιστική, η πολιτική επιχειρηματολογία, η βασική κατεύθυνση, ο βασικός λόγος, ο αποχρών λόγος για τον οποίο κάποιος ζητεί την αναθεώρηση μιας συγκεκριμένης διάταξης, θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται και να είναι και σαφής, σαφέστατος....

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΑΓΓΙΝΑΣ: Αιτιολογία, ναι.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Δεν μπορεί να μην υπάρχει αιτιώδης συνάφεια μεταξύ κάποιας συλλογιστικής πολιτικής και

της τελικής πρότασης και αυτή να μην εμπεριέχεται και να μην κρίνεται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Ευχαριστώ πολύ.

Επειδή βλέπω πολλά χέρια σηκωμένα, θα παρακαλούσα να το κλείσουμε σύντομα το θέμα και θα το κλείσουμε.

Ο κ. Κωνσταντόπουλος έχει το λόγο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ: Νομίζω ότι όλοι συμφωνούμε ότι το θέμα δεν είναι διαδικαστικό ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Αν ήταν διαδικαστικό, θα το είχαμε λύσει.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ: ... και δεν θα λύσουμε διά της διαδικασίας θέματα πολιτικής ουσίας.

Εδώ έχουμε μια αναθεωρητική λειτουργία. Με κάποιο πολιτικό σκεπτικό, εκείνοι οι οποίοι ζητούν την Αναθεώρηση άρθρων του Συντάγματος, υποβάλλουν την πρόταση. Το πολιτικό σκεπτικό, με το οποίο υποβάλλονται οι προτάσεις είναι συγκεκριμένο. Έχουμε προτάσεις που λένε ότι πρέπει να αναθεωρηθεί το άρθρο 24. Είμαι μεταξύ εκείνων που πιστεύουν ότι δεν πρέπει να αναθεωρηθεί το άρθρο 24. Αν επισημάνουμε αυτήν την ουσιαστική αφετηρία ότι για κάποιους πρέπει να αναθεωρηθεί, τότε με ποιο σκεπτικό πρέπει να αναθεωρηθεί;

Η συζήτηση που γίνεται, δείχνει κάτι άλλο. Ότι πρέπει να αναθεωρηθεί η διαδικασία περί Αναθεώρησης; Διότι λειτουργεί διαρκώς η δυσπιστία ότι εάν πούμε τώρα «ναι» στην Αναθεώρηση, δεν ξέρουμε τι θα γίνει στην αιριανή Βουλή. Αυτή η διαδικασία, λοιπόν, της αναθεώρησης πρέπει να αναθεωρηθεί, για να μην δημιουργούνται αυτές οι εμπλοκές.

Και το σοβαρότερο: Η αναθεώρηση του άρθρου 24 σημαίνει για όσους τη ζητάνε, ότι οδηγεί σε διαφορετικές ρυθμίσεις από τις υπάρχουσες. Το προστατευόμενο έννομο αγαθό θα ρυθμίζεται με διαφορετικό τρόπο, γι' αυτό ζητάτε αναθεώρηση. Εάν σας καλύπτει η ρήτρα του Συντάγματος, που προστατεύει το συλλογικό αγαθό του δάσους, δεν ζητάτε αναθεώρηση. Επειδή, όμως, το σκεπτικό σας είναι διαφορετικό, οδηγούμαστε σε μια διαδικασία διαφορετικών ρυθμίσεων.

Επί της αρχής, λοιπόν, αναπτύξετε το σκεπτικό σας και μ' αυτό το σκεπτικό ζητάτε Αναθεώρηση του Συντάγματος. Δεν ήρθαμε εδώ για να λέμε: «Να αναθεωρηθεί; Ναι. Να μην αναθεωρηθεί; Όχι». Με το σκεπτικό του ο καθένας αναπτύσσει τις προτάσεις του.

Βάλατε σε αναθεώρηση το άρθρο 24. Το αναθεωρήσαμε το 2001, το αναθεωρήσαμε την προηγούμενη φορά και διαρκώς εδώ το άρθρο αυτό είναι στο στόχαστρο. Το γιατί, εξηγήστε το. Εξηγήστε γιατί το άρθρο 24 είναι διαρκώς στο στόχαστρο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Ευχαριστούμε, κύριε Πρόεδρε.

Θα δώσω το λόγο στον κ. Βενιζέλο, μετά στον κ. Λοβέρδο, στον κ. Φούσα και στον κ. Παυλόπουλο, για να κλείσουμε αυτό το θέμα.

Ορίστε, κύριε Βενιζέλο, έχετε το λόγο.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα πω λίγο την ιστορία της προηγούμενης Αναθεωρητικής διαδικασίας και να θυμίσω τι λέει το Σύνταγμα.

Σύμφωνα με το άρθρο 110 του Συντάγματος εφόσον υποβληθεί πρόταση Αναθεώρησης από πενήντα τουλάχιστον Βουλευτές, η Βουλή που επιλαμβάνεται, αποφαινεται με πλειοψηφία των τριών πέμπτων ή εναλλακτικά με απόλυτη πλειοψηφία εάν συντρέχει ανάγκη αναθεώρησης συγκεκριμένων απαριθμούμενων διατάξεων.

Όμως, πριν φτάσουμε στο να αποφανθεί η πρώτη αυτή Βουλή για το εάν υπάρχει ανάγκη ή όχι αναθεώρησης κάποιας διάταξης – με την έννοια που είπαμε την προηγούμενη φορά ότι αναθεώρηση είναι η αυθεντική ερμηνεία, η τροποποίηση, η αντικατάσταση ή η προσθήκη μιας διάταξης συμπεριλαμβανομένης και της ερμηνευτικής δήλωσης– έχουμε προτάσεις πενήντα Βουλευτών. Οι προτάσεις αυτές έχουν υποβληθεί – είναι η πρόταση των Βουλευτών της Νέας Δημοκρατίας και η πρόταση των Βουλευτών του Π.Α.Σ.Ο.Κ.– και οι προτάσεις κατατείνουν στην ανάγκη αναθεώρησης ενός καταλόγου διατάξεων με συγκεκριμένη κατεύθυνση, διότι στις προτάσεις που έχουν καταθέσει οι ομάδες των δύο κομμάτων μνημονεύεται η συγκεκριμένη κατεύθυνση.

Η Επιτροπή Αναθεώρησης συγκροτείται κατά τον Κανονισμό για να επεξεργαστεί τις συγκεκριμένες προτάσεις και να διαφωτίσει την Ολομέλεια επί των προτάσεων. Εφόσον οι προτάσεις περιλαμβάνουν και κατεύθυνση και εφόσον στην έκθεσή της η Επιτροπή πρέπει να αξιολογήσει τις προτάσεις και να εισηγηθεί στην Ολομέλεια, αξιολογεί και την κατεύθυνση και το διατακτικό που είναι η ανάγκη αναθεώρησης.

Αυτό το λαμβάνει υπ' όψιν η Ολομέλεια και αποφαινεται, αν αποφανθεί, μόνο για την ανάγκη Αναθεώρησης. Άρα στην έκθεση της Επιτροπής, ακριβώς επειδή οι προτάσεις επί των οποίων επιλαμβάνομεθα περιλαμβάνουν κατεύθυνση, υπάρχει η γνώμη της Επιτροπής για την κατεύθυνση. Η Ολομέλεια, όμως, αφού τα λάβει όλα αυτά υπ' όψιν, αποφαινεται μόνο για το αν υπάρχει ανάγκη ή όχι.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΚΡΙΒΑΚΗΣ: Και η Επιτροπή.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: Η Επιτροπή αποφαινεται και για την ανάγκη...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΚΡΙΒΑΚΗΣ: Μιλάμε για την ψηφοφορία ή λέμε αναθεωρείται το άρθρο τάδε;

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: Η έκθεση της Επιτροπής έχει μία ψηφοφορία, η οποία εδώ μάλιστα δεν γίνεται με τα τρία πέμπτη, είναι η συνήθης πλειοψηφία του Κανονισμού της Βουλής. Γι' αυτό είναι άλλος ο ρόλος της Επιτροπής, ο οποίος είναι εισηγητικού και ενημερωτικού χαρακτήρα για την Ολομέλεια και άλλος ο ρόλος της Ολομέλειας.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Ακριβώς.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΚΡΙΒΑΚΗΣ: Στην ψηφοφορία δεν ψηφίζουν με κατεύθυνση. Είναι γραμμένα στα Πρακτικά.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, μπορώ να πω την άποψή μου, γιατί πρέπει να εξέλθω της Αιθούσας;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Γιατί θέλετε να βγείτε; Πού θα πάτε, σε ποιο κανάλι;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Σε κανένα, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Ορίστε, έχετε το λόγο.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, κατ' αρχάς θέλω να ενισχύσω την πρότασή σας να ολοκληρώνουμε μ' αυτό το διαδικαστικό θέμα.

Νομίζω ότι δεν υπάρχουν πλείονες προτάσεις και ενδεχόμενα. Μόνο μία εκδοχή προκύπτει από το Σύνταγμα και από τον Κανονισμό. Εμείς, όλοι οι Βουλευτές, τα κόμματα, κυρίως, διατυπώσαμε προτάσεις. Οι προτάσεις συζητήθηκαν εδώ, ενισχύθηκαν, θεμελιώθηκαν κατά τα επιχειρήματα. Τελεία και παύλα. Στη συνέχεια, θα ψηφίσουμε με τη διαδικασία που ο κ. Βενιζέλος ανέφερε και που ακολουθήσαμε και στις προηγούμενες Αναθεωρήσεις, για να καταλήξουμε.

Το άρθρο 110, παράγραφος 2 του Συντάγματος, αλλά και το άρθρο 119 του Κανονισμού της Βουλής, κύριε Υπουργέ, ορίζουν ότι και εδώ και στην Ολομέλεια αυτό είναι το σκεπτικό και αυτή είναι η πρακτική μας. Θεμελιώνουμε προτάσεις, ψηφίζουμε αναθεώρηση διατάξεων και τίποτε άλλο. Από εμάς εδώ, θα πάει στην Ολομέλεια η πρότασή μας για τις αναθεωρητέες διατάξεις και το σκεπτικό μας, όπως αυτό θεμελιώθηκε σε συζητήσεις και στην οργανωμένη κατάθεση των προτάσεων.

Τώρα, η ενδεχόμενη προσθήκη, δηλαδή, αν πούμε, όπως λένε αρκετοί συνάδελφοι, να αναθεωρηθεί το άρθρο 57, παράγραφος 1 κατά την κατεύθυνση άλφα, βήτα ή γάμα, δεν έχει καμία – μα απολύτως καμία – πρακτική σημασία. Η Βουλή η οποία θα αναθεωρήσει, είναι η επόμενη. Είναι αδέσμευτη, προκύπτει από τη σαφή έκφραση λαϊκής κυριαρχίας. Πολιτικά έχει σημασία το σκεπτικό του κάθε κόμματος, αλλά νομικά ουδεμία σημασία έχει.

Συνεπώς εάν εσείς θέλετε, λόγω καλοσύνης, να συνοδεύσετε κάθε πρότασή μας προς την Ολομέλεια με σκεπτικό ή σκεπτικά, μπείτε στον κόπο. Καμία υποχρέωση, όμως, δεν έχετε και καμία σημασία αυτό δεν έχει. Ότι σκεπτικό κάθε Βουλευτής ή κάθε κόμμα έχει, αποτυπώνεται και στην πρόταση και στη συζήτηση εδώ και στα επιχειρήματα του καθενός.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Ο κ. Φούσας έχει το λόγο.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΦΟΥΣΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι το προέχον θέμα είναι όταν καλούνται οι Βουλευτές να ψηφίσουν, να γνω-

ρίζουν τι ψηφίζουν. Και όπως είναι προφανές, δεν είναι μόνο οι Βουλευτές της παρούσας Επιτροπής οι οποίοι θα κληθούν να ψηφίσουν, αλλά είναι και οι Βουλευτές όλης της Βουλής, οι τριακόσιοι.

Άρα, λοιπόν, εκείνο το οποίο πρέπει να μας απασχολήσει – και με απασχολεί ιδιαίτερα εμένα επ' ευκαιρία της παρατηρήσεως του κ. Μαγγίνα – είναι, πράγματι, αν οι τριακόσιοι Βουλευτές, που θα κληθούν να ψηφίσουν, θα ξέρουν την κατεύθυνση κάθε αναθεωρητέας διάταξης, διότι αλλιώς θα συμβεί αυτό το οποίο συνέβη το 2001 με το επαγγελματικό ασυμβίβαστο, το οποίο δεν το συζητήσαμε ούτε στην Προαναθεωρητική Βουλή ούτε στην Αναθεωρητική Επιτροπή και ήρθε στο τέλος της αναθεωρητικής συζήτησης στην Ολομέλεια και ψήφισαν οι Βουλευτές.

Ακούστε, όμως, τι είχε συμβεί. Όταν οι Βουλευτές δεν ήξεραν ότι θα καθιερωθεί το επαγγελματικό ασυμβίβαστο – θα ενθυμείστε τότε το άρθρο 57- το άρθρο 57 ως αναθεωρητέο πήρε διακρίσεις εξήντα επτά ψήφους. Όταν, όμως, μετά στην Αναθεωρητική Βουλή, γνώριζαν πλέον οι Βουλευτές τι θα ισχύει με το επαγγελματικό ασυμβίβαστο, πήρε μόνο εκατόν εξήντα επτά ψήφους.

Αυτό σημαίνει, όπως είναι γνωστό...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Ας πρόσεχαν και ας μελετούσαν.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΦΟΥΣΑΣ: Μα σας επαναλαμβάνω, ότι πρώτη φορά στην Ολομέλεια εμφανίστηκε. Όταν πρέπει να έχουμε εκατόν ογδόντα ψήφους στη μία και εκατόν πενήντα ψήφους στην άλλη, αλλά στην πρώτη διαδικασία που πήρε εκατόν ογδόντα ψήφους και όχι εκατόν πενήντα ψήφους δεν είχε τεθεί θέμα επαγγελματικού ασυμβίβαστου, αλλά μόνο το άρθρο 57 συνολικά, αντιλαμβάνεστε τι πρόβλημα υπάρχει.

Η εισήγησή μου είναι η εξής: Πρώτον, ασφαλώς το δικό μας πόρισμα πρέπει να έχει κατεύθυνση. Δεν ξέρω αν μπορούμε να έχουμε στην Ολομέλεια αυτό της προαναθεωρητικής – αυτό είναι ένα ζήτημα, εδώ είναι το θέμα που πρέπει να προσέχουν οι Βουλευτές, ας διαβάσουν τα Πρακτικά της προαναθεωρητικής Επιτροπής – αλλά πάντως πρέπει να έχει κατεύθυνση.

Τέλος, τι θα γίνει με τυχόν προσθήκες στην Ολομέλεια της Αναθεωρητικής Βουλής; Αυτό θα το δούμε. Όμως, είναι ένα πρόβλημα, αφού το άρθρο 110 θέλει εκατόν ογδόντα ψήφους και εκατόν πενήντα ψήφους και όταν ψηφίζουν οι Βουλευτές πρέπει να ξέρουν το περιεχόμενο και την κατεύθυνση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Ευχαριστούμε.

Ο κ. Κουβέλης έχει το λόγο και θα κλείσουμε με την ομιλία του.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Κύριοι συνάδελφοι, βεβαίως, πρέπει να συνοδεύει στην Ολομέλεια της Βουλής η όποια απόφασή μας με τα σχετικά πρακτικά που ομιλούν για κατευθύνσεις, αλλά να ξέρουμε ότι η επόμενη Βουλή δεν δεσμεύεται από τις κατευθύνσεις της προηγούμενης Βουλής.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Είναι γνωστό αυτό. Δεσμευόμαστε, όμως, ως πολιτικοί από το θέμα της συνέπειας. Δεν μπορούμε να λέμε άλλα στην προαναθεωρητική διαδικασία και άλλα στην τελική διαδικασία αναθεώρησης.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Κύριε Παναγιωτόπουλε, δεν έχετε δίκιο. Σας παρακαλώ, εγώ δεν διέκοψα κανέναν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Σας παρακαλώ πολύ, κύριε Παναγιωτόπουλε. Πράγματι, ο κ. Κουβέλης δεν διακόπτει ποτέ.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Αυτό το λέω, διότι δεν υπάρχει νομική δέσμευση για το τι θα κάνει η επόμενη Βουλή.

Κατά συνέπεια, κύριε Παναγιωτόπουλε, όσοι ψηφίζουν να αναθεωρηθεί επί παραδείγματι το άρθρο 16, να ξέρουν ότι η επόμενη Βουλή, με τους όποιους συσχετισμούς διαμορφωθούν, θα ψηφίσει ό,τι θέλει για το άρθρο 16. Το ίδιο ισχύει και για το άρθρο 24.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Όχι, ό,τι θέλει.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα μπορούσα να πω μόνο μία φράση;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Μία φράση μόνο, κύριε Βενιζέλο.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: Ακούστε, εγώ συμφωνώ πλήρως με τον κ. Κουβέλη. Η επόμενη Βουλή θα κάνει ό,τι θέλει. Εφόσον δε η ανάγκη αναθεώρησης μιας διάταξης ψηφιστεί με πλειοψηφία μεγαλύτερη των εκατόν ογδόντα, η επόμενη Βουλή θα κάνει ό,τι θέλει με την απλή πλειοψηφία των εκατόν πενήντα ενός Βουλευτών.

Επίσης, είναι προφανές ότι η κατεύθυνση είναι μία γενική πολιτική δήλωση. Η διατύπωση μιας συνταγματικής διάταξης κρύβει πλούσιο νομικό και ρυθμιστικό περιεχόμενο σε κάθε λέξη, σε κάθε «ι» το οποίο υπάρχει στο κείμενο, σε κάθε σημείο στίξης.

Άρα, καμία σχέση δεν έχει η γενική πολιτική δήλωση που, βεβαίως, διατυπώνεται με την τελική νομοτεχνική κατάσταση, η οποία μπορεί να κρύβει λύσεις οι οποίες τώρα δεν βρίσκονται στο μυαλό κανενός, εάν πρόκειται για καλόπιστους ανθρώπους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Ορίστε, κύριε Υπουργέ, έχετε το λόγο.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης): Κύριε Πρόεδρε, δεν θέλω να προσθέσω άλλα επιχειρήματα σ' εκείνα που ακούστηκαν σχετικά με το περιεχόμενο και την ερμηνεία του άρθρου 110 του Συντάγματος, γιατί νομίζω ότι συζητάμε για ένα πράγμα, το οποίο είναι λελυμένο από την ίδια τη διατύπωση του άρθρου αυτού.

Σας διευκρινίζω ότι είμαι από εκείνους που πιστεύουν ότι σ' αυτήν τη φάση η Βουλή, και δη η Ολομέλεια, θα καθορίσει ειδικά ποιες είναι οι αναθεωρητέες διατάξεις, όχι μόνο κατ' άρθρον, αλλά και κατά παράγραφο, όπως είπαμε. Αλλά σε καμία περίπτωση δεν δεσμεύεται η επόμενη Βουλή για το περιεχόμενο που θα δώσει.

Πρέπει να προσέξουμε, όμως, κάτι γιατί συζητάμε στην Επιτροπή ακόμα. Το τι θα κάνει η Ολομέλεια, είναι θέμα της Ολομέλειας.

Ποιος είναι ο ρόλος της Επιτροπής κατά το άρθρο 110 και δεν αναφέρει την Επιτροπή το άρθρο 110. Ο ρόλος της Επιτροπής προκύπτει από τον Κανονισμό της Βουλής. Κάνει επεξεργασία των προτάσεων. Των προτάσεων που, κατά το Σύνταγμα, νομίμως εισάγονται προς συζήτηση.

Άρα, έχουμε προτάσεις οι οποίες είναι παραδεκτές –για να χρησιμοποιήσω ένα νομικό όρο– προς συζήτηση - γιατί έχουν τον αναγκαίο αριθμό υπογραφών συναδέλφων - και αυτές τις επεξεργάζεται η Επιτροπή. Και το πόρισμα της Επιτροπής πηγαίνει στην Ολομέλεια.

Εμείς δεν έχουμε να κάνουμε τίποτα άλλο παρά να διαβιβάσουμε στην Ολομέλεια τις προτάσεις, όπως υπεβλήθησαν, τις συζητήσεις που κάναμε και την ψηφοφορία την οποία θα κάνουμε, σχετικά με το τι λείπει αυτή η Επιτροπή για κάθε μία διάταξη χωριστά, χωρίς όμως να μπορούμε να καθορίσουμε άζωνες αναθεώρησης. Δεν είναι δυνατόν να το κάνουμε.

Αυτό κατά την εκτίμησή μου - αλλά δεν μπορώ να προκαταλάβω τι θα πει η Ολομέλεια - δεν μπορεί να το κάνει ούτε η Ολομέλεια σ' αυτήν τη φάση. Είναι δουλειά της επόμενης Βουλής.

Και σ' αυτό το οποίο είπα προηγουμένως ο κ. Φούσας, αλλά και άλλοι συνάδελφοι για το θέμα του ασυμβιβάστου, θα ήθελα να πω ότι το ζήτημα την προηγούμενη φορά δεν προέκυψε γιατί αιφνιδιάστηκαν οι Βουλευτές. Πρέπει να είμαστε ειλικρινείς.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΦΟΥΣΑΣ: Για τις ψήφους;

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης): Μα δεν αιφνιδιάστηκαν. Ήξεραν πολύ καλά οι Βουλευτές, εκείνοι που ψήφισαν υπέρ του ασυμβιβάστου, κάτι που έπρεπε να το έχουμε λάβει υπ' όψιν μας. Δηλαδή ότι δεν περιλαμβανόταν στην πρόταση εκείνη που είχε υποβληθεί τότε.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΦΟΥΣΑΣ: Αυτό είναι το θέμα μας.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης): Κύριε Φούσα, και αν ακόμα είχαν μπει άζωνες, δεν δεσμευόταν η επόμενη Βουλή. Κάποιοι συνάδελφοι έκριναν και το έκριναν συνειδητά. Εγώ ήμουν από τους αντίθετους και το ξέρετε καλά.

Κύριε Φούσα, σας λέω ξανά ότι το «σφάλμα» – εντός ή εκτός εισαγωγικών, όπως θέλετε πάρτε το - είναι ότι δεν περιλαμβανόταν

νόταν στην πρόταση. Ήταν ένα θέμα διαδικαστικό που έπρεπε να εξετάσουμε εάν ήταν δυνατόν να αναθεωρηθεί διάταξη που δεν είχαμε κρίνει αναθεωρητέα στην πρώτη φάση. Εκεί είναι το ζήτημα και όχι το θέμα των συναδέλφων που ψήφισαν όπως ψήφισαν. Μην το μπερδεύουμε το ζήτημα.

Για να μην μπερδεύουμε, λοιπόν, τα πράγματα - γιατί ό,τι πρακτική ακολουθούμε σ' αυτήν τη φάση πρέπει να την τηρήσουμε και για το μέλλον - επαναλαμβάνω ότι η Επιτροπή μας έχει ρόλο επεξεργασίας και δεν έχει να κάνει τίποτα παραπάνω. Δεν μπορεί να επιβάλει στην αναθεωρητική Βουλή μετά τις εκλογές ποιο περιεχόμενο θα δοθεί. Είναι κυρίαρχο θέμα της επόμενης Βουλής.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Κύριοι συνάδελφοι, ας κλείσουμε το θέμα.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα το λόγο για τη διαδικασία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Ορίστε, κύριε Πάγκαλε.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, επειδή ο πλούτος των επιχειρημάτων και η τέχνη με την οποία όλα αυτά αναπτύχθηκαν έχει εξαντλήσει το θέμα και μέχρι ένα σημείο και εμάς, και για όσους από μάς είμαστε ήσυχες νομικοί ή δεν είναι καθόλου νομικοί, αλλά και για το κοινό το οποίο θα παρακολουθήσει αυτήν τη συζήτηση μιας ώρας που κάνουμε και του οποίου εικάζω την αμηχανία σ' αυτό το σημείο, μήπως θα μπορούσατε εσείς να μας πείτε με τη γνώση σας ως πολιτικός μηχανικός ταχέως και συγκεκριμένα τι κατά την άποψή σας πρόκειται να κάνουμε, για να τοποθετηθούμε επ' αυτού και να περάσουμε στην ουσία;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Ευχαριστώ πολύ για την εμπιστοσύνη που δείξατε στο επάγγελμα κατ' αρχάς.

Όμως, εγώ ακούγοντας προσεκτικά, αντιλαμβάνομαι ότι η μοναδική τραυματική εμπειρία από την προηγούμενη Βουλή ήταν το άρθρο 57, δηλαδή για το επαγγελματικό ασυμβίβαστο. Ο κ. Παυλόπουλος το έφερε γύρω-γύρω, αλλά δεν είπε την πραγματικότητα για την οποία οι Βουλευτές ψήφισαν. Και ας αφήσουμε ότι δεν ήξεραν τι ψήφισαν. Ήξεραν πολύ καλά τι ψήφισαν.

Και επειδή βλέπω ισχυρή μειοψηφία μόνο από τον κ. Φούσα, θα συμφωνήσω απόλυτα και με την πρόταση του κ. Ακριβάκη. Την διατύπωσε με μια φράση, αλλά αυτή είναι η πρόταση.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΚΡΙΒΑΚΗΣ: Και να σας την εξηγήσω τώρα, κύριε Πρόεδρε!

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Το ακριβές είναι ότι είχαν πλάνη περί τα πράγματα!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Ωραία είχαν πλάνη περί τα πράγματα.

Θα συμφωνήσω και με τον κ. Λοβέρδο που έθεσε επιχειρήματα, αλλά και με τον κ. Κωνσταντόπουλο που έθεσε το θέμα στη σωστή του διάσταση, αλλά και με τον κ. Παυλόπουλο.

Έχω την αίσθηση ότι η ψηφοφορία μας θα γίνει κατ' άρθρο και κατά διάταξη και χωρίς κατεύθυνση.

Συμφωνεί η Επιτροπή;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΦΟΥΣΑΣ: Όχι, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Συνεπώς η Επιτροπή αποφάσισε με μόνο μειοψηφούντα τον κ. Φούσα η ψηφοφορία να γίνει κατ' άρθρο και κατά διάταξη και χωρίς κατεύθυνση.

Το λόγο έχει ο γενικός εισηγητής της Πλειοψηφίας κ. Παναγιωτόπουλος.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, ας προηγηθεί ο ειδικός εισηγητής κ. Μπούρας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Το λόγο έχει ο ειδικός εισηγητής, προερχόμενος από τη Νέα Δημοκρατία, κ. Μπούρας, Βουλευτής Αττικής.

Εκχώρηση δικαιώματος του γενικού εισηγητή της Πλειοψηφίας γίνεται για πρώτη φορά. Θα συνεχιστεί!

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Το εκτιμώ ιδιαίτερα αυτό από τον κ. Παναγιωτόπουλο.

Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, επειδή ο κ. Κωνσταντόπουλος - τον οποίο άκουγα και στο ραδιόφωνο τώρα

ερχόμενος στην Επιτροπή, όπως και τον κ. Μάνο - διερωτήθη γιατί πρέπει να αναθεωρηθεί το άρθρο 24, θα του απαντήσω γιατί υπάρχουν πολλά προβλήματα, γενικά. Παρακάτω θα αναπτύξω με λεπτομέρεια ποια είναι αυτά. Πόλεις ή τμήματα πόλεων, οικισμοί πόλεων, πρέπει να γκρεμιστούν, αν δεν αναθεωρηθεί το άρθρο 24. Και θα είμαι αναλυτικός στη συνέχεια.

Σήμερα, διάβασα τυχαία μερικές εφημερίδες και είδα να διαμαρτύρεται για την τροποποίηση του άρθρου 24 μεταξύ άλλων - πολλές φορές οι διαμαρτυρίες προέρχονται από την πλευρά των θεωρητικολογούντων και όχι αυτών που, ουσιαστικά, έχουν προβλήματα και είναι χιλιάδες συμπολίτες μας που είναι όμηροι αυτών των θεμάτων - η Ένωση Δικαστών του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Και εγώ θα παραθέσω πρόχειρα και θα διαβάσω - μάλιστα αποτελεί και μνημόσυνο του αείμνηστου Ευάγγελου Βενιζέλου...

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: Τι λέτε, κύριε Μπούρα;

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Διορθώνω, κύριε Βενιζέλο. Έχω και για εσάς παρακάτω και γι' αυτό έμπλεξα τη γλώσσα μου.

Θα παραθέσω κάτι από τον αείμνηστο Ευάγγελο Γιαννόπουλο, ο οποίος ήταν Υπουργός Δικαιοσύνης στην αναθεώρηση του 2001. Θα το καταθέσω στα Πρακτικά για να μην ψάχνετε. Θα διαβάσω όμως δύο-τρία πράγματα που είπε τότε.

Έλεγε, λοιπόν: «Θα περιοριστώ μόνο στην πράξη, στη δράση και στην ψευδοερμηνεία του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας που αφορά το πάγωμα ή την απαγόρευση κατασκευής φυλακών του κράτους». Καταλαβαίνετε δηλαδή το Ε' Τμήμα απηγόρευε και την κατασκευή φυλακών.

«Είπε τελικά - έλεγε ο αείμνηστος Γιαννόπουλος - ότι πρέπει να γίνει χωροταξική μελέτη της χώρας για το πού θα κάνουμε φυλακές». Και συνεχίζει: «το λέει αυτό το Σύνταγμα πουθενά; Είπε πουθενά το Σύνταγμα πού θα γίνουν οι στρατώνες, τα νοσοκομεία, τα διοικητήρια και γενικά όλες εκείνες οι μονάδες που χρειάζονται;» Και συνεχίζει με πάρα πολύ γλαφυρό και αναλυτικό τρόπο.

Θα σας διαβάσω ακόμα μία μικρή παράγραφο. «Και χαλάει ο κόσμος. Και κάνει διαλέξεις ο κ. Δεκλερής - μάλιστα ηγείται τώρα - και κάποια λόγια του βγαίνουν προς τα έξω. Αλλά δεν τον συνάντησα πουθενά. Δεν με κάλεσαν σε κάποια διάλεξη που κάνει για να απαντήσω και εγώ σ' αυτά. Με τι μούτρα θα βγει στον έξω κόσμο μ' αυτά τα αίσχη τα οποία το Ε' Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας έχει δημιουργήσει πάνω σ' αυτό το θέμα και δίχασε τον ελληνικό λαό».

Και να χρησιμοποιήσω και μερικά λόγια από τον πρώην Υπουργό και τότε γενικό εισηγητή από την πλευρά του ΠΑ.ΣΟ.Κ. κ. Ευάγγελο Βενιζέλο.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Με μεγαλύτερη προσοχή όμως, γιατί ο κ. Βενιζέλος είναι και ζωντανός και παρών!

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Λέει πάρα πολλά και θα χάσω χρόνο από το χρόνο που έχω στη διάθεσή μου.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: Αλλά μπορεί να κερδίσουμε εμείς!

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Διαβάζω: «Λυπάμαι δε, γιατί το Συμβούλιο της Επικρατείας παραβίασε τις αρχές και υπερέβη την αρμοδιότητά του και επιχείρησε να διατυπώσει άποψη όχι μόνο για τις διατάξεις περί δικαιοσύνης, αλλά τελευταία και για το άρθρο 24».

Και άλλοι συνάδελφοι με πάρα πολύ καλό τρόπο και ο κ. Παπαηλιάς και ο κ. Κοντογιαννόπουλος και ο κ. Ανωμερίτης που τότε ήταν Υπουργός Δικαιοσύνης εκφράζονται με τα ίδια αίσχιστα λόγια.

Πρέπει να πω, επειδή πολλοί λένε αυτές τις μέρες για την προστασία των δασών, ότι όλοι αυτό προσπαθούμε και αυτό προσπαθούμε. Όμως, μήπως το ότι δεν δίνουμε λύσεις οδηγεί στο αντίθετο αποτέλεσμα;

Να πω και κάτι στους συναδέλφους μου του ΠΑ.ΣΟ.Κ. Με την ψήφιση του ν. 3208/2003, κατ' εφαρμογή της νέας συνταγματικής ρύθμισης του άρθρου 24 και, αφού τροποποιήθηκε το αντίστοιχο άρθρο του ν. 998/1979, όπου για να χαρακτηρίζεται κάτι δάσος, έπρεπε να υπάρχει δασοκάλυψη 15%, επειδή ισχυρίζεστε αυτές τις μέρες ότι προσπαθούμε να αποχαρακτήρουμε εκτάσεις, κάνατε τον ν. 1525. Καταλαβαίνετε, δηλαδή, ποιος οδήγησε ή μπορεί να οδηγήσει σε αποχαρακτηρισμό.

Για το άρθρο 24 γίνεται πολύς λόγος. Τελικά, είναι το μόνο άρθρο του Συντάγματος που αναφέρεται στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Γίνεται αναφορά στην χωροταξία, στα ρυθμιστικά και πολεοδομικά σχέδια κ.λπ. Γίνονται, όμως, με τόσο συνοπτικό και περιεκτικό τρόπο, ώστε οι νόμοι που ακολουθούν, ως επεξηγηματικοί, να είναι αντικείμενο παρερμηνείας και πάντα να κρίνονται ως αντισυνταγματικοί. Ο τρόπος που σήμερα ερμηνεύεται το άρθρο 24, το έχει καταντήσει δυσλειτούργικό και εν πολλοίς ανεφάρμοστο.

Ορισμένες διατάξεις του Συντάγματος μπορεί να κράτησαν πάρα πολύ χρόνο. Έδωσαν αυτά που είχαν να δώσουν. Υπήρξε και προηγούμενα μια τροποποίηση του άρθρου 24 και σε συνδυασμό με το άρθρο 117. Όμως, αυτά δεν απέδωσαν τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Πρέπει, λοιπόν, με ρεαλισμό να προχωρήσουμε στις αλλαγές εκείνες που θα βοηθήσουν να ξεπεράσουμε τα προβλήματα και που θα ανταποκρίνονται στις σημερινές αλλά και στις μελλοντικές απαιτήσεις.

Οι διατάξεις των άρθρων 24 και 117 του Συντάγματος, που αναφέρονται στο φυσικό περιβάλλον και ιδιαίτερα στα δάση και στις δασικές εκτάσεις, είναι από αυτές που χρειάζονται κάποιες διορθωτικές, κυρίως, παρεμβάσεις, τόσο για την αποτελεσματικότερη προστασία των δασών και δασικών εκτάσεων όσο και για την βιώσιμη ανάπτυξη.

Η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος ήταν, είναι και θα είναι υποχρέωση της πολιτείας, αλλά και χρέος των πολιτών. Το δάσος και οι δασικές εκτάσεις που είναι ο κυριότερος παράγοντας του φυσικού περιβάλλοντος πρέπει να προστατεύονται και η οποιαδήποτε αλλαγή χρήσης τους πρέπει να υπαγορεύεται αυστηρά από την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος.

Οι αρχές της αναλογικότητας, της βιώσιμης ανάπτυξης και της αειφορικής διαχείρισης πρέπει να κατευθύνουν οποιαδήποτε παρέμβαση, γιατί μόνον έτσι επιτυγχάνεται η διαφύλαξη του περιβάλλοντος, και παράλληλα η αξιοποίηση εκτάσεων, με σκοπό την ανάπτυξη, προς όφελος των σημερινών αλλά και των επόμενων γενεών.

Όμως, με καθεστώς απόλυτης προστασίας απαγορεύσεων και αμφισβητούμενων ορισμών και διακρίσεων των δασών, των δασικών εκτάσεων και των λοιπών εκτάσεων αποδείχθηκε ότι ούτε η προστασία ούτε η αειφορική διαχείριση ούτε η βιώσιμη ανάπτυξη ούτε η ικανοποίηση των αναγκών του πολίτη επιτυγχάνεται.

Πέρα, όμως, από αυτά, για να κατανοήσουμε την αναγκαιότητα της τροποποίησης των άρθρων 24 και 117, πρέπει να επισημάνουμε τις αδυναμίες και τα προβλήματα που έχουν δημιουργηθεί κατά την εφαρμογή τους. Παρά το ότι με την αναδιατύπωση του άρθρου 24 κατά την Αναθεώρηση του 2001 επετράπη η αλλαγή χρήσης και των ιδιωτικών δασών για τους σκοπούς που προβλέπονταν και για τα δημόσια δάση και δασικές εκτάσεις, εν τούτοις ούτε ο νομοθέτης καθόρθωσε να θεσπίσει διατάξεις, για να λύσει προβλήματα που να μη θεωρούνται αντισυνταγματικές ούτε η διοίκηση μπόρεσε να εφαρμόσει αυτές τις διατάξεις ούτε, βέβαια, και ο πολίτης να ικανοποιηθεί.

Δεν αμφισβητεί κανείς ότι και η προηγούμενη Αναθεώρηση απέβλεπε στην αντιμετώπιση των αδιεξόδων που είχαν δημιουργηθεί και στην εξυπηρέτηση της δημόσιας ωφέλειας. Όμως, ούτε το ένα ούτε το άλλο πέτυχε. Η νομολογία που προέκυψε, ερμηνεύοντας τις διατάξεις του άρθρου 24, σε συνδυασμό με το άρθρο 117 περιέπλεξε ακόμη περισσότερο τα προβλήματα και δημιούργησε νεότερα και μεγαλύτερα αδιέξοδα.

Σκεφθείτε μόνο ότι η εκκρεμότητα για την συνταγματικότητα ή μη των ορισμών του δάσους και της δασικής έκτασης έχει σταματήσει την πρόοδο της οριστικοποίησης των δασικών χαρτών - το λέω για τον κ. Μάνο, γιατί μιλούσε το πρωί στο ραδιόφωνο περί δασικών χαρτών - οι οποίοι έχουν απαγορευτεί να προχωρήσουν και έχει σχεδόν τελματώσει το χαρακτηρισμό των εκτάσεων για τις οποίες υπάρχουν αμφισβητήσεις, ενώ βασικές διατάξεις των νόμων 998/1979 και 1734/1987 έχουν κριθεί αντισυνταγματικές.

Χιλιάδες αιτήματα Ελλήνων πολιτών για χαρακτηρισμό εκτάσεων εκκρεμούν στις πρωτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες επιτροπές δασικών αμφισβητήσεων. Όσοι δεν το ξέρετε ή δεν

έχετε στην περιφέρειά σας τέτοια θέματα πρέπει να σας πω ότι είναι συσσωρευμένες υποθέσεις χαρακτηρισμών απλών πολιτών κατά χιλιάδες, που η απάντησή τους υπερβαίνει και τα πέντε χρόνια, για να πάρει ο πολίτης μια απάντηση.

Κατ' αρχάς, η αναφορά σε αποδεικτικά στοιχεία των ετών 1945, 1937 και παλαιότερα για το χαρακτηρισμό εκτάσεων στις περισσότερες των περιπτώσεων οδηγούν σε ακραίες καταστάσεις και σε αμφισβητήσεις επί αμφισβητήσεων, με πάρα πολλά επακόλουθα.

Η αναφορά μας, λοιπόν, αυτή μπορεί να γίνεται στην ημερομηνία 11 Ιουνίου 1975, ημερομηνία έναρξης ισχύος του πρώτου μεταπολιτευτικού Συντάγματος, που ισχύει μέχρι σήμερα με όποιες αναθεωρήσεις. Με σημείο, λοιπόν, αναφοράς την έναρξη ισχύος του Συντάγματος, μπορούν να καταγραφούν τα δάση, οι δασικές και άλλες εκτάσεις.

Η περίοδος που προηγήθηκε της πιο πάνω ημερομηνίας με τα πολλά και μεγάλα γεγονότα από πολύ παλιά, που επηρέασαν και διαφοροποίησαν την εικόνα της νεότερης Ελλάδος –θυμίζω τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, την κατοχή, τον εμφύλιο, την μετανάστευση, τον επαναπατρισμό, την αστυφιλία, την ανάγκη παραθεριστικής κατοικίας, που παλαιότερα δεν υπήρχε– δεν προσφέρεται να την χρησιμοποιούμε για την αποτύπωση του δασικού πλούτου της χώρας μας.

Εξάλλου, οι χάρτες που υπάρχουν εκείνη την εποχή είναι αναχρονιστικοί και ανεφάρμοστοι. Συνέβησαν πολλά γεγονότα κατά την περίοδο αυτή και δημιουργήθηκαν καταστάσεις, που είναι αδύνατον να ανατραπούν σήμερα. Γι' αυτό θα είναι περισσότερο αποτελεσματική η προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων, με χρόνο αναφοράς την 11η Ιουνίου 1975.

Από τη χρονική αυτή στιγμή και μετά, όλα τα στοιχεία και, κυρίως, οι αεροφωτογραφίες που χρησιμοποιούνται για τον χαρακτηρισμό των εκτάσεων για τις περιπτώσεις, μάλιστα, που έχουν επέλξει αλλοιώσεις είναι πολύ πιο ευκρινείς. Η κλίμακά τους είναι πολύ μεγάλη. Τα μέσα φωτοερμηνείας και λήψης αεροφωτογραφιών είναι πολύ περισσότερο τελειοποιημένα.

Επίσης υπάρχει χαρτογράφηση όλης της χώρας σε πινακίδες –χάρτη με κλίμακα 1/5000, κλίμακα που συμπίπτει μ' αυτές των νεώτερων αεροφωτογραφιών, ενώ η σύνταξη ορθοφωτογραφικών χαρτών απεικονίζει με σαφήνεια την κατάσταση στην συγκεκριμένη χρονική στιγμή.

Έτσι, κατ' αρχάς η καταγραφή των δασών και των δασικών εκτάσεων θα είναι πολύ εύκολη, όπως και πιο εύκολος και μη επιδεχόμενος αμφισβήτησης θα είναι και ο εντοπισμός οποιασδήποτε μεταβολής μετά τις 11/6/1975.

Η ύπαρξη ερμηνευτικής δήλωσης στο άρθρο 24 του περασμένου αναθεωρητικού χρονικού διαστήματος περιέπλεξε περισσότερο τον ορισμό του δάσους και της δασικής έκτασης και τη διάκριση μεταξύ τους, με αποτέλεσμα οποιοσδήποτε ορισμός από τον κοινό νομοθέτη κινδυνεύει να θεωρείται αντισυνταγματικός.

Αυτό πρακτικά τι σημαίνει; Με αναφορά στο άρθρο 24 των στοιχείων στα οποία πρέπει να στηριχθεί η έννοια του δάσους και της δασικής έκτασης, θα δοθεί η δυνατότητα στο νομοθέτη να προσδιορίσει χωρίς αμφισβητήσεις και ακραίες θέσεις τους όρους δάσος, δασική έκταση, χορτολιβαδική, βραχώδης, μη δασική, γεωργική κ.λπ.. Δεν είναι αντικείμενο των δικαστηρίων και της νομολογίας οι έννοιες του δάσους και της δασικής έκτασης. Είναι έννοιες που ο νομοθέτης κατ' επιταγή του Συντάγματος έχει την αρμοδιότητα να ορίσει στηριζόμενος στις γενικές αρχές και τη δασολογική επιστήμη.

Αν εξακολουθήσουμε να επιμένουμε σε ακραίους χαρακτηρισμούς δυστυχώς, θα επιβεβαιώσουμε τη λαϊκή ρήση ότι βλέπουμε το δένδρο και χάνουμε το δάσος. Ένα διορθωτικό σημείο στο άρθρο 24 είναι η κατευθυντήρια γραμμή που πρέπει να δώσει στον κοινό νομοθέτη για να θεσμοθετήσει τους απαραίτητους ορισμούς με σαφήνεια για να μπορεί να προστατεύει η διοίκηση αποτελεσματικά τα δάση και τις δασικές εκτάσεις και ο πολίτης να μην αμφισβητεί, διαρκώς, τις έννοιες αυτές.

Με τη σαφή διάκριση των εννοιών δάσους, δασικής έκτασης θα επιλυθεί ακόμη ένα σοβαρό πρόβλημα στο οποίο θα αναφερθώ ιδιαίτερα στην πρόταση για την αναθεώρηση του

άρθρου 117 και συγκεκριμένα της παραγράφου 3 που αναφέρεται στην κήρυξη των αναδασωτέων εκτάσεων.

Μέχρι σήμερα, για το σύνολο των εκτάσεων εκτός ελαχίστων ίσως περιπτώσεων που έχουν κηρυχθεί αναδασωτέες, δεν έχει προηγηθεί καμία διαδικασία χαρακτηρισμού και ένταξής τους σε μια εκ των δυο κατηγοριών τελειστικά, δηλαδή δάσος–δασική έκταση.

Δυστυχώς σύμφωνα με τη νομολογία που υπάρχει μετά τις σχετικές αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας, ακόμη και στις περιπτώσεις που ο πολίτης υποβάλλει αίτημα για χαρακτηρισμό έκτασης, εφ' όσον ο δασάρχης θεωρεί ότι πρόκειται για έκταση πρώην δάσους που δεν το βλέπει πια, πια δεν υπάρχει, της οποίας έχει καταστραφεί η βλάστηση, δεν προβαίνει σε χαρακτηρισμό. Προκειμένου, λοιπόν, ο διοικούμενος να μπορεί να προβάλει αντιρρήσεις στις περιπτώσεις αυτές, θα πρέπει να προβλέπεται η σύνταξη πράξης χαρακτηρισμού κατά προτεραιότητα.

Σημειώνω εδώ, ότι εάν και αυτό προβλέπεται ουσιαστικά και τυπικά στην παράγραφο 17 του άρθρου 1 του ν. 3208/2003 δεν μπορεί να εφαρμοστεί λόγω της καθετότητας της νομολογίας για το θέμα, γιατί ήδη το Συμβούλιο της Επικρατείας έχει χαρακτηρίσει τις διατάξεις αυτές αντισυνταγματικές.

Αναφερόμενος στην παράγραφο 4 του άρθρου 117, που αφορά την υπέρ του δημοσίου αναγκαστική απαλλοτρίωση δασών ή δασικών εκτάσεων, αυτή πρέπει να γίνεται χωρίς να αποκλείεται η διαχείρισή τους όπως και των άλλων δημοσίων δασών και δασικών εκτάσεων.

Τέλος, θα πρέπει να απαλειφθεί η τελευταία φράση της παραγράφου 7 του άρθρου 117, δηλαδή η φράση «και πάντως από 1.1.02». Ο ν. 998/79 προέβλεπε τη σύνταξη Δασολογίου και αν είχε εφαρμοστεί η διάταξη αυτή σίγουρα σήμερα δεν θα συζητούσαμε εδώ για αμφισβητήσεις. Δυστυχώς οι σχετικές διατάξεις περί Δασολογίου του ν. 998/79 καταργήθηκαν από την πρώτη κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ το 1981. Στην Αναθεώρηση του Συντάγματος του 2001 προβλέφθηκε ρητά στην παράγραφο 1 του άρθρου 24 η σύνταξη Δασολογίου. Ούτε αυτό όμως έγινε και δεν προβλέπεται να γίνει αν επιμένουμε να λαμβάνουμε υπόψη για το χαρακτηρισμό των δασών και δασικών εκτάσεων την κατάσταση που επικρατούσε το 1937 και παλαιότερα.

Ορισμένοι ισχυρίζονται ότι όλα τα προβλήματα θα μπορούσαν να έχουν επιλυθεί με την ψήφιση νόμων και ότι το άρθρο 24 δεν έχει ανάγκη αναθεώρησης. Άλλοι επίσης αποδίδουν τη συσώρευση προβλημάτων στην κακή διοίκηση και την μη εφαρμογή των νόμων. Ούτε το ένα όμως συμβαίνει, ούτε το άλλο.

Γνωρίζετε αγαπητοί συνάδελφοι, ότι πολλοί οικισμοί, χωριά και πόλεις ακόμη θεωρούνται παράνομοι, γιατί έχουν συμπεριλάβει στο μακρινό παρελθόν τους, στα όριά τους, δασικές εκτάσεις.

Θα σας αναφέρω ένα παράδειγμα που είναι στην επικαιρότητα μετά από μια πρόσφατη απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας και αναφέρεται στον Άγιο Στέφανο. Δεν ξέρω αν γνωρίζετε που βρίσκεται ο Άγιος Στέφανος. Πρέπει να σας πω ότι εγώ πολυτεύμενος και όλοι οι συνάδελφοι σ' αυτήν την περιοχή, ξέρουμε ότι στον Άγιο Στέφανο δεν κατοικούν οι μεγαλοκαρχαρίες που μπορεί κάποιος να πει αλλά κάποιοι Έλληνες πολίτες όπως είναι ο περισσότερος ελληνικός λαός.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΚΡΙΒΑΚΗΣ: Δεν ψηφίζουν όμως εκεί.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Εκεί ψηφίζουν.

Επί προσφυγής στο Συμβούλιο της Επικρατείας το 2000 ενός κατοίκου του Αγίου Στεφάνου για την ακύρωση άδειας οικοδόμης επί εγκεκριμένου σχεδίου πόλεως και επί νομίμου οικοπέδου και με εκδοθείσα άδεια νομότυπα, που εκδόθηκε με τις ίδιες προϋποθέσεις που εκδόθηκαν τετρακόσιες δέκα συνολικά άδειες, επί αιτήματος κάποιου γείτονα – δεν θα πω τους λόγους – το Συμβούλιο της Επικρατείας έδωσε δικαίωμα να συνεχιστεί ανέγερση, να μην υπάρξει διακοπή εργασιών. Ο άνθρωπος ολοκλήρωσε την κατασκευή και ήρθε μετά το Συμβούλιο της Επικρατείας στην τελική απόφαση και είπε ότι είναι παράνομη όλη η περιοχή. Αυτά τα πράγματα θα τα αφήσουμε έτσι;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Γιατί; Είναι σε καμένη και αναδα-

σωτέα περιοχή ο φίλος σας.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Δεν είναι φίλος μου. Να σας πω ότι συνάδελφοί σας, όχι εσείς, πολυτεύομενοι στην ίδια περιφέρεια, κάνουν διαρκώς ερωτήσεις γι' αυτό το θέμα υπερασπιζόμενοι κάποιους πολίτες. Γιατί τετρακόσιοι δέκα συμπολίτες μας πρέπει αυτήν τη στιγμή να γκρεμίσουν τα σπίτια τους. Αν αυτό είναι λογικό...

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Την ελευθερία ανοικοδόμησης σε καμένες και αναδασωτές εκτάσεις...

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Καταλαβαίνετε, λοιπόν, ότι οι κάτοικοι της περιοχής που καλόπιστα αγόρασαν το οικοπέδο, που ήταν εντός ορίου οικισμού και εντός σχεδίου πόλεως, είναι ανάστατοι. Σ' αυτήν την κατηγορία βρίσκονται σε διάφορες περιοχές πολλοί συμπολίτες μας και αγωνιούν για τη λύση των θεμάτων τους.

Με τη σημερινή, λοιπόν, διατύπωση του άρθρου 24 όποιον νόμο και να ψηφίσει η Βουλή δεν μπορεί να ξεπεράσει τέτοια προβλήματα. Πολλές πόλεις, χωριά και οικισμοί ασφυκτιούν γιατί δεν υπάρχουν εκτάσεις για επεκτάσεις των σχεδίων πόλεως. Εκατοντάδες οικοδομικοί συνεταιρισμοί – εγώ γνωρίζω τριακόσιους σαράντα δυο στο σύνολο της χώρας – με εκατοντάδες χιλιάδες μέλη εμπαίζονται από την πολιτεία, καλύτερα θα ήταν να πούμε – διαχρονικά εννοώ – ότι τους κρατάει ομήρους παρά το ότι αγόρασαν τις εκτάσεις. Η πολιτεία είχε συναινέσει και μάλιστα για το σκοπό για τον οποίο τις αγόρασαν. Το Σύνταγμά μας τους προστατεύει στο άρθρο 12 παράγραφος 4. Προστατεύει και την ιδιοκτησία τους στο άρθρο 17. Η πολιτεία συνηγόρησε όπως είπα στην αγορά των εκτάσεων. Μέχρι εδώ όλα καλά. Αναλλάγγω των εκτάσεων που έχουν αγοράσει δεν μπορεί να γίνει, αφού όταν και η ίδια η πολιτεία παλαιότερα έκανε έρευνα, δεν βρήκε αντίστοιχες δημόσιες εκτάσεις. Τα μέλη των οικοδομικών συνεταιρισμών που ανήκουν σε διάφορες κοινωνικές ομάδες όπως εργάτες μετάλλου, υπάλληλοι οργανισμών, δημόσιοι υπάλληλοι, συνταξιούχοι, ηθοποιοί, οικοδόμοι και διάφορες κατηγορίες εργαζομένων, πάντως μη προνομιούχων, έχουν αρχίσει προ πολλού να φεύγουν από τη ζωή και το όνειρό τους για απόκτηση κάποιας κατοικίας δεν ικανοποιήθηκε. Γι' αυτό η πολιτεία είχε υποχρέωση, άρθρο 21 παράγραφος 4 του Συντάγματος, ποτέ όμως δεν την τήρησε.

Αγαπητοί συνάδελφοι, δεν μιλάμε για καταπατητές, γιατί οι οικοδομικοί συνεταιρισμοί ήθελαν και θέλουν με νόμιμες διαδικασίες να οικοδομήσουν.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Β' Αντιπρόεδρος της Επιτροπής κ. **ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ**)

Μάλιστα θέλουν να οικοδομήσουν με πολύ ήπια δόμηση, που όλοι γνωρίζουμε - όλοι ταξιδεύουμε στο εξωτερικό - ότι προστατεύει τις δασικές εκτάσεις. Πρόστιμα χιλιάδων ευρώ εκδίδονται κάθε χρόνο για το παράνομο κτίσμα, αλλά η βεβαίωση και η είσπραξη τους – ακούστε το, εσείς ψηφίσατε τον ν. 3208/2003- δεν αναστέλλεται και δεν εφαρμόζεται.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αντώνης Σκυλλάκος): Ολοκληρώστε, κύριε συνάδελφε.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Τεράστιο, λοιπόν, είναι το κοινωνικό πρόβλημα. Το κράτος τα βλέπει όλα αυτά αλλά δεν κάνει τίποτα ή δεν μπορεί να κάνει. Χρειάζεται, λοιπόν, τόλμη και θάρρος, όχι για να νομιμοποιήσουμε τους παράνομους, όπως κάποιος θα ισχυριστούν, αλλά για να σταματήσουμε να δημιουργούμε παράνομους και ομήρους.

Θα κατεδαφίσουμε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, την Κινέτα; Όλοι περνάτε από εκεί και την ξέρετε. Θα κατεδαφίσουμε τη Νέα Ζωή Μάνδρας; Έχει σχολείο, έχει εκκλησία και συγκοινωνία. Από τους δημάρχους διαμαρτύρεται μόνο ο Δήμαρχος κ. Κουκουλόπουλος, όπως διάβασα και δεν είδα να γίνεται γενική συνέλευση της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. Αυτοί ήταν που έκαναν σε τέτοιες περιοχές δρόμους, πήγαν νερό και έχτισαν εκκλησίες και σχολεία και χιλιά δυο άλλα πράγματα. Και έρχεται τώρα ο κ. Κουκουλόπουλος μόνος του, σαν άτομο, να διαμαρτυρηθεί.

Θα κατεδαφίσουμε τη Φλόγα Βαρυμπόμπης; Μιλώ συγκεκριμένα και όχι αόριστα. Θα κατεδαφίσουμε το Πατατζίκι στον Άγιο Στέφανο, που κατοικούν φτωχοί άνθρωποι; Θα κατεδαφίσουμε τη Νέα Μάκρη; Μιλώ για τέτοιες περιοχές, επειδή τις

γνωρίζω και τέτοιες αντίστοιχες υπάρχουν σ' όλη την Ελλάδα.

Ποιοι ανεζήτησαν διέξοδο στη Λούτσα – έχω την εντύπωση ότι την ξέρετε όλοι - στην Αρτέμιδα, όπως λέγεται σήμερα ή στον Ωρωπό ή στην Κερατέα; Θα κατεδαφίσουμε ένα τμήμα της Ευκαρπίας Θεσσαλονίκης; Θα κατεδαφίσουμε το Περιβολάκι Ραφήνας; Θα κατεδαφίσουμε περιοχές στο Λαύριο ή στην Ανάβυσσο;

Πιστεύω ότι όλοι συμφωνείτε...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αντώνης Σκυλλάκος): Ολοκληρώστε, κύριε συνάδελφε.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Θα ολοκληρώσω, κύριε Πρόεδρε και θα πω το εξής, ότι η Ανθούσα την οποία γνωρίζετε ήταν μια τέτοια περιοχή και νομιμοποιήθηκε.

Πρέπει να σας πω ότι η Εκάλη τέτοια περιοχή ήταν και εντάχθηκε σε σχέδιο, όπως και η Πολιτεία και μεγάλα τμήματα της Αγίας Παρασκευής. Εγώ δεν είμαι αυτός που θα απολογηθεί για το τι έγινε πριν από σαράντα, πενήντα ή εκατό χρόνια, όταν οι οικιστικές ανάγκες της ελληνικής επικράτειας ήταν αυτές που ήταν.

Την Πετρούπολη θα την κατεδαφίσουμε; Τον οικισμό Τιτάνα στη Μάνδρα, τον οικισμό Άγιο Νεκτάριο στα Βίλια θα τα κατεδαφίσουμε; Πώς θα μπορούσε να γίνει διαφορετικά αφού εδώ...

(Θόρυβος στην αίθουσα)

...δεν υπάρχει καμία αντιμετώπιση σ' αυτό το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αντώνης Σκυλλάκος): Πρέπει να ολοκληρώσετε, κύριε συνάδελφε.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Σας γνωρίζω – για να καταλήξω, κύριε Πρόεδρε- ότι έχω πάρα πολλές αναφορές αξιόλογων συναδέλφων μου, που δεν ανήκουν στο χώρο της Νέας Δημοκρατίας, με πολύ σημαντικά πράγματα τα οποία ανέφεραν το 2001. Θα μπορούσα να φέρω πολλά ακόμη αποσπάσματα από τις τοποθετήσεις που έγιναν από συναδέλφους κατά τις συζητήσεις του 2001.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αγωνία μας και πρόθεσή μας είναι να προστατεύσουμε το περιβάλλον για το σήμερα και τις επόμενες γενιές. Να ζήσουμε όμως και εμείς αρμονικά μέσα στο περιβάλλον. Είμαστε ένα στοιχείο του. Ας μη δημιουργούμε εχθρούς του, γιατί τότε τα προβλήματα θα γίνουν πιο δύσκολα, πιο δραματικά σε βάρος μας, σε βάρος των ερχόμενων γενεών.

Η πρότασή μας για την αναθεώρηση του άρθρου 24 και του 117 έχει αυτόν, ακριβώς, το στόχο. Αυτές είναι οι προθέσεις μας και όχι αυτές που μας αποδίδονται από ορισμένους. Η κοινωνία περιμένει από εμάς ρεαλιστικές προτάσεις για να επιλυθούν τα προβλήματά της.

Ο απλός πολίτης, αυτός που ζει στην ύπαιθρο και αυτός που ζει στην πόλη, δεν θέλει ωραία λόγια. Θέλει τη δική μας έμπρακτη βοήθεια και τώρα είναι για μας η καλύτερη ευκαιρία. Ας μη φέρουμε την κοινωνία και χιλιάδες συμπολίτες μας, που βρίσκονται όμηροι αυτών των πραγμάτων, απέναντί μας.

Σας ευχαριστώ.

(Στο σημείο αυτό ο Βουλευτής κ. Αθανάσιος Μπούρας κατέθετε για τα Πρακτικά τα προαναφερθέντα έγγραφα, τα οποία βρίσκονται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, επί της διαδικασίας θα ήθελα να πω κάτι.

Θα ήθελα να σημειωθεί πως, με την ανοχή την οποία γενναίως επιδείξατε προς τον κύριο συνάδελφο, καθιερώθηκε - επειδή δεν είναι δυνατόν να υπάρχουν ανισότητες μεταξύ μας - διπλάσιος χρόνος για όλους τους ομιλητές. Είχε δεκαπέντε λεπτά δικαίωμα ομιλίας και μίλησε μισή ώρα. Φαντάζομαι ότι συμφωνείτε πως αυτό είναι δυνατόν να γίνει απ' όλους τους συναδέλφους από δω και πέρα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αντώνης Σκυλλάκος): Θα υπάρχει ανοχή ανάλογη σ' όλους τους ομιλητές.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Ευχαριστώ πολύ.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, μπορώ να πω κάτι;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αντώνης Σκυλλάκος): Κύριε συνάδελφε, ο

κ. Πάγκαλος απευθύνθηκε στο Προεδρείο.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Θέλω να πω κατ' αναλογία τι συμβαίνει. Επειδή παρακολουθώ τις συνεδριάσεις...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αντώνης Σκυλλάκος): Δεν καταφέρθηκε εναντίον σας.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: ...και αν θέλετε αναζητήστε τα Πρακτικά, θέλω να πω ότι κατ' αυτόν τον τρόπο λειτουργήσαμε μέχρι τώρα. Υπήρξε ανετότερη διαδικασία χρόνου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αντώνης Σκυλλάκος): Δεν καταφέρθηκε εναντίον σας. Έθεσε απλώς ένα ζήτημα.

Ο κ. Μπένος έχει το λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, η συνεδρίαση θα πάει συνεχόμενα ή θα διακόψουμε;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αντώνης Σκυλλάκος): Συνεχόμενα θα πάει, κύριε συνάδελφε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Θα προλάβουν να μιλήσουν όλοι, κύριε Πρόεδρε;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αντώνης Σκυλλάκος): Είναι δεκαπέντε άτομα εγγεγραμμένα. Νομίζω ότι θα προλάβουν να μιλήσουν όλοι. Είναι δεκαπέντε Βουλευτές, οι εισηγητές και ο κύριος Υπουργός.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Είναι βέβαια και οι εισηγητές αρκετοί.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Αντώνης Σκυλλάκος): Κύριε συνάδελφε, προλάβουμε την ημέρα που είχαν εγγραφεί σαράντα άτομα για το άρθρο 16, αφού συνεχίσαμε μέχρι αργά το απόγευμα.

Κύριε Μπένος, έχετε το λόγο.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΠΕΝΟΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Αγαπητοί συνάδελφοι, έχει μία σημειολογία το ότι συζητάμε αυτή την περίοδο στην πατρίδα μας το άρθρο 24, γιατί ζούμε αφύσικα πράγματα. Αυτό τον καιρό έχουμε μία πρωτοφανή ζέση για χειμώνα.

Είναι οι πιο ζεστές μέρες που εκδηλώθηκαν τα τελευταία εκατόν πενήντα χρόνια σύμφωνα με τους μετεωρολόγους. Βεβαίως αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το περιβάλλον παγκοσμίως –γιατί το περιβάλλον δεν έχει σύνορα– αλλά και στην πατρίδα μας έχει υποστεί πολύ μεγάλα πλήγματα.

Δύο είναι οι δημόσιες πολιτικές, όπου τα πλήγματα είναι αθεράπευτα. Σ' όλες τις άλλες δημόσιες πολιτικές τα πράγματα είναι ανατάξιμα. Είναι τα εθνικά θέματα, και τα θέματα του περιβάλλοντος. Όποια άλλη βλάβη και αν υποστεί η χώρα, είτε στο πεδίο της οικονομίας, είτε της υγείας, ή της παιδείας, μπορεί να τη θεραπεύσει. Στο περιβάλλον τα πράγματα είναι τις περισσότερες φορές χωρίς επιστροφή.

Έχω πολύ μεγάλη απορία, ειλικρινά, γιατί η Νέα Δημοκρατία αναιρεί μια μεγάλη στιγμή της. Γιατί το άρθρο 24 υπήρξε μια μεγάλη στιγμή του Αρχηγού σας και ιδρυτή σας, του Κωνσταντίνου Καραμανλή και του Συντάγματος. Είναι μία από τις κορυφαίες διατάξεις.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Αυτό και η Ευρώπη.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΠΕΝΟΣ: Ναι, θα έλεγα ότι αυτά είναι τα δύο μεγαλύτερα θέματα.

Δεν καταλαβαίνω τι μαζοχισμός είναι αυτός με τη Νέα Δημοκρατία που θέλει να αλλάξει ένα από τα προικιά της, ένα από τα πράγματα που την έχουν προσδιορίσει θετικά.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Και η αντιπαροχή τότε ήταν θετικό.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΠΕΝΟΣ: Βεβαίως θα με ρωτήσετε, δεν υπάρχουν προβλήματα; Βεβαίως και υπάρχουν προβλήματα.

Ο συνάδελφος που κατέβηκε από το Βήμα έβαλε σε ενόχληση τα προβλήματα του περιβάλλοντος. Είπε, δηλαδή, ότι υπάρχουν οικισμοί, οι οποίοι έχουν επεκταθεί άναρχα. Μίλησε μάλιστα για τους «καημένους τους πολίτες που τους παραμελεί η πολιτεία και ταλαιπωρούνται από τους δασάρχες». Αυτή ήταν η δεύτερη κατηγορία προβλημάτων. Και η τρίτη κατηγορία είναι οι φυλακές και η χωροθέτησή τους.

Δεν μου λέτε, αγαπητοί συνάδελφοι – και θα ήθελα ειλικρινά, κύριε Παναγιωτόπουλε, να ακούσω τη γνώμη σας πάνω σ' αυτές τις τρεις ενότητες– φτάνει σε τίποτα το άρθρο 24 γι' αυτά τα τρία προβλήματα;

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Όχι βέβαια.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΠΕΝΟΣ: Για τίποτα από τα προβλήματα αυτά

δεν έχει ευθύνη το άρθρο 24. Για μεν την περίπτωση των οικισμών φτάνει το ότι δεν έχουμε οικιστική πολιτική, παρά την πολυνομία που έχει υπάρξει. Για το θέμα των αγροτών μας, που είναι συμπαθέστατοι και υπάρχει πολύς λαϊκισμός πάνω σ' αυτό, φτάνει το γεγονός ότι δεν έχουμε δασολόγιο. Αν υπήρχαν κανόνες δεν θα υπήρχε κανένα πρόβλημα. Για δε το θέμα των φυλακών και άλλων χωροθετήσεων φτάνει ότι δεν έχουμε χωροταξικό σχεδιασμό. Τρεις είναι οι επιταγές του άρθρου 24, και εμείς με τη διαχρονική ανεπάρκειά μας, –και δεν εξαιρώ το ΠΑ.ΣΟ.Κ.–, έχουμε αφήσει τη χώρα και τους πολίτες εκτεθειμένους. Και τώρα φτάνει το άρθρο 24 γι' αυτό! Πριν έρθω όμως στο πού πάει η Νέα Δημοκρατία και τι επιπτώσεις θα έχει, θέλω να πω ότι πιστεύω, ειλικρινά, πως οι περισσότεροι συνάδελφοι της Νέας Δημοκρατίας έχουν μια καλή προαίρεση για το άρθρο 24. Δεν ξέρω ποια «σκοτεινά δωμάτια» επέβαλαν αυτήν την πρόταση για την αλλαγή του άρθρου 24.

Θέλω όμως πριν – γιατί δεν μου αρέσουν οι αφορισμοί ούτε οι επιθετικοί προσδιορισμοί, μου αρέσει η ουσία και το άρθρο 24 είναι πραγματικά η ουσία της πολιτικής– να μιλήσω λίγο γι' αυτό που φτάνει, που είναι η ανεπάρκεια πολιτικής περιβάλλοντος από τον μεταπολιτευτικό κύκλο και μετά. Αγαπητοί συνάδελφοι, είμαι από εκείνους που πιστεύουν, ότι η μεγαλύτερη ανεπάρκεια του μεταπολιτευτικού κύκλου –και είχε μεγάλες επιτυχίες ο μεταπολιτευτικός κύκλος– έχει σχέση με τις πολιτικές περιβάλλοντος, που δεν υπήρξαν ποτέ, και φτάνει και η δικιά μου παράταξη. Και επιτέλους πρέπει να αναλάβουμε όλοι τις ευθύνες μας και να μην τα ρίχνουμε στο άρθρο 24.

Υπήρξαν μόνο τρεις αναλαμπές. Εγώ τις έχω ζηήσει και βιωματικά – και θα μου επιτρέψετε και τη συναισθηματική αυτή παρένθεση – έχω πάει και τρεις φορές στο νοσοκομείο υπερασπιζόμενος το περιβάλλον, κυρίως, την περίοδο που ήμουν δήμαρχος.

Πρώτη αναλαμπή, μεγαλειώδης: το άρθρο 24, που τώρα θέλετε να το αλλάξετε.

Δεύτερη αναλαμπή ξέρετε ποιος ήταν; Ο Στέφανος Μάνος, με τον ν. 947. Ο Στέφανος τότε άνοιξε, πραγματικά, το δρόμο γιατί εφηύρε το άρθρο 24. Και ξέρετε τι ήταν αυτή η εφαρμογή; Πραγματική επανάσταση! Βεβαίως, Στέφανε, δεν ξέρω αν υπήρχε άλλος δήμαρχος τότε να σε υπερασπιστεί. Και μένα παραλίγο να με διαγράψουν από το ΠΑ.ΣΟ.Κ. τότε. Τι έλεγε τότε ο νόμος του Στέφανου Μάνου; Έλεγε ότι πρέπει να ενεργοποιηθεί το άρθρο 24 και να υπάρξει εισφορά σε γη και σε χρήμα από την υπεραξία που έχει ο πολίτης που μπαίνει στο σχέδιο. Και τότε ξεσηκώθηκαν όλοι οι καταπατητές σ' όλη τη χώρα. Εγώ, επειδή ήμουν δήμαρχος, το εφηύρεσα πρώτος.

Και εν συνεχεία μετά υπήρξε η άλλη μεγάλη αναλαμπή, ο αείμνηστος Αντώνης Τρίτσης. Επειδή δεν αρκούσαν οι Καλαματιανοί για να με αντιμετωπίσουν, έκαναν έναν πανελλήνιο σύλλογο όλοι οι καταπατητές και ήρθαν στο Δημοτικό Συμβούλιο της Καλαμάτας με ρόπαλα και κουκούλες κι έκαναν κατάμαυρο στο ξύλο και εμένα και τους μελετητές και το δημοτικό συμβούλιο. Ο κ. Κουβέλης τότε ήταν νομικός σύμβουλος – το θυμάστε– για να υπερασπιστούμε τότε την υπόθεση στο Συμβούλιο της Επικρατείας, για να μην εκπέσει ο ν. 1337.

Τρεις, λοιπόν, ήταν οι αναλαμπές για το περιβάλλον: Το άρθρο 24 και οι δυο αλληπάλληλες εφαρμογές του σ' ένα πεδίο μόνο, της οικιστικής πολιτικής, που προσπάθησαν ο Στέφανος Μάνος και ο Αντώνης Τρίτσης.

Θέλετε να μάθετε την τύχη του Στέφανου Μάνου και του Τρίτση; Έφυγαν και οι δύο. Τους έδιωξαν. Ούτε οι μεγάλοι Κωνσταντίνος Καραμανλής και Ανδρέας Παπανδρέου μπόρεσαν να αντέξουν αυτήν την πίεση. Ο Στέφανος Μάνος έγινε Υπουργός Βιομηχανίας – να τα πείτε, κύριε Μάνο, πώς φύγατε τότε – γιατί δεν μπορούσε η Νέα Δημοκρατία να αντέξει όλη αυτήν την πίεση. Ο Αντώνης Τρίτσης –θυμάστε την επιστολή του Ανδρέα Παπανδρέου– «έγραψε ιστορία», λέει, αλλά κατά τα άλλα έφυγε. Και αρχίζουν οι δοκιμασίες από το 1984 και μετά για το περιβάλλον.

Πρώτη δοκιμασία: Ενσωμάτωσή του με το Υπουργείο Δημοσίων Έργων. Αυτός ο εναγκαλισμός των δημοσίων έργων με το περιβάλλον υπήρξε καταστροφικός. Όλοι οι Υπουργοί –χωρίς

να εξαιρείται και ο σημερινός Υπουργός- έχουν το βλέμμα τους στην μελλοντική δόξα με τα δημόσια έργα, ενώ απουσιάζουν, παντελώς, οι πολιτικές για το περιβάλλον.

Παρήχθη, βεβαίως, κάποια νομοθεσία και για τα οικιστικά θέματα, τρεις αλληπάλληλοι νόμοι, ο ν. 947, ο ν. 1337 και εν συνεχεία ο ν. 2508 του Λαλιώτη. Παρήχθη, επίσης, νομοθεσία, όπως ο ν. 2742 για τη χωροταξία. Παρήχθη πρόσφατα νομοθεσία για τα δάση, αλλά εγώ θα σας το πω πολύ απλά, κύριοι συνάδελφοι, για να μην μπλέκουμε με νόμους: Τι χρειάζεται η χώρα μας, για να μπορέσει να έχει σοβαρή πολιτική περιβάλλοντος;

Χρειάζεται δύο πράγματα. Το ένα είναι η πλήρης απεικόνιση της γης και το δεύτερο που ακολουθεί είναι οι κανόνες πάνω σε αυτήν την απεικόνιση. Για το μεν ένα, την απεικόνιση, τι έχουμε καταφέρει ως Νεοέλληνες; Το έχουμε διασπάσει σε τρία διαφορετικά Υπουργεία. Το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. έχει το Κτηματολόγιο, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης έχει τα δάση και το Δασολόγιο και το Υπουργείο Οικονομικών έχει τον αιγιαλό και την παραλία.

Το καταλαβαίνετε αυτό; Αν δεν ενοποιηθεί και δεν απεικονιστεί η γη παντού –αυτός είναι κοινός τόπος για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης- πώς θα δράσεις μετά ως πολιτικός; Η μία, λοιπόν, ανεπάρκειά μας είναι αυτή.

Δεύτερη μεγάλη ανεπάρκεια: Υπάρχουν κανόνες έστω και σ' αυτήν την απεικόνιση που έχουμε, σε όποιους χάρτες έχουμε; Υπάρχουν κανόνες; Πώς προσδιορίζονται οι κανόνες; Προσδιορίζονται στη μεγάλη κλίμακα με το χωροταξικό σχεδιασμό και στη μικρή κλίμακα με τον πολεοδομικό σχεδιασμό του ν. 2508. Πού βρισκόμαστε ως χώρα; Είναι ζήτημα αν έχουμε διανύσει το 10% του δρόμου, για να έχουμε αφ' ενός πλήρη απεικόνιση, αλλά και κανόνες πάνω σ' αυτήν την απεικόνιση, κανόνες πολεοδομικούς, χωροταξικούς, προκειμένου να ξέρει ο καθένας πού βαδίζει και τι γίνεται.

Όλα αυτά είναι επιταγές του άρθρου 24 και όλα αυτά, αγαπητοί συνάδελφοι, δεν έχουν γίνει. Και επειδή αυτά δεν έχουν γίνει ως επιταγές του άρθρου 24, υποφέρουν οι πολίτες, η αυθαιρεσία έχει προσλάβει τρομακτικές διαστάσεις. Υπάρχουν ένα εκατομμύριο αυθαίρετα. Και ξέρετε ότι τα αυθαίρετα αυτά είναι πολύ πιο σκληρά απ' αυτά που γνωρίσαμε στη δεκαετία του '50, του '60, του '70. Τότε ήταν της φτωχολογίας τα αυθαίρετα. Τώρα είναι της ευμάρειας τα αυθαίρετα, γι' αυτό και οι πιέσεις και οι δυνάμεις που ασκούνται είναι πολύ μεγαλύτερες.

Και, λοιπόν, σήμερα πώς αντιδρούμε σ' όλα αυτά; Ακούστε να σας πω τώρα για τις πολιτικές μας, που βρίσκεται η πολιτική του σημερινού Υπουργείου Περιβάλλοντος. Ανακοινώνει πομπωδώς και ο κ. Σουφλιάς –έχω ακούσει και τον Πρωθυπουργό να το λέει τέσσερις-πέντε φορές- ότι έρχεται η μεγάλη επανάσταση. Ποια είναι η μεγάλη επανάσταση, κύριοι συνάδελφοι; Η χωροταξική, λέει, οργάνωση της χώρας. Χωροταξική οργάνωση της χώρας όμως, αγαπητοί συνάδελφοι σε κλίμακα, προσέξτε – δεν είστε μηχανικοί και δεν μπορείτε να το αντιληφθείτε- 1 προς 1.000.000. Χωρίς να υπάρχει ο υποκείμενος σχεδιασμός, δεν έχει νόημα. Άμα δεν προϋπάρξει, δηλαδή, ο πολεοδομικός σχεδιασμός και των καποδιστριακών δήμων σ' όλην τη χώρα, που υπάρχουν τριακόσιες αναθέσεις και δεν γίνεται τίποτα, είναι στον αέρα. Είναι σαν να κάνεις ένα σπίτι, να κάνεις τη σκεπή του, και κάτω από τη σκεπή να μην υπάρχει τίποτα. Θα καταρρεύσει. Πέραν του γεγονότος, βέβαια, ότι δεν υπάρχει και απεικόνιση της γης, δηλαδή Κτηματολόγιο, Δασολόγιο, καθορισμός του αιγιαλού και της παραλίας. Αυτή είναι η εφιαλτική εικόνα της χώρας.

Θα μου πείτε: τι θα έπρεπε να γίνει; Για να φθάσω μετά και στο διά ταύτα και στην πρόταση της Νέας Δημοκρατίας. Το αυτονόητο: Να αναγορεύσουμε την πολιτική περιβάλλοντος και στην πατρίδα μας ως μία από τις κορυφαίες πολιτικές, όπως γίνεται σ' όλο τον κόσμο. Ποια είναι τα παγκόσμια προβλήματα, αγαπητοί συνάδελφοι; Ποια απασχολούν και βασανίζουν τη διεθνή κοινή γνώμη; Το ένα είναι η φτώχεια και το άλλο η καταστροφή του περιβάλλοντος. Αυτά δεν είναι; Εμείς ως Ελλάδα έχουμε και ένα λόγο παραπάνω, γιατί οι άλλες χώρες ξέρετε με τι ασχολούνται; Ασχολούνται με την κλιματική αλλαγή, με την

ποιότητα του αέρα, των νερών, του εδάφους. Για μας αυτά είναι πάρεργα, γιατί είμαστε πολύ καθυστερημένοι. Εμείς έχουμε να επιλύσουμε πρώτα όλο αυτό το σύστημα της γης, πολιτικής γης, κανόνων πάνω στη γη και αυτή η καθυστέρηση είναι παραγωγός των σημαντικότερων περιβαλλοντικών προβλημάτων στη χώρα μας. Ένας λόγος παραπάνω είναι, λοιπόν, το ότι έχουμε πολύ μεγάλη καθυστέρηση.

Ποιο είναι, λοιπόν, το δια ταύτα; Ότι πρέπει να συμφωνήσουν σ' ένα εθνικό διάλογο τα κόμματα, μιας και μιλάμε για συναινέσεις εκεί όπου απαιτείται, να γίνει ένα υπουργείο περιβάλλοντος που να συμπεριλάβει όλη την πολιτική γης, να πάρει, δηλαδή, τα δάση από το Υπουργείο Γεωργίας, να πάρει τον αιγιαλό και την παραλία από το Υπουργείο Οικονομίας, για να είναι ενιαία η πολιτική γης και να πάρει και όλη, βεβαίως, την περιφερειακή ανάπτυξη –δεν το συζητάμε- προκειμένου να μπορέσει να υπάρξει ένα πολιτικό κέντρο για τη χάραξη πολιτικών περιβάλλοντος.

Ερχόμαστε τώρα στο δια ταύτα και θέλω από καρδιάς να απευθυνθώ στους συναδέλφους της Νέας Δημοκρατίας. Αγαπητέ συνάδελφε που κατεβήκατε μόλις από το Βήμα, ίσως δε συνειδητοποιήσατε ότι αυτό που κάνατε ήταν ο ενταφιασμός των επιχειρημάτων της Νέας Δημοκρατίας. Γιατί σε όλα αυτά που είπατε, σε τίποτα δεν απαντάει το άρθρο 24. Ξέρετε πού απαντάει το άρθρο 24; Απαντάει σ' όλες τις καταπατήσεις που έγιναν μέχρι το '75. Γιατί, κύριε Παναγιωτόπουλε, το θέλετε αυτό; Έγιναν φοβερές καταπατήσεις μέχρι το 1975. Γιατί θέλετε το '75; Γιατί το μόνο πράγμα που μπορεί να έχει νόημα για το φίλο μου Γιάννη Ιωαννίδη είναι το ερώτημα: «Μα, ρε Σταύρο, τι μου λες τώρα; Ο φουκαράς ο αγρότης παιδεύεται από το δασαρχείο». Δεν φταίει το άρθρο 24 που παιδεύεται ο φουκαράς ο αγρότης. Ο αγρότης, σύμφωνα με τον τελευταίο νόμο για τα δάση, μπορεί να επιλέξει αεροφωτογραφία είτε του '45 είτε του '63, ποια είναι ευνοϊκότερη για αυτόν, και με βάση αυτήν να λύσει το πρόβλημά του. Οι αεροφωτογραφίες του '75, που θέλετε να βάλετε εσείς τώρα, είναι δυσμενέστερες για τον αγρότη, γιατί έκτοτε εγκαταλείφθηκαν πολλές αγροτικές καλλιέργειες. Το ένα είναι αυτό λοιπόν.

(Θόρυβος από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Δεύτερον, λέτε για τους οικοδομικούς συνεταιρισμούς. Δηλαδή, αγαπητοί συνάδελφοι, τι θέλετε; Να νομιμοποιήσουμε οικοδομικούς συνεταιρισμούς που είναι σε δάση και δασικές εκτάσεις; Δεν μπορούμε να δημιουργήσουμε τράπεζα γης και να πούμε ελάτε, κύριοι, από εκεί που είναι δάση και δασικές εκτάσεις, να τους πάμε κάπου αλλού; Να βρούμε τέτοια εργαλεία, τέτοιους τρόπους να κάνουμε οικιστικές πολιτικές.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Κάνετε προσπάθεια και αποτύχατε!

ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΠΕΝΟΣ: Έρχομαι τώρα στο πιο σοβαρό και το πιο αφανές, αγαπητοί συνάδελφοι, γιατί –προσέξτε- θα χρησιμοποιήσω διατυπώσεις δικές σας.

Στην αναθεώρηση έχετε τρία διακριτά πράγματα, στα οποία αναφέρεστε στην εισηγητική έκθεση ευθέως. Λέτε, δηλαδή, πρώτον, διάκριση δασών και δασικών εκτάσεων. Το ένα είναι αυτό, λες και δεν είναι ενιαίο οικοσύστημα αυτό. Το δεύτερο είναι ότι βάζετε όριο το 1975. Και το τρίτο, είναι ότι λέτε πως μπορεί να αλλάξει ο προσδιορισμός δασικής έκτασης για οικιστικούς λόγους.

Αυτά, όμως, δεν είναι τα πιο σοβαρά, οι νομικοί τα ξέρετε. Εγώ κομβέντιασα με νομικούς, για να έχω επάρκεια σήμερα εδώ. Το πιο σοβαρό είναι τα υποδόρια, δηλαδή οι χαρακτηρισμοί που έχετε μέσα.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να μου δώσετε τρία λεπτά.

Χρησιμοποιείτε χαρακτηρισμούς. Προσέξτε, αυτοί οι χαρακτηρισμοί πού στοχεύουν; Στοχεύουν στη νομική κρίση αργότερα, όταν ο δικαστής θα σταθμίσει τα συμφέροντα, αυτό που εσείς οι νομικοί λέτε αρχή της αναλογικότητας, σημαίνει δηλαδή σταθμίζω το συμφέρον της προστασίας του περιβάλλοντος και της ανάπτυξης. Ποιο υπερισχύει;

Ενώ σήμερα το άρθρο 24 είναι μια μεγάλη ασπίδα για το περιβάλλον, εσείς αδυνατίζετε αυτήν την ισχύ του άρθρου 24 μ'

έναν τρόπο υποχθόνιο. Πώς; Με τους εξής χαρακτηρισμούς, λες και έφταιγε το Συμβούλιο της Επικρατείας μέχρι τώρα για τις κρίσεις, για την έλλειψη πολιτικής περιβάλλοντος, που, τελικά, αναγκάσαμε τους δικαστές να γίνουν πολιτικοί ακτιβιστές. Αυτό κάναμε! Τους πολίτες τους κάναμε να καταπατούν και τους δικαστές τους κάναμε πολιτικούς ακτιβιστές! Και διαμαρτυρόμαστε κιόλας, επειδή μας κάλυψαν οι δικαστές όλα αυτά τα χρόνια στην ανεπάρκειά μας που δεν είχαμε πολιτική περιβάλλοντος!

Τι λέτε, λοιπόν; Προσέξτε εκφράσεις, αγαπητοί συνάδελφοι: «Ανελαστικές παραδοχές των δικαστηρίων, ανεπικεϊκές λύσεις, ακραίες καταστάσεις». Και το πιο σοβαρό: Αλλάζετε τον ορισμό της αρχής της αειφορίας. Τον υποκαθιστάτε με τη βιώσιμη ανάπτυξη, που είναι υποδεέστερη στη στάθμιση συμπεριόντων.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΦΟΥΣΑΣ: Δεν το κάναμε εμείς αυτό.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΠΕΝΟΣ: Ακούστε τι λέτε – σας διαβάζω από την εισηγητική σας έκθεση - και απευθύνομαι στους συναδέλφους της Νέας Δημοκρατίας: «Η αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης επιβάλλει μεν τη διαφύλαξη του φυσικού περιβάλλοντος για τις επερχόμενες γενεές, χωρίς όμως να αποκλείει και την αξιοποίησή του, δηλαδή τη λήψη εκείνων των μέτρων που είναι σε κάθε περίπτωση αναγκαία για την περαιτέρω ανάπτυξη ιδίως οικονομική της παρούσας γενεάς».

Δηλαδή, βάζετε σε πρώτη μοίρα την οικονομική ανάπτυξη της παρούσας γενεάς. Ξέρετε τι σημαίνει αυτό απλά; Όταν στην οικονομία δημιουργούμε ελλείμματα και λέμε από το Βήμα της Βουλής ότι έχει δανειστεί το τάδε παιδί 20.000 ευρώ με τη γέννησή του, εδω ξέρετε τι λέμε; Στερούμε τα παιδιά από το οξυγόνο, από το καθαρό νερό, από την καθαρή φύση! Αυτό κάνουμε!

Αυτό θέλετε να κάνετε, αγαπητοί συνάδελφοι; Και επιτρέψτε μου που έχω αυτό το ύφος. Είναι επειδή έχω πονέσει πάρα πολύ γι' αυτά τα πράγματα. Ξέρετε ποια είναι η αρχή της αειφορίας διατυπωμένη από την Ευρωπαϊκή Ένωση; Ακούστε την: «Αειφόρος ανάπτυξη σημαίνει ότι ανάγκες της παρούσας γενεάς καλύπτονται χωρίς να υποθηκεύεται η ικανότητα των επόμενων γενεών να καλύπτουν τις δικές τους ανάγκες». Εσείς αυτό το έχετε αντιστρέψει ως τεκμήριο! Έχετε φέρει μπροστά τις οικονομικές ανάγκες της παρούσας γενεάς και το λέτε έτσι ξεστσίπωμα μέσα στην εισηγητική έκθεση!

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Α' Αντιπρόεδρος της Επιτροπής κ. **ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ**)

Το σοβαρότερο, όμως, ξέρετε ποιο είναι; Πού οδηγούν όλα αυτά; Θυμηθείτε, αγαπητοί συνάδελφοι, πού οδηγούν όλα αυτά, γιατί όλα αυτά που είπαμε είναι αθώα. Οδηγούν σ' ένα σχέδιο που έχετε σε εξέλιξη για τη λεγόμενη δεύτερη κατοικία και που θέλετε να μνημείτε αποτυχημένα παραδείγματα Ισπανίας, Πορτογαλίας κ.λπ. και θέλετε να δώσετε φιλέτα σ' όλους τους επενδυτές με μια μορφή χωροταξικής ασυδοσίας. Γιατί ξεκινάτε από τον τουρισμό κατά βάση και έχετε ρίξει όλο το βάρος εκεί; Και θέλετε, βεβαίως, να μην υπάρχει το εμπόδιο των δασικών εκτάσεων, εκεί όπου υπάρχουν φιλέτα και έχουν δίπλα δασικές εκτάσεις να μπορούν δήθεν για το δημόσιο συμφέρον και για την ανάπτυξη της χώρας να γίνουν αυτές οι επενδύσεις.

Αυτή είναι κατά βάση η μεγάλη απειλή και πολλές άλλες, που έχουμε στο μέλλον για το άρθρο 24. Γι' αυτούς τους λόγους, αγαπητοί συνάδελφοι, εμείς ως παράταξη, παρά τα λάθη μας, παρά τις ανεπάρκειές μας σήμερα λέμε ένα βροντερό όχι στην αλλαγή του άρθρου 24!

Για να μην υπάρχουν παρεξηγήσεις, δύο προτάσεις που έχουν καταθέσει συνάδελφοι για το θαλάσσιο περιβάλλον και για την προστασία των ζώων – για να μην ανοίξουμε καθόλου τη συζήτηση για το άρθρο 24 - το μεν θαλάσσιο περιβάλλον θα πάει στο άρθρο 101, η δε συζήτηση για τα ζώα στο άρθρο 5, προκειμένου να μείνει εντελώς αλώβητο το άρθρο 24 από οποιαδήποτε απειλή.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑ.ΣΟ.Κ.)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Το λόγο έχει ο ειδικός αγορητής του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας και εορ-

τάζων, όπως ειπώθηκε, κ. Αντώνης Σκυλλάκος. Και από εμένα τα χρόνια πολλά, κύριε Σκυλλάκο όπως και στον κ. Φούσα.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Χρόνια πολλά!

(Χειροκροτήματα από όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Εμείς θεωρούμε ότι οι πολιτικές που εφαρμόζονται για το περιβάλλον επί χρόνια αποτελούν ένα διαρκές έγκλημα που ολοκληρώνεται σε μεγάλο βαθμό με την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας για το άρθρο 24. Κάποιοι κερδίζουν και κάποιοι χάνουν απ' αυτήν την πολιτική.

Υπάρχει σοβαρό ενδιαφέρον από μεγάλους επιχειρηματίες του τουρισμού, της κατασκευής πάρκων βιομηχανικών, βιοτεχνικών και άλλων δραστηριοτήτων να εισχωρήσουν ακόμη περισσότερο στον τομέα των δασών. Με τις προτάσεις που βλέπουμε γενικεύεται η ιδιωτικοποίηση των δασών και των δασικών εκτάσεων. Έχουμε ακόμα μικρότερους περιορισμούς της προστασίας και της σωστής διαχείρισης των δασικών εκτάσεων. Τελικά θα έχουμε ενίσχυση του επιχειρηματία σε βάρος του περιβάλλοντος.

Κατ' αρχάς, θα πρέπει να πω – γιατί γίνεται αναφορά στο ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης – ότι το 1993 υπήρχε απόφαση των αρμοδίων οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που καθόριζε τη στρατηγική της Ένωσης για τα δάση και έλεγε ότι πρέπει να προσαρμοστούν τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ακόμα περισσότερο στους κανόνες της αγοράς σε σχέση με τα δάση. Αυτό ήταν το ντοκουμέντο, οι αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 1993.

Υπάρχει η πρακτική των κυβερνήσεων και του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και της Νέας Δημοκρατίας για το πώς αντιμετώπισαν τα αυθαίρετα, τι έγινε με τις αναδασώσεις, με τους αποχαρκτηρισμούς, πώς δεν «περπάτησε» το Δασολόγιο και το Χτηματολόγιο. Και μόνο η πρακτική δράση των κομμάτων εξουσίας δείχνει πώς αντιμετωπίζουν το περιβάλλον, ανεξάρτητα του πώς ψηφίζουν ή πώς τοποθετούνται όταν είναι στην Αξιωματική Αντιπολίτευση.

Το 1979 με το ν.998, δηλαδή επί Νέας Δημοκρατίας, έγινε προσπάθεια να αποχαρκτηριστούν από δάση και δασικές εκτάσεις είκοσι πέντε εκατομμύρια στρέμματα χορτολιβαδικών – όπως λέγονταν – εκτάσεων. Απορρίφθηκε, δεν «περπάτησε» ο νόμος, κηρύχθηκε αντισυνταγματικός.

Επί ΠΑ.ΣΟ.Κ. το 1987 με το ν.1734 γίνεται προσπάθεια να αποχαρκτηρισθούν σαράντα πέντε εκατομμύρια στρέμματα. Ο νόμος αυτός χαρακτηρίζεται αντισυνταγματικός.

Υπάρχει νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας που εμποδίζει την αλλαγή χρήσης και την κατάργηση της προστασίας του δάσους και της δασικής έκτασης. Γι' αυτό το ΠΑ.ΣΟ.Κ. νοιώθει την ανάγκη στην Αναθεώρηση του 2001 να φέρει ρυθμίσεις που ήταν χειρότερες στην αρχή, πιο ήπιες αργότερα, αλλά εν πάση περιπτώσει λόγω της αντίδρασης των κοινωνικών οργανώσεων, έγινε μία αλλαγή. Όμως αυτές ήταν πολύ αρνητικές στην εξέλιξη της δασικής προστασίας.

Με το άρθρο 24 όπως ισχύει σήμερα – όπως τροποποιήθηκε με πρωτοβουλία του ΠΑ.ΣΟ.Κ. - τρία πράγματα συνέβησαν: Πρώτα και κύρια, ενώ η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος αποτελούσε αποκλειστικό δικαίωμα του κράτους, δόθηκε το δικαίωμα και στον καθένα να προστατεύει και να διαχειρίζεται με όρους προστασίας το δάσος. Αυτό επέτρεψε σ' αυτούς που λένε ότι γύρω στο 50%, όπως υπολογίζουμε, των δασικών εκτάσεων είναι δικές τους και όχι του κράτους, να έχουν την ελεύθερη διαχείριση και να αναλαμβάνουν αυτοί την προστασία, σε εισαγωγικά λέμε εμείς. Πολλοί κακοπροαίρετοι δήμαρχοι και κοινοτάρχες αξιοποίησαν αυτήν την αλλαγή που έγινε, προς την κατεύθυνση όχι της προστασίας του δάσους, αλλά προς αντίθετη κατεύθυνση.

Η διαχείριση των δασών δόθηκε μέχρι και σε μη κυβερνητικές οργανώσεις: Να θυμίσω τον «ΑΡΚΤΟΥΡΟ». Και αυτό μπορεί να προχωρήσει με βάση αυτήν τη διάταξη που άλλαξε επί ΠΑ.ΣΟ.Κ.. Τέλος, με βάση αυτήν τη διάταξη δόθηκαν μελέτες και δραστηριότητες αναδάσωσης σε ιδιώτες. Αυτές είναι μορφές ουσιαστικά ιδιωτικοποίησης του δάσους.

Δεύτερη παρέμβαση που έγινε επί κυβερνήσεων ΠΑ.ΣΟ.Κ. με την Αναθεώρηση του Συντάγματος: Έγινε η αλλαγή του προορισμού για τα ιδιωτικά δάση και τις ιδιωτικές δασικές εκτάσεις.

Δυνατότητα, δηλαδή, που υπήρχε μόνο για το δημόσιο δάσος. Δόθηκε, λοιπόν, η ίδια δυνατότητα και στο ιδιωτικό δάσος.

Και το τρίτο και το σοβαρότερο ήταν η διάκριση που έγινε ανάμεσα στο δάσος και στη δασική έκταση στον εκτελεστικό αυτής της διάταξης και της ερμηνευτικής της δήλωσης νόμο που βγήκε αργότερα, στο ν. 3208/2003 που ήθελε να καθορίσει τον ορισμό του δάσους. Ενώ έως τότε ίσχυε ότι δεν θεωρείται καν δάσος, ούτε δασική έκταση, όταν είναι τόσο αραιό το δάσος, δηλαδή καλύπτεται από δέντρα ή από θάμνους λιγότερο από το 30%, ο νόμος αυτός το πήγε στο 15%. Κατά της διάταξης αυτής υπάρχουν προσφυγές στο Συμβούλιο της Επικρατείας που εκκρεμούν. Κάπου βέβαια περπάτησε, όπου δεν έγιναν προσφυγές. Συνεχίζει όμως, το Συμβούλιο της Επικρατείας να βγάζει αποφάσεις προστασίας του δάσους.

Έχουμε, λοιπόν, δύο νόμους παλαιότερους και έναν εκτελεστικό νόμο του ΠΑ.ΣΟ.Κ. συν τη νομολογία του Αρείου Πάγου που φέρνει εμπόδια. Έχουμε και εκλογές και θέλει η Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας να χαϊδέψει κάποια αυτιά. Μιλώ για τους μικροϊδιοκτήτες και αυτούς που διεκδικούν κάποια λίγα στρέμματα –και όχι μεγάλες εκτάσεις- από το δημόσιο, ή που θεωρούνται δάση και αυτοί λένε ότι δεν ήταν δάση, ή λένε ότι ήταν δικά τους και, εν πάση περιπτώσει, θέλουν να τα αξιοποιήσουν. Παίρνει, λοιπόν, υπ' όψιν την αγωνία που έχει αυτός ο κόσμος που έχει κτίσει αυθαίρετα εκτός σχεδίου και έρχεται τώρα η Νέα Δημοκρατία να σαρώσει το άρθρο 24 με διατάξεις ανατρεπτικές της ισχύουσας νομοθεσίας όχι για να εξυπηρετήσει αυτόν τον κόσμο για τον οποίο είπα, διότι, τουλάχιστον, αυτοί έχουν χτίσει σε λαϊκές ή άλλες συνοικίες.

Πρόεβαλε κανένα πολιτικό κόμμα ζήτημα να καταδικάσουμε ολόκληρες συνοικίες; Προς τι, λοιπόν, ο εισηγητής της Νέας Δημοκρατίας χρησιμοποίησε όλη την ομιλία του για να κατευθύνει τους διαμαρτυρούμενους; Δεν μπήκε από κανέναν τέτοιο ζήτημα.

Όμως η πρακτική της Νέας Δημοκρατίας να φέρνει τέτοιες διατάξεις, θα δημιουργήσει το εξής: Πρώτον, να προχωρήσουν τα μεγάλα οικονομικά συμφέροντα, ιδιαίτερα, του τουρισμού, αλλά και άλλοι ενδιαφερόμενοι σε μεγαλύτερη εκμετάλλευση των δασών. Και η ιδιοκτησία του δημοσίου θα περιοριστεί, θα γίνει μεγαλύτερη εκμετάλλευση του δάσους από τους επιχειρηματίες και θα γίνει μεγαλύτερη καταστροφή του περιβάλλοντος. Αυτός είναι ο βαθύτερος στόχος.

Με την ευκαιρία αυτή, εμείς θέλουμε να απευθυνθούμε σ' αυτούς τους συμπολίτες μας οι οποίοι έχουν χτίσει ένα αυθαίρετο ή διεκδικούν ένα μικρό κομμάτι από το δημόσιο το οποίο το θεωρεί ακόμη δάσος.

Εδώ θα πρέπει να πω ότι δεν έχει εξηγηθεί σ' αυτό τον κόσμο το ποιος φταίει για τη σύνθετη κατάσταση που βρίσκεται η ιδιοκτησία τους. Δεν έχουν ενημερωθεί για τις μεσομακροπρόθεσμες συνέπειες για το περιβάλλον απ' αυτήν την κατάσταση που έχει δημιουργηθεί. Δεν έχουν καταλάβει ποιος θα αξιοποιήσει βασικά τους χώρους τους οποίους διεκδικούν, γιατί από μόνοι τους τι αξιοποίηση, στις περισσότερες περιπτώσεις, μπορούν να κάνουν; Ποιος θα πληρώσει για τις ανύπαρκτες υποδομές;

Εάν, λοιπόν, ήταν γνωστά αυτά τα πράγματα, θα περιορίζονταν σημαντικά η διεκδίκηση της νομιμοποίησης αυθαιρέτων ή της κατοχύρωσης μικρών ιδιοκτησιών σε βάρος των δασών. Αλλά η Νέα Δημοκρατία παίζει πάνω σ' αυτό, όπως έπαιξε και το ΠΑ.ΣΟ.Κ. πάνω σ' αυτό. Σε προεκλογικές περιόδους έλεγε ότι ψηφίστε με, γιατί απελευθερώνονται τα πάντα. Αυτό περνάει σαν σύνθημα. Έτσι και μετά την αναθεώρηση του άρθρου 24 το 2001 είχαμε κύμα αυθαιρέτων και καταπατήσεων και θα έχουμε και καινούργιο κύμα με την αναθεώρηση που γίνεται σήμερα.

Έρχομαι τώρα στις συγκεκριμένες διατάξεις και τις προτάσεις της Νέας Δημοκρατίας.

Το πρώτο που κάνει η Νέα Δημοκρατία είναι αυτό που ειπώθηκε ότι δεν παίρνει σαν αφετηρία το ποιος ήταν δασικές εκτάσεις, δηλαδή αεροφωτογραφίες ή άλλα στοιχεία προ του 1975. Αυτό θα οδηγήσει σε δύο πράγματα και θα έχει τα εξής αποτελέσματα: Πρώτον, ενώ η αεροφωτογραφία του 1945 ή του 1963

έδειχνε ότι ήταν δάσος και το 1975 δεν δείχνει δάσος και φαίνεται χωράφι ή ακαλλιέργητη περιοχή, αυτή η περιοχή παύει να έχει οποιαδήποτε προστασία. Αυτό είναι το πρώτο.

Το δεύτερο και σημαντικό είναι ότι έχουν γίνει καταπατήσεις. Επαναλαμβάνω ότι στο 50% των εκτάσεων των δασών θα μπορούσε το δημόσιο να έχει τεκμήριο και έχει τεκμήριο, ανεξάρτητα πως το προβάλλει. Και εδώ μπαίνουν και αρνητικοί περιορισμοί με τη νομοθεσία και με τις πρακτικές που εφαρμόζονται από τις κυβερνήσεις, για να υπερασπιστεί το δημόσιο το δίκιο του.

Όλα τα συμβόλαια, λοιπόν, που έχουν γίνει και που ουσιαστικά εμπεριέχουν καταπάτηση – δεν είναι πραγματικά συμβόλαια – θα νομιμοποιηθούν. Αυτή είναι η κατάσταση με τη ρύθμιση της Νέας Δημοκρατίας. Και μιλάμε για εκατομμύρια στρέμματα.

Η άλλη ρύθμιση αφορά τις δασικές εκτάσεις που εκ των προτέρων καθορίζεται ότι μπορεί να γίνουν σπίτια ή μπορεί να γίνει άλλου είδους εκμετάλλευση. Να πάψουν να έχουν την προστασία του δάσους, διότι a priori θεωρούμε ότι συντρέχει λόγος δημοσίου συμφέροντος. Αυτό είναι πρωτοφανές και μιλάμε για εκατομμύρια στρέμματα.

Άλλο αρνητικό είναι ότι πάνε να ανατραπούν ακόμη και αυτές οι δυο-τρεις λέξεις «η αρχή της αειφορίας» και να μετατραπεί σε «βιώσιμη ανάπτυξη». Τέτοια βιώσιμη ανάπτυξη όμως, όπως θέλει να δώσει μονομερώς, μονόπλευρα την ερμηνεία η Νέα Δημοκρατία και δεν ξέρω και άλλες δυνάμεις. Ουσιαστικά με την αντιπαράθεση της αειφορίας στη βιώσιμη ανάπτυξη θα έχουμε ανάπτυξη με τσιμέντα, εκμετάλλευση σε βάρος των μελλοντικών γενιών και σε βάρος της προστασίας του περιβάλλοντος. Αυτό είναι ακόμη στην ουσία και στην πράξη.

Υπάρχουν όμως και άλλες δύο αλλαγές που προβλέπονται στο άρθρο 117.

Τι γίνεται με το άρθρο 117; Καταργείται η υποχρεωτική αναδάσωση. Δίνεται η δυνατότητα να καταργηθεί η υποχρεωτική αναδάσωση δασών και δασικών εκτάσεων και δεν αποκλείεται να διατίθεται για άλλο προορισμό. Αυτό έλεγε αυτή η διάταξη και ανοίγει ο δρόμος να αναθεωρηθεί πλήρως, διότι τώρα έλεγε «κηρύσσονται υποχρεωτικά αναδασωτέες και αποκλείεται να διατεθούν για άλλο προορισμό». Αυτό είναι το άρθρο 117, παράγραφος 3.

Και το άρθρο 117, παράγραφος 4, έως τώρα έλεγε ότι μπορεί να γίνει απαλλοτρίωση για τα συμφέροντα του δημοσίου, υπέρ του δημοσίου. Και μάλιστα, ακόμα και αν το δημόσιο έκανε την απαλλοτρίωση, δεν θα άλλαζε ο σκοπός, δεν θα μεταβαλλόταν η μορφή της έκτασης, θα παρέμενε δασική.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Τώρα, αυτό μπορεί να ανατραπεί πλήρως με την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας και θα μπορούν να γίνονται απαλλοτριώσεις για συμφέροντα ιδιωτών, για να δοθούν σε ιδιώτες σαν εκμετάλλευση ή μακροχρόνια μίσθωση ή με άλλο τρόπο ή να παραμείνουν στο δημόσιο, αλλά να γίνεται σύμπραξη με τον ιδιωτικό τομέα –τα λεγόμενα Σ.Δ.Ι.Τ.- και μάλιστα, θα μπορούν να πάψουν να έχουν τη δασική μορφή.

Αυτά ανατρέπονται στις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 117.

Αν προσθέσουμε σ' αυτά την πρακτική που ξεκίνησε επί ΠΑ.ΣΟ.Κ. και συνεχίζεται επί Νέας Δημοκρατίας, σχετικά με το πώς αντιμετωπίζεται η δασική υπηρεσία, έχουμε υποβάθμιση των υπηρεσιών για το έργο της προστασίας, έλλειψη προστασίας των δασών, έλλειψη προσωπικού, όλο και μειούμενη χρηματοδότηση, μέχρι του σημείου η κρατική εταιρεία «Κτηματολόγιο Α.Ε.», όπου από πίσω βρίσκεται το δημόσιο, να αρνείται αιτήσεις του δημοσίου, όταν πάει το δημόσιο να κατοχυρώσει την ιδιοκτησία, κάνει αίτηση δηλαδή. Αρνείται να τις παραλάβει τις αιτήσεις.

Για ποια προστασία, λοιπόν, μιλάμε και από άποψη πρακτικής και από άποψη τυπικών νόμων και από άποψη αλλαγής Συντάγματος; Όλα στην επιχειρηματική δραστηριότητα. Όλα σε βάρος της προστασίας.

Είμαστε παντελώς αντίθετοι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Ο κ. Κουβέλης,

ειδικός αγορητής του Συνασπισμού, έχει το λόγο.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι τραγικό από ηθική, κοινωνική, πολιτική άποψη ιδιαίτερα αυτές τις ημέρες να συζητείται η αναθεώρηση του άρθρου 24 και να επιδιώκεται η χαλάρωση των περιορισμών που θέτει η υπάρχουσα συνταγματική διάταξη για την προστασία του περιβάλλοντος.

Είναι τραγικό, διότι το ίδιο το περιβάλλον στο παγκόσμιο επίπεδο κρούει τον κώδωνα του κινδύνου. Είναι τραγικό όταν δεν υπάρχει αντίθετη επιστημονική άποψη ότι αυτό το περιβάλλον κινδυνεύει, ότι αυτό το περιβάλλον απειλείται και πιθανολογείται έντονα –για να μην πω ότι υπάρχει βεβαιότητα– ότι αυτό το περιβάλλον, αν άμεσα δεν προστατευθεί, μετά από πολλά χρόνια ενδεχομένως θα παραδοθεί ερημωμένο στους κατοίκους αυτού του πλανήτη.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ο πλανήτης δεν είναι αθάνατος, όπως δεν είναι αθάνατο και το περιβάλλον της Ελλάδας, το οποίο συστηματικά έχει λεηλατηθεί και επίσης συστηματικά, στην καλύτερη περίπτωση, έχει τύχει της περιφρόνησης της συνταγμένης πολιτείας μέσα από παραλείψεις, λάθη ή και συγκεκριμένες πολιτικές επιλογές, για να διευκολυνθούν βραχυπρόθεσμες σκοπιμότητες, οι οποίες όμως από την ώρα που υπήρξαν, υπονόμισαν σημαντικά την εξέλιξη αυτού του περιβάλλοντος.

Απευθυνόμενος στους συναδέλφους της Νέας Δημοκρατίας, θέλω να σας ερωτήσω το εξής: Πολλοί από εσάς, στην αναθεωρητική διαδικασία του έτους 2001, ψηφίσατε το άρθρο 24 του Συντάγματος, όπως σήμερα έχει. Τι άλλαξε; Τι μετεβλήθη μέσα στην πενταετία που πέρασε, έτσι ώστε να υποστηρίζετε την αναθεώρηση του άρθρου 24;

Έχω την άποψη ότι είστε δέσμιοι ενός συγκεκριμένου μοντέλου ανάπτυξης, ενός μοντέλου ανάπτυξης που περιφρονεί το περιβάλλον, όταν το περιβάλλον πρέπει να αποτελεί πεμπτούσια και κύριο μέγεθος της ασκούμενης πολιτικής.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η προτεινόμενη εκ μέρους της Νέας Δημοκρατίας αναθεώρηση του άρθρου 24 θέλει να συνδυάσει τη δήθεν προστασία του περιβάλλοντος με τους χωροταξικούς και πολεοδομικούς σχεδιασμούς. Πρόκειται για ομολογημένη επιλογή, όπως αυτή καταγράφεται στη σχετική έκθεση των προτεινόντων Βουλευτών της Νέας Δημοκρατίας.

Όμως, το ερώτημα ετέθη και το επαναθέτω: Γιατί εμποδίζει το άρθρο 24 τους χωροταξικούς και πολεοδομικούς σχεδιασμούς; Ενδεχομένως, εκείνο που εμποδίζει –και το εμποδίζει όντως, αν ορθά εφαρμόζεται το άρθρο 24– είναι αυτοί οι χωροταξικοί και πολεοδομικοί σχεδιασμοί να περιφρονούν την προστασία του περιβάλλοντος.

Θέλετε, κατά συνέπεια, να ελαχιστοποιήσετε τους περιορισμούς, να περιορίσετε τον έλεγχο, έτσι ώστε οι λεγόμενοι χωροταξικοί και πολεοδομικοί σχεδιασμοί να εξελιχθούν ερήμην της αναγκαίας προστασίας του περιβάλλοντος.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δεν γνωρίζετε ότι μία μεγάλη λεηλασία των δασών και των δασικών εκτάσεων έγινε πριν από το έτος 1975 με ποικιλώνυμους συνεταιρισμούς, οι οποίοι εγκατέστησαν ιδιοκτησίες μέσα όχι μόνο σε δασικές εκτάσεις, αλλά και σε δάση; Και θέλετε να επιβραβεύσετε αυτήν την παράνομη, τη λεηλατούσα εγκατάσταση των οικοδομικών συνεταιρισμών, από ιδιοκτησιακής απόψεως, μέσα στο δάσος;

Αυτό πράττετε. Ότι υπάρχουν συμφέροντα αναφορικά με κάποιους οικοδομικούς συνεταιρισμούς που ζητούν τη νομιμοποίησή τους και την εξασφάλιση του δικαιώματος να οικίσουν, βεβαίως υπάρχουν. Όμως, μία πολιτική πρέπει να σταθμίζει τα αγαθά, να θεωρεί ότι μείζον αγαθό είναι η προστασία του περιβάλλοντος και να συγκρούεται μ' αυτά τα συμφέροντα.

Αυτή είναι μία επιλογή την οποία δεν θέλετε να έχετε, ακριβώς διότι δεσμεύεστε απ' ενός μεν από ένα λαθεμένο μοντέλο ανάπτυξης, απ' ετέρου από τη λογική των πελατειακών σχέσεων.

Θα χρησιμοποιήσω μία έκφραση η οποία δεν είναι βαριά, γιατί είναι αληθής. Εάν αναθεωρηθεί το άρθρο 24, όπως δρομολογείται με τις συγκεκριμένες προτάσεις, θα δικαιολογείται απόλυτα ο ισχυρισμός ότι θα πρόκειται για το μεγαλύτερο ρου-

σφέτι της πολιτικής ιστορίας που επιχειρεί να θέσει το Σύνταγμα της χώρας στην υπηρεσία επικινδύνων συμφερόντων.

Καταπατητές θα επιβραβευθούν, εφ' όσον είχαν την πρόνοια να σβήσουν έγκαιρα τα σχετικά ίχνη με εμπρησμούς ή και αποψίλωση. Οικοδομικοί συνεταιρισμοί που την εποχή, κυρίως, της Δικτατορίας είχαν αγοράσει φθηνή δασική γη για οικοπεδοποίηση, αλλά τους σταμάτησε η Μεταπολίτευση και το Σύνταγμα το 1975, επίσης θα επιβραβευθούν. Εταιρείες οι οποίες έχουν διαμορφώσει μία ολόκληρη σχεδιασμένη κατάσταση για την οίκηση διαφόρων περιοχών και διακηρύσσουν τη φιλοδοξία τους για ένα εκατομμύριο πολυτελείς κατοικίες σε ιδιωτικούς σκοπούς στα πλέον ελκυστικά σημεία της χώρας και αυτές θα διευκολυνθούν, με αποτέλεσμα την βαρύτατη προσβολή του περιβάλλοντος.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, επιχειρείται μία ψευδοδιάκριση μεταξύ δασικών εκτάσεων και δασών.

Πρόκειται για συγκεκριμένη επιλογή, προκειμένου να απευθυνθεί σε μια κοινή γνώμη και να της πει «Μα δεν είναι δυνατόν τα πάντα να είναι δάση».

Αυτή, όμως, η άποψη η οποία διατυπώνεται, άλλοτε θα έλεγα γνησίως για να μην αδικώ όλους και άλλοτε προσχηματικά, δεν λαμβάνει υπ' όψιν της ότι η χλωρίδα αυτού του τόπου διαμορφώνεται συνολικότερα με μια κυμαίνουσα χλωρίδα, έτσι ώστε να είναι εξαιρετικά δυσχερής η διάκριση ανάμεσα στις δύο εκτάσεις, τη δασική ή τη δασώδη; Δεν γνωρίζετε εσείς της Νέας Δημοκρατίας που υποστηρίζετε τα αντίθετα ότι η μεσογειακή, ακριβώς, χλωρίδα και ειδικότερα η χλωρίδα της χώρας έχει αυτά τα χαρακτηριστικά; Γιατί δεν το προβάλλετε; Γιατί δεν λέτε την πολιτική αλήθεια επί του σημείου αυτού; Δεν αντιλαμβάνεστε – σας το λέω με πολιτική ειλικρίνεια – ότι ο καθορισμός αφετηριακού σημείου για το χαρακτηρισμό το έτος 1975 περιορίζει σημαντικότερα την προστασία του περιβάλλοντος; Τα προηγούμενα χρόνια; Είναι τόσο μακριά αυτό το παρελθόν, το πριν του έτους 1975, ώστε να το αγνοείτε; Προφανώς όχι, διότι και στο θέμα αυτό θέλετε να διευκολύνετε την προώθηση μιας ανάπτυξης όπως την έχετε στο πολιτικό σας μυαλό, που δεν έχει καμία μα καμία σχέση με την προστασία του περιβάλλοντος.

Άκουσα μύθρους εναντίον του Συμβουλίου της Επικρατείας και ειδικότερα εναντίον του Ε' Τμήματος του Ανωτάτου αυτού Δικαστηρίου. Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σας ομιλώ μετά λόγου γνώσεως. Είναι ακριβές ότι σε κάποιες οριακές καταστάσεις το Συμβούλιο της Επικρατείας και ειδικότερα το Ε' Τμήμα υπήρξε υπέρ άγαν αυστηρό. Ξέρετε, όμως, γιατί το έπραξε και λέω ορθώς το έπραξε; Διότι έβλεπε την επέλαση της κεντρικής εξουσίας με τις διάφορες διοικητικές πράξεις, επέλαση σε βάρος του περιβάλλοντος. Διαμόρφωσε, όμως, νομολογία το Συμβούλιο της Επικρατείας εξαιρετικά σημαντική, η οποία, πράγματι, λειτουργεί σε μεγάλο βαθμό ως κυματοθραύστης των επιθέσεων ενός κύματος, που θέλει στην κυριολεξία να ισοπεδώσει το δάσος και διευκολύνει όλους εκείνους που περιφρονούν το αναπαλλοτρίωτο μέγεθος που λέγεται προστασία του περιβάλλοντος.

Εμείς προειδοποιούμε ότι πρέπει σε συνδυασμό με την προτεινόμενη αναθεώρηση του άρθρου 24 να έχουμε κατά νου ότι προτείνεται και η ίδρυση συνταγματικού δικαστηρίου, πράγμα που σημαίνει ότι οι όποιες επιλογές του Συμβουλίου της Επικρατείας διαμορφωμένες στο επίπεδο της νομολογίας, θα είναι εξαιρετικά ευχερές να ανατραπούν με τη λειτουργία του συνταγματικού δικαστηρίου, το οποίο θα αποτελεί εγκατάσταση ενός δικαιοπολιτικού συγκεντρωτισμού και δύναμις ενός δικαιοπολιτικού αυταρχισμού. Αντιλαμβάνεστε ότι ο έλεγχος της νομιμότητας των διοικητικών πράξεων, που αφορούν στο περιβάλλον από το Συμβούλιο της Επικρατείας – επαναλαμβάνω στη βάση της διαμορφωμένης νομολογίας – θα είναι εξαιρετικά εύκολο να τεθεί εκ ποδών από την ώρα που θα λειτουργήσει το προτεινόμενο και πάλι από εσάς συνταγματικό δικαστήριο.

Είναι ακριβές αυτό που ακούστηκε. Γιατί εγκαταλείπετε την αρχή της αειφορίας και θέλετε να την αντικαταστήσετε με την αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης; Και πάλι η έκθεση, κύριοι συνάδελφοι της Νέας Δημοκρατίας, που έχετε καταθέσει αναφορικά

με την προτεινόμενη αναθεώρηση, σας αποκαλύπτει και μαρτυρά τις πραγματικές σας προθέσεις. Λέτε στην έκθεση: «Η αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης επιβάλλει μεν τη διαφύλαξη του φυσικού περιβάλλοντος και για τις επερχόμενες γενεές, χωρίς όμως να αποκλείει και την αξιοποίησή του, δηλαδή, τη λήψη εκείνων των μέτρων που είναι σε κάθε περίπτωση αναγκαία για την περαιτέρω ανάπτυξη, ιδίως οικονομική, της παρούσας γενιάς».

Δηλαδή, έχουμε μια αναστροφή της επιλογής προστασίας των αγαθών, ενώ η αναστροφή αυτή, ακριβώς, είναι εκείνη, η οποία μαρτυρά τις προθέσεις σας, που σημαίνουν εγκατάλειψη της αειφορίας, η οποία αειφορία ως αρχή που θα πρέπει, βεβαίως, συγκεκριμένα να εκφράζεται, αναφέρεται και στις παρούσες, αλλά, κυρίως, στις μέλλουσες γενεές, που σύμφωνα και με τα όσα προείπα είναι βέβαιο ότι εάν συνεχιστεί αυτή η κατάσταση θα κληρονομήσουν ένα καταστραμμένο περιβάλλον, ένα περιβάλλον το οποίο δεν θα έχει σχέση με τις ανάγκες του ανθρώπου.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα επαναλάβω τούτο: Οι παραλείψεις οι οποίες σημειώθηκαν στο παρελθόν, η λογική των πελατειακών σχέσεων, τα ποικιλώνυμα συλλογικά ή και ατομικά ρουσφέτια, η χαλάρωση που έχει σημειωθεί πάρα πολλές φορές στον έλεγχο όλων εκείνων των παρεμβατικών σε βάρος του περιβάλλοντος πράξεων δεν είναι δυνατόν σε καμία περίπτωση να δικαιολογήσουν την αναθεώρηση του άρθρου 24. Δεν συνηθίζω ποτέ τον υπερβολικό πολιτικό λόγο, αλλά όσοι ψηφίσετε την αναθεώρηση του άρθρου 24 και μάλιστα προς την κατεύθυνση που αναδεικνύει και αναγράφει η έκθεση των προτεινόντων, διαπράττετε ένα έγκλημα σε βάρος του περιβάλλοντος, μέρος του οποίου προφανέστατα και σταθερή, αταλάντευτη αναφορά είναι ο άνθρωπος, ένα έγκλημα που τα αποτελέσματά του μπορεί να μην είναι άμεσα ορατά, αλλά θα προκύψουν με δραματικότητα και τραγικότητα μέσα στη πορεία των χρόνων και στην εξέλιξη αυτού του χρόνου.

Κανένας λόγος, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δεν δικαιολογεί και κατ' ελάχιστον την αναθεώρηση του άρθρου 24. Το μόνο που την δικαιολογεί, είναι η δική σας επιλογή, κύριοι συνάδελφοι της Νέας Δημοκρατίας, να προωθήσετε ένα μοντέλο ανάπτυξης ζημιόγono, ένα μοντέλο ανάπτυξης το οποίο στην κυριολεξία υπονομεύει την προστασία του περιβάλλοντος. Και τα αποτελέσματα από την ώρα που ο μη γένοιτο υπάρξει αυτή η αναθεώρηση θα καταστούν ορατά. Τότε ίσως είναι αργά. Γι' αυτό πρέπει να μη δεχθείτε την πρόταση αυτή για την αναθεώρηση του άρθρου 24.

Είναι από τις περιπτώσεις, κύριοι συνάδελφοι, όπου καμία κομματική πειθαρχία, καμία κομματική εντολή δεν πρέπει να δεσμεύει τη συνείδηση του Έλληνα Βουλευτή, όταν πρόκειται ως αντιπρόσωπος του ελληνικού λαού να αποφασίζει τόσο σημαντικά ζητήματα. Και είναι εξαιρετικά σημαντικό ζήτημα η προστασία του περιβάλλοντος, που την αποδυναμώνετε. Χαλαρώνετε τους περιορισμούς και ανοίγετε διάπλατα τις πόρτες για να περάσει η λεηλασία του περιβάλλοντος.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Κυρία και κύριοι συνάδελφοι, ο κατάλογος των ομιλητών κατά την κανονική σειρά έχει ως εξής: Ο κ. Παναγιωτόπουλος, ως γενικός εισηγητής...

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Μπορώ να μιλήσω και λίγο αργότερα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Θέλετε να μιλήσετε λίγο αργότερα. Εντάξει. Μετά είναι ο κ. Πάγκαλος.

Κύριε Πάγκαλε, θέλετε να τοποθετηθείτε τώρα;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Αργότερα.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΣΤΑΥΡΟΥ: Κύριε Πρόεδρε, εάν μου επιτρέπεται, θα ήθελα να διατυπώσω μία παράκληση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Μισό λεπτό να ολοκληρώσω, κύριε Σταύρου.

Εφόσον οι δύο γενικοί εισηγητές επιθυμούν να μιλήσουν αργότερα, σειρά έχει ο κ. Μάνος, αλλά υπάρχει η εξής παράκληση: Ο εορτάζων κ. Φούσας παρεκάλεσε, εάν συμφωνούμε, να του δώσουμε το λόγο τώρα, λόγω του ότι έχει την ονομαστι-

κή του εορτή.

Η Επιτροπή συμφωνεί;

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Με τις ευχές μας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Συμφωνείτε και εσείς, κύριε Μάνο;

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΝΟΣ: Συμφωνώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Η Επιτροπή συμφωνήσει.

Ο κ. Φούσας έχει το λόγο και αμέσως μετά ο κ. Μάνος.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΣΤΑΥΡΟΥ: Κύριε Πρόεδρε, δεν με ακούσατε, όμως.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Συνγνώμη, κύριε Σταύρου. Έχετε το λόγο.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΣΤΑΥΡΟΥ: Θα ήθελα να κάνω μία πεντάλεπτη παρέμβαση μετά τον κ. Μάνο και τον κ. Φούσα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Εάν είναι τόσο σύντομη και εφόσον δεν υπάρχει αντίρρηση, το Σώμα συμφωνεί.

Ο κ. Φούσας έχει το λόγο.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΦΟΥΣΑΣ: Ευχαριστώ και για τις ευχές σας, αλλά και γιατί μου δώσατε τη σειρά σας.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Σαν τα ψηλά βουνά!

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΦΟΥΣΑΣ: Σαν την Πίνδο. Κύριοι συνάδελφοι, ευχαριστώ πολύ.

Κύριοι συνάδελφοι του Π.Α.Σ.Ο.Κ., του Συνασπισμού και του Κ.Κ.Ε., θα ήθελα να σας πω, ότι με πολύ ενδιαφέρον και προσοχή, παρακολούθησα τις επιφυλάξεις και τις ανησυχίες σας. Όμως, πρέπει να δώσετε και να δώσουμε μία απάντηση στο τι θα κάνουμε με την ελληνική περιφέρεια. Τι θα κάνουμε με τις περιοχές στην ελληνική περιφέρεια, οι οποίες εδώ και πολλά χρόνια χαρακτηρίζονται ως δασικές και δεν μπορούν να αξιοποιηθούν, δεν μπορούν να εκμεταλλευθούν και βεβαίως, ως συνέπεια αυτής της κατάστασης είναι και η ερήμωσή τους.

Εγώ πρέπει να σας πω ότι σας παρακολούθησα με πολύ ενδιαφέρον και προσοχή, αλλά είμαι υποχρεωμένος να σας πω ότι υπάρχει μέγα ζήτημα σήμερα.

Για του λόγου το αληθές, έχω την τιμή να σας διαβάσω απόφαση του Νομαρχιακού Συμβουλίου Ιωαννίνων με ημερομηνία 19 Μαρτίου 2003, αλλά και πολλές άλλες και υποθέτω ότι παρόμοιες αποφάσεις θα υπάρχουν σε όλα τα νομαρχιακά συμβούλια της χώρας, ιδίως της ελληνικής περιφέρειας.

Γράφουν: Αποτελεί μέγιστο και σημαντικότερο πρόβλημα για τους κατοίκους όλων των περιοχών του Νομού Ιωαννίνων, όπως και για τους ίδιους τους Ο.Τ.Α., το ιδιοκτησιακό πρόβλημα και το καθεστώς των αντίστοιχων περιοχών τους, που ως περιεχόμενο έχει τις συνεχείς αμφισβητήσεις δικαιωμάτων κυριότητας, νομής και κατοχής των κατοίκων ή των Ο.Τ.Α., επί ιδιοκτησιών εκτάσεων κλπ. από το δημόσιο με δικαστικές διενέξεις, έριδες, τριβές, κυρίως με τις δασικές υπηρεσίες σ' ένα συγκεκριμένο μάλιστα νομικό και ουσιαστικό περιβάλλον με αρνητικές παραμέτρους για τις ίδιες τις περιοχές, τους κατοίκους και όχι μόνο. Μ' έναν ακήρυχτο πόλεμο –«αναφέρει το Νομαρχιακό Συμβούλιο»– «μεταξύ ιδιωτών, αγροτών, συνεταιρισμών, αλλά και των Ο.Τ.Α. με τις δασικές υπηρεσίες και τα δασαρχεία, που ως εκπρόσωποι του Ελληνικού Δημοσίου αμφισβητούν κατοχυρωμένα επί εκατονταετίες δικαιώματα ιδιοκτησίας ολόκληρων περιοχών και εκτάσεων».

Όλοι οι φορείς του Νομού και κυρίως των νομαρχιών γίνονται καθημερινά δέκτες παρόμοιων καταστάσεων και προβλημάτων που προσδιορίζουν το μέγεθος του όλου ζητήματος, που απαιτεί άμεσα λύση με νομοθετική παρέμβαση και κυρίως με την αλλαγή των σχετικών διατάξεων της δασικής νομοθεσίας.»

Το πρόβλημα είναι υπαρκτό. Βεβαίως, πρέπει να προστατεύσουμε το περιβάλλον. Βεβαίως, συμφωνώ ότι υπάρχει ανάγκη να προστατεύσουμε τον πλανήτη μας. Επιβάλλεται να το κάνουμε αυτό. Όμως, δεν θα πρέπει να φτάνουμε στο άλλο άκρο, όπως σήμερα έχουν τα πράγματα, που, όπου υπάρχει μία τέτρη ή ένα μικρό δέντρο, χαρακτηρίζεται εύκολα ως δάσος, κάτι που σημαίνει, όχι μόνο ότι δεν μπορούμε να έχουμε οικισμό –αυτό είναι το λιγότερο– αλλά δεν μπορούμε να έχουμε καλλιέργεια, δεν μπορούμε να έχουμε βοσκότοπους, δεν μπορού-

με να έχουμε κτηνοτρόφους, δεν μπορούμε να έχουμε αγρότες και δεν μπορούμε ασφαλώς να έχουμε και προστατευόμενη ελληνική περιφέρεια.

Και είναι επίσης μέγα λάθος, κατά την άποψή μου, να εξισώνεται η περιοχή της Αττικής, η Πεντέλη, με τα γνωστά προβλήματα – φωτιές και παράνομες καταλήψεις και ανεγέρσεις οικοδομημάτων – με τις περιοχές της Πίνδου ή άλλων περιοχών, που το πρόβλημα είναι τελείως διαφορετικό εκεί.

Έτσι, λοιπόν, κατά την άποψή μου και έτσι όπως το αντιλαμβάνομαι εγώ, η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, αυτά τα προβλήματα θέλει να λύσει και άλλα παρόμοια προβλήματα. Και βεβαίως, δεν φιλοδοξεί να λύσει μόνο μ' αυτή την παρέμβαση το μεγάλο πρόβλημα των δασικών εκτάσεων και των δασών και του περιβάλλοντος, που ασφαλώς είναι ένα μεγάλο ζήτημα.

Ασφαλώς υπήρξαν πολλές παραλείψεις απ' όλες τις κυβερνήσεις. Για παράδειγμα, δεν έχουμε χωροταξικό σ' όλη τη χώρα, κάτι που είναι ένα μεγάλο ζήτημα. Επίσης, δεν έχουμε δασολόγιο σ' όλη τη χώρα, κάτι που επίσης είναι ένα μεγάλο πρόβλημα. Επίσης, δεν έχουμε κτηματολόγιο, κάτι που είναι ένα επίσης μεγάλο πρόβλημα. Αυτό όμως δεν αναιρεί το μέγιστο θέμα, που για μένα ως Βουλευτού μας ελληνικής περιφέρειας, είναι ότι πρέπει, επιτέλους, να σταματήσει αυτή η κατάσταση.

Εκ του λόγου, ότι, επειδή οι δασικές υπηρεσίες, από ανησυχίες και από φοβίες, πολλές φορές δεν έχουν το θάρρος να δώσουν λύσεις, φθάνουμε στο τραγικό φαινόμενο μεγάλες εκτάσεις να χαρακτηρίζονται ως δασικές και να μην είναι δυνατόν να αξιοποιηθούν και να εκμεταλλευθούν.

Έτσι, λοιπόν, συζητούμε σήμερα, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, την αναθεώρηση του άρθρου 24 του Συντάγματος και βεβαίως, και του άρθρου 117 που είναι συναφής διάταξη.

Βεβαίως, την πρόταση αυτή την έκανε, όπως είναι γνωστό, μόνο η Νέα Δημοκρατία. Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. δεν έκανε παρόμοια πρόταση. Όμως, παρόμοια πρόταση δεν υπήρχε ούτε στις παρατηρήσεις του Κ.Κ.Ε., αλλά ούτε και στις παρατηρήσεις του Συνασπισμού. Ή το ορθότερο είναι πως το Κ.Κ.Ε. δεν έχει καμία παρατήρηση, ενώ ο Συνασπισμός έχει ευθεία αντίθεση στις παρατηρήσεις του ως προς αυτό το θέμα.

Όπως είναι γνωστό, με την Αναθεώρηση του 2001, έγιναν κάποιες προσπάθειες εις τρόπον ώστε να βελτιωθεί όλη αυτή η κατάσταση. Ήταν όμως προσπάθειες, που δεν είχαν θετικά αποτελέσματα, διότι και τότε δεν είχαμε το θάρρος και τη δύναμη να λύσουμε οριστικά αυτό το μεγάλο πρόβλημα. Αντίθετα, υπήρξαν αδιέξοδα, όπως είχα την τιμή προηγουμένως να σας αναφέρω, τα οποία δημιούργησαν τεράστια προβλήματα.

Επίσης, πρέπει να σας πω – αναφέρθηκε σ' αυτό ο κ. Κουβέλης και άλλοι συνάδελφοι – για το μέγιστο πρόβλημα της νομολογίας μας. Εγώ εκτιμώ ότι ορθώς το Συμβούλιο της Επικρατείας, και ιδιαίτερα το Ε' Τμήμα, από μία ευαισθησία προς το περιβάλλον – αναγκαία ευαισθησία προς το περιβάλλον – εξέδωσε αυτές τις γνωστές αποφάσεις, ενίοτε βεβαίως και υπερβολικές, όπως ειπώθηκε, ή ανεπιεικείς ή αυστηρές, διότι πράγματι θέλει να προστατεύσει προεχόντως το περιβάλλον και να στείλει επίσης ένα μήνυμα υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος.

Αυτό όμως δεν σημαίνει, ότι εμείς δεν μπορούμε να βρούμε λύση και – επαναλαμβάνω – εννώ λύση που να προστατεύεται και το περιβάλλον, γιατί είναι χρέος μας να το κάνουμε αυτό. Όμως, από την άλλη πλευρά, δεν πρέπει να αποκλείεται η δυνατότητα αξιοποίησης ολόκληρων εκτάσεων ή επίλυσης διαφορών και ζητημάτων που έχουν δημιουργηθεί μέχρι τώρα και επί τόσα πολλά χρόνια.

Βεβαίως, η πρότασή μας θέτει ως ημερομηνία, την ημερομηνία που άρχισε να ισχύει το Σύνταγμα του 1975, δηλαδή την 11η Ιουνίου 1975. Και εδώ υπάρχουν πολλά ζητήματα στα οποία μπορεί κανένας να διατυπώσει ορισμένες σκέψεις.

Εγώ, ειλικρινά σας λέω, ότι δεν θα είχα αντίρρηση – πιστεύω το ίδιο και για τον Υπουργό και για όλη τη Νέα Δημοκρατία – να

ακούσουμε και κάποια άλλη πρόταση. Όμως, πρέπει να έχουμε κάποια αφετηρία. Από κάπου πρέπει να ξεκινήσουμε, κάτι πρέπει να γίνει ως προς αυτό το θέμα, εάν πράγματι εμείς επιλέγουμε την ημερομηνία 11 Ιουνίου 1975. Σας εξήγησα ποια ημερομηνία είναι αυτή.

Εάν εσείς έχετε μια άλλη ημερομηνία, που νομίζετε ότι πραγματικά θα βοηθήσει περισσότερο στην επίλυση αυτού του προβλήματος, ας την ακούσουμε. Εσείς όμως δεν λέτε αυτό. Εσείς λέτε: «καλώς έχει το Σύνταγμα, τα προβλήματα τα οποία συμβαίνουν στην επαρχία δεν μας απασχολούν, δεν μας ενδιαφέρουν ή μας ενδιαφέρουν, αλλά εν πάση περιπτώσει επιμένουμε σ' αυτό». Εμείς, λοιπόν, σας λέμε, να μας πείτε εδώ μία άλλη ημερομηνία, μία άλλη αφετηρία για να δούμε πώς, επίσης, θα αντιμετωπίσουμε αυτό το μεγάλο ζήτημα.

Και δεν είναι αλήθεια η κατηγορία εις βάρος της Παράταξής μας, του Κόμματός μας, της Νέας Δημοκρατίας, της προτάσεώς μας, δηλαδή ότι εμείς, αγαπητέ κύριε Μπένο, χρησιμοποιούμε τη λέξη «βιώσιμη» αντί της «αειφόρου» ανάπτυξης, επειδή θέλουμε να υποβαθμίσουμε το θέμα. Δεν είναι αλήθεια αυτό.

Η αλήθεια είναι ότι στην Ευρωπαϊκή Ένωση δοκιμότερη είναι η διατύπωση «βιώσιμος» ανάπτυξη και κατά την άποψή μου αυτή η έννοια είναι και ευρύτερη, μέσα στην οποία συμπεριλαμβάνεται και η «αειφόρος» ανάπτυξη.

Άρα, λοιπόν, ουσιαστική διαφορά επ' αυτού του θέματος δεν υπάρχει και ασφαλώς βεβαίως, δεν θα μπορούσε να υπάρξει, διότι ασφαλώς στόχος όλων μας είναι πώς θα προστατεύσουμε το περιβάλλον και μπορούμε καλύτερα αυτή την προστασία να την κατοχυρώσουμε και να τη θωρακίσουμε με συνταγματική διάταξη.

Επαναλαμβάνω, όμως, και θέλω να σας παρακαλέσω ιδιαίτερα. Στη σκέψη σας, μέσα στη μεγάλη σας αγωνία για το θέμα του περιβάλλοντος, να έχετε και μια άλλη διάσταση και μια άλλη αγωνία: Τι γίνεται με την ελληνική περιφέρεια, τι γίνεται με τον κτηνοτρόφο, τον γεωργό, τον αμπελουργό, που, δυστυχώς, δεν μπορεί, λόγω αυτού του μεγάλου ζητήματος, να αξιοποιηθεί αυτές τις εκτάσεις και με την νοοτροπία που υπάρχει, δυστυχώς, σήμερα στους δασικούς μας υπαλλήλους και με τους φόβους που, επίσης, υπάρχουν, με αποτέλεσμα να έχουμε με τα γνωστά προβλήματα.

Εγώ νομίζω ότι η συζήτηση αυτής της διάταξης είναι ιστορική. Είναι και μοναδική ευκαιρία να συγκεράσουμε τις αγωνίες και των δύο πλευρών. Η μια πλευρά εμφανίζεται να έχει αγωνία για το περιβάλλον, για το φυσικό περιβάλλον, για το μέλλον για το οποίο και εμείς σας διαβεβαιώνουμε ότι έχουμε μεγάλη αγωνία. Όμως, έχουμε, επίσης, αγωνία για το μέγα ζήτημα της ελληνικής περιφέρειας, των αγροτών, των κτηνοτρόφων και των άλλων, όπως σας είπα.

Νομίζω, ότι είμαστε σε θέση να βρούμε μια μέση λύση. Ας αποφασίσουμε τώρα την αναθεώρηση αυτής της διατάξεως και, όταν θα έρθει η ώρα, να συμπεριλάβουμε το ακριβές περιεχόμενο στην αναθεωρητική διαδικασία, να είστε βέβαιοι – και εγώ είμαι βέβαιος – πως θα βρούμε τη χρυσή τομή, για να έχουμε μια λύση σε όλα τα επίπεδα και για όλα τα θέματα, που μας απασχολούν και ορθώς μας απασχολούν. Όμως, εγώ θέλω και αγωνίζομαι για μια ισχυρή ελληνική περιφέρεια.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Το λόγο έχει ο κ. Στέφανος Μάνος.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΝΟΣ: Κύριοι συνάδελφοι, το 2001 κατέθεσα μία πρόταση αναδιατύπωσης των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 24. Την καταθέτω πάλι, μοιλονότι φαντάζομαι ότι θα έχει παρόμοια τύχη με εκείνη του 2001.

(Στο σημείο αυτό ο Βουλευτής κ. Στέφανος Μάνος καταθέτει για τα Πρακτικά το προαναφερθέν έγγραφο, το οποίο έχει ως εξής:

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΝΟΣ : Στην πρόταση αυτή, εκτός από την αντιμετώπιση του ζητήματος των δασών, αναφέρομαι και στην εκτός σχεδίου δόμηση που εξελίσσεται στη μεγαλύτερη πληγή του ελληνικού χώρου. Πρέπει να υπάρχει περιορισμός στη δεδομένη πεποίθηση ότι όποιος έχει τέσσερα στρέμματα δικαιούται να κτίσει διακόσια μέτρα σπίτι. Και επειδή κάτι τέτοιο δεν γίνεται μόνο με συνταγματικές απαγορεύσεις και ευχές, είναι υποχρέωση του κράτους να δημιουργήσει τα κίνητρα που θα καθιστούν την εντός σχεδίου οικοδόμηση ελκυστικότερη από την εκτός σχεδίου.

Η πρώτη μου παρατήρηση σήμερα είναι ότι το ελληνικό Σύνταγμα είναι το μόνο Σύνταγμα στην Ευρωπαϊκή Ένωση που ασχολείται ειδικά με την προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων. Είναι το μόνο που προβλέπει ότι ένα δάσος ή μία δασική έκταση που έπαυσε να είναι δάσος ή δασική έκταση, επειδή κάηκε ή για οποιονδήποτε άλλο λόγο, πρέπει υποχρεωτικά να αναδασωθεί.

Το Σύνταγμα, παρά την αυστηρότητά του, δεν αποδείχθηκε ικανό να προστατεύσει το ελληνικό δάσος. Επειδή, κατά τη γνώμη μου, αντί να θεσπίσει θεσμούς και διαδικασίες οριοθέτησης του δάσους, παραδόθηκε στις δασικές υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας. Μολονότι θεωρώ ότι πρέπει να αλλάξουν οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 24, να καταργηθεί η ερμηνευτική δήλωση που προστέθηκε με την τελευταία αναθεώρηση και να καταργηθούν οι παράγραφοι 3 και 4 του άρθρου 117, θα καταψηφίσω την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, γιατί φαίνεται να κινείται προς την ακριβώς αντίθετη κατεύθυνση από εκείνη που θα ήθελα.

Η Νέα Δημοκρατία, ως Κυβέρνηση, βέβαια, με τις πράξεις της μπορεί να με διαψεύσει. Όμως, όσο αφήνει να πλανάται για παράδειγμα η φήμη ότι θα νομιμοποιήσει για ακόμη μια φορά τα αυθαίρετα, όσο συνεχίζει να αδιαφορεί στην πραγματικότητα για τα δάση, όσο συνεχίζει να αδιαφορεί σε ό,τι έχει σχέση με το περιβάλλον –πάρκο παράδειγμα τα σκουπίδια– δεν με πείθει ότι κατανοεί τη σημασία του περιβάλλοντος, όχι μόνο για την υγεία μας, αλλά και ως βασικού συγκριτικού πλεονεκτήματος της Ελλάδας στο διεθνή ανταγωνισμό. Δεν νομίζω ότι καταλαβαίνει κάποιος στην Κυβέρνηση τι σημασία έχει το περιβάλλον, ειδικώς στην Ελλάδα.

Η ρύθμιση παράγραφος 3 του άρθρου 117 είναι αυτή που λέει ότι, αν καεί ή καταστραφεί, ξαναγίνεται ένα δάσος υποχρεωτικά, είναι στη γενικότητά της εξωφρενική. Πόσο πίσω πρέπει να πάει κάποιος, για να την εφαρμόσει; Και γιατί, κύριοι συνάδελφοι, ό,τι ήταν κάποτε δάσος ή δασική έκταση πρέπει –ντε και καλά– να ξαναγίνει δάσος;

Η Νέα Δημοκρατία νομίζει ότι βρήκε τη λύση. Προτείνει να προβλεφθεί στο Σύνταγμα ότι αυτή η συγκεκριμένη διάταξη θα ισχύει για ό,τι έπαψε να είναι δάσος ή δασική έκταση μετά το 1975. Η διάταξη ασφαλώς έτσι γίνεται σαφέστερη. Όμως, ενώ είναι σαφέστερη προδίδει –επαναλαμβάνω– μια έλλειψη κατανόησης για το ποιο είναι το πρόβλημα. Έλλειψη κατανόησης –το πιθανότερο– και έλλειψη επιθυμίας αντιμετώπισής του.

Η σχεδόν απόλυτη προστασία που θεσπίζει το Σύνταγμα για το δάσος και τις δασικές εκτάσεις είναι, κατά τη γνώμη μου, λογικά απαράδεκτη. Στην πρακτική εφαρμογή του το Σύνταγμα τι προβλέπει; Λέει: «Αν και όταν διαπιστώσει ο αρμόδιος υπάλληλος του Υπουργείου Γεωργίας ότι μια έκταση περιλαμβάνει άγρια φυτά με ξυλώδη κορμό» –αυτό λέει η ερμηνευτική δήλωση– «τότε η έκταση αυτή τίθεται στην ουσία εκτός συναλλαγής.» Λέει, λοιπόν, το Σύνταγμα: Προστατεύω κάτι. Αυτό το κάτι υποθέτει ότι κάποιος υπάλληλος του Υπουργείου Γεωργίας διαπίστωσε ότι είναι δάσος ή δασική έκταση.

Με συγχωρείτε, αλλά δεν νομίζω ότι χρειάζεται κανείς ιδιαίτερες γνώσεις συνταγματικού δικαίου, για να κατανοήσει τι κίνητρα εγκαθιστά το Σύνταγμα με αυτή τη ρύθμιση. Η καθημερινή εμπειρία επιβεβαιώνει ότι ούτε το δάσος προστατεύεται ούτε, βέβαια, προάγεται η χρηστή και έντιμη διοίκηση. Δώσαμε μία δύναμη στους δασικούς υπαλλήλους να θέτουν εκτός συναλλαγής εκτάσεις γης, περιουσίες και μετά λέμε «αυτό είναι το δάσος που προστατεύουμε».

Και, βέβαια, δεν έχει κανείς έφεση να δημιουργήσει δάσος

κάτω απ' αυτές τις συνθήκες. Διότι, αν επρόκειτο να γίνει ένα νέο δάσος, την άλλη μέρα θα έχανε την περιουσία σου. Αυτά είναι τα κίνητρα που δημιουργεί το Σύνταγμα.

Πιστεύω, λοιπόν, ότι αν μια Κυβέρνηση πράγματι επιθυμούσε να προστατέψει τον δασικό πλούτο, θα μπορούσε, χωρίς καν αλλαγή του Συντάγματος, με τα τεχνικά μέσα που υπάρχουν σήμερα στη διάθεσή της να χαρτογραφήσει και να οριοθετήσει οριστικά το 85% των δασών μέσα σε ελάχιστο χρονικό διάστημα.

Να σας δώσω ένα παράδειγμα: Από σήμερα μέχρι τη συζήτηση στην επόμενη Βουλή της Αναθεώρησης μπορεί να ολοκληρωθεί η οριοθέτηση του 85% των δασών και δασικών εκτάσεων της Ελλάδας.

Με άλλα λόγια, θα μπορούσαμε να προσδιορίσουμε κατά τρόπο οριστικό τι θέλουμε να είναι δάσος –προσέξτε το ρήμα: «τι θέλουμε να είναι δάσος»– χωρίς τη μεσολάβηση της διαπιστωτικής πράξης του υπαλλήλου του Υπουργείου Γεωργίας.

Γιατί είπα «το 85%» και όχι όλο; Διότι υπάρχουν περιοχές, όπου χρειάζεται να γίνει χρονοβόρος επίγεια ρύθμιση των ορίων. Όμως, τα περισσότερα δάση δεν έχουν αυτό το πρόβλημα. Θα μπορούσαμε τα περισσότερα να τα οριοθετήσουμε οριστικά.

Γιατί είπα «τι θέλουμε να είναι δάσος»; Επειδή –και εδώ προσέξτε– είναι η κεφαλαιώδης διαφορά μου με το Σύνταγμα και την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας. Κατά τη γνώμη μου, κύριοι συνάδελφοι, η συνολική θεώρηση της γης και ο καθορισμός των χρήσεων γης επιβάλλει να προσεγγίζουμε το θέμα όχι σύμφωνα με το τι είναι, αλλά με το τι θέλουμε να είναι.

Λέμε, για παράδειγμα, στο Σύνταγμα, αλλά και στη νομοθεσία μας πως το τι είναι «οικιστικό» το αποφασίζει το κράτος, εκπονώντας σχέδια. Στην πράξη, βέβαια, τα πράγματα δεν είναι ακριβώς έτσι. Το κράτος αποφασίζει, δυστυχώς, συχνά να σχεδιάσει στη βάση της πραγματικότητας που διαμορφώθηκε αυθαίρετα. Όμως, όπως και να το κάνουμε, τις οικιστικές περιοχές, δηλαδή εκεί που μπορείς να κτίσεις, το κράτος τις σχεδιάζει και τις ορίζει.

Για τις δασικές όμως το κράτος περιορίζεται στη διαπίστωση του τι είναι δασική έκταση.

Η πρόταση, λοιπόν, της Νέας Δημοκρατίας διευκρινίζει ότι για να είναι μια περιοχή δάσος θα έπρεπε να είναι ήδη από το 1975. Αν είχε παύσει να είναι δάσος πριν, εάν δηλαδή δεν ήταν δάσος το 1960, τότε δεν είναι και δεν χρειάζεται να είναι δάσος.

Ο Υμηττός περιβάλλεται από παντού με οικιστικές περιοχές. Τα σπίτια, αυθαίρετα συνήθως και με την ανοχή βέβαια των κρατικών αρχών, σκαρφαλώνουν σιγά-σιγά προς την κορυφή. Θα περιμένουμε να μας πει ένας δασάρχης ότι η κορυφή του Υμηττού έχει άγρια φυτά με ξυλώδη κορμό, πυκνά ή αραιά, όπως ορίζει η ερμηνευτική δήλωση; Ή οφείλουμε να αποφασίσουμε αδιαφορώντας απολύτως για το τι έχει τώρα ο Υμηττός ή είχε το 1975, ότι θέλουμε να γίνει δάσος; Και στη συνέχεια αφού αποφασίσουμε ότι θέλουμε να είναι δάσος, θα οριοθετήσουμε την έκταση και θα προχωρήσουμε στην αναδάσωσή της. Όχι επειδή κάηκε ή καταστράφηκε, αλλά επειδή έτσι θέλουμε, επειδή αυτό είναι το συμφέρον της Αθήνας και των Αθηναίων.

Το καταπληκτικό αισθητικό δάσος της Καισαριανής είναι έργο της Φιλοδασικής Ένωσης, ενός ιδιωτικού σωματείου. Ό,τι έκανε η Φιλοδασική γύρω από το Μοναστήρι της Καισαριανής, μπορούσε και όφειλε να το κάνει το κράτος για όλο τον Υμηττό είτε έχει χαρακτηριστεί δάσος είτε όχι. Και αυτό διότι έτσι θέλουμε, διότι θέλουμε ο Υμηττός να είναι δάσος. Το ίδιο μπορούμε να πούμε και για το Αιγάλεω, ότι θέλουμε να είναι δάσος, είτε επαναλαμβάνω είναι είτε δεν είναι ή έχει καεί ή δεν έχει καεί. Αυτή η διάσταση δεν υπάρχει πουθενά στο Σύνταγμα.

Η συμπεριφορά λοιπόν του κράτους εμένα με πείθει ότι πρέπει να είμαστε εξαιρετικά επιφυλακτικοί σε κάθε προσπάθεια αναθεώρησης του άρθρου 24. Διότι οι πράξεις του κράτους δείχνουν ποιες είναι οι πραγματικές του προθέσεις και όχι οι διάφορες εξαγγελίες τις οποίες ακούμε.

Γι' αυτό εγώ, μολονότι όπως είπα θεωρώ ότι πρέπει να αλλάξει το άρθρο, διαφωνώ τελείως με την κατεύθυνση με την οποία προτίθεστε να το αλλάξετε και γι' αυτό θα καταψηφίσω.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Το λόγο έχει ο κ. Σταύρου.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΣΤΑΥΡΟΥ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, κύριε Πρόεδρε, το Σύνταγμα του 1975 στοχεύοντας στην κατοχύρωση των δασών και δασικών εκτάσεων και την προστασία τους ως κοινωνικού αγαθού, προέβλεψε τη θέσπιση των άρθρων 24 παράγραφος 1 και 117 παράγραφοι 3 και 4. Με τις διατάξεις αυτές του Συντάγματος η προστασία γενικά του περιβάλλοντος και ειδικά του δασικού περιβάλλοντος, έχει αναχθεί σε, συνταγματικά, προστατευμένη αξία και υποχρέωση του κράτους.

Μ' αυτές τις διατάξεις, απευθύνονται επιταγές προς τον κοινό νομοθέτη να θεσπίσει τα πρόσφορα, κατά την κρίση του, μέτρα πάντα μέσα στα όρια που απαιτούν οι αναγκαίες διαφυλάξεις και προστασίες του αγαθού αυτού, σταθμίζοντας παράλληλα και τα άλλα, συνταγματικώς προστατευμένα, δικαιώματα καθώς επίσης και το γενικότερο δημόσιο συμφέρον. Δεν αποκλείουν οι ίδιες διατάξεις την πρόβλεψη για επεμβάσεις στα δάση και σε δασικές εκτάσεις, εφόσον όμως δεν αλλοιώνεται, δεν μεταβάλλεται η μορφή ως βασική και ανήκουν στο δημόσιο ή απαλλοτριώνονται υπέρ αυτού.

Επομένως, όλα τα δάση και οι δασικές εκτάσεις, δημόσια και ιδιωτικά, απόγονται κατά το Σύνταγμα ως φυσικά αγαθά -και ανεξάρτητα από την ειδικότερη ονομασία τους ή τη θέση τους- 'ένα ξεχωριστό προστατευτικό καθεστώς, σε μια προσπάθεια διατήρησης της φυσικής, βιολογικής, οικολογικής ισορροπίας που είναι απολύτως αναγκαία για να ζήσει ο άνθρωπος.

Αυτή η συνταγματική προστασία είναι εντονότατη στα ιδιωτικά δάση και στις δασικές εκτάσεις, στα οποία απαγορεύεται απόλυτα, χωρίς εξαίρεση, οποιαδήποτε μεταβολή του προορισμού τους.

Οι συνταγματικές διατάξεις δεν επιτρέπουν στον κοινό νομοθέτη την μεταβολή του προορισμού τους, ακόμη και σε εξαιρετικές περιπτώσεις υπαγορευμένες από το δημόσιο συμφέρον, για την εξυπηρέτηση άλλων σκοπών μεγάλης σημασίας. Αποβλέποντας σε μια απόλυτη προστασία δασών και δασικών εκτάσεων ο συνταγματικός νομοθέτης προέβλεψε στην παράγραφο 3 του άρθρου 117 την αποκατάσταση του αρχικού δασικού χαρακτήρα των εκτάσεων χωρίς κανένα χρονικό περιορισμό στο παρελθόν και χωρίς να αναγνωρίζει καμία κατάσταση που δημιουργήθηκε επί τέτοιων δασών και δασικών εκτάσεων πριν από την ισχύ του Συντάγματος. Κατά τη διάταξη αυτή, που ήταν αμέσου εφαρμογής, αφού δεν εξαρτάτο από την έκδοση νόμου, επιβάλλεται η κήρυξη - ως αναδασωτέας - κάθε επιφάνειας δάσους και δασικής εκτάσεως που καταστράφηκε, χωρίς κανένα χρονικό περιορισμό στο παρελθόν ή καταστρέφεται από την ισχύ του παρόντος Συντάγματος και η απαγόρευση κάθε χρήσεως αυτών, εφόσον παρεμποδίζει την αναδάσωση και τούτο ανεξάρτητα από την ιδιοκτησιακή τους κατάσταση.

Είκοσι τέσσερα χρόνια ισχύος και λειτουργίας αυτών των διατάξεων κατέδειξαν την αναγκαιότητα απολύτου κατά το δυνατόν προστασίας αυτού του αγαθού, συγχρόνως όμως συγκεκριμένες διατυπώσεις οδήγησαν μέσα από την νομολογία σε αδιέξοδα, που σε τελική ανάλυση αντιστρατεύονται την αρχή της προστασίας, που ο ίδιος ο νομοθέτης θέσπισε. Τα αδιέξοδα και τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν και εμφανίστηκαν με την ισχύ και εφαρμογή των πιο πάνω συνταγματικών διατάξεων, εστιάζονται κυρίως στα εξής ερωτήματα:

Ποια έννοια και συνεπώς έκταση προσδίδει ο συνταγματικός νομοθέτης με τον όρο δασικές εκτάσεις εν γένει; Είναι προφανές ότι ο συνταγματικός νομοθέτης δεν μπορούσε να έχει κατά νου τον επιστημονικό, νομικό και τεχνικό χαρακτηρισμό της δασικής έκτασης, η οποία μεταγενέστερα θεσπίστηκε με την παράγραφο 2 του άρθρου 3 του θεσμικού νόμου 998/79.

Η έννοια της δασικής έκτασης, όπως κατά την ψήφιση του Συντάγματος το 1975 ίσχυε, ήταν αυτή που υποστήριζε η παράγραφος 2 του άρθρου 1 του νομοθετικού διατάγματος 86/69. Με το άρθρο 3 του ν. 998/79, στο οποίο ορίζεται το πεδίο εφαρμογής των συνταγματικών διατάξεων καθορίζεται επ' ακριβώς η έννοια της δασικής έκτασης. Όμως ο συνδυασμός του άρθρου 3 και του άρθρου 80 του ν. 998/79 υπαγάγει στις περιοριστικές,

ως προς τη χρήση, διατάξεις της δασικής νομοθεσίας και όλα τα δασικά εδάφη όπως αυτά των παραγράφων 6β', 6γ' του άρθρου 3, που αν ήταν στην πρόθεση του συνταγματικού νομοθέτη θα έκανε μνεία και περί αυτών.

Έτσι, σήμερα, ουσιαστικά εμπίπτουν στο προστατευτικό καθεστώς και δασικά εδάφη χωρίς δέντρα και θάμνους, χωρίς στοιχεία δασικής βλάστησης. Βεβαίως και σε αυτά επεκτείνεται το τεκμήριο κυριότητας του δημοσίου. Δηλαδή, προστατεύονται όμοια το σύνολο της δασικής γης είτε πρόκειται περί υψηλών παραγωγικών αισθητικών προστατευτικών δασών, είτε πρόκειται περί αγόνων βραχιδών ή ακόμη και πεδινών και καλλιεργήσιμων επιφανειών γης.

Το γεγονός αυτό, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, οδηγεί σε τραγελαφικές καταστάσεις που αντιστρατεύονται ευθέως το στόχο του συνταγματικού νομοθέτη και εμπλέκουν σε συνεχείς αντιδικίες πολιτεία και πολίτες. Είναι ανάγκη το Σύνταγμα να κατοχυρώνει την απόλυτη προστασία της δασικής γης συνολικά, αλλά παράλληλα ρητά να καθορίζει και τις επιτρεπτές επεμβάσεις στις βασικές του γραμμές. Είναι ανάγκη να εξασφαλιστεί το δάσος και η δασική έκταση ως φυσικό αγαθό και ως δημόσια περιουσία. Όμως, εξίσου αναγκαία είναι και η εξυπηρέτηση των λοιπών δραστηριοτήτων που ωφελούν την εθνική οικονομία ή προάγουν το δημόσιο συμφέρον σε βάρος υποβαθμισμένης, άγονης δασικής γης και μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, σε βάρος δασών ή δασικών εκτάσεων.

Ένα δεύτερο ερώτημα που γεννήθηκε από την εφαρμογή της παραγράφου 1 του άρθρου 24 είναι και το εξής: Ήταν στις προθέσεις και τους στόχους του συνταγματικού νομοθέτη η διάκριση στη μεταβολή του προορισμού των δασών και των εκτάσεων, μεταξύ δημοσίων ή ιδιωτικών εκτάσεων; Έτσι καλείται ο κοινός νομοθέτης να θεσπίσει ένα δεύτερο προστατευτικό καθεστώς για τα δάση και τις δασικές εκτάσεις, ανεξάρτητα από το πού βρίσκονται, τι έκταση έχουν και σε ποιον ανήκουν. Κατά την ίδια λογική θα περίμενε κανείς ο ίδιος ο νομοθέτης να είχε την ευχέρεια καθορισμού των μεταβολών που επιτρέπονται στα δάση και τις δασικές εκτάσεις και να μπορεί να κλιμακώνει και να διαφοροποιήσει τις επιτρεπτές επεμβάσεις ανάλογα με το είδος της δασικής βλάστησης ή τη θέση των δασών και των δασικών εκτάσεων ή και το ιδιοκτησιακό τους καθεστώς όπου αυτό ήταν ενδεχόμενο να επηρεάζει την επιτρεπόμενη χρήση. Όμως, κάτι τέτοιο δεν προέκυψε από την εφαρμογή των συνταγματικών διατάξεων, όπως αυτές ερμηνεύτηκαν κατά καιρούς από τα αρμόδια δικαστήρια.

Η αυστηρότητα των συνταγματικών διατάξεων εξαντλήθηκε στη διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 117 σε μια προσπάθεια απόλυτης προστασίας του κοινωνικού αγαθού που λέγεται δάσος και δασικές εν γένει εκτάσεις. Εύλογα μέσα από τη διατύπωση της συγκεκριμένης παραγράφου προβάλλει το ερώτημα: αν ήταν στις προθέσεις του συνταγματικού νομοθέτη να μην καθορίσει χρονικό περιορισμό, προς το παρελθόν, σε σχέση με την προστασία των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων. Μήπως θεωρούσε ως αυτονόητο αφετηρία, ένα -κάποιο εύλογο χρονικό διάστημα, προ της ισχύος του Συντάγματος και ποιο; Σε κάθε περίπτωση, η ερμηνεία και η εφαρμογή της συγκεκριμένης διάταξης οδήγησε στη διόγκωση των μέχρι τώρα συσσωρευμένων προβλημάτων που είχε να αντιμετωπίσει η πολιτεία σε σχέση με το δασικό περιβάλλον και τη δασική γη γενικά. Μπορεί να επιτευχθεί η προστασία, σε ικανοποιητικό βαθμό, των υφισταμένων, κατά την έναρξη της ισχύος του Συντάγματος, δασών και δασικών εκτάσεων όμως δεν επιλύθηκε κανένα πρόβλημα ούτε και κατέστη δυνατή η προστασία εκτάσεων που είχαν καταστραφεί προ της ισχύος του Συντάγματος. Αντίθετα, οξύνθηκαν κοινωνικά προβλήματα ιδιαίτερα με τις περιπτώσεις που σε τέτοιες εκτάσεις είχαν αναπτυχθεί αναπότρεπτες καταστάσεις ή αδικαιολόγητα καλλιεργήσιμες εκτάσεις θεωρήθηκαν εσφαλμένα ως δασικές.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Ολοκληρώστε σας παρακαλώ κύριε συνάδελφε.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΣΤΑΥΡΟΥ: Ολοκληρώνω, κύριε Πρόεδρε.

Η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 38 του ν. 998/79 με την οποία επιδιώχθηκε από τον κοινό νομοθέτη να αμβλύνει τη

δημιουργούμενη κατάσταση και να εξαιρέσει συγκεκριμένες περιπτώσεις εκτάσεων που είχαν καταστραφεί πριν από τις 11 Ιουνίου 1975 κρίθηκε αντισυνταγματική. Και ενώ η προστασία των δασών πρέπει να επιδιωχθεί σε περισσότερα του ενός επίπεδα σε συνεργασία τόσο των κρατικών φορέων όσο και των επιμέρους κοινωνικών ομάδων ή ατόμων κάτι τέτοιο δεν συνέβη στο βαθμό που ο συνταγματικός νομοθέτης θα το ήθελε.

Η αυστηρότητα της συγκεκριμένης διάταξης νόθευσε το πρόβλημα της προστασίας, όξυνε τις αντιθέσεις και λειτούργησε αρνητικά στην όλη υπόθεση. Επέδρασε ανασταλτικά στην προώθηση επίλυσης σοβαρών προβλημάτων όπως: η σύνταξη δασολογίου, ρυθμιστικά σχέδια, αυθαίρετα, παραχωρήσεις, οικοδομικοί συνεταιρισμοί, αναπότρεπτες καταστάσεις, δασωθέντες αγροί κ.λπ. Είναι πασιδύλο ότι τα δάση και οι δασικές εκτάσεις γενικά και κατά κύριο λόγο η δασική γη στο σύνολό της, έχουν απόλυτη ανάγκη προστασίας, διατήρησης, αύξησης και ανάπτυξης οι οποίες πρέπει να εξασφαλιστούν με βάση κανόνες γενικούς και συγκεκριμένους που θα θέσει ο συνταγματικός νομοθέτης.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Πρόεδρος της Επιτροπής κ. **ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΑΓΑΚΗΣ**)

Σήμερα παρά ποτέ είναι εμφανής η αναγκαιότητα της προστασίας. Εξίσου όμως αναγκαίο είναι να επιλυθούν και όλα τα προβλήματα, ιδιοκτησιακά και δασικά που έχουν συσσωρευτεί, εξαιτίας αορίστων διατυπώσεων, στις διατάξεις του ισχύοντος Συντάγματος που εξέτρεψαν αυτές και από τον ουσιαστικό σκοπό για τον οποίο θεσπίστηκαν ή έστω οδήγησαν σε λανθασμένες ερμηνείες και τελικά αλλοίωσαν και τις προθέσεις του νομοθέτη. Έτσι τα δόκια 3 και 4 της παραγράφου 1 του άρθρου 24 πρέπει να τροποποιηθούν. Ομοίως το άρθρο 3 παράγραφος 117 είναι σκόπιμο να αντικατασταθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Ολοκληρώστε κύριε συνάδελφε. Αν έχετε κάτι, αφήστε το για τα Πρακτικά.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΣΤΑΥΡΟΥ: Ολοκληρώνω κύριε Πρόεδρε.

Τουλάχιστον όμως το προβλέπει η παράγραφος 1 του άρθρου 38 του ν. 998/79. Να τεθεί χρονικό όριο η 11η Ιουνίου 1975, ημερομηνία ισχύος του Συντάγματος. Μπορούσε όμως να είχε τεθεί και το 1979 οπότε ψηφίστηκε και τέθηκε σε εφαρμογή ο θεσμικός νόμος 998/79.

Πάντως, με την εφαρμογή των παραπάνω διατάξεων δεν αλλοιώνεται, δεν μεταβάλλεται η θεμελιώδης φιλοσοφία του δάσους, ως κοινωνικού αγαθού. Αφήνεται στην ευχέρεια του κοινού νομοθέτη να καθορίσει τον τρόπο προστασίας όλης της δασικής γης. Προστατεύεται απόλυτα το δάσος και η δασική έκταση, δημόσια ή ιδιωτική και εξασφαλίζεται η προστασία των εκτάσεων που καταστρέφονται.

Σε μια ευνοούμενη δημοκρατική πολιτεία, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πρέπει να επιλύονται οξυμένα κοινωνικά προβλήματα και ένα τέτοιο κοινωνικό πρόβλημα είναι η επίλυση των δασικών και ιδιοκτησιακών προβλημάτων. Γι' αυτό προτείνω την αναθεώρηση όπως το έχει πράξει ήδη με τη συγκεκριμένη πρόταση η Νέα Δημοκρατία.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Ευχαριστούμε πολύ κύριε συνάδελφε.

Κατά τη διάρκεια της απουσίας μου ετέθη ένα θέμα και το οποίο θα ήθελα να λύσουμε τώρα. Υπάρχουν δύο προτάσεις συναδέλφων Βουλευτών με τον απαιτούμενο αριθμό των υπογραφών. Ορισμένοι συνάδελφοι απέσυραν τις προτάσεις τους και θέλουν να αλλάξει το άρθρο το προς αναθεώρηση όπως είχε προταθεί. Θα ήθελα λοιπόν να σας ενημερώσω ότι για να είναι έγκυρη θα πρέπει να υποβληθεί καινούργια πρόταση, η οποία θα αναφέρεται στο συγκεκριμένο άρθρο με τις καινούργιες υπογραφές. Αυτό επιβάλλει ο Κανονισμός της Βουλής και αυτό θα εφαρμοστεί. Δηλαδή, εάν θελήσουν να επαναφέρουν προτάσεις, θα αναφέρονται στο συγκεκριμένο άρθρο και στην πρόταση θα υπάρχουν και όλες οι απαιτούμενες υπογραφές, οι πενήντα.

Ο Πρόεδρος κ. Κωνσταντόπουλος έχει το λόγο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ: Θα ήθελα κυρίες και

κύριοι συνάδελφοι να κάνω μια γενική παρατήρηση και ορισμένες επιμέρους επισημάνσεις.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι της Νέας Δημοκρατίας, λυπάμαι, αλλά φοβούμαι ότι λέτε αντιφατικά πράγματα σε σχέση με εκείνα που υποστηρίζατε άλλοτε, και σχεδιάζατε επιζήμιες παρεμβάσεις στα χνάρια παρεμβάσεων, που έχουν γίνει και έχουν δείξει τις καταστρεπτικές τους συνέπειες. Γι' αυτό νομίζω ότι επιζητάτε νέα συνταγματική ρήτρα, προκειμένου να τη χρησιμοποιήσετε ως πολιτικό άλλοθι και επίσης ζητάτε νέα δικαστική στήριξη, το συνταγματικό δικαστήριο, προκειμένου να το χρησιμοποιήσετε ως πολιτική βακτηρία εξουσίας, για να επιβάλλετε την επιζήμια πολιτική για να έχετε τη νομιμοποίηση αυτών που σχεδιάζετε.

Θα ήθελα να πω ότι η δημόσια γη, τα δάση, οι δασικές εκτάσεις, οι παραλίες, οι αιγιαλοί, η βιοποικιλότητα των οικοσυστημάτων και η πολιτιστική πολυμορφία, δεν εντάχθηκαν σε τούτη την έρμη τη χώρα ποτέ σε μια σχεδιασμένη πολιτική περιβάλλοντος, που να έχει προτεραιότητα για την ποιότητα της ζωής, για το περιεχόμενο και την ποιότητα της ανάπτυξης. Απόδειξη ότι μέχρι και σήμερα στην πρώτη δεκαετία του 21ου αιώνα, δεν υπάρχει Υπουργείο Περιβάλλοντος που να έχει ευθύνη για τα δάση, τις παραλίες, την περιφέρεια, τα νερά, τα οικοσυστήματα, τα μνημεία της φύσης, τον πολεοδομικό σχεδιασμό, την οικιστική πολιτική. Καμία τέτοια αρμοδιότητα σε ένα Υπουργείο, αλλά κατάτμηση αυτών των αρμοδιοτήτων στα διάφορα Υπουργεία τα οποία έχουν και ανταγωνιστικές γραφειοκρατίες που πίσω απ' αυτές φωλιάζουν οι εστίες της διαφθοράς και των πελατειακών σχέσεων.

Παραδείγματα χάρη: Υπουργείο Οικονομικών, Υπουργείο Ανάπτυξης, Υπουργείο Ναυτιλίας, Υπουργείο Γεωργίας, Υπουργείο Δημοσίων Έργων. Ευρωπαϊκή πρωτοτυπία!

Δεν υπάρχει πολιτική ωριμότητα; Δεν υπάρχει πολιτικός νους; Δόξα σοι ο Θεός, το πολιτικό μας σύστημα και ηλικία έχει και νουν έχει. Πολιτική θέληση δεν έχει, διότι η έλλειψη αυτή εξυπηρετεί επιθυμητές πρακτικές και επιλογές. Έτσι λοιπόν θα έπρεπε να πούμε ότι ο τίτλος: «Υπουργείο Χωροταξίας, Δημοσίων Έργων και Περιβάλλοντος» είναι ένας ψευδώνυμος τίτλος.

Δεν είναι τυχαίο ότι μέχρι σήμερα, όλες οι κυβερνήσεις -και της Νέας Δημοκρατίας και του ΠΑΣΟΚ- με πλειοψηφίες παντοδύναμες, δεν θέλησαν ένα αυτοτελές Υπουργείο Περιβάλλοντος. Δεν είναι τυχαίο επίσης, ότι μέχρι και σήμερα, δεν υπήρξαν πολιτικές χρήσεων γης και πολεοδομικής σύμφωνες με το άρθρο 24 του Συντάγματος του 1975, το οποίο και πράγματι απετέλεσε καινοτόμο διάταξη.

Τέλος, δεν είναι τυχαίο ότι αυτό το άρθρο έρχεται και ξανάρεχεται για αναθεώρηση από την εποχή των νομοσχεδίων περί βοσκοτόπων μέχρι τώρα, την καινοφανή επινόηση του διαχωρισμού δασικών εκτάσεων και δασών. Η πολιτική λογική του διαρκούς επιμερισμού στο άρθρο 24 του Συντάγματος είναι προκρούστεια λογική, που σταθμίζει, δυσαναλογικά, την εξυπηρέτηση συμφερόντων σε βάρος του δημοσίου πλούτου των συλλογικών αγαθών.

Μια δεύτερη παρατήρηση. Η διαστρωμάτωση των πελατειακών σχέσεων και ο δικομματικός χαρακτήρας της εμπορευματοποίησης των δημοσίων συλλογικών αγαθών τεκμηριώνεται, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αποδεικτικά με τις αλληπάλληλες γενεές αυθαιρέτων και προεκλογικών νομιμοποιήσεων, με τις συνεχείς αποφάσεις αποχαρακτηρισμού δασικών εκτάσεων και μη αναδάσωσης καμένων, με την επίμονη πρακτική της συστηματικής εκτός σχεδίου δόμησης.

Γιατί, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, λείπει το Εθνικό Κτηματολόγιο και θα λείπει για δεκαετίες ακόμη; Δεν υπήρξαν τα λεφτά; Τα λεφτά δόθηκαν και δεν αξιοποιήθηκαν. Γιατί δεν έγιναν τα δασολόγια και οι δασικοί χάρτες ακόμη; Δεν υπήρξε προεργασία; Έτοιμη είναι η προεργασία από το αρμόδιο Υπουργείο και από τις αρμόδιες υπηρεσίες. Γιατί μιλάμε ακόμη ανορθόδοξα και αντιφατικά για χωροταξικό σχεδιασμό στο μέλλον, όταν δεν έχουμε απεικόνιση της γης και σχέδιο οικιστικών πολιτικών και χρήσεων γης;

Μήπως το Κτηματολόγιο, οι δασικοί χάρτες και το χωροταξικό εθνικό σχέδιο είναι το όγδοο θαύμα του κόσμου, για το

οποίο είναι ανήμπορη η χώρα μας; Όχι βέβαια. Η έλλειψη κτηματολογίου, δασολογίου και χωροταξικού σχεδίου, είναι η απόδειξη της διαπλοκής πελατειακών σχέσεων, οικονομικών συμφερόντων και πολιτικο-κομματικών συμφερόντων εκλογικού χαρακτήρα.

Παρατήρηση τρίτη. Πέρα από την εμμονή στο παλαιοπολιτικό μοντέλο των πελατειακών σχέσεων, είναι εξ ίσου προκλητική η χρησιμοποίηση ενός ακόμη παλαιοκομματικού στερεότυπου, του διαχρονικού λαϊκισμού. Είναι έκφραση γνωστού πια λαϊκισμού, η αναφορά σε «υπαρκτά πια κοινωνικά προβλήματα», σε «ανελαστικές παραδοχές και ανεπιεικείς λύσεις σε ό,τι αφορά τις δασικές εκτάσεις», που αποδίδονται μονομερώς στη νομολογία των δικαστηρίων και όχι στην πρακτική των κυβερνήσεων και της διοίκησης.

Με την αναφορά σε υπαρκτά προβλήματα, είναι προκλητικός λαϊκισμός να βαφτίζεται από κάποιους ο διαχωρισμός και η κατάτμηση των δασών και των δασικών εκτάσεων, σε κοινωνική δικαιοσύνη. Δηλαδή, θέλετε την αναθεώρηση του άρθρου 24 ως μορφή πολιτικής-κοινωνικής δικαιοσύνης; Γιατί δεν λέτε τα πράγματα με το όνομά τους;

Είναι επίσης προκλητικός λαϊκισμός να βαφτίζεται από κάποιους το αρνητικό δεδομένο της δικής τους πολιτικής διαχείρισης, σε συνταγματικό έλλειμμα και πρόβλημα. Είναι επίσης προκλητικός λαϊκισμός να μιλούν κάποιοι για ανεξάντλητο φυσικό περιβάλλον, για πολιτισμικό πλούτο, για ιδιαίτερης ποιότητας γεωφυσικό ανάγλυφο και περιβάλλον και την ίδια ώρα να μη βλέπουν ότι είμαστε η χώρα που την πνίγουν τα σκουπίδια, ότι καταρρέουν οι χωματερές, ότι μολύνονται τα νερά και τα ποτάμια, ότι κτίζονται οι παραλίες, ότι αποφυλώνονται τα δάση, γιατί λείπουν τα θεσμικά και πολιτικά εργαλεία διαμόρφωσης σύγχρονης πολιτικής περιβάλλοντος.

Κοντά στις πελατειακές σχέσεις και στο διαχρονικό λαϊκισμό, η πρόταση αναθεώρησης του άρθρου 24 δείχνει εμμονή και σ' ένα στερεότυπο ανάπτυξης. Είναι οι ανταγωνιστικές δράσεις, κατά προτεραιότητα, για την οικονομική μεγέθυνση και την εντατική εκμετάλλευση των πόρων και του περιβάλλοντος.

Η λογική αυτού του τύπου ανάπτυξης βρίσκεται σε αντίθεση με όσες δραματικές αλλαγές συντελούνται στο κλίμα και στην ατμόσφαιρα, στην κατανάλωση και στην παραγωγή, στην κατασπατάληση των φυσικών πόρων, την επιβάρυνση της δημόσιας υγείας, στην ανισότητα στην εκπαίδευση και διαβίωση όλων με ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Φθάσαμε στο 2007. Τελειώνει η πρώτη δεκαετία του 21ου αιώνα και το πολιτικό σύστημα διακυβέρνησης δεν έχει κατακτήσει την αυτονόητη πρωταρχική αρχή ότι κάθε έργο και παρέμβαση αναπτυξιακού χαρακτήρα στα συλλογικά αγαθά, που αποτελούν δημόσια κτήση, θα ξεκινάει με συνεκτίμηση, από μηδενική βάση, τριών κριτηρίων: του περιβαλλοντικού, του κοινωνικού και του οικονομικού.

Λέτε στην πρότασή σας ότι η αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης –ακούστε επιμεριστική διατύπωση, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι της Νέας Δημοκρατίας- επιβάλλει μεν τη διαφύλαξη του φυσικού περιβάλλοντος και για τις επερχόμενες γενιές, χωρίς όμως να αποκλείει και την αξιοποίησή τους, δηλαδή τη λήψη εκείνων των μέτρων που είναι αναγκαία για την περαιτέρω ανάπτυξη, ιδίως την οικονομική της παρούσας γενιάς. Οι προτεραιότητές σας είναι να μεν περιβάλλον, πλην όμως προτεραιότητα στη μεγέθυνση της οικονομικής ανάπτυξης, να μεν η αλληλεγγύη των γενεών, πλην όμως η καταναλωτική και εμπορευματολογική χαρακτήρα λογική της παρούσας γενιάς.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Ακόμη λέτε κάτι το οποίο είναι σε αντίφαση με εκείνο που ήδη πράττετε ως Κυβέρνηση. Θέτετε σε δημόσια διαβούλευση τη νέα στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη, την οποία επεξεργάζεται το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. στα πλαίσια της οδηγίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Από τη μια λοιπόν λέτε «ναι μεν, αλλά θα προχωρήσω στην αξιοποίηση του περιβάλλοντος», από την άλλη θέτετε σε διαβούλευση τη νέα στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη. Δηλαδή, πρώτα θα κτίσουμε τις παραλίες και μετά θα φέρουμε το

νόμο που θα ορίζει τι είναι παραλία. Πρώτα θα αποχαρκτηρίσουμε τα δάση και μετά θα μιλήσουμε για την αειφορία των δασών και την ενότητα δασών και δασικών εκτάσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Ευχαριστούμε, κύριε Πρόεδρε.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ: Αυτές οι αντιφάσεις δεν είναι τυχαίες. Προσπαθούν να συγκαλύψουν μια πολιτική προτεραιότητα επιλογής η οποία είναι επιζήμια.

Ειλικρινά, ο Έλληνας πολίτης, έτσι όπως είναι εγκλωβισμένος σε αυτές τις λογικές του λαϊκισμού και της εμπορευματοποίησης των συλλογικών αγαθών, διερωτάται. Δεν υπήρξε κυβέρνηση ούτε κοινοβουλευτική περίοδος, που να μην ασχολήθηκαν με την αλλαγή των εγγυήσεων του άρθρου 24, που είναι πλήρες. Γιατί; Διότι τα άρθρα 16 και 24 αποτελούν, αυτή τη στιγμή, την αιχμή όλης της επιχειρηματολογίας, γιατί πίσω απ' αυτόν τον καυγά για τα άρθρα 16 και 24 είναι και τα μεγάλα συμφέροντα και ο μεγάλος ανταγωνισμός.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εγώ θα ήθελα να πω μία κουβέντα μόνο. Η κραυγή αγωνίας του κ. Μπένου και οι απόψεις που έχουν από την κυβερνητική Πλειοψηφία άλλοι συνάδελφοι, όπως η κ. Παπαδημητρίου, επιβάλλουν να πω μία παρατήρηση: Ας ψηφίσουμε όλοι «όχι» στο όνομα της κοινοκτημόνειας, αλλά στο όνομα της συνείδησης, γιατί προστατεύουμε συλλογικό αγαθό, το οποίο πρέπει να υπάρχει ως στοιχείο στην αειφόρο ανάπτυξη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Ευχαριστούμε, κύριε Πρόεδρε.

Σε συνέχεια των προηγούμενων συζητήσεων που κάναμε για τα διαδικαστικά, θα ήθελα να προτείνω στο Σώμα να ζητήσουμε από την Ολομέλεια της Βουλής δεκαήμερη παράταση των εργασιών της Επιτροπής για την υποβολή της έκθεσης.

Συμφωνεί το Σώμα;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Η πρόταση εγκρίνεται ομόφωνα.

Το λόγο έχει ο Υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης κ. Προκόπης Παυλόπουλος.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Θα ήθελα κατ'αρχάς να κάνω μια διευκρίνιση αναγκαία, αν και αυτονόητη, στο σεβαστό Πρόεδρο κ. Κωνσταντόπουλο. Δεν υπάρχει, ιδίως στη διαδικασία αναθεώρησης του Συντάγματος, κανενός είδους κομματική πειθαρχία. Το έχουμε διευκρινίσει όλοι. Σε μια τόσο ξεκάθαρα κοινοβουλευτική διαδικασία, οι Βουλευτές έχουν την πρωτοβουλία της αναθεώρησης και είναι πλήρως ελεύθεροι να έχουν τις απόψεις τους. Δεν υπάρχει και δεν νοείται κομματική πειθαρχία. Γι' αυτό ακριβώς έχουμε αυτή την ελευθερία έκφρασης μέσα σ' αυτή την Αίθουσα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ας μου επιτραπεί να βάλω την πρόταση της κυβερνητικής Πλειοψηφίας για την αναθεώρηση του άρθρου 24, στις πραγματικές της διαστάσεις. Γιατί οφείλω να πω ότι άκουσα με πολλή προσοχή την κριτική η οποία ασκείται στην πρόταση αυτή, καλόπιστη καταρχήν. Όλη η κριτική που ασκήθηκε εδώ είναι καλόπιστη και εποικοδομητική. Οφείλω όμως να πω -και δεν αναφέρομαι σε τίποτα απ' αυτά που ελέχθησαν μέσα σ' αυτή την Αίθουσα, για να το διευκρινίσω και να μην υπάρξει καμία παρεξήγηση- ότι άκουσα και κριτικές οι οποίες κινούνται ως εκκρεμές, ανάμεσα στην άγνοια και την υποκρισία. Γιατί αν θέλουμε να είμαστε αξιόπιστοι και όταν προτείνουμε και όταν κάνουμε κριτική, πρέπει να αποτυπώνουμε την πραγματικότητα. Και η πραγματικότητα είναι η ακόλουθη.

Πρώτα πρώτα νομίζω ότι κανείς δεν μπορεί να διαφωνήσει ότι ο πλανήτης μας, ιδίως αυτές τις μέρες -και ίσως να ζήσουμε και πολύ χειρότερες, αλλά αυτό πρέπει να προλάβουμε- βγάζει μια κραυγή αγωνίας σε ό,τι αφορά το περιβάλλον. Ξέρουμε όλοι ότι αυτός ο πλανήτης, αυτή η μικρή κουκίδα στην απεραντοσύνη του σύμπαντος, αν έχει αυτό το χάρισμα, το δώρο που λέγεται ζωή, το οποίο εμείς απολαμβάνουμε και το οποίο το οφείλουμε και στις επόμενες γενιές, αυτό το δώρο οφείλεται στο περιβάλλον που έχει γύρω του. Επομένως πρώτιστο χρέος, πρώτιστο

μέλημα όλης της ανθρωπότητας, καθενός που έχει την ευθύνη για το μικρό του χώρο, είναι το να συνειδητοποιεί αυτή την πραγματικότητα. Δεν μπορεί να γίνει στάθμιση τι είναι εκείνο το οποίο είναι πρότερο ή δεύτερο. Σε ό,τι αφορά τον πλανήτη και τη φύση το πρώτιστο είναι το περιβάλλον. Γιατί χωρίς αυτό δεν υπάρχει ζωή.

Από την άλλη πλευρά, το δεύτερο, το οποίο πρέπει να δούμε, είναι η ουσία της ζωής και του ανθρώπου. Ο άνθρωπος δεν ζει στατικά μέσα σ' αυτό το περιβάλλον. Είναι η φύση του, η ουσία του ίδιου του ανθρώπου το να δημιουργεί και να δρα. Το λέει το ίδιο το όνομά του, το αποδεικνύει η ίδια η φύση της ζωής. Άρα, πρέπει να συγκεράσουμε την προστασία του περιβάλλοντος, που είναι αδήριτη ανάγκη και δεν επιδέχεται εκπώσεις, με τη δραστηριότητα του ανθρώπου που πρέπει να ενταχθεί μέσα σ' αυτήν την οντότητα, υπό συστημικούς όρους, σ' αυτό το σύστημα που λέγεται περιβάλλον. Για να μην υπάρχουν αυτές οι εκπώσεις, για τις οποίες μίλησα προηγουμένως και οι οποίες θα ήταν καταστροφικές. Άρα, πρώτα το περιβάλλον. Η ανθρωπινή δραστηριότητα πρέπει να οριοθετείται μέσα σ' αυτό το περιβάλλον και υπό όρους περιβάλλοντος. Αυτή είναι η έννοια και η ουσία της αειφόρου ανάπτυξης ή αν θέλετε, της βιώσιμης ανάπτυξης. Δεν είναι ανάγκη να παίζουμε με τις λέξεις. Η ουσία είναι μια: Η ανάπτυξη είναι σύμφυτη με τον άνθρωπο, αλλά η ανάπτυξη πρέπει να υπηρετεί το περιβάλλον και όχι το αντίστροφο.

Γι' αυτό είναι κρίμα, πραγματικά, που ορισμένοι σ' ολόκληρο τον πλανήτη αυτό δεν το έχουν καταλάβει. Είναι κρίμα που χώρες ιδίως, οι οποίες εξαιτίας της άναρχης οικονομικής τους ανάπτυξης συνέβαλαν περισσότερο στις καταστροφές που έχει υποστεί ο πλανήτης, είναι εκείνες οι οποίες αναλαμβάνουν λιγότερο τις ευθύνες τους. Και αναφέρομαι ιδίως σε χώρες που αρνήθηκαν το αυτονόητο, αρνήθηκαν να προσχωρήσουν στους στοιχειώδεις κανόνες του Κόιό και ό,τι αυτό συνεπάγεται. Και νομίζω ότι πάντα θα τους βαρύνει σ' αυτή την πορεία της άρνησης απέναντι στις υποχρεώσεις τους για το περιβάλλον, η περίφημη φράση -που είναι ένας ύμνος για την προστασία του περιβάλλοντος, μέσα στην απλότητά της- του Σιάτλ, του Αρχηγού των Ινδιάνων, όταν του ζήτησαν να πουλήσει το κομμάτι της γης του στο Σιάτλ, -που έχει πάρει και το όνομά του από τότε-, και είπε με απλά λόγια: Να πουλήσει τι; Κάτι που δεν του ανήκει και που δεν είναι δυνατόν να ανήκει σε κανέναν, γιατί ανήκει σ' ολόκληρη την ανθρωπότητα και στις γενιές που έρχονται;

Γιατί όμως φθάσαμε ως εδώ, κύριοι συνάδελφοι; Γιατί φθάσαμε σ' αυτά τα καταστροφικά αποτελέσματα σ' ολόκληρο τον πλανήτη και στη Χώρα μας; Και μην με παρεξηγήσετε που αναφέρομαι γενικά. Είμαστε μικρογραφία του μέγιστου προβλήματος που αφορά ολόκληρη την ανθρωπότητα είτε το θέλουμε είτε όχι. Και μάλιστα γι' αυτό έχουμε μεγαλύτερο χρέος εμείς σαν Ελλάδα, γιατί μας προέκυψε ο Θεός και η φύση με μια χώρα, η οποία έχει σαν βασική της κληρονομιά αυτό το περιβάλλον, φυσικό και ανθρωπογενές. Η μεγάλη κληρονομιά μας είναι αυτή και το ξέρουμε, γι' αυτό και η ευθύνη μας είναι μεγαλύτερη.

Γιατί φθάσαμε όμως μέχρι εδώ γενικά και γιατί φθάσαμε ως εδώ και στην Ελλάδα; Είτε γιατί δεν ελήφθησαν καθόλου μέτρα προς την κατεύθυνση προστασίας του περιβάλλοντος και δόθηκε έμφαση μόνο στην ανάπτυξη -άναρχη ανάπτυξη- είτε γιατί τα μέτρα που πήραμε ήταν ανεπαρκή είτε γιατί συνέβη και κάτι άλλο: Αρνηθήκαμε να πάρουμε τα αναγκαία μέτρα, εν ονόματι μιας δυσεξήγητης απολυτότητας. Υπάρχουν, όπως φαίνεται, οικολογικές συνειδήσεις οι οποίες μπορούν εύκολα από τη μια πλευρά να υπερασπίζονται με απόλυτο τρόπο το περιβάλλον και από την άλλη να θρηγούν ακόπως πάνω στα συντρίμια, τα οποία δημιουργεί αυτή η απολυτότητα. Γιατί ξέρετε πάρα πολύ καλά όλοι, -κατά το λατινικό νομικό ρητό «summum ius summa iniuria»-, ότι όταν έχεις απόλυτες θέσεις οι οποίες δεν εξυπηρετούν το στόχο, η δίοδος της αυθαιρεσίας υπάρχει. Και από εκεί και πέρα αυτή η δίοδος οδηγεί σε προσπάθεια να συμμαζέψεις εκ των υστέρων πράγματα τα οποία έχουν δημιουργηθεί. Δηλαδή, ανακαλύπτεις αυθαιρεσίες, οι οποίες έγιναν γιατί δεν φρόντισε κανείς το αυτονόητο, δηλαδή το συγκεκριμένο -απόλυτα εφικτό- της προστασίας του περιβάλλοντος, χωρίς εκπώσεις,

και της ανθρώπινης ανάπτυξης υπό όρους αειφορίας ή βιωσιμότητας, όπως θέλετε πείτε το.

Όταν στην περασμένη αναθεώρηση του 2001, -εκείνη που ολοκληρώθηκε το 2001-, ήρθε μια κοινή πρόταση -περίπου από τα δύο μεγαλύτερα σε εκλογική δύναμη Κόμματα, για την αναθεώρηση του άρθρου 24, σας θυμίζω ότι η πρόταση αυτή, ιδίως έξω από τη Βουλή, αντιμετώπισε την ίδια πολεμική, την ίδια κριτική: «Μην αγγίζετε τίποτα, διότι πάτε να καταστρέψετε τη διάταξη εκείνη η οποία αφορά το περιβάλλον». Σας θυμίζω, επίσης, ότι όταν το 1975 ψηφίστηκε το Σύνταγμα, ήμασταν από τις χώρες που πρωτοποριακά είχαν θεσπίσει διάταξη για την προστασία του περιβάλλοντος και «πολυτελέστατη» μάλιστα από πλευράς ρυθμίσεων. Βέβαια, αν το κοιτάξετε στο βάθος, αυτό είναι πρωτοπορία σε σχέση με την ουσία του Συντάγματος, αλλά αυτό σήμαινε ότι είχαμε ήδη μεγάλο πρόβλημα και έπρεπε να μπει σε συνταγματική βάση. Γιατί όταν βάζουμε κάτι στο Σύνταγμα μην υποτιμάτε ότι το βάζουμε όταν έχουμε πρόβλημα. Μάλλον θα έπρεπε να είμαστε ευτυχείς αν δεν χρειαζόταν να βάλουμε κάτι, γιατί θα σήμαινε ότι δεν υπάρχει πρόβλημα. Όταν το βάλαμε, υπήρχε ήδη το πρόβλημα και ορθώς το βάλαμε και πρωτοπορήσαμε.

Όταν έγινε όμως η πρόταση που ολοκληρώθηκε το 2001, ακούσαμε την ίδια κριτική. Και όμως αυτή η αναθεώρηση έδωσε ορισμένα πράγματα -όχι το παν, αλλά ορισμένα πράγματα- που ήταν σημαντικά. Έδωσε παραδείγματος χάριν...

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Δεν ήταν εναντίον αυτών που βάλαμε.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης): Μα, ούτε αυτό το οποίο κάνουμε τώρα είναι εναντίον. Συμπληρωματικό είναι εκείνου και θα το εξηγήσω.

Έδωσε, παραδείγματος χάριν, τον ορισμό -σε ερμηνευτική δήλωση- του δάσους και της δασικής έκτασης. Άκουσα προηγουμένως τον κ. Μάνο, αν κατάλαβα καλά τη σκέψη του, που είπε ότι το ζήτημα δεν είναι να βάλουμε έναν ορισμό, αλλά να πούμε εμείς τι θέλουμε να είναι δάσος και πώς να είναι το δάσος.

Όχι, κύριοι συνάδελφοι, δεν είναι νοητό αυτό. Η έννοια του δάσους προκύπτει από την ίδια τη φύση και έχει επιστημονικό ορισμό από εκείνους που ξέρουν τι είναι δάσος. Το δάσος δεν είναι ό,τι θα θέλαμε να είναι δάσος. Γιατί αν είναι έτσι, τότε ως οικοσύστημα το δάσος δεν θα μπορούσε να υπάρξει. Το δάσος είναι ένα οικοσύστημα που έχει ανάγκη από ορισμένες παραμέτρους, για να μπορέσει να λειτουργήσει. Υπό όρους συστημικής ανάλυσης είναι σύστημα το δάσος και αν δεν έχει τις κατάλληλες εγγυήσεις λειτουργίας για να μείνει ως οικοσύστημα -αυτό που λέγεται στη συστημική ανάλυση αποφυγή-εντροπίας-, αυτό που φεύγει δηλαδή μέσα από το σύστημα-τούτο θα κατέλυε την ίδια την έννοια του δάσους.

Γι' αυτό υιοθετήσαμε αυτήν ακριβώς την πρωτοβουλία, τον ορισμό του δάσους μέσα στο Σύνταγμα, όπως εκείνο όμως είχε πάρει αυτή την έννοια του δάσους από την ίδια την επιστήμη. Αυτό κάναμε. Και νομίζω ότι αυτό ήταν ιδιαίτερα σωστό, ιδιαίτερα πρωτοποριακό. Γιατί να το φοβηθούμε; Το ότι μπήκε αυτή η διάταξη ήταν οπισθοδρόμηση ή πρόοδος;

Προσθέσαμε επίσης στην προηγούμενη Αναθεώρηση όρους και κανόνες που αφορούν το χωροταξικό σχεδιασμό και την ανάγκη για τη δημιουργία δασολογίας και κτηματολογίου.

Και έρχομαι τώρα να θέσω -μαζί σας ελπίζω- «τον δάχτυλον επί τον τύπον των ήλων». Ναι ή όχι, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι το μεγαλύτερο ζήτημα στη Χώρα μας η σύνδεση της προστασίας του περιβάλλοντος, που είναι πρώτη και χωρίς εκπώσεις προτεραιότητα με την αειφόρο, βιώσιμη -όπως θέλετε- ανάπτυξη; Ναι ή όχι αυτή η αδυναμία να συμβιβάσουμε αυτά τα δύο πράγματα οφείλεται στο ότι ως Χώρα χρόνια ολόκληρα, και από το 1975 που θεσπίσαμε αυτή τη διάταξη και μετά, δεν είχαμε ουσιαστικά όχι μόνον εθνικό, αλλά ούτε καν περιφερειακό χωροταξικό σχεδιασμό στο σύνολό του και βεβαίως δεν έχουμε ειδικά χωροταξικά σχέδια; Δεν είναι μια αλήθεια αυτό;

Ναι ή όχι επίσης δεν αξιωθήκαμε να φτιάξουμε ούτε από τη

μια πλευρά δασολόγιο ούτε από την άλλη πλευρά κτηματολόγιο και αναγκαστήκαμε να βάλουμε στο προηγούμενο Σύνταγμα το αυτονόητο, ότι δηλαδή πρέπει να έχουμε κτηματολόγιο και δασολόγιο. Το κάναμε γιατί; Για να υποχρεώσουμε την Πολιτεία να το κάνει.

Με συγχωρείτε πολύ, δεν ήταν πολύ αυτονόητα αυτά τα πράγματα; Το κάναμε ακριβώς –και σωστά το κάναμε έστω και αν αυτό είναι αυτονόητο- για να μπορέσει να υπάρχει μία πίεση ότι αυτά πρέπει να τα δειώσουν. Μην αυταπατώμεθα. Χωρίς εθνικό χωροταξικό σχεδιασμό, περιφερειακό σχεδιασμό ειδικά χωροταξικά σχέδια, δασολόγιο και κτηματολόγιο, ανάπτυξη σύμφωνη με την προστασία του περιβάλλοντος δεν μπορεί να υπάρξει.

Αλλά το ζήτημα είναι πώς μπορούμε να το κάνουμε αυτό. Γιατί δεν φθάσαμε να κάνουμε ειδικό χωροταξικό σχεδιασμό; Γιατί δεν φθάσαμε να κάνουμε κτηματολόγιο και δασολόγιο; Γιατί, παραδείγματος χάριν, στο κτηματολόγιο συνέβησαν αυτά από φαιδρά μέχρι τραγικά και χάσαμε τόσους κοινοτικούς πόρους που άγγιζαν τα 20.000.000.000. δραχμές, της εποχής εκείνης, χωρίς να κάνουμε απολύτως τίποτα και να πάμε τώρα να κάνουμε εθνικό κτηματολόγιο με εθνικούς πόρους και καθυστερούμε;

Πού οφείλονται αυτά τα πράγματα; Οφείλονται σε ελλείψεις, ίσως και σε έλλειψη πολιτικής βούλησης. Και γι' αυτό ευθύνονται διαχρονικά οι κυβερνήσεις, αλλά πρέπει να σας τονίσω –και εδώ πρέπει να αναλαμβάνει κανείς το μέρος της ευθύνης που του αναλογεί και η Αξιωματική Αντιπολίτευση που τόσα χρόνια κυβερνήσε- ότι οφείλουμε να δούμε τι συνέβαινε στη πράξη.

Για να κάνεις εθνικό χωροταξικό σχεδιασμό και να έχεις δασολόγιο και κτηματολόγιο, πρέπει να ξεκαθαρίσεις πράγματι τι είναι δάσος, τι είναι δασική έκταση, τι είναι ιδιωτικό κτήμα, το οποίο μπορείς να το αξιοποιήσεις όπως εσύ νομίζεις, πώς μπορείς να χωροθετήσεις μια συγκεκριμένη δραστηριότητα σε ένα χώρο.

Μπορείς σήμερα, παραδείγματος χάριν, να κάνεις ειδικό χωροταξικό για τον τουρισμό στην Ελλάδα, που είναι απαραίτητο να γίνει, χωρίς να έχουμε ξεκαθαρίσει τι είναι δάσος και τι είναι δασική έκταση; Μπορεί να πει, παραδείγματος χάριν, αυτός που κάνει το χωροταξικό σχέδιο ότι εδώ οριοθετώ ξενοδοχειακούς χώρους και εδώ μπορούν να γίνουν ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, χωρίς να ξέρουμε ότι αυτό δεν διεκδικείται ως δάσος ή δασική έκταση; Να τα ξεκαθαρίσουμε αυτά. Γιατί δεν μπορέσαμε να τα ξεκαθαρίσουμε, παρά την πρόοδο που κάναμε σε ό,τι αφορά τις διατάξεις που θεσπίσαμε; Γιατί, ακούστε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πού σκοντάφτει το ζήτημα.

Ερχόμαστε και λέμε στο άρθρο 24 παράγραφος 1, εξομοιώνοντας πλήρως δάση και δασικές εκτάσεις –δύο πράγματα που δεν θα μπορούσαν άλλωστε να έχουν στον τομέα αυτό την ίδια ακριβώς προστασία, θα έπρεπε να ήμασταν με βάση την αρχή της αναλογίας πολύ περισσότερο απόλυτοι στο δάσος και λιγότερο στις δασικές εκτάσεις, αλλά τα εξομοιώνουμε όλα- ότι και το δάσος και η δασική έκταση διατηρούν το χαρακτήρα τους πάντοτε, δεν επιτρέπεται η παρέμβαση, αλλά μπορεί να υπάρξει παρέμβαση όταν το προβλέπει ο νόμος, εφόσον αυτό επιβάλλεται ή για λόγους που αφορούν την εθνική οικονομία ή την αγροτική εκμετάλλευση ή άλλο λόγο δημοσίου συμφέροντος.

Ποιος είναι αυτός ο λόγος; Κατ' αρχάς, είστε όλοι ικανοποιημένοι από το γεγονός ότι είτε μιλάμε για δάσος είτε μιλάμε για δασική έκταση, αυτή η ανατροπή –ας το πω έτσι- μέσω παρέμβασης του νομοθέτη για λόγους συγκεκριμένους κάθε φορά, όπως προβλέπει ο συντακτικός νομοθέτης, γίνεται εξίσου για δάση και δασικές εκτάσεις; Και ύστερα τι θα πει «για λόγους δημοσίου συμφέροντος»;

Ερχόμαστε πολλές φορές και μιλάμε για το Συμβούλιο Επικρατείας και ακούω την κριτική που του γίνεται. Εγώ δεν ξέρω αν έφθασε σε υπερβολές ή όχι το Συμβούλιο Επικρατείας. Ένα, όμως, θα σας πω. Ξέρετε γιατί αναγκάστηκε το Συμβούλιο Επικρατείας να υιοθετήσει αυτή τη νομολογία την οποία υιοθέτησε; Γιατί η Πολιτεία δεν έκανε τη δουλειά της προηγούμενων! Αφού δεν είχε χωροταξικό σχεδιασμό για να μπορέσει να ξέρει όταν γίνεται μια χωροθέτηση μιας δραστηριότητας αν εκεί επι-

τρέπεται ή όχι, έπρεπε να έρθει το ίδιο το Συμβούλιο Επικρατείας, ελλείψει κανόνων, να κάνει στάθμιση τέτοια που να μπορέσει να ισοφαρίσει τη θεσμική έλλειψη της στάθμισης περιβαλλοντολογικών επιπτώσεων!

Και όσοι κάνουν αυτή την εύκολη κριτική για το Συμβούλιο Επικρατείας, ας το σκεφθούν. Τι θα έπρεπε να κάνει το Συμβούλιο Επικρατείας; Να πει ότι μιας και δεν υπάρχει εθνικός χωροταξικός σχεδιασμός πάει ο καθένας όπου θέλει; Είναι εύκολη η κριτική από την πλευρά των πολιτικών και της πολιτικής προς τα δικαστήρια πολλές φορές, αλλά να σκεφθούμε υπό ποιους όρους τα δικαστήρια αυτά λειτουργούν.

Αυτό προσπαθούμε να λύσουμε, αυτόν ακριβώς το γόρδιο δεσμό. Τι λέμε, λοιπόν, στην πρότασή μας; Όταν έρχεται αυτή τη στιγμή το Σύνταγμα και λέει ότι μπορεί να υπάρξει αλλαγή της χρήσης του δάσους είτε για λόγους εθνικής οικονομίας είτε για λόγους οι οποίοι αφορούν την αγροτική εκμετάλλευση ή για άλλους λόγους δημοσίου συμφέροντος, δεν προσδιορίζει κάτι το οποίο είναι αναγκαίο όπως θα σας εξηγήσω στη συνέχεια - για το χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό, με αποτέλεσμα κάθε φορά που έρχεται ένας νόμος το Συμβούλιο Επικρατείας, μη έχοντας άλλο μπουσούλα, να αναγκάζεται να κρίνει εκ των ενόντων.

Ένα πράγμα προτείνουμε και ζητάμε την αναθεώρηση του άρθρου 24 σε μία μόνο παράγραφο και σε ένα μόνο εδάφιο. Μόνο για τις δασικές εκτάσεις, όχι για τα δάση –αυτό δεν το αγγίζει κανείς και δεν μπορεί να το αγγίξει κανείς- να πούμε πως λόγους δημοσίου συμφέροντος νοείται και η επίκληση χωροταξικών ή πολεοδομικών αναγκών, όπως αυτές προσδιορίζονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 24.

Είναι «έγκλημα» αυτό, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι; Πώς θα γίνει χωροταξικός σχεδιασμός; Πώς θα γίνει πολεοδομικός σχεδιασμός, αν δεν ξεκαθαρίσουμε πού και σε ποιες περιπτώσεις η δασική έκταση είναι δυνατόν να αλλάξει χρήση, κατά το δημόσιο συμφέρον, για λόγους χωροταξίας και οικισμού;

Είναι καλύτερα να αφήσουμε μέσα από την αναρχία που έχει δημιουργηθεί να ξεπηδούν τα αυθαίρετα οπουδήποτε και από κει και πέρα να ερχόμαστε και να χύνουμε κροκοδείλια δάκρυα και να λέμε ότι πρέπει να υπάρχουν νομιμοποιήσεις αυθαιρέτων, που ξέρετε ότι κατά τη νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας ούτως ή άλλως δεν επιτρέπονται; Γιατί στην ουσία δεν επιτρέπεται –και ορθώς- νομιμοποίηση αυθαιρέτων, υπό την έννοια που κάποιοι φαντάζονται και ονειρεύονται.

Λέμε, λοιπόν, κάτι που είναι αυτονόητο. Γιατί αν επιμένουν κάποιοι στην απόλυτη αυτή διατύπωση, αφήνουν από την άλλη πλευρά τη δίοδο της αυθαίρεσας να κυκλοφορεί. Δεν παίρνουμε έτσι την ευθύνη μας και με άσφαιρα πυρά, δήθεν οικολογικής ευαισθησίας, πάμε να χτυπήσουμε το τέρμα της αυθαίρεσας.

Αν ήταν έτσι, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αν ήταν επαρκείς οι διατάξεις, αν ήταν θέμα πολιτικής βούλησης, πιστεύετε σοβαρά ότι δεν βρέθηκε κανένας που να έχει την ανάλογη οικολογική ευαισθησία για να σταματήσει την καταστροφή που έρχεται;

Σας το είπα. Μπορεί να υπάρχουν αβελτηρίες. Εμένα θα με βόλεψε να γυρίσω στα είκοσι χρόνια του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και να πω τι κάνατε τόσα χρόνια και δεν είχατε τη δυνατότητα να κάνετε ούτε χωροταξία ούτε δασολόγιο ούτε κτηματολόγιο. Ξέρω ότι υπήρχαν προβλήματα συγκεκριμένα που οφείλονται στην αδυναμία του να μπορέσεις π.χ. να πεις πώς επεκτείνεται ένας οικισμός. Γιατί π.χ. δεν άφηναν να επεκταθεί ένας οικισμός, αφού δεν επιτρεπόταν να αποχαρακτηρισθεί δασική έκταση –το τονίζω, όχι δάσος, γιατί γι' αυτό δεν μιλάμε- αλλά από την άλλη πλευρά η ασφυξία που επικρατούσε σε συγκεκριμένους οικισμούς άφηνε να γίνονται τα αυθαίρετα τα οποία κατέστρεφαν δάση ολόκληρα, στα οποία δεν έπρεπε να μπει κανείς μέσα.

Είναι εύκολο πραγματικά να κάνεις μόνο ύμνους για το περιβάλλον. Το ζήτημα είναι όταν κυβερνάς ιδίως, τι είναι εκείνο που πράττεις για να αποφύγεις την καταστροφή του. Δεν μπορούμε να πετάμε το πρόβλημα στο μέλλον.

Αυτό που σας προτείνουμε, κύριοι συνάδελφοι, είναι αυτό το απλό. Το λέει η πρότασή μας, η οποία σε καμία περίπτωση δεν

είναι αντιφατική από ό,τι άκουσα προηγουμένως, ούτε επιμεριστική. Πρώτα το περιβάλλον και όλα τ' άλλα ύστερα. Αλλά για να προστατεύσω το περιβάλλον θέλω οργανωμένη δραστηριότητα μέσα από οικολογική ισορροπία σε ό,τι αφορά ιδίως την οικονομική δραστηριότητα. Και αυτό προϋποθέτει τουλάχιστον χωροταξικό σχεδιασμό, δασολόγιο και κτηματολόγιο.

Για να γίνει αυτό είναι ανάγκη να συνδέσουμε απλώς και μόνο το λόγο δημοσίου συμφέροντος, που λέει στο τέλος η παράγραφος 1 του άρθρου 24, με την ανάγκη χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού που λέει η δεύτερη παράγραφος. Αυτό ζητάμε. Να πούμε ότι είναι λόγος δημοσίου συμφέροντος αυτό που επιτρέπει, όπου αυτό επιβάλλεται, και πάντα με τη στάθμιση που το δικαστήριο επιτρέπει μια συγκεκριμένη δραστηριότητα. Αλλιώς, αν το αφήσουμε έτσι όπως είναι τώρα περί δημοσίου συμφέροντος, δύο τινά θα έχουμε: Ή θα αντέχει το Συμβούλιο Επικρατείας και θα είναι αυστηρό, ή μια μέρα μπορεί να μην αντέξει και να βάλουμε ως λόγο δημοσίου συμφέροντος ό,τι λάχει. Στην πραγματικότητα με την πρότασή μας διευθετούμε τα πράγματα και διευκολύνοντας την ουσία, αλλά και αποτρέποντας στο μέλλον καταστάσεις που θα οδηγούσαν σ' ένα «εξεχίλωμα», πραγματικά, του άρθρου 24, που πρέπει να το διαφυλάξουμε ως κόρη οφθαλμού.

Και το άλλο το οποίο ζητάμε, είναι κάτι το απόλυτα πραγματικό. Τα στοιχεία με τα οποία βλέπουμε αν ένα δάσος ή μια δασική έκταση υπάρχει, να είναι στοιχεία από το 1975 και επείκενα.

Εγώ ρωτώ το εξής: Έχουν περάσει τριάντα χρόνια από τότε. Πιστεύετε σοβαρά ότι είναι δυνατόν να πάμε σε αεροφωτογραφίες του 1940 που έχουν κτιστεί οικισμοί ολόκληροι και να λέμε ότι με τα στοιχεία του 1940, παραδείγματος χάριν, η Αγία Παρασκευή εδώ στην Αττική είναι δάσος ή είναι δασική έκταση; Είναι ικανοποιημένοι κάποιοι από αυτό;

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Το Πέραμα.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης): Πώς μπορεί να γίνει αυτό;

Τι λέμε, λοιπόν; Λέμε για το 1975, τότε που βάλαμε τη διάταξη του Συντάγματος. Να δούμε τα στοιχεία εκείνα και να υπάρχει απόλυτη προστασία. Και εδώ σταματάνε οι αυθαιρεσίες εν ονόματι των άλλων στοιχείων, τα οποία σχετικοποιούνται, αφού είναι στοιχεία τα οποία σήμερα δεν είναι πραγματικά, υπαρκτά. Σχετικοποιούμε τα πάντα και επιτρέπουμε τη δίοδο της αυθαιρεσίας όπου λάχει. Άκουσα προηγουμένως να το λέει και ο κ. Φούσας.

Έχετε κάποια άλλη πρόταση, κύριοι συνάδελφοι; Να πάμε σε μία ημερομηνία πιο πίσω που τη θεωρείτε πιο εφικτή; Να πάμε. Μη μου λέτε όμως ότι πρέπει να μείνουμε σε στοιχεία του 1940. Μη μου λέτε ότι πρέπει να δούμε αυτή τη στιγμή την Αττική, όπως είναι και να την αποτυπώσουμε με όρους χωροταξικού σχεδιασμού με στοιχεία του 1940. Λογικά, οι περισσότεροι από εμάς θα πρέπει να μετακομίσουμε στο κέντρο, γιατί τα σπίτια στα οποία ζούμε την εποχή εκείνη ήταν ή καλλιεργήσιμη γη που δεν έπρεπε να αλλάξουμε τη χρήση της ή δάση.

Όπως είχα πει κάποτε άλλοτε με άλλη μου ιδιότητα, αν διαβάσει κάποιος Στράβωνα θα έβλεπε ότι επάνω στην Ακρόπολη, εκεί που χτίστηκε ο Παρθενώνας, υπήρχαν, ξέρετε, πολλά πεύκα. Με την ίδια λογική ο Ικτίνος και ο Καλλικράτης θα δυσκολεύονταν την εποχή εκείνη να χτίσουν τον Παρθενώνα, αν υποθέσουμε ότι μεταφέραμε αυτού του είδους τη σημερινή λογική.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αυτό που ζητάμε είναι να συνειδητοποιήσουμε όλοι ένα αυτονόητο πράγμα. Ζητάμε ακριβώς να διευκολύνουμε τι; Το να υπάρξει χωροταξικός σχεδιασμός, δασολόγιο και κτηματολόγιο έτσι που να αποτραπεί η αυθαιρεσία. Να σταματήσει η αυθαιρεσία. Να σταματήσουμε να επικαλούμαστε μονίμως: «Και τώρα τι να κάνουμε; Κοινωνικές ανάγκες επιβάλλουν να νομιμοποιήσουμε αυθαίρετα», πράγμα που δεν μπορεί να γίνεται. Έγινε, κατέστρεψε τον Τόπο.

Πρέπει να σταματήσει αυτή η κατάσταση. Είναι το μόνο το οποίο ζητάμε. Συλλογιστείτε μέχρι τη συζήτηση στην Ολομέλεια. Θέλετε να το διατυπώσουμε διαφορετικά; Πάντως σκε-

φτείτε ότι υπάρχουν τεράστια εμπόδια για το χωροταξικό σχεδιασμό, το δασολόγιο και το κτηματολόγιο, όπως είναι σήμερα τα πράγματα και την κατάσταση αυτή πρέπει να τη δούμε κατάματα. Δεν κρύβεται τίποτε άλλο πίσω από την πρότασή μας και σας διαβεβαιώ ότι κανένας δεν έχει να κερδίσει τίποτε, ούτε βραχυπρόθεσμα ούτε μακροπρόθεσμα, πουλώντας ελπίδες ότι, δήθεν, εις βάρος του περιβάλλοντος είναι δυνατόν να ασκήσουμε πολιτική. Αυτό το ξέρει η κοινωνία.

Να πω και κάτι άλλο; Η οικολογική συνείδηση ή ο μέσος όρος οικολογικής συνείδησης της κοινωνίας είναι πολύ πιο πάνω από όση κάποιοι νομίζουν. Γι' αυτό και δεν πέφτει ποτέ θύμα η κοινωνία ενός εύκολου λαϊκισμού που θα έλεγε ότι τα πάντα μπορούν να γίνουν, ιδίως σε βάρος του περιβάλλοντος.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Ευχαριστούμε πολύ, κύριε Υπουργέ. Ωραία τα είπατε. Εκτός από την Ακρόπολη, η τοποθέτησή σας ήταν πραγματικά, μπορώ να πω, τεχνοκρατική, για μηχανικούς.

Επειδή βλέπω και δύο συναδέλφους μηχανικούς, θα κάνω μια πολύ σύντομη παρέμβαση ενός λεπτού.

Η πρώτη μου ομιλία στη Βουλή του 1974 ήταν για ένα χωροταξικό νομοσχέδιο

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Είστε τόσο μεγάλος, κύριε Πρόεδρε; Δεν σας φαίνεται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Όχι, είμαι πολλά χρόνια στη Βουλή.

Είχα πει, λοιπόν, τότε ότι δεν μπορούμε να προχωρήσουμε σε χωροταξικούς και πολεοδομικούς σχεδιασμούς χωρίς την ύπαρξη κτηματολογίου. Πέρασαν τριάντα δύο ολόκληρα χρόνια και δεν αποκτήσαμε κτηματολόγιο. Και όχι μόνο δεν αποκτήσαμε κτηματολόγιο, αλλά υπεύθυνοι είμαστε όλοι μας. Χάσαμε βέβαια την τελευταία χρυσή ευκαιρία. Δεν με ενδιαφέρει αυτή.

Θα ήθελα, λοιπόν, να σας πω ότι για μένα η πρώτη προτεραιότητα του κτηματολογίου δεν είναι το αστικό κτηματολόγιο. Για εμένα η πρώτη προτεραιότητα –και κακώς άρχισαν οι μελέτες του κτηματολογίου από το αστικό κτηματολόγιο– έπρεπε να είναι ο αποερματισμός των δασών. Διότι, πιστεύετε με, ότι εάν είχε γίνει ο αποερματισμός των δασών, όλα αυτά τα προβλήματα τα οποία έχουν δημιουργηθεί θα τα είχαμε γλιτώσει και δεν θα υπήρχαν.

Και κάτι άλλο ακόμη. Λυπάμαι που δεν είναι ο κ. Μάνος εδώ. Είχα εισηγηθεί το 1978, το νομοσχέδιο για τη μεταφορά του συντελεστή δόμησης και λυπάμαι που αυτό ήταν ένα εργαλείο –και το θεωρώ ακόμη εργαλείο για την προστασία του περιβάλλοντος– και δεν χρησιμοποιήθηκε σωστά από ορισμένους. Και δεν χρησιμοποιήθηκε από ποιους; Από εκείνους που είναι οι θεματοφύλακες για να διατηρήσουν το αίσθημα δικαίου στον τόπο. Αυτό και μόνο.

Ο κ. Πάγκαλος έχει το λόγο.

ΞΕΝΟΦΩΝ ΒΕΡΓΙΝΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, θέλω να ξέρω πότε θα μιλήσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Κύριε Βεργίνη, είστε τόσο υπομονετικός αλλά, όπως γνωρίζετε καλύτερα από εμένα ...

ΞΕΝΟΦΩΝ ΒΕΡΓΙΝΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, γνωρίζετε ότι παρακολουθώ τις συνεδριάσεις της Επιτροπής, συνεχώς. Έχω πιθανώς τις περισσότερες ώρες. Σήμερα έχω κάποιους λόγους και ήμουν από τους πρώτους που ζήτησα να πάρω το λόγο και δεν έχω μέχρι αυτή τη στιγμή μιλήσει.

Ειλικρινά λυπάμαι γιατί δεν μπορώ σε αυτή την Αίθουσα να εκφραστώ διαφορετικά. Ζητώ συγγνώμη, αλλά έχω προσωπικούς λόγους που το ζήτησα αυτό σήμερα και αυτή τη στιγμή πηγαίνω τελευταίος.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Θα σας απαντήσω, γιατί αναφέρεστε στο Προεδρείο και θα σας πω το εξής:

Επειδή γνωρίζετε τον Κανονισμό, ίσως καλύτερα από όλους μας και επειδή πραγματικά σας θεωρώ ίσως έναν από τους πέντε-έξι επιμελότερους της Επιτροπής μας, γνωρίζετε ότι προηγούνται οι Γενικοί Εισηγητές, προηγούνται οι Ειδικοί Αγορητές, προηγούνται οι Ειδικοί Εισηγητές ...

ΞΕΝΟΦΩΝ ΒΕΡΓΙΝΗΣ: Το ξέρω ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Εάν μου υποδείξετε έναν συνάδελφο...

ΞΕΝΟΦΩΝ ΒΕΡΓΙΝΗΣ: ... αλλά προηγήθηκαν και άλλοι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Οι εξής δύο: Ο κ. Φούσας γιατί γιορτάζει, λέγεται Αντώνης και θεωρήσαμε ότι έπρεπε, τουλάχιστον, να του κάνουμε αυτή τη χάρη σήμερα και ο κ. Σταύρου, τον οποίο βρήκα να μιλάει, αλλά είχε πάρει η Επιτροπή απόφαση να μιλήσει.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΖΕΚΗΣ: Ζήτησε το λόγο για δύο λεπτά και μίλησε δεκαπέντε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Επομένως, αντιλαμβάνεσθε ότι δεν έχει μιλήσει κανένας άλλος συνάδελφος. Είστε ο πρώτος εγγεγραμμένος να μιλήσετε μετά τον κ. Πάγκαλο αλλά, για να μην ξαναδιαμαρτυρηθείτε και τον κ. Παναγιωτόπουλο.

Κύριε Πάγκαλε, έχετε το λόγο.

Πριν σας δώσω όμως, το λόγο θα ήθελα να σας συγχαρώ για τη σημερινή σας τοποθέτηση, ότι η Βουλή δεν πολιορκείται. Ειλικρινά σας μιλάω το άκουσα με μεγάλη προσοχή και άκουσα και το συλλογισμό σας και μακάρι τον ίδιο συλλογισμό να είχαμε όλοι.

Ορίστε, έχετε το λόγο.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Με ρώτησε ένας δημοσιογράφος αν θα πολιορκηθεί η Βουλή και είπα ότι αυτό αποτελεί στάση και κατάλυση του πολιτεύματος για τον πολύ απλό λόγο ότι αν πολιορκηθεί η Βουλή –αν χρησιμοποιούμε σωστά ελληνικά- δεν μπορεί να βγει ή να μπει κανείς στη Βουλή. Επομένως, καταλύεται το πολίτευμα.

Η Βουλή υφίσταται διαδηλώσεις, νομίμως και παρανόμως και είναι υποχρέωσή της να τις υφίσταται, αλλά δεν πολιορκείται. Αν πολιορκηθεί, θα είναι το τέλος της δημοκρατίας μας. Καλό είναι λοιπόν αυτή τη φρασεολογία να μην την χρησιμοποιούμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Γι' αυτό σας έδωσα το περιθώριο να πείτε αυτή την ατάκα γιατί με εξέφρασε σήμερα.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΓΚΑΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, στον κήπο μου έχω μερικές τριανταφυλλίες οι οποίες ανθίσανε σήμερα το πρωί. Σε όλη την Ελλάδα η φύση δείχνει τα σημάδια μιας παράταιρης και παράκαιρης εξέλιξης που οφείλεται σε ένα γεγονός που κανείς δεν αμφισβητεί, δηλαδή στο γεγονός ότι ανέρχεται βαθμιαία η θερμοκρασία του πλανήτη και ότι αντιμετωπίζουμε ένα πρόβλημα ύπαρξης της ζωής γενικότερα: της ζωής με τη μορφή των φυτών, της ζωής με τη μορφή των ζώων και βεβαίως και του ανθρώπου με τις συνθήκες που μέχρι τώρα γνωρίζαμε.

Τίθεται σε αμφισβήτηση ο τρόπος ζωής μας και τα βάθρα της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής σκέψης παγκοσμίως.

Αυτή είναι η πραγματικότητα που ζει σήμερα καθημερινά, στην καθημερινότητά του και ο έσχατος των πολιτών, ακόμα και αυτοί δηλαδή ο οποίος δεν έχει κανένα ενδιαφέρον μέχρι τώρα για τα κοινά.

Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια, ερχόμαστε εμείς να εκφράσουμε γνώμη για την αναθεώρηση ή όχι του άρθρου 24, το οποίο προστάτευσε –και ήταν σκοπός του να το προστατεύσει- το δάσος ως εθνική κληρονομιά όχι μόνο των παρούσων γενεών, των ζώντων δηλαδή σήμερα, αλλά και των επερχομένων γενεών.

Κύριε Πρόεδρε, θέλω να πω ότι ακούγοντας τον κύριο Υπουργό στα πέντε πρώτα λεπτά της ομιλίας του για τον ερυθρόδερμο Σιάτλ και τι απάντησε αυτός και δεν πούλησε τη γη του, αναρωτιόμουν πώς θα το γυρίσει, πώς δηλαδή από αυτήν την καταπληκτική εισαγωγή, θα περάσει στην υποστήριξη του άρθρου 24.

Πραγματικά, απεδείχθη για μια ακόμη φορά υπέρτερος όλων όσα μπορεί να φανταστεί κανείς γι' αυτόν –σε σχέση με την ικανότητά του εννοώ- διότι το γύρισε και μας είπε ότι το πρόβλημα είναι η υπερβολική προστασία, η απόλυτη προστασία, η οποία οδηγεί σε παρανομίες.

Σκεφθείτε το αυτό ως γενικό κανόνα λειτουργίας της πολιτείας. Κάθε φορά που ο νόμος –που ελεύθερα οι Έλληνες πολίτες επιλέγουν στα πλαίσια της λαϊκής κυριαρχίας, δια των αντιπροσώπων τους, σε τούτη εδώ τη Βουλή- θα έχει προβλήματα εφαρμογής, θα πρέπει όχι να βγάλουμε τα απαραίτητα συμπε-

ράσματα, να ενισχύσουμε τους νόμους, να ενισχύσουμε τα όργανα και τις διαδικασίες επιβολής της νομιμότητας, αλλά θα πρέπει να τον καταργούμε.

Αυτή είναι η λογική, η οποία μπορεί να δικαιολογήσει έναν τέτοιου είδους συλλογισμό. Είναι εκ του πονηρού. Και είναι θανατηφόρος για το φυσικό περιβάλλον στην Ελλάδα ο διαχωρισμός μεταξύ δασών και λοιπών εκτάσεων που μερικοί τις ονομάζουν «δασικές εκτάσεις», δηλαδή κάτι άλλο από το συγκροτημένο δάσος, εκτάσεις χορτολιβαδικές ή ασύμμετρης ανάπτυξης της φυτικής πανίδας κ.λπ..

Θέλω να σας πω ότι στην Ελλάδα έχουμε δεδομένο κλίμα. Τουλάχιστον στη νότια Ελλάδα, δεν έχουμε παρά μόνο σπανιώς –και όπου υπάρχει αυτό είναι φαινόμενο κωνοφόρων- τεράστια και απέραντα δάση σαν αυτά που έχουν στη βόρεια και κεντρική Ευρώπη. Ούτε το απαιτούμενο νερό υπάρχει ούτε υπάρχουν μακρείς χειμώνες συνήθως στις πεδινές περιοχές τουλάχιστον στη νότια Ελλάδα.

Όμως, το μεσογειακό δάσος, αυτό που περιγράφεται στα γαλλικά ως «maquis méditerranéen», είναι δασική έκταση. Παγκοσμίως και στη νομολογία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ευρώπης. Όπου δηλαδή υπάρχουν θάμνοι, πουρνάρια, δάφνες και όλα αυτά τα υπέροχα θαμνώδη φυτά της μεσογειακής φύσης, υπάρχουν επίσης άνθη, φυτά και κυκλοφορούν πουλιά και άγρια ζώα, αυτό είναι ένα οικοσύστημα δασικού τύπου. Και δεν έχουμε το δικαίωμα αυτό το οικοσύστημα να το καταργήσουμε, διότι απλώς δεν έχουμε καλύτερο και δεν θα υπάρξει καλύτερο στους συγκεκριμένους χώρους.

Ο διαχωρισμός, λοιπόν, είναι εκ του πονηρού και θέλω να ρωτήσω ποια ανάπτυξη ακριβώς εμποδίζει το άρθρο 24 και η αμφισβήτηση περί των ορίων των δασικών εκτάσεων. Πρόκειται για βιομηχανική ανάπτυξη; Όλοι ξέρουμε –και το ξέρουμε με τη στοιχειώδη μελέτη των όρων και των προϋποθέσεων της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας- ότι βαριά βιομηχανία στην Ελλάδα δεν μπορούμε και δεν πρόκειται να αναπτύξουμε, για τον πολύ απλό λόγο ότι αυτού του είδους τη βιομηχανία την αναπτύσσουν άλλοι με λιγότερες οικολογικές και κοινωνικές προϋποθέσεις, δηλαδή με χαμηλότερο κόστος και από κοινωνική και από οικολογική και από ανθρώπινη άποψη.

Δεν πρόκειται, λοιπόν, να φτιάξουμε ξανά στην Ελλάδα μεγάλες χαλυβουργίες, μεγάλα τσιμεντάδικα, τέτοιου είδους βιομηχανίες. Αυτό είναι ένα στάδιο της εκβιομηχάνισης που η χώρα μας το ξεπέρασε με τη βιομηχανία αυτή που σε μεγάλο βαθμό δημιουργήθηκε μετά τον πόλεμο και υφίσταται ακόμη σε μερικές περιπτώσεις. Σε μερικές περιπτώσεις δεν υφίσταται πλέον.

Θα κάνουμε λοιπόν –όπου κάνουμε- βιομηχανίες χαμηλής και μέσης όχλησης. Και αυτές οι βιομηχανίες, βεβαίως, δεν μπορούν να γίνουν ούτε στα παράλια –δεν υπάρχει κανένας λόγος να γίνουν στα παράλια- ούτε σε δασικές εκτάσεις, διότι δεν υπάρχει κανένας λόγος να γίνουν σε δασικές εκτάσεις. Θα γίνουν σε χώρους που δεν παρουσιάζουν άλλο ενδιαφέρον.

Άκουσα αυτήν τη στιγμή ότι περιορίζεται η αγροτική γη και οι αγρότες δεν έχουν πού να καλλιεργήσουν. Μα, σοβαρά μιλάτε; Αυτήν τη στιγμή, το 30% των αγροτικών εκτάσεων, λόγω της αγροτικής πολιτικής και λόγω της εφαρμογής της αγροτικής πολιτικής από την Κυβέρνηση, έχει εγκαταλειφθεί. Πηγαίνετε στον κάμπο της Καρδίτσας να δείτε τα εγκαταλελειμμένα χωράφια, όπου δεν θα φυτευτούν πέτος βαμβάκια. Πηγαίνετε στους κάμπους της Μακεδονίας, της Θράκης και της Αιτωλοακαρνανίας να δείτε τα εγκαταλελειμμένα καπνοχώρα. Πηγαίνετε να δείτε τη συρρίκνωση του αγροτικού πληθυσμού.

Αυτό μας μάρανε, η έλλειψη εκτάσεων, για να ανοίξουμε ένα εργοστάσιο; Και, εν πάση περιπτώσει, πόσα εργοστάσια θα ανοίξουν και πόσες εκατοντάδες ή χιλιάδες στρέμματα θέλουν αυτά τα εργοστάσια για να λειτουργήσουν; Είναι προφανές ότι αυτό το επιχείρημα είναι τεχνητό και ανύπαρκτο στην πραγματικότητα.

Άκουσα, επίσης, το περί τουριστικής ανάπτυξης. Θαυμάσια! Θέλουμε, όμως, μια ανάπτυξη σαν αυτές που ξεπεράστηκαν και καταδικάστηκαν σε άλλες χώρες; Θέλουμε να κάνουμε την ακτή μας, όπως τα Κανάρια Νησιά, στα οποία έχω πάει ή σαν τη Marbella και την Costa Del Sol της Ισπανίας, που σύσσωμο

τώρα το Ισπανικό έθνος δια των εκπροσώπων του και του πολιτισμού που έχει απορρίψει και έχει καταδικάσει;

Τι τουρίστες επιδιώκουμε να έρθουν εδώ; Επιδιώκουμε τουρίστες με ποιοτικές αξιώσεις και, αν είναι δυνατόν, με αυξημένη δαπάνη. Δεν επιδιώκουμε εκατοντάδες χιλιάδες μεροκαματιάρηδες, διότι και αυτό το επιχείρημα της δευτερεύουσας κατοικίας έχει εκλείψει. Ποιοι θα αποκτήσουν δευτερεύουσα κατοικία; Ένα εκατομμύριο Έλληνες περίπου –και αν όχι ένα εκατομμύριο, ίσως, κάτι παραπάνω– που κατοικούν την πρωτεύουσα και ανάλογος αριθμός στη Θεσσαλονίκη ή στο Ηράκλειο, σε όλες τις μεγάλες πόλεις, εγκαταλείπουν την πρωτεύουσα –όπως ξέρετε– κάθε φορά που υπάρχει αρκετός χρόνος ή καταφεύγουν στα χωριά τους, όπου έχουν τα σπίτια τους. Δεν έχουν κανέναν λόγο να αποκτήσουν άλλη κατοικία, έχοντας ήδη στα χωριά τους δευτερεύουσα κατοικία, την οποία για διάφορους λόγους προτιμούν και αγαπούν.

Υπάρχουν αυτήν τη στιγμή στο Νομό Αττικής εξακόσιες χιλιάδες παραθεριστικές κατοικίες, δευτερεύουσες κατοικίες. Αν υποθέσουμε ότι η μέση ελληνική οικογένεια είναι τριών ή τεσσάρων ατόμων, τότε από τα τέσσερα εκατομμύρια που είμαστε στην Αττική, δύομισι εκατομμύρια έχουν δευτερεύουσα κατοικία στην Αττική.

Αρχίζει να γίνεται πραγματικότητα κάτι που είχε πει ο θυμώσος Μανώλης Γλέζος, ότι δηλαδή ο Έλληνας: «για να ικανοποιηθεί θέλει ένα διαμέρισμα στην Αθήνα, μια δευτερεύουσα κατοικία σε μία παραλία της Αττικής, ένα σπίτι στο χωριό του και μια παράγκα στην παραλία του χωριού του. Όταν έχει, λέει, τέσσερα σπίτια, θεωρεί ότι στεγάστηκε». Έτσι είχε πει ο Μανώλης Γλέζος. Και αυτό αντιστοιχίζει στην πραγματικότητα.

Αρα, άλλους επιδιώκουμε να φέρουμε εδώ και να χτίσουμε. Και τι να χτίσουμε, ξενοδοχεία; Πόσα ξενοδοχεία θα χτίσουμε; Η Ελλάδα έχει ανάπτυξη ακτών που ισούται με όλες τις άλλες ευρωπαϊκές ακτές μέχρι τα σύνορα Σουηδίας και Νορβηγίας. Αν αναπτύξεις όλη την ευρωπαϊκή ακτή και αναπτύξεις όλη την ακτή της Ελλάδας –συμπεριλαμβανομένης και της ακτής των νησιών– και τα κάνεις μία ευθεία γραμμή, τότε αυτές οι δύο γραμμές θα είναι περίπου ίσες. Δεκάδες χιλιάδες χιλιόμετρα ακτής έχουμε για να αναπτύξουμε ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις.

Αυτό που θέλουμε λοιπόν –και αυτή είναι η μεγάλη κομπίνα στην οποία ντόπιοι και ξένοι συμμετέχουν και αυτοί ασκούν την αποφασιστική πίεση πάνω στο σώμα μας αυτήν τη στιγμή και πάνω στο κυβερνών κόμμα– είναι να ιδρύσουμε συγκροτήματα κατοικιών για τους συνταξιούχους του βορρά και της δύσης, να έχουμε δηλαδή ανθρώπους εδώ, οι οποίοι με μία σύνταξη διπλάσια ή τριπλάσια από τη δικιά μας, με μία σχετική, δηλαδή, οικονομική άνεση, θα έρθουν να καταλάβουν τη χώρα μας, θα εγκατασταθούν μονίμως, θα συνεισφέρουν ελάχιστα στην ελληνική οικονομία και θα καταστρέψουν τελείως το περιβάλλον και τον τρόπο ζωής μας.

Θα μου επιτρέψετε να σας πω ότι σ' αυτού του είδους την ανάπτυξη δεν βλέπω για ποιο λόγο η Βουλή θα πρέπει να συνεργήσει, καταργώντας το άρθρο 24. Θα μου επιτρέψετε να επικαλεστώ μια προσωπική ανάμνηση σχετικά με κάποια άποψη του Κωνσταντίνου Καραμανλή, την οποία συμμερίζομαι και εγώ. Είχα τη δυνατότητα να συζητήσω επανειλημμένα με τον Κωνσταντίνο Καραμανλή. Είμαι, ίσως, ο μόνος από την παράταξή μας –πλην του Ανδρέα Παπανδρέου– που είχε τόσο συχνές και τόσο μακρές συζητήσεις με τον Κωνσταντίνο Καραμανλή.

Όπως γνωρίζετε πολύ καλά, την εποχή που ήμουν στις ευρωπαϊκές υποθέσεις, αξίωνε σχεδόν κάθε μήνα να ενημερώνεται για τις ευρωπαϊκές εξελίξεις. Συνήθως, η συζήτηση εξετράπετο με δική του πρωτοβουλία και εγενικεύετο.

Ξέρω ότι και αυτός ήταν ιδιαίτερα υπερήφανος για δυο πράγματα: γιατί έφερε την Ελλάδα στην Ευρώπη –και είχε δικιο– και γιατί προστάτευσε αποφασιστικά το περιβάλλον με το άρθρο 24, που ήταν ιδέα και πρωτοβουλία του Κωνσταντίνου Καραμανλή. Οφείλουμε απέναντι στην ιστορία να το αναγνωρίσουμε αυτό σε κάποιον που δεν ανήκε ποτέ στην παράταξή μας, που υπήρξε αντίπαλος ανθρώπων σαν και εμένα σε όλη τους τη ζωή. Από δεκαέξι ετών πολεμώ τον Κωνσταντίνο Καραμανλή,

αλλά οφείλω αυτό να το αναγνωρίσω. Και έρχεται σήμερα η Νέα Δημοκρατία να ανατρέψει το έργο του ιστορικού αρχηγού και ηγέτη της, του δημιουργού της προς την ακριβώς αντίθετη κατεύθυνση.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εδώ γίνεται ένας αχταρμάς. Πολεοδομικά σχέδια, αυθαίρετα, δάση, όλα μαζί με αποκλειστικό σκοπό να κάνουν τα οργανωμένα συμφέροντα ό,τι θέλουν, όπου θέλουν, όπως θέλουν. Είναι διαφορετικά ζητήματα. Πράγματι, έχουμε να καλύψουμε με τον ταχύτερο δυνατό ρυθμό το πρόβλημα της χωροταξικής οργάνωσης της χώρας μας. Δεν είχε γίνει τίποτε επί σειρά ετών. Ξεκίνησε με καθυστέρηση το Π.Α.Σ.Ο.Κ., ίσως όχι με τις σωστές λειτουργίες, και οδηγήσαμε σε μια σειρά από αποτελέσματα, τα οποία είναι προφανώς ανεπαρκή.

Είναι στο χέρι σας, λοιπόν, να προχωρήσετε σ' αυτήν την υπόθεση και θα έπρεπε γι' αυτό να επαιρέστε και γι' αυτό να έρθετε να μας κάνετε έναν απολογισμό. Εκεί που εμείς δεν είμαστε αποτελεσματικοί και γρήγοροι, να είστε εσείς, να βαδίζετε πιο γρήγορα, πιο αποφασιστικά προς την προστασία του χώρου, προς τον προσδιορισμό χρήσεως, αυτό το έργο που ξεκίνησε ο μεγάλος Αντώνης Τρίτσης και δεν μπόρεσε να ολοκληρώσει και γιατί συνάντησε αντιδράσεις μέσα στο κόμμα μας, αλλά και μέσα στη κοινωνία. Όπως και ο Στέφανος Μάνος που δεν είναι παρών, ο οποίος ξεκίνησε στο κόμμα το δικό σας και πάλι συνάντησε αντιδράσεις μέσα στο κόμμα του και μέσα στη κοινωνία και δεν βγήκε Βουλευτής, ο άνθρωπος ο οποίος πραγματικά για πρώτη φορά στην ελληνική πολιτική ιστορία μετά την μεταπολίτευση έδωσε μερικές ιδέες προς αυτή την κατεύθυνση.

Και βεβαίως πρέπει να κάνουμε δασολόγιο. Και όταν θα τα έχουμε αυτά, τότε θα μπορούμε να αποφασίσουμε εάν θα γκρεμιστεί το ένα ή το άλλο σπίτι.

Εκεί, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εγώ θεωρώ ότι το πρόβλημα είναι η αποφασιστικότητα. Δεν είναι το άρθρο 24 που εκτρέφει τις γενεές των αυθαιρέτων. Είναι το πολιτικό κόστος, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι. Να κοιταζόμαστε στα μάτια εδώ μέσα. Αυτό επηρεάζει Βουλευτές που επεμβαίνουν στις πολεοδομίες και στις χωροταξικές αρχές, που επεμβαίνουν στην Αστυνομία μερικές φορές και προστατεύουν τους αυθαίρετους. Αυτό επηρεάζει τους δημάρχους, οι οποίοι κάνουν ότι αγνοούν τι συμβαίνει στο δήμο τους, ή τους νομάρχες που παραβλέπουν την ασυδοσία στις νομαρχίες τους: η ανάγκη επανεκλογής με το άθλιο σύστημα του σταυρού. Αυτό είναι που δημιουργήσε τις γενεές των αυθαιρέτων.

Εγώ δεν θα διστάσω να σας πω ότι εάν το αυθαίρετο είναι σε καμένη και αναδασωτέα έκταση, εάν το αυθαίρετο είναι σε αρχαιολογικό χώρο, εάν το αυθαίρετο είναι πάνω στον αιγιαλό, εάν το αυθαίρετο έχει μπαζώσει ρυάκι ή ποταμό ή όχθη λίμνης, βεβαίως πρέπει να κατεδαφιστεί και ως αφήσουμε τους λαϊκισμούς περί φτωχών και πλουσιών. Κάντε μια βόλτα μαζί μου στο υπόλοιπο Αττικής, για το οποίο μίλησε ο κ. Μπούρας, να σας δείξω ποια αυθαίρετα χτίζονται τώρα. Νομίζω ότι το είπε και ο συνάδελφος κ. Μπένος. Η νέα γενιά αυθαιρέτων δεν είναι η παράγκα του αυθαίρετου οικιστή, για τον οποίο αισθάνθηκε μεγάλη τρυφερότητα και αγάπη ο Αντώνης Τρίτσης. Η νέα γενιά αυθαιρέτων είναι κατοικίες πολυτελείας, που είναι ύβρις και πρόκληση προς το κοινό αίσθημα από τους κρατούντες αυτής της χώρας, από αυτούς που έχουν αρκετά χρήματα για να περιφρονούν το νόμο, να περιφρονούν την Βουλή, να περιφρονούν τις αρχές και να επιβάλουν την αυθαιρεσία τους, δωροδοκώντας, πιέζοντας, επηρεάζοντας. Είναι ένα ολόκληρο σύστημα διαφθοράς, ασυδοσίας και τελικά κοινωνικού αυταρχισμού το αυθαίρετο, όπως έχει εξελιχθεί.

Θα σας πω και κάτι άλλο. Το θέμα του δασικού χαρακτήρα και το θέμα του αυθαίρετου είναι εντελώς διαφορετικά θέματα. Και βεβαίως είναι εντελώς διαφορετικό θέμα η καταπάτηση δημοσίων εκτάσεων. Πολλοί από αυτούς που ζητούν να αρθεί ο δασικός χαρακτήρας μιας περιοχής για να νομιμοποιηθούν τα αυθαίρετα που έχουν χτίσει, έχουν καταπατήσει δημόσιες εκτάσεις. Αυτό πώς θα το λύσετε με την αλλαγή του άρθρου 24; Αυτό δεν λύνεται με την αλλαγή του άρθρου 24, γιατί θα πάτε

φυλακή, εάν αποπειραθείτε να τους τα χαρίσετε. Μπορεί το δημόσιο βεβαίως, γιατί δεν είναι γαιοκτήμων το δημόσιο, δεν είναι αυτό η κυρία αρμοδιότητα του, να πουλήσει εκτάσεις προς ορισμένους κάτω από ορισμένους όρους και προϋποθέσεις, αλλά τέτοιου είδους διαδικασία προϋποθέτει άλλους όρους. Προϋποθέτει κονδύλια στον προϋπολογισμό, προϋποθέτει προεκλογική δέσμευση. Δεν γνωρίζω να έχετε τέτοια προεκλογική δέσμευση ότι θα πουλήσετε καταπατηθείσες εκτάσεις του δημοσίου στους καταπατήσαντες, οι οποίοι έτσι θα επιβραβευστούν.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τι έχει γίνει μεταξύ του 1945 και του 1963; Ας με συγχωρήσει ο κύριος Υπουργός ο οποίος δεν είναι εδώ, αλλά κατά χαρακτηριστικό τρόπο βεβαίως έκανε μια πιρουέτα και μιλούσε μόνο για το 1945. Δεν είναι μόνο του 1945 οι αεροφωτογραφίες, τις οποίες επιδιώκουμε να καταργήσουμε με αυτή την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, είναι και το 1963. Και το 1963, θα με συγχωρήσετε, η μορφή της χώρας είχε διαμορφωθεί.

Τι έγινε, όμως, μεταξύ 1963 και 1975 και γιατί πρέπει να πάμε στο 1975; Αναζητώντας πολιτική πελατεία και κοινωνική βάση, η δικτατορία των συνταγματαρχών ανέχθηκε την ανάπτυξη, ιδιαίτερα στην Αττική και στην περιοχή της Θεσσαλονίκης, συνεταιρισμών οι οποίοι δεν αποτελούνταν από μεροκαματιάρηδες, αλλά από γιατρούς, από δικαστικούς και βεβαίως σε μεγάλη έκταση από εν ενεργεία και εφεδρους αξιωματικούς, που σύναψαν γελοία συμβόλαια με τα οποία ισχυρίζονται ότι κατέχουν εκτάσεις, χωρίς να έχουν κανένα βάσιμο τίτλο. Και τώρα βεβαίως το εμπόδιο που είναι μπροστά τους, είναι ο δασικός χαρακτήρας των εκτάσεων.

Απέναντι ακριβώς από το σπίτι μου υπάρχει ένα βουνό, το οποίο χωρίζει το Λαγονήσι από την Ανάβυσσο. Εκεί υπάρχει συνεταιρισμός ιατρών, ο οποίος έχει προγραμματίσει την ανέγερση εξήμισι χιλιάδων κατοικιών και την έκταση αυτή, ολόκληρο το βουνό, την έχει αγοράσει, υποτίθεται, από πέντε τσέλιγκες, οι οποίοι υπάρχουν ως οικογένειες και συνεχίζουν να βόσκουν τα πρόβατά τους, έχουν χασαποταβέρνες ή μαγαζιά και πουλάνε γιασούρτια και άλλα θαυμάσια προϊόντα. Αυτοί οι τσέλιγκες δεν είχαν βεβαίως κανένα τίτλο ιδιοκτησίας, απλώς έβροσκαν τα πρόβατα. Και πήγαν οι ευφροσύνατοι γιατροί επί χούντας, τους έδωσαν κάποιο ποσό και αυτοί δεν είχαν καμία αντίρρηση να συνάψουν ένα συμβόλαιο και να πουλήσουν κάτι το οποίο δεν τους ανήκε και στο οποίο συνεχίζουν να βόσκουν τα πρόβατά τους, εξάλλου. Αυτό θα το νομιμοποιήσουμε; Τότε μειώθηκε το δάσος σε όλη την Ελλάδα, γιατί εν όψει της προοπτικής που έδινε η χούντα, όλα αυτά τα σκοτεινά συμφέροντα ανέπτυξαν αιτήματα αναθεώρησης του δασικού χαρακτήρα τεραστίων εκτάσεων σε όλη την Ελλάδα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εμείς θεωρούμε ότι το μέλλον της Ελλάδας δεν μπορεί να είναι διαφορετικό από την αναζήτηση της ποιότητας, της ποιότητας στην παραγωγή, της ποιότητας σε ό,τι αφορά τις υπηρεσίες, της ποιότητας σε ό,τι αφορά τον τρόπο ζωής. Αυτό έχουμε να πουλήσουμε. Εάν εμπλακούμε σε μια διαδικασία παγκόσμιου ανταγωνισμού με αναζήτηση της δυνατότητας παραγωγής μεγάλων ποσοτήτων, έχουμε χάσει από χέρι. Είμαστε πολύ μικρή χώρα, είμαστε μικρός πληθυσμός, έχουμε μικρή αύξηση του πληθυσμού. Οι τρεις παράμετροι, δηλαδή, που καθορίζουν τη δυνατότητα ανάπτυξης ποσότητας δεν υπάρχουν στην Ελλάδα. Και τελικά έχουμε και ένα πολύ μικρό χώρο.

Εάν, λοιπόν, θέλουμε να κάνουμε κάτι για το μέλλον αυτής της χώρας, πρέπει να αναβαθμίσουμε την ποιότητα. Πρέπει να αναπτύξουμε τα δάση, να τα προστατέψουμε, να φυτέψουμε και άλλα δάση, να κοιτάξουμε να καθαρίσουμε και να οριοθετήσουμε τις ακτές μας. Και ό,τι χρειάζεται για να προχωρήσει η ζωή σύμφωνα με τις νέες απαιτήσεις, να υπακούει σε αυτόν τον προσανατολισμό της ποιότητας και σε κανέναν άλλο.

Η συνταγματική αναθεώρηση την οποία επιδιώκετε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι της Νέας Δημοκρατίας, είναι μια αναθεώρηση η οποία είναι εκτός αυτής της εποχής. Κάνετε εσφαλμένο υπολογισμό νομίζοντας ότι θα αποκομίσετε εκλογικά κέρδη. Πιστεύω ότι θα σας φέρει σε σύγκρουση με το συγκροτημένο

πια κίνημα οικολογικών οργανώσεων και ευαισθησιών που υπάρχουν στη χώρα, τους οποίους συναντήσαμε χθες και όλοι μαζί, χωρίς καμία εξαίρεση μας ζήτησαν στο όνομα της παρούσας γενεάς και των επερχόμενων να καταψηφίσουμε αυτό το άρθρο. Αυτό θα κάνουμε, χωρίς κανέναν δισταγμό.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑ.ΣΟ.Κ.)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Ευχαριστούμε, κύριε συνάδελφε.

Ο συνάδελφος γενικός εισηγητής της Νέας Δημοκρατίας κ. Παναγιωτόπουλος έχει το λόγο.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Κυρίες Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, παρακολούθησα με πάρα πολύ προσοχή την εξέλιξη της συζήτησης μέχρι και αυτή την ώρα.

Θεωρώ, λοιπόν, ότι ειπώθηκαν πολύ σοβαρά πράγματα απ' όλες τις πλευρές που εκπροσωπούνται στην αρμόδια Επιτροπή για την Αναθεώρηση του Συντάγματος.

Στο ερώτημα στο οποίο θέλω να καταλήξω, ξεκινώντας την ομιλία μου, είναι «και λοιπόν;» Εγώ συμμερίζομαι πολλές από τις επιφυλάξεις που εξέφρασαν και διατύπωσαν πάρα πολλοί συνάδελφοι της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, αλλά και της ελάσσονος Αντιπολίτευσης. «Και λοιπόν;»

Γνωρίζουμε πολύ καλά ότι για να γίνει αποδεκτή στην ευθεία του χρόνου και να καταλήξει σε αναθεώρηση η πρόταση κάποιων πολιτικής δύναμης, θα πρέπει να συναντήσει τη συναινετική βάση που απαιτείται από το Σύνταγμα και τον Κανονισμό της Βουλής κατά τη διάρκεια της προαναθεωρητικής και κυρίως της αναθεωρητικής διαδικασίας.

Εάν το ΠΑ.ΣΟ.Κ. συνεχίσει έτσι, καθίσταται ξεκάθαρο ότι ούτε στην επόμενη Βουλή που έχει την αποφασιστική αρμοδιότητα για την αναθεώρηση θα πάμε σε αλλαγή του άρθρου 24. Αυτό επιζητεί το ΠΑ.ΣΟ.Κ.; Δηλαδή, αγαπητοί συνάδελφοι της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, είστε απόλυτα ικανοποιημένοι με την κατάσταση που επικρατεί σήμερα σε ό,τι αφορά το δασικό οικοσύστημα στην Ελλάδα;

Και δεν λέω αν είστε ικανοποιημένοι όταν τα συζητούμε ενώπιον του Κοινοβουλίου ή σε κάποιο νομικό βήμα ή σε μία επισημονική ημερίδα. Ρωτάω αν είστε ικανοποιημένοι από τη σημερινή πραγματικότητα που υπάρχει στην Ελλάδα. Ρωτάω αν θεωρείτε ότι το πνεύμα του συνταγματικού νομοθέτη, όπως αυτό αποτυπώθηκε στο Σύνταγμα το 1975 και στην Αναθεώρηση του 2001, ανταποκρίνεται στη σημερινή ελληνική πραγματικότητα και εάν θεωρείτε ότι προστατεύει αποτελεσματικά τα δασικά οικοσυστήματα, την ποιότητα ζωής, την ποιότητα του περιβάλλοντος σήμερα στον τόπο μας και εάν μπορεί ταυτόχρονα να τα προστατεύσει, στην ευθεία, τουλάχιστον, της πρώτης εικοσιπενταετίας του 21ου αιώνα. Αυτό είναι το θέμα!

Αν πιστεύετε ότι όλα έχουν καλώς, όχι σε επίπεδο κειμένων ή πνεύματος ή γράμματος του Συντάγματος, αλλά σε επίπεδο καθημερινής πραγματικότητας, να αφήσουμε τα πράγματα ως έχουν. Καλό είναι όμως, βλέποντας τριγύρω μας να προβληματιζόμαστε όλοι διότι η σημερινή συζήτηση, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αγγίζει μια από τις πιο προβληματικές περιοχές του δημοσίου και κοινωνικού βίου. Στα λόγια πάμε καλά. Στις διακηρύξεις, και μάλιστα στις διακηρύξεις πανηγυρικού χαρακτήρα, πάμε καλύτερα.

Ωστόσο, οι στρεβλώσεις που παρατηρούνται στην πράξη, αποτελούν εστία διαφθοράς στη δημόσια διοίκηση, δίνουν κίνητρα συναλλαγών πάσης φύσεως και είναι πηγή δεινών για το περιβάλλον.

Εξαντλούμαστε, λοιπόν, στη Βουλή σε αυστηρές ρυθμίσεις και στην καθημερινότητα χάνουμε το παιχνίδι. Αυτή είναι η πραγματικότητα. Οι άκαμπτες μπροστά στη σφύρα κοινή λογική διατάξεις και οι θεσμικές υπερβολές, αντί να μας οδηγήσουν στα επιδιωκόμενα αποτελέσματα, μας έχουν οδηγήσει ακριβώς στα αντίθετα αποτελέσματα. Και όχι μόνο αυτό, αλλά επιτείνουν την κρίση εμπιστοσύνης του μέσου πολίτη στο πολιτικό σύστημα. Δηλαδή, μας εμφανίζουν να αναλίσκουμε σε νομικές και πολιτικές φύσεως αναζητήσεις, τη στιγμή που τα πράγματα δίπλα μας πηγαίνουν από το κακό στο χειρότερο.

Και εγώ θα συμφωνήσω ότι αν είχαμε ένα πλήρες Κτηματο-

λόγιο, όπως πρόλαβαν εδώ και αρκετά χρόνια και έκαναν στη γειτονική μας Τουρκία ή όπως πρόλαβαν και έκαναν στα Δωδεκάνησα –δυστυχώς επί ιταλικής κατοχής- και βεβαίως σε άλλες χώρες των Βαλκανίων και αν είχαμε ολοκληρώσει το χωροταξικό, πολεοδομικό και εν γένει ρυθμιστικό σχεδιασμό της χώρας μας, δεν θα είχαμε ανάγκη να κάνουμε σήμερα αυτήν τη συζήτηση. Αυτό είναι γεγονός.

Εάν δεν είχαν ανασταλεί οι εκτελεστικοί νόμοι επί των ημερών του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και είχαν ολοκληρωθεί τα κτηματολόγια, τα δασολόγια και οι δασικοί χάρτες, θα είχαμε γλιτώσει πάρα πολλά πράγματα.

Όμως, ενώ μου είναι πολύ εύκολο να μπω σ' αυτήν τη συζήτηση, τι έκανε η κάθε κυβέρνηση, σε τι έχει φταίξει ο καθένας και σε τι όχι, δεν θα το κάνω, γιατί πιστεύω ότι εδώ σ' ένα τόσο κρίσιμο θέμα, βρισκόμαστε για να συμφωνήσουμε και να συγκλίνουμε και όχι για να αντιπαρεθεθούμε, έστω κοιτώντας προς το εγγύτερο παρελθόν, το οποίο ωστόσο μας διδάσκει για πολλά.

Θα συμφωνήσω και εγώ ότι στη χώρα μας, αλλά και σε ολόκληρο τον πλανήτη, βρισκόμαστε σ' ένα πάρα πολύ κρίσιμο σημείο. Όμως, ειδικά στη χώρα μας, από τη στιγμή που απωλέσαμε και την τρίτη και την τέταρτη βιομηχανική επανάσταση, πρέπει να καταλήξουμε στο ποια θα είναι τα συγκριτικά πλεονεκτήματα τα οποία θα αναδειξουμε ως χώρα και ως οικονομία.

Θα σας συνηθίσω, λοιπόν, κύριε Πάγκαλε, στην προτροπή να επιλέξουμε την ποιότητα. Όμως, θα διαφωνήσω μαζί σας, γιατί δεν μπορεί μέσα σε πλαίσιο ποιοτικής και βιώσιμης ανάπτυξης που σέβεται και αναδεικνύει το περιβάλλον στη χώρα μας, να δεχτούμε για παράδειγμα –το τονίζω επειδή το αναφέρατε- μεγάλες επενδύσεις στην Ελλάδα, οι οποίες θα συγκλίνουν στο να αναδειχθεί η Ελλάδα στις επόμενες δεκαετίες ως τον τόπο μόνιμης ή προσωρινής –για κάποιο διάστημα μηνών στο δωδεκάμηνο του έτους- κατοικίας πολλών χιλιάδων, μεσαίου και υψηλού εισοδήματος, συνταξιούχων από άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Έχουμε το τεράστιο συγκριτικό πλεονέκτημα ενός απaráμιλλου σε ομορφιά φυσικού περιβάλλοντος, έχουμε το τεράστιο συγκριτικό πλεονέκτημα ενός εξαιρετικού κλίματος, έχουμε το τεράστιο φυσικό συγκριτικό πλεονέκτημα να είμαστε μια χώρα που να διαχειρίζεται ταυτόχρονα έναν εξαιρετικό πολιτισμό. Γιατί, λοιπόν, αν έχουμε δημιουργήσει τις υποδομές, να μην μπορούμε να δεχτούμε και τέτοιες επενδύσεις; Και είναι αυτές οι άμεσες ξένες επενδύσεις που προκάλεσαν την υποβάθμιση του περιβάλλοντος σήμερα στην Ελλάδα; Ή είναι οι μικροδιευθετήσεις της πελατειακής νοοτροπίας όλων των κυβερνήσεων που όταν νομοθετούσαν στη Βουλή, είτε σε επίπεδο συντακτικού νομοθέτη είτε σε επίπεδο κοινού νομοθέτη, έβγαζαν όλο το φανατισμό τους υπέρ του περιβάλλοντος, φυσικού και πολιτισμικού, εντός της Αίθουσας, ενώ μόλις έκλειναν πίσω τους την πόρτα του Κοινοβουλίου, είχαν αναλωθεί σε πελατειακές διευθετήσεις. Αυτά είναι τα θέματα.

Είμαστε ικανοποιημένοι εδώ που φθάσαμε; Είμαστε ικανοποιημένοι με τον τρόπο και τη διαδικασία που καταστράφηκαν περιοχές εδώ στο υπόλοιπο Αττικής, στον Κάλαμο, στους Αγίους Αποστόλους και πάρα πολλές άλλες περιοχές;

Διότι οι δημόσιοι λειτουργοί κρατούσαν το Σύνταγμα, τους νόμους, τη δασική νομοθεσία, επέβαλαν πρόστιμα και ιδού πού φθάσαμε!

Τι λέει, λοιπόν, η Νέα Δημοκρατία; Η Νέα Δημοκρατία τονίζει ότι τα δασικά οικοσυστήματα διαδραματίζουν τον πλέον καθοριστικό ρόλο για τη διαφύλαξη της οικολογικής ισορροπίας και ταυτόχρονα είναι πολύτιμο κοινωνικό αγαθό για τη διαρκή αναβάθμιση της ποιότητας ζωής. Αυτό είναι ξεκάθαρο.

Δεν αφιστάμεθα σε τίποτα από την πολιτική συλλογιστική ή, αν θέλετε, ευρύτερα από την πολιτική φιλοσοφία, η οποία οδήγησε τον Κωνσταντίνο Καραμανλή και την τότε πλειοψηφία της Νέας Δημοκρατίας σε διάλογο δημιουργικό και με άλλες πολιτικές δυνάμεις να συγκλίνουν στην υιοθέτηση του άρθρου 24 στα πλαίσια του Συντάγματος του 1975.

Όμως, μην μου πείτε ότι αν συγκρίνετε αυτά που θεσμοθετήθηκαν το 1975 με το πνεύμα και το γράμμα της Αναθεώρησης

του 2001, δεν αντιλαμβάνεστε πώς προχωρεί η ζωή, πώς μπορούμε να συνδυάζουμε και να σταθμίζουμε κατά τον πλέον ισορροπημένο τρόπο, τις ανάγκες που ανακύπτουν για την βιώσιμη ανάπτυξη του τόπου, με το υπέρτατο αγαθό της προστασίας του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής.

Δεν είμαστε αντίθετοι ούτε με τη ρύθμιση του 1975 ούτε με τη ρύθμιση, δηλαδή με την τροποποίηση, την αναθεώρηση που έγινε το 2001. Προσπαθούμε να διευρύνουμε αυτήν τη συνταγματική σκόπευση, κατοχυρώνοντας το περιβάλλον και τα δασικά οικοσυστήματα στην ευθεία του μέλλοντος χρόνου, αλλά ταυτόχρονα, παρέχοντας τις δυνατότητες εκείνες που χρειάζεται ο τόπος για μια ισορροπημένη, βιώσιμη ανάπτυξη, με σεβασμό στον άνθρωπο, στο περιβάλλον και στο δάσος. Οι υπερβολές και η ακαμψία κάθε λογής διατάξεων των τελευταίων ετών οδήγησαν στη σημερινή κατάσταση. Ας το καταλάβουμε, ας το βιώσουμε, ας το πιστέψουμε!

Δεν καταλαβαίνω αυτά που ακούστηκαν και προδίδουν και μία –επιτρέψτε μου να πω- διάχυτη δυσπιστία, ότι συμφέροντα πιέζουν τη Νέα Δημοκρατία, πιέζουν την Κυβέρνηση. Γύπες του καπιταλισμού και του αρπακτικού κεφαλαίου με νύχια γαμψά σκύβουν πάνω απ' αυτήν την πρωτοβουλία της κυβερνώσας Πλειοψηφίας και ενεδρεύουν στη γωνία, για να δουν να εγκρίνουμε, ως Κοινοβούλιο αυτήν τη νέα πρωτοβουλία, την αναθεώρηση του άρθρου 24, για να επελάσουν σε βάρος του δημοσίου συμφέροντος, σε βάρος του συμφέροντος της ελληνικής κοινωνίας.

Νομίζω ότι αυτή η καχυποψία δεν έχει ούτε λόγους ούτε σημεία έδρασης. Διότι, αν θέλετε –δεν θα το κάνω- θα σας δώσω ένα δείγμα για το πού μπορεί να οδηγήσει αυτή η συνωμοτική λογική. Θα μπορούσαμε πολύ εύκολα να σας αντιστρέψουμε αυτά τα επιχειρήματα και να πούμε: Εσείς δεν προχωρήσατε τόσον καιρό στο Κτηματολόγιο, στο δασολόγιο, σε πλήρη χωροταξικά σχέδια, που θα συνιστούσαν ακριβώς την πλήρη θωράκιση της χώρας και του περιβάλλοντος για τον 21^ο αιώνα, επειδή, ακριβώς, ενδώσατε σε τέτοιες πιέσεις και σε τέτοιου είδους προτάσεις και πελατειακές σχέσεις, από το πλέον αρπακτικό και το πλέον καταστροφικό για τον τόπο τμήμα του κεφαλαίου, ελληνικού και ξένου; Δεν θέλω να παρασυρθείτε σε αυτήν τη διαδικασία.

Αυτή η διαδικασία δεν μας βγάζει πουθενά. Και κυρίως αυτή η διαδικασία δεν δίνει απάντηση στους πολίτες, οι οποίοι από εμάς δεν απαιτούν λύσεις που να ικανοποιούν έναν κλειστό κύκλο φιλοσοφούντων περί τα προβλήματα της ζωής και της κοινωνίας πολιτικών, νομικών, συνταγματολόγων. Απαιτούν λύσεις και προτάσεις που να δίνουν συγκεκριμένες απαντήσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στην καθημερινότητά τους.

Δεν είναι υπερβολή αυτά που ακούστηκαν σε αυτήν την Αίθουσα. Ο αγροτικός κόσμος, ναι, έχει πρόβλημα. Ένα μεγάλο μέρος των συμπολιτών μας έχουν καταστεί όμηροι και αιχμάλωτοι της αυθαιρεσίας, του λάθους, της ανοησίας, της φαιδρίας και της διαφθοράς κάποιων επίορκων δημοσίων λειτουργών. Αυτή είναι η αλήθεια.

Έχουμε φθάσει στο σημείο οι πολεοδομικές και οι δασικές υπηρεσίες να είναι από τις πλέον αμαρτωλές υπηρεσίες στην ελληνική δημόσια διοίκηση.

Και έχουμε φθάσει και σε ένα χειρότερο σημείο: Να έχουν ξεφύγει από τον έλεγχο ακόμη και του πολιτικού συστήματος, να βλέπουμε κάτω από τα μάτια μας να αυτονομούνται τέτοιες εστίες διαφθοράς και εκμαυλισμού συνειδήσεων μέσα στη δημόσια διοίκηση, πολύ πιο πέρα και πολύ πιο πάνω από το παραδοσιακό πελατειακό σύστημα, το οποίο αναπτύσσεται μέσα στο πολιτικό σύστημα της χώρας.

Ανεξέλεγκτες δυνάμεις. Διότι με αυτήν τη σύγχυση και την αοριστία, όπου όλα πάνε καλά στα λόγια, αλλά στην καθημερινότητα τα πράγματα γίνονται όλο και αγριότερα, έχουμε καταστήσει τον «Χ», «Ζ» ή «Ψ» δημόσιο λειτουργό απόλυτο ρυθμιστή της ζωής εκατοντάδων χιλιάδων οικογενειών στην Ελλάδα. Γιατί δεν έχουμε το θάρρος και την τόλμη να κοιτάξουμε την κατάσταση κατά πρόσωπο, να δούμε τον πολίτη στα μάτια και να προσαρμόσουμε την κοινοβουλευτική και πολιτική μας ρητορι-

κή με τις πραγματικές ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας και να δημιουργήσουμε πραγματικούς -θεσμικούς και νομικούς- θώρακες, πραγματικές άμυνες όχι θεωρητικές, όχι άμυνες που αναλώνονται μόνο μέσα στο χώρο του Κοινοβουλίου, μέσα στην αίθουσα ή το αμφιθέατρο μιας νομικής σχολής.

Με αυτές τις σκέψεις θα μπορούσα πολλά ακόμη να πω και κυρίως να σας μιλάω για αρκετή ώρα για τις αβελτηρίες, τις παραλείψεις και τις αμέλειες του παρελθόντος και για τα χάλια που μας έχουν κληρονομήσει μέχρι σήμερα.

Όμως, εγώ θα επιμείνω κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ιδιαίτερα απευθυνόμενος στους συναδέλφους της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης. Μην αφήσουμε την ιστορική ευκαιρία αυτής της αναθεωρητικής διαδικασίας, για να προσαρμόσουμε, όχι να αλλάξουμε και να αλλοιώσουμε τη φύση και τη φιλοσοφία του άρθρου 24. Να το προσαρμόσουμε ακόμη περισσότερο στις πραγματικές ανάγκες του έλληνα πολίτη, στις πραγματικές ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας, στα πραγματικά ζητούμενα μιας σωστής ανάπτυξης του άμεσου μέλλοντος που θα σέβεται τις ανάγκες του ανθρώπου, θα σέβεται το επιτακτικό καθήκον της σωστής διαχείρισης του φυσικού και ευρύτερα του πολιτισμικού περιβάλλοντος σε αυτόν τον τόπο, θα το θεωρεί το ύψιστο αγαθό που κληρονομήσαμε από τις προηγούμενες γενιές και πρέπει να παραδώσουμε ακόμη πιο αναβαθμισμένο στις επόμενες γενιές και δεν θα δείχνει ότι ο πολιτικός κόσμος είναι στον κόσμο του, ότι κερδίζουμε τις μάχες στο εσωτερικό της Βουλής, για να τις χάσουμε στην καθημερινότητα, στη διαχείριση της καθημερινότητας. Ας μην αφήσουμε λοιπόν, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, και ειδικότερα συνάδελφοι του ΠΑ.ΣΟ.Κ., αυτή την ευκαιρία να πάει χαμένη. Μπορούμε να βρούμε λύσεις.

Πριν από λίγο ακούσατε τον Προκόπη Παυλόπουλο που είπε: Έχετε πρόβλημα με την ημερομηνία που θέσαμε, με την 11η Ιουνίου 1975, για να ξεκινήσει ακριβώς η εφαρμογή και η ισχύς των αποδεικτικών στοιχείων για το τι είναι δάσος και να κατοχυρώσουμε από εκεί και πέρα μέχρι σήμερα, με απόλυτο, αυστηρό και μη αναστρέψιμο τρόπο, το δάσος και τον προορισμό του; Ελάτε, προτείνετε, να βάλουμε μια προγενέστερη ημερομηνία. Να το δούμε. Γιατί όχι;

Δεν είναι η Νέα Δημοκρατία αρνητική στο να βρούμε σημεία συναίνεσης, σύγκλισης και συμφωνίας. Δεν πρόκειται να τινάξουμε στον αέρα τη διαδικασία της αναθεώρησης του άρθρου 24, που τη θεωρούμε επιτακτική ανάγκη, γιατί θα διαφωνήσουμε σε αυτή την συγκεκριμένη ημερομηνία.

Κάντε προτάσεις, ελάτε αν θέλετε να τις συνδιατυπώσουμε στην επόμενη Βουλή, που θα έχει και την πλέον αποφασιστική και κυρίαρχη αρμοδιότητα, για να μην αφήσουμε να περάσει χωρίς να την εκμεταλλευθούμε αυτή τη χρυσή θεσμική ευκαιρία.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Ο κ. Λοβέρδος έχει το λόγο.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, είναι δυνατόν να κάνουμε σήμερα λόγο για την προστασία του περιβάλλοντος χωρίς να έχουμε πρωτίστως στο μυαλό μας το φαινόμενο της εκπομπής των αερίων του θερμοκηπίου και το συναφές φαινόμενο, της υπερθέρμανσης του πλανήτη; Είναι δυνατόν να συζητούμε σοβαρά σήμερα για το συνταγματικό ζήτημα των δασών και των δασικών εκτάσεων χωρίς να έχουμε υπ' όψιν μας τις νεώτερες εκτιμήσεις για τις συνέπειες της κλιματικής μεταβολής παγκοσμίως και ιδιαίτερα στη Μεσόγειο και στην Ελλάδα; Δυστυχώς είναι δυνατόν στο μέτρο που υπάρχει η συγκεκριμένη πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, που αποδεικνύει ότι η συμπολίτευση δεν πήρε το παγκόσμιο, το πλανητικό μήνυμα.

Ο Πρωθυπουργός δεν πήρε το μήνυμα σε σχέση με τη στάση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο Πρωθυπουργός, η Κυβέρνηση και οι Βουλευτές της συμπολίτευσης δεν πήραν το μήνυμα για τα όσα, συγκεκριμένα ευρωπαϊκά κράτη, έχουν αναλάβει ως πρωτοβουλίες.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών έχει ήδη ξεκινήσει την εκπόνηση μιας μελέτης για τη μεταβολή του κλίματος παγκοσμίως και κάθε χώρα συνεισφέρει τα δικά της πορίσματα. Στην προκείμενη περίπτωση της Ελλάδας, για λογαριασμό της χώρας και στο πλαίσιο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, μιας ειδικής επιτροπής για την κλιματική μεταβολή, της IPCC, το Εθνικό Αστεροσκοπείο της χώρας εκπόνησε μελέτη θεμελιωμένη σε κλιματική προσομοίωση και περιέγραψε με ακρίβεια τις συνθήκες απ' αυτή την κλιματική μεταβολή που θα επικρατήσουν στη χώρα μας σε λίγες δεκαετίες, εντός του 21ου αιώνα από το 2070.

Την εποχή που θα ζουν τα παιδιά μας, την εποχή όχι γενικών των επόμενων γενιών, αλλά της επόμενης γενιάς όπου οι συνθήκες που θα παρουσιάσει η χώρα, είναι συνθήκες απερίμενης, αύξησης της θερμοκρασίας κατά δώδεκα βαθμούς Κελσίου, συνθήκες όπου τα ποτάμια ειδικά της βορείου Ελλάδος, θα είναι δίχως νερά, περίοδο κατά την οποία η χώρα θα αντιμετωπίσει συνθήκες κλιματικές αντίστοιχες με τις σημερινές της Αιγύπτου.

Ταυτοχρόνως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ενώ όλα αυτά έχουν προβλεφθεί και έχουν θεμελιωθεί, επαναλαμβάνω με κλιματικές προσομοιώσεις, πρόσφατα ανέλαβε πρωτοβουλία για την απόπειρα μείωσης με άμεσες πολιτικές της θερμοκρασίας κατά δύο βαθμούς Κελσίου έως το 2020. Αλλάζει, όπως πολύ ωραία υπογράμμισε ο κ. Πάγκαλος, η ημερήσια διάταξη της πολιτικής στον πλανήτη, αλλάζει -οφείλει να αλλάξει- η ημερήσια διάταξη των κρατικών πολιτικών και της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ό,τι μας αφορά, αλλάζει το πρότυπο οικονομικής ανάπτυξης έτσι όπως τουλάχιστον μέχρι σήμερα το έχουμε στο μυαλό μας.

Και απέναντι σε αυτές τις αλλαγές η δική μας Κυβέρνηση, όχι μόνο δεν παίρνει το μήνυμα, αλλά δεν έχει να επιδείξει και μία έστω επιτυχή περιβαλλοντική πολιτική εκτός από το μέτρο της «πρόσληψης αγροφυλάκων» που το παρουσίασε η Κυβέρνηση και τις προάλλες ο κυβερνητικός εκπρόσωπος ως μέτρο προστασίας του περιβάλλοντος, αφού οι άνθρωποι αυτοί θα ασχοληθούν πρωτίστως με το ζήτημα του περιβάλλοντος και της περιβαλλοντικής, όπως είπε ο κ. Ρουσόπουλος, κληρονομιάς.

Άλλο μέτρο κανένα, εκτός απ' αυτή την πρόταση για την αναθεώρηση του άρθρου 24, για τη μείωση της προστασίας των δασών και των δασικών εκτάσεων. Και να προσεχθεί, δεν προτείνεται αλλαγή κάποιας παραγράφου του άρθρου 24, αλλά όλου του άρθρου 24, όπως η πρόταση της συμπολίτευσης εμπεριέχει και σήμερα ο Υπουργός πολύ συγκεκριμένα αναφέρθηκε, συν τις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 117 που ρυθμίζουν τα ζητήματα της αναδάσωσης και της απαγόρευσης της μεταβολής του προορισμού δασών και δασικών εκτάσεων επί περιπτώσεως καταστροφής τους, καθώς και το μέτρο της απαλλοτριώσεως που μόνο υπέρ του δημοσίου επιφυλάσσει και επιτρέπει το άρθρο 117 παράγραφος 4 του Συντάγματος. Η συμπολίτευση προτείνει να αλλάξουν αυτά, να αναθεωρηθούν αυτά.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Βουλευτής Φθιώτιδας κ. **ΗΛΙΑΣ ΚΑΛΛΙΩΡΑΣ**)

Κι ας μιλήσουμε για λίγο με οικονομικούς όρους. Αντί να διαμορφώνονται πολιτικές για την ανάγκη οι χώρες να συνεισφέρουν με δαπάνες ύψους 1% του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος, που θα αποτρέψουν καταστροφές, όταν η απερίμενη και τα φαινόμενα της υπερθέρμανσης θα αρχίσουν να αναπτύσσονται πολύ πιο έκδηλα απ' ό,τι σήμερα αναπτύσσονται, δαπάνες και ζημιές της τάξης του 20% περίπου των Ακαθάριστων Εθνικών Προϊόντων. Αντί να πάρουμε μέτρα για να αποφευχθεί το κύμα των διακοσίων εκατομμυρίων νέων μεταναστών προς το δυτικό κόσμο. Αντί να πάρουμε μέτρα για την αποτροπή της απερίμενης. Αντί να πάρουμε μέτρα άμεσα για τη μεταβολή της πολιτικής μας ως προς την ενέργεια και σε σχέση με τη βιομηχανία και σε σχέση με τις μεταφορές και σε σχέση ακόμη και με την ίδια τη λειτουργία των κατοικιών μας. Αντί να ληφθούν μέτρα περαιτέρω προστασίας του περιβαλλοντικού μας πλούτου, κορυφαία μορφή του οποίου αποτελούν τα ύδατα και τα δάση. Αντί γι' όλα αυτά, έχουμε σήμερα στην Εθνική Αντιπρο-

σωπεία μία δασοκτόνο πρόταση.

Τι, όμως, ακριβώς, προτείνει η Νέα Δημοκρατία; Προτείνει την αλλαγή όλου του άρθρου 24 συν τις δύο παραγράφους που προανέφερα, τις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 117. Προτείνει να θέσουμε υπό αναθεώρηση όλο το άρθρο 24 και την ερμηνευτική του δήλωση, όπως ρητά λέει. Δηλαδή και αυτού ακόμη του ορισμού του δάσους και της δασικής έκτασης. Ακόμη και αυτού του δικαιώματος για την προστασία του περιβάλλοντος που ήταν η μεγάλη επιτυχία και η συνεισφορά του άρθρου 24 έως σήμερα στο νομικό και πολιτικό μας πολιτισμό. Προτείνει την αλλαγή της παραγράφου 3 του άρθρου 117, δηλαδή την άρση της απαγόρευσης μεταβολής του προορισμού μιας έκτασης που είναι δάσος ή που είναι δασική έκταση. Προτείνει την αναθεώρηση της παραγράφου 4 του άρθρου 117 που απαγορεύει την υπέρ ιδιωτών απαλλοτρίωση δασικής έκτασης.

Τι θέλει να επιτύχει με αυτές τις αλλαγές; Να αποφύγει την έως σήμερα σταθερά διαμορφωμένη νομολογία του Σ.τ.Ε.. Θα αναφερθώ σε αποφάσεις: 3403/2001, 2681/2001 και 2855/2003 της Ολομέλειας εδώ, σύμφωνα με τις οποίες το δικαστήριο αυτό της χώρας μας όρισε πως η οικιστική αξιοποίηση δεν συνιστά λόγο δημοσίου συμφέροντος που θα δικαιολογούσε την κατ' αρχήν μεταβολή του δασικού χαρακτήρα μιας έκτασης. Αυτό είναι το πρόβλημα, αυτό προσπαθεί η συμπολίτευση σήμερα να μας πείσει ότι πρέπει να αναθεωρήσουμε.

Έναντι όλων αυτών των καταστάσεων που προανέφερα και που συγκροτούν το περιβάλλον μέσα στο οποίο ζει ο πληθυσμός στην Ελλάδα, το περιβάλλον μέσα στο οποίο εξελίσσεται η Ελλάδα στην Ευρώπη, αλλά και την πληντική κατάσταση, απέναντι σε όλα αυτά μας προτείνουν, να πάψουμε να θεωρούμε απόδειξη για το δασικό ή μη χαρακτήρα μιας έκτασης τα στοιχεία προ του 1975 και με ένα εφεύρημα λογιφανές προσπαθούν να μας πουν ότι πρέπει να επιτρέψουμε την επέκταση του χωροταξικού και του πολεοδομικού σχεδιασμού εντός δασικών εκτάσεων.

Εδώ, ως προς τη δεύτερη περίπτωση, αναπτύχθηκε σήμερα από τον κύριο Υπουργό, αλλά και από τον Γενικό και τον Ειδικό Εισηγητή της Νέας Δημοκρατίας, ένα επιχειρήμα που έχει περίπου ως εξής: Αφού η αυστηρότητα του άρθρου 24 του Συντάγματος οδηγεί στην καταστρατήγησή του στην πράξη μέσα από τη διαπλοκή ιδιωτικών συμφερόντων, με μία αδύναμη και διεφθαρμένη διοίκηση μέσω της μεταβολής του χαρακτηρισμού εκτάσεων ως δασών ή ως δασικών εκτάσεων μετά από εμπρησμούς ή άλλες καταστροφές, γι αυτό πρέπει να αναθεωρήσουμε, λένε, τα άρθρα 24 και 117 του Συντάγματος διότι η απομείωση της απολυτότητας εδώ, όπως ισχυρίζονται, θα επιτρέψει την καλύτερη λειτουργία της διοίκησης, την καλύτερη λειτουργία του νομοθέτη και τελικώς την ευρύτερη προστασία δασών και δασικών εκτάσεων.

Το επιχειρήμα αυτό –και με αυτό ολοκληρώνω– και υποκριτικό είναι, αλλά και απαράδεκτο στην ουσία του. Και αυτό γιατί η μείωση της συνταγματικής προστασίας, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, απλώς θα διευρύνει τη διακριτική ευχέρεια της διοίκησης για τη νομιμοποίηση έκνομων συναλλαγών. Απορρίπτουμε την πρόταση αυτή. Δεν θα ψηφίσουμε σε καμία περίπτωση την πρόταση της συμπολίτευσης. Η διαμορφωμένη εδώ αναβλητική προς το παρόν μειοψηφία της Βουλής δημιουργεί τη βεβαιότητα ότι η πλειοψηφία των εκατόν ογδόντα δεν θα σχηματιστεί ούτε στην επόμενη Βουλή. Βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας που εκδηλώνονται σε αντίθετη κατεύθυνση με την πρόταση του Κόμματός τους, δημιουργούν και τη βεβαιότητα ότι σε πολιτικό επίπεδο και έξω από τα όρια της Βουλής η συλλογιστική της πρότασης αυτής και η ίδια η πρόταση θα ηττηθούν πολιτικά. Και επειδή το άρθρο 24 δεν θα πρέπει να θιγεί σε καμία περίπτωση και επειδή δεν θα πρέπει να υπάρξουν ούτε και λανθασμένες εντυπώσεις γι αυτό και την πρόταση που συνάδελφοι και των δύο Κομμάτων έχουμε καταθέσει για την προστασία των ζώων αλλά και την πρόταση που έχει να κάνει με το υποθαλάσσιο περιβάλλον και αυτές τις δύο προτάσεις θα τις υπογράψουμε εκ νέου, θα τις επανακαταθέσουμε και θα τις προσθέσουμε σε άλλα άρθρα του Συντάγματος. Ειδικά γι' αυτή που εγώ είχα την

πρωτοβουλία να καλέσω τους Βουλευτές να υπογράψουν σχετικά με την προστασία των ζώων, αυτή θα πάει στο άρθρο 5 του Συντάγματος κατά την πρόταση την οποία θα επανακαταθέσουμε.

Πριν κατέβω από το Βήμα, καταθέτω για τα Πρακτικά της Επιτροπής μας την Έκθεση η οποία συντάχθηκε για λογαριασμό της κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου από τον Νικόλαο Στέρν σχετικά με τις οικονομικές επιπτώσεις του οικονομικού προτύπου ανάπτυξης όπως σήμερα συνηθίζεται να εξελίσσεται και η οποία οδηγεί, εάν κανείς την παρακολουθήσει –πολλές κυβερνήσεις λειτουργούν ήδη στο πλαίσιο της– στην ανάγκη λήψης άμεσων μέτρων στην κατεύθυνση που και στην αγόρευση μου εν περιλήψει ανέφερα. Αντί επτακοσίων σελίδων εντόπιση μια περιλήψή της τριάντα σελίδων που την κάνει εύχρηστη σε όλους μας.

Καταθέτω τις ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες και τις πρωτοβουλίες στο πλαίσιο της IPCC και γενικότερα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, για την ανάγκη συγκράτησης, στα επόμενα χρόνια και έως το 2020, της αύξησης της θερμοκρασίας, κατά δύο βαθμούς κελσίου, τουλάχιστον.

Και καταθέτω και την έκθεση, που στο πλαίσιο της προηγούμενης προσπάθειας που ανέφερα, εκπόνησε το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών και η οποία αφορά την Ελλάδα αλλά και χώρες της Βαλκανικής.

Ευχαριστώ πολύ.

(Στο σημείο αυτό ο Βουλευτής κ. Ανδρέας Λοβέρδος καταθέτει για τα Πρακτικά τα προαναφερθέντα έγγραφα, τα οποία βρίσκονται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑ.ΣΟ.Κ.)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Ηλίας Καλλιώρας): Ευχαριστούμε τον κύριο Λοβέρδο.

Ο κ. Βεργίνης έχει το λόγο.

ΞΕΝΟΦΩΝ ΒΕΡΓΙΝΗΣ: Ευχαριστώ πολύ κύριε Πρόεδρε.

Κύριοι συνάδελφοι, πραγματικά χαίρομαι με την ευαισθησία που έχετε απέναντι στο πρόβλημα δάσος, δασικές εκτάσεις και περιβάλλον. Νομίζω ότι έχουμε χρέος όλοι να προστατεύσουμε το περιβάλλον στο οποίο ζούμε, θα ζούμε και θα ζήσουν και οι επόμενες γενιές. Όμως, ειλικρινά, διερωτώμαι γιατί η Αντιπολίτευση και ιδιαίτερα, η Αξιωματική Αντιπολίτευση, που επί είκοσι χρόνια κυβερνούσε, δεν φρόντισε, πράγματι, πρώτον, να εφαρμοσθεί η συγκεκριμένη συνταγματική διάταξη στην πράξη. Δεύτερον, να διορθωθεί, να συμπληρωθεί ή να αλλάξει ο νόμος του 1979. Αυτό δεν μπορώ να το κατανοήσω. Τότε, θα μπορούσα πράγματι, εάν έβλεπα μια πρωτοβουλία από εσάς να αλλάξετε το ν. 998/ 79 τότε όχι απλά θα συγχωρούσα....

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΚΟΣΜΙΔΗΣ: Άλλαξε το '98.

ΞΕΝΟΦΩΝ ΒΕΡΓΙΝΗΣ: Δεν άλλαξε παρά ελάχιστα το '98 και έγινε μία αλλαγή όπου θα αναφερθώ μετά από την Αναθεώρηση του Συντάγματος του 2003.

Επομένως, πράγματι δεν καταλαβαίνω το δεύτερο μέρος. Δεν κατανοούμε όλοι και δεν ζούμε τα συσσωρευμένα προβλήματα που υπάρχουν σήμερα; Και το ερώτημα είναι από ποιον προήλθαν αυτά τα συσσωρευμένα προβλήματα; Προήλθαν από μόνα τους ή κυρίως προήλθαν από την ανοχή και θα έλεγα πολλές φορές και τη συναίνεση των κρατικών οργάνων αν όχι και των κυβερνητικών; Γιατί βεβαίως, τα κυβερνητικά όργανα πάντοτε έχουν τον πρώτο λόγο. Συνεπώς, αυτή η σύγχυση δεν κατανοείται, κυρίως από τον σημερινό πολίτη και πρέπει να το ομολογήσουμε. Αυτό βεβαίως δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει σήμερα να σκεφτούμε διαφορετικά.

Και διερωτώμαι επίσης, που είναι αυτά τα χωροταξικά σχέδια για τα οποία σήμερα οι πάντες κοπτόμεθα αλλά ιδιαίτερα η Αντιπολίτευση. Χωροταξικά σχέδια λοιπόν δεν υπήρξαν επί είκοσι χρόνια. Κτηματολόγιο δεν υπήρξε επί είκοσι χρόνια και κυρίως δεν εφαρμόστηκε όπως σας είπα ο νόμος αν μη τι άλλο και στην ερμηνευτική του διάταξη, το τι είναι δάσος και τι είναι δασικές εκτάσεις. Συνεπώς λοιπόν, κάτω από αυτή την έννοια πρέπει να ομολογηθεί από πλευράς άσκησης αυστηρής πολιτικής δεν εφαρμόστηκαν οι ζώνες χρήσης γης. Ούτε και αυτό λοιπόν. Άρα, δεν έχετε πράγματι το δικαίωμα, έχετε την ευαι-

σθησία, αλλά δεν έχετε το δικαίωμα, να μιλάτε με αυτόν τον τρόπο και επικαλούμενοι όλες αυτές τις, αν θέλετε, αιτιολογίες ότι σήμερα η Κυβέρνηση πάει να αναθεωρήσει το άρθρο 24. Η Κυβέρνηση είναι σαφής: δεν αναθεωρούμε προς το χειρότερο. Αναθεωρούμε εν τη πράξει αυτό που πράγματι μέχρι σήμερα έχει συντελεστεί και αυτό αποτελεί μια πραγματικότητα και δεν μπορεί κανείς να το αμφισβητήσει.

Πράγματι, η αστυφιλία –το αγνοούμε αυτό; - των προηγούμενων δεκαετιών αλλά και από το άλλο μέρος η ανάγκη απόκτησης δεύτερης κατοικίας, ώθησαν τους πολίτες αυτού του έθνους, αυτού του κράτους, σε σύσταση οικοδομικών συνεταιρισμών, οι οποίοι μάλιστα με την προτροπή ευκαιριακών μεσιτικών γραφείων, οδηγήθηκαν στην απόκτηση όχι μονάχα κάποιων κτημάτων αγροτικών και μη αλλά κυρίως και δασών παραβλέποντας την ισχύουσα νομοθεσία και εν προκειμένω βεβαίως την δασική.

Αρα λοιπόν, τι πρέπει να κάνουμε; Αν θελήσουμε να εκτιμήσουμε κύριοι συνάδελφοι τις επιπτώσεις, τότε θα δούμε όπως ανέφερε και ο Ειδικός Εισηγητής της Νέας Δημοκρατίας, ο κ. Μπούρας, ότι και μόνο στο Λεκανοπέδιο Αττικής σήμερα εκκρεμούν οκτώ χιλιάδες διακρίσεις (8.200) αποφάσεις κατεδάφισης κτισμάτων που έχουν τελεσιδικήσει. Εάν λοιπόν, αυτές οι διαδικασίες είχαν συντελεστεί τι θα είχε συμβεί σήμερα; Γιατί αυτό δεν το ομολογούμε; Οι αποφάσεις αυτές καταγράφηκαν μετά την ψήφιση του ν. 2145/ 93. Συνεπώς, μπορεί κανείς να φανταστεί πόσες παράνομες καταλήψεις και κτίσματα έγιναν πριν το 1993 αλλά και πόσες κατά τον άλφα ή βήτα τρόπο καταγράφηκαν όλα αυτά τα χρόνια ή δεν καταγράφηκαν; Όλη η παραπάνω κατάσταση, πράγματι δημιούργησε αυτή τη σημερινή ασφυκτική και μη παραδεκτή εικόνα, έτσι ώστε οδηγούμαστε στη σκέψη μεταβολής αναθεώρησης κάποιων από τις παραγράφους ή αν θέλετε διατάξεις των άρθρων 24 και 117 του Συντάγματος του 1975. Το Σύνταγμα του 1975 είναι πρωτοποριακό σε ό,τι αφορά το συγκεκριμένο σημείο διότι ουδέποτε τα προηγούμενα Σύνταγματα περιελάμβαναν μια τέτοια διάταξη προστασίας του περιβάλλοντος και ειδικότερα των δασών.

Σας θυμίζω ότι του Συντάγματος του 1975 ακολούθησε ο εκτελεστικός νόμος 998/1979. Τότε είχα την τιμή επί Υπουργείας του μακαρίτη Γιάννη Μπούτου, άρα δηλαδή επί κυβερνήσεως Νέας Δημοκρατίας –τότε ήμουν και σύμβουλός του- να συντάξουμε το συγκεκριμένο νόμο, ο οποίος μπορεί να μην ήταν άριστος, αλλά εν πάση περιπτώσει, έδινε σύμφωνα με τις συνταγματικές διατάξεις κάποιες κατευθύνσεις και λύσεις. Τότε από την Αξιωματική Αντιπολίτευση ο νόμος χαρακτηρίστηκε «δασοκτόνος».

Μετά το 1981 (κυβέρνηση ΠΑ.ΣΟ.Κ.) τα προβλεπόμενα διατάγματα και οι υπουργικές αποφάσεις δεν εκδόθηκαν. Μέχρι σήμερα δεν έχουν εκδοθεί όλα τα διατάγματα. Ένα σημαντικό διάταγμα, το 1145/1980, που προέβλεπε τη σύνταξη δασολογίου ποτέ δεν συντάχθηκε, κύριε Λοβέρδο. Αυτή είναι η πραγματικότητα. Οι έχοντες επίσης ευθύνη εφαρμογής του ν. 998/79 δασικές υπηρεσίες έφθασαν στο σημείο αντί να το εφαρμόζουν, να το καταστρατηγούν.

Τέλος, τα ήπια προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα για τους παρανομούντες και οι συνεχείς ρυθμίσεις αναγνώρισης των παράνομων κτισμάτων, αναγομένων σε πρώτη, δεύτερη και τρίτη γενεά αυθαιρέτων –αυτή είναι η πραγματικότητα- ήταν από τις μεγαλύτερες πηγές αυθαιρεσίας. Πώς θα ερχόμασταν λοιπόν να μιλήσουμε σήμερα κατά έναν άλλο τρόπο, αφού αναγνωρίζουμε ότι υπάρχει αυτή η πραγματικότητα;

Η αναθεώρηση του Συντάγματος του 2001 τι έκανε; Η έκδοση του Ν. 3208 του 2003 τι έκανε; Έδειξε ότι δεν μπορεί να λύσει κανένα απ' αυτά τα προβλήματα. Απόδειξη ότι δεν τα έλυσε. Αντιθέτως υπήρξε μεγαλύτερη σύγχυση.

Η Νέα Δημοκρατία αναλαμβάνει την εξουσία το 2004 και θέτει αυτό το θέμα. Έρχεται όχι με νόμο, αλλά συνταγματικά να κατοχυρώσει πιθανές αλλαγές στην υπάρχουσα ήδη διαμορφωμένη κατάσταση. Αυτό έχει σημασία. Δεν πάει να αλλάξει κάτι το οποίο δεν υπάρχει. Προσπαθεί απλά να αναγνωρίσει μία πραγματική κατάσταση και να δώσει το στίγμα μιας πραγματικής συνταγματικής προστασίας του δασικού από δω και πέρα.

Συνεπώς, θεωρώ πράγματι αναγκαία την αναθεώρηση αυτών των άρθρων, αλλά προς ποια κατεύθυνση, κύριοι συνάδελφοι; Ενάντια στο δασικό, ενάντια στο δάσος; Όχι, βέβαια. Έχω την άποψη ότι για να νομοθετήσουμε, κύριοι συνάδελφοι, ορθολογικά, μακροπρόθεσμα, αλλά και με συνείδηση ευθύνης πρέπει, να ορίσουμε τι είναι το δάσος. Βεβαίως υπάρχει αυτή η ερμηνευτική δήλωση στο άρθρο 24. Κατά την προσωπική μου άποψη δεν είναι επαρκής, διότι πράγματι θεωρώ ότι δεν είναι ο σύγχρονος ορισμός του δάσους και των δασικών εκτάσεων.

Χαίρομαι, κύριε Λοβέρδο, που το αναφέρατε και εσείς. Γιατί το δάσος έχει ορισμένα χαρακτηριστικά, τα οποία δεν μπορούμε να παραβούμε.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Το αντίθετο ακριβώς είπα, ότι δεν πρέπει να πειραχθεί η ερμηνευτική δήλωση.

ΞΕΝΟΦΩΝ ΒΕΡΓΙΝΗΣ: Και εγώ σας λέω ότι η ερμηνευτική δήλωση που υπάρχει πρέπει αντιθέτως να συμπληρωθεί, όχι μόνο να μην πειραχθεί. Λέω ότι συμφωνώ μαζί σας. Πρέπει να συμπληρωθεί με ορθότερο ορισμό τι είναι δάσος και τι δασική έκταση.

Γίνομαι πιο συγκεκριμένος, κύριοι συνάδελφοι. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του δάσους; Είναι τέσσερα και είναι σωρευτικά, όχι εναλλακτικά. Το πρώτο είναι η μεγάλη επιφάνεια. Ως ελάχιστη θεωρούνται διεθνώς τα τρία στρέμματα ή τα 0,3 εκτάρια. Δεύτερον, κυριαρχία δέντρων σε τέτοια απόσταση που να δημιουργούν στενές, γειτονικές, κοινωνικές σχέσεις μεταξύ τους.

Τρίτον, να είναι ξεχωριστό ενδοδασικό κλίμα, δηλαδή όλο αυτό το πλέγμα, το οικοσύστημα να έχει ένα δικό του κλίμα. Τέταρτον, συνύπαρξη δέντρων, άλλων φυτών και ζώων που συνθέτουν τη βιοκοινότητα του δάσους. Υπάρχει δε συγκεκριμένος ορισμός που αναφέρεται σ' αυτήν τη δασική βιογεωκοινότητα. Άρα, λοιπόν, αυτό το δασικό οικοσύστημα της περιοχής πρέπει να είναι αυτό που λέμε δάσος.

Υπάρχει όμως και η έννοια των δασικών εκτάσεων...

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Κύριε Πρόεδρε, θα μου επιτρέψετε να μιλήσω λίγο ακόμα.

Υπάρχει ανάγκη να οριστεί το τι εννοούμε δασικές εκτάσεις, πέρα από τον ορισμό του δάσους. Εδώ υπάρχει σύγχυση, κύριοι συνάδελφοι. Το ανέφερε και ο Υπουργός Εσωτερικών κ. Παυλόπουλος. Τι λέει για τις δασικές εκτάσεις; Λέει «εν γένει δασικές εκτάσεις». Μα, τι εννοούμε με αυτό το «εν γένει»; Πρέπει, κύριοι συνάδελφοι, να ορίσουμε τι σημαίνει το «εν γένει».

Υπάρχουν τέσσερις κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία είναι αυτή που αναφέρεται ως δασική σύσταση, κατά τον ορισμό που δώσαμε. Επομένως αυτό ως δάσος δεν το συζητάμε. Δεν χρειάζεται καμία υποβάθμιση, αλλά τη μεγίστη προστασία. Χρειάζεται πολύ πιο σημαντική διάταξη από ό,τι ακόμα και η σημερινή. Επαναλαμβάνω ότι αυτές είναι οι λεγόμενες συνηρεφείς, έτσι ονομάζονται στην επιστημονική ορολογία. «Συνηρεφής» σημαίνει κλειστή, θαμνώδης, πλατύφυλλα και φυλλοβόλα δέντρα.

Οι δασικές αυτές εκτάσεις χαρακτηρίζονται από μεγάλη βιοποικιλότητα και πυκνότητα και εκπληρώνουν όλες τις λειτουργίες στο δάσος, δηλαδή προστασία του εδάφους, ρύθμιση ροής των επιφανειακών υδάτων, αντιπλημμυρική λειτουργία, αισθητική- αναψυχική λειτουργία και παραγωγική λειτουργία. Μπορούν δε να χαρακτηριστούν ως χαμηλά δάση και ως τέτοια με κατάλληλα μέτρα μπορούν να αναβαθμιστούν.

Η δεύτερη κατηγορία είναι η λεγόμενη ομοδολοπαγής ή υποβαθμισμένη θαμνώδης περιοχή. Αυτές οι εκτάσεις δεν είναι δασικές υπό την απλή έννοια, είναι δάσος. Γιατί απλά είναι υποβοσκόσιμα συστήματα, φτωχά μεν, αλλά είναι τέτοια τα οποία πράγματι επιτρέπουν αλλαγή προς το καλύτερο και έτσι μπορούν να αναβαθμιστούν σε δάση.

Υπάρχουν όμως και άλλες δύο περιπτώσεις, τα φρύγανα και οι φρυγανότοποι, όπως επίσης και οι χορτολιβαδικές εκτάσεις. Αυτές πράγματι μπορούν να ανασχηματιστούν και να αποτελέσουν τις περιοχές εκείνες που μπορούμε να τις εντάξουμε στα λεγόμενα οικοσυστήματα ένταξης περιοχών προς οικοδόμηση. Αυτά, όμως, δεν επηρεάζουν καθόλου τις δασικές εκτάσεις. Αν αυτά τελικά τα προσδιορίσουμε, τότε μπορούμε να μην παραβιάζουμε από δω και πέρα το δάσος και να χτίζουμε μέσα στο

δάσος.

Κύριοι συνάδελφοι, συμπερασματικά οι δύο πρώτες περιπτώσεις πρέπει να χαρακτηρισθούν ως δάση και οι δύο επόμενες ως επικείμενες προς δάση ή ότι μπορούν να χρησιμοποιηθούν σύμφωνα με τον ορισμό ζώνες χρήσης γης, ειδικότερα για ένα χωροταξικό σχεδιασμό και οικιστική χρήση.

Πέρα απ' αυτό δεν άκουσα πολλούς -πέρα από ελάχιστους- να πουν ότι το δασικό εμπλέκεται με το ιδιοκτησιακό. Κύριοι συνάδελφοι, δεν ξέρω αν έχετε στις περιοχές σας αυτά τα προβλήματα. Εμείς στη Λευκάδα υποφέρουμε. Ούτως ή άλλως τα Ιόνια Νησιά δεν έχουν δημόσια δάση. Αυτό αναφέρεται μετά την ένταξη των Ιονίων Νησιών στην ελληνική επικράτεια. Παρά το γεγονός αυτό αγνοείται από πλευράς δημοσίου και το ιδιοκτησιακό.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΖΕΚΗΣ: Μετά την ένωση σε ποιον ανήκουν;

ΞΕΝΟΦΩΝ ΒΕΡΓΙΝΗΣ: Είπα ότι δημόσια δάση δεν υπάρχουν. Ανήκουν στην ελληνική επικράτεια. Χρειάζεται να το συζητήσουμε, κύριε συνάδελφε;

Δεν χαρακτηρίζονται ως δημόσιες περιοχές. Παρά το γεγονός αυτό δεν ζητάμε να αποχαρακτηριστούν αυτά που είναι πράγματι δάση. Όμως, δεν μπορεί και οι μικροϊδιοκτήτες, οι οποίοι πρέπει να χτίσουν το σπίτι τους ή κάποια τουριστικά δωμάτια....

ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΖΕΚΗΣ: Στο δάσος;

ΞΕΝΟΦΩΝ ΒΕΡΓΙΝΗΣ: Όχι, σε αυτά που ανέφερα...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Ηλίας Καλλιώρας): Κλείστε, σας παρακαλώ, κύριε Βεργίνη.

ΞΕΝΟΦΩΝ ΒΕΡΓΙΝΗΣ: Είμαι σαφής. Εκεί πρέπει να δώσουμε τη δυνατότητα σε αυτούς που είναι και οι φτωχότεροι, γιατί έχουν το μικρότερο μερίδιο, να μπορέσουν να χτίσουν το σπίτι τους. Αυτό δεν μπορεί να συμβεί σήμερα. Αντιθέτως βλέπετε το παράδοξο. Στο ένα σημείο να χτίζεται ένα σπίτι και το διπλανό να χαρακτηρίζεται σώνει και καλά δασικό. Δεν αμφισβητείται το ιδιοκτησιακό, το χαρακτηρίζει όμως δασικό. Αρα, λοιπόν, δεν μπορεί να το εκμεταλλευτεί, δεν μπορεί να χτίσει ακόμη και σε εκτάσεις που ήταν καλλιεργημένες και λόγω εγκατάλειψης έχουν «δασωθεί». Αυτά τα πράγματα είναι σοβαρά;

Η Βουλή των Ελλήνων πρέπει να πάρει σοβαρά μέτρα και να απελευθερώσει αυτή την κατάσταση για να μπορέσει να προστατεύσει το δάσος και τις δασικές εκτάσεις, οι οποίες πρέπει πράγματι να υπαχθούν στην ονομασία δάσος.

Κύριε Πρόεδρε, θα τελειώσω με το εξής. Πρέπει να καταλάβουμε όλοι ότι ζούμε σε ένα περιβάλλον το οποίο πρέπει να προστατέψουμε.

Υπάρχουν οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως η οδηγία 92/43 και επίσης η οδηγία 2152/2003, που επιβάλλουν στα κράτη-μέλη να πάρουν προστατευτικά μέτρα για τα δάση.

Κλείνοντας, θα ήθελα να αναφερθώ ως νησιώτης στο θέμα του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Έχετε δίκιο, κύριοι συνάδελφοι, που φέρνετε το θέμα αυτό...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Ηλίας Καλλιώρας): Τις λέξεις «κλείνοντας» και «κλείνω» τις είπατε τέσσερις φορές.

ΞΕΝΟΦΩΝ ΒΕΡΓΙΝΗΣ: Τελειώνω, κύριε Πρόεδρε.

Είμαστε μια νησιωτική χώρα που διαθέτει τρεισήμισι χιλιάδες περίπου νησιά, που διαθέτουν σπάνια βιοποικιλότητα. Θεωρώ ότι καλό θα ήταν να προστατεύσουμε συνταγματικά και το θαλάσσιο περιβάλλον από τη ρύπανση, καθώς και από άλλη απειλή που θα στρέφεται εναντίον του. Θεωρώ, κύριοι συνάδελφοι, ότι πράγματι πρέπει να ψηφίσουμε τη δυνατότητα αναθεώρησης του άρθρου 24 και να συμφωνήσουμε όλοι ως προς την καλύτερη διατύπωση για προστασία του δάσους, αλλά παράλληλα να μην εμπλέκουμε θέματα, τα οποία αφορούν - αναπτυξιακά, όχι μόνο οικονομικά αλλά και κοινωνικά- περιοχές, οι οποίες ούτως ή άλλως δεν μπορούν να ενταχθούν στην έννοια «δάσος» και «δασικές εκτάσεις» με την έννοια του δάσους. Αντιθέτως, δημιουργούνται οικονομικά προβλήματα και ξέρετε ότι αυτό δημιουργεί κάτω κι από το τραπέζι πολλά άλλα ζητήματα, τα οποία δεν θέλω να αναφέρω.

Κύριε Πρόεδρε, σας ευχαριστώ πολύ για την ανοχή σας.

(Στο σημείο αυτό ο Βουλευτής κ. Ξενοφών Βεργίνης καταθέτει για τα Πρακτικά σχετικό έγγραφο, το οποίο βρίσκεται στο

αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

(Χειροκορητήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Ηλίας Καλλιώρας): Ευχαριστούμε, κύριε Βεργίνη.

Ο συνάδελφος κ. Βενιζέλος έχει το λόγο.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: Κύριοι συνάδελφοι, η δημόσια συζήτηση τις τελευταίες ημέρες αναδεικνύει στα μάτια και του πιο νέου πολίτη της χώρας αυτής την ιδιαίτερη σημασία της Αναθεώρησης του Συντάγματος του 2001.

Ποια είναι τα δύο μεγάλα θέματα που κυριαρχούν στην κοινωνική συζήτηση; Είναι η προστασία των ατομικών ελευθεριών, ιδίως όταν τίθενται ζητήματα ασφάλειας και όταν καλούμαστε να κάνουμε πολύ λεπτές εξισορροπήσεις και σταθμίσεις ανάμεσα στην προστασία των ατομικών δικαιωμάτων και τη διαφύλαξη του κλίματος ασφάλειας, το οποίο έχει ανάγκη κάθε κοινωνία.

Και το δεύτερο μεγάλο θέμα είναι η παράδοση εξέλιξη των κλιματολογικών συνθηκών, οι υψηλές θερμοκρασίες σε επίπεδα ασυνήθιστα για την εποχή και οι κίνδυνοι που απορρέουν, οι οποίοι μπορεί να εκδηλωθούν βραχυπρόθεσμα με τη μορφή έντονων καιρικών φαινομένων ή ασυνήθιστα πυκνών πλημμυρών, για παράδειγμα, το καλοκαίρι και βεβαίως μεσοπρόθεσμα οι επιπτώσεις μπορεί να είναι τεράστιες στο ίδιο το μοντέλο ανάπτυξης των σύγχρονων κοινωνιών. Και για τα δύο αυτά θέματα η Αναθεώρηση του 2001 έχει δώσει, σε ευρωπαϊκό τουλάχιστον επίπεδο, τις πληρέστερες, συνεπέστερες και αυστηρότερες απαντήσεις.

Η Αναθεώρηση του 2001 δεν είναι η αναθεώρηση του «βασικού μετόχου» και του «επαγγελματικού ασυμβιβάστου» των Βουλευτών, όπως κακώς επαναλαμβάνουν συνεχώς και κάποιοι συνάδελφοι εδώ μέσα. Είναι η αναθεώρηση εκατόν δεκαπέντε συνταγματικών διατάξεων που αφορούν το κράτος δικαίου, τα ανθρώπινα δικαιώματα, την προστασία του ιδιωτικού βίου, την προστασία του απορρήτου των επικοινωνιών, με τις πιο νεωτερικές διατάξεις που βρίσκουμε σε ευρωπαϊκά συντάγματα και βεβαίως η προστασία του λεγόμενου «οικολογικού Συντάγματος», η προστασία του περιβάλλοντος, που είναι ένα από τα πιο σημαντικά αναθεωρητικά κεκτημένα.

Αυτό είναι, νομίζω, το προοίμιο που αξίζει στη συζήτηση για το άρθρο 24. Προσωπικά με ικανοποιεί πάρα πολύ η διαπίστωση πως τώρα όλοι οι περιβαλλοντικοί φορείς, όλα τα επιστημονικά σωματεία, όλες οι οικολογικές οργανώσεις αγωνίζονται να διατηρηθεί αλώβητο το άρθρο 24, όπως το διαμορφώσαμε το 2001. Λίγο πριν την Αναθεώρηση του 2001, κατά τη διάρκεια των συζητήσεων στην προηγούμενη Αναθεωρητική Βουλή, υπήρχαν αμφισβητήσεις και καχυποψίες. Τελικά αποδείχθηκε ότι η αναθεωρημένη διατύπωση του άρθρου 24 είναι πλήρης, αυστηρή και είναι αυτή τη στιγμή ζητούμενο της κοινωνίας ο σεβασμός και η εφαρμογή του άρθρου 24.

Και χαίρομαι γιατί είχα εισηγηθεί ως γενικός εισηγητής τη διάταξη αυτή, χαίρομαι γιατί έστω και με καθυστέρηση κάποιων ετών, η ευρύτερη πλειοψηφία του ελληνικού λαού αντιλαμβάνεται τη σημασία που έχει το άρθρο 24.

Η πλειοψηφία της Νέας Δημοκρατίας στην Ε' Αναθεωρητική Βουλή το 1974 θέσπισε το τότε πρωτοποριακό άρθρο 24, χωρίς να έχει πλήρη συνείδηση του τι ακριβώς κάνει. Ευτυχώς ο δικαστής απέκτησε συνείδηση και χρησιμοποίησε εντατικά το άρθρο 24.

Η Ζ' Αναθεωρητική Βουλή, όμως, του 2001 ήξερε πάρα πολύ καλά τι κάνει. Θεσπίσαμε το ατομικό δικαίωμα του καθενός στην προστασία του περιβάλλοντος, θεσπίσαμε τη γενική αρχή της αειφορίας, που συνιστά το πλαίσιο για τα προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα, που οφείλει να παίρνει το κράτος για την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος. Δώσαμε το νομικό, το συνταγματικό ορισμό του δάσους και της δασικής έκτασης, ώστε να υπάρχει ασφάλεια δικαίου και δώσαμε τον ορισμό αυτό κατά τα πορίσματα της δασολογικής επιστήμης -γι' αυτό ούτε οι δασολογικές σχολές ούτε τα επιστημονικά σωματεία ζητούν αλλαγή του ορισμού- ακολουθώντας επί λέξει και κατά γράμμα τα πορίσματα της νομολογίας του Ανωτάτου

Ειδικού Δικαστηρίου, που είχε ορίσει την έννοια του δάσους και την έννοια της δασικής εκτάσης. Προβλέψαμε το δασολόγιο και προβλέψαμε ότι ο χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τα πορίσματα της επιστήμης, *lege artis*, άρα με όλους τους κανόνες της διαφάνειας και της δημοσιότητας, που ούτως ή άλλως επιβάλλονται και από τις γενικές αρχές της έννομης τάξης μας.

Σας θυμίζω επίσης ότι το άρθρο 24 έμεινε αλώβητο, κατά το μεγαλύτερο του μέρος, από την Αναθεώρηση του 2001. Για παράδειγμα, οι παράγραφοι 3, 4 και 5 δεν εθίγησαν καθόλου, απ' όλο δε το σύστημα του άρθρου 24 δύο μικρά εδάφια είναι αυτά που έχουν τεράστια διαχρονική σημασία, τα δύο πρώτα εδάφια της πρώτης παραγράφου: Το ατομικό δικαίωμα στην προστασία του περιβάλλοντος και η αρχή της αειφορίας. Γιατί το άρθρο 24 είναι πάρα πολύ αναλυτικό σε σχέση με τα δάση και τις δασικές εκτάσεις, πάρα πολύ αναλυτικό σε σχέση με τον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό και την προστασία των μνημείων, είναι δηλαδή πάρα πολύ αναλυτικό όταν τίθενται ζητήματα δομημένου περιβάλλοντος, αλλά είναι πάρα πολύ αφαιρετικό, ελλειπτικό και γενικό ως προς όλα τα άλλα, που είναι και το μεγάλο παγκόσμιο και οικουμενικό πρόβλημα του περιβάλλοντος. Η δύναμη που κρύβεται στο ατομικό δικαίωμα του περιβάλλοντος και στην αρχή της αειφορίας είναι συντριπτικά μεγαλύτερη από την κανονιστική δύναμη που κρύβεται στις υπόλοιπες διατάξεις του άρθρου 24.

Ξεκινάω όμως από αυτές. Από τα οικοσυστήματα πράγματι τα δάση και οι δασικές εκτάσεις απειλούνται γιατί συνδέονται με εμπράγματα δικαιώματα, με την ατομική ιδιοκτησία. Και οι διατάξεις περί δασών και χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού είναι αναλυτικές στο άρθρο 24 επειδή και η προστασία της ιδιοκτησίας στο άρθρο 17 του Συντάγματος είναι πάρα πολύ αναλυτική. Άρα, για να αντιρροπήσουμε την αναλυτική προστασία του άρθρου 17 έπρεπε να έχουμε αναλυτικές ρήτρες στο άρθρο 24. Και πρέπει το άρθρο 24 σε σχέση με τα δάση και τις δασικές εκτάσεις να παραμείνει αλώβητο. Το ίδιο ισχύει και ως προς το χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό.

Προσυπογράφω και εγώ τις παρατηρήσεις που έγιναν προηγουμένως από πολλούς συναδέλφους ότι το πρόβλημα της χωροταξικής, πολεοδομικής και δασικής νομοθεσίας δεν είναι συνταγματικό. Είναι πολιτικό. Ουδέποτε, δυστυχώς, η χώρα μας, η ελληνική έννομη τάξη απέκτησε μια συστηματική και πλήρη πολιτική γης. Ουδέποτε αποκτήσαμε μια ολοκληρωμένη και εφαρμοζόμενη από τη διοίκηση χωροταξική νομοθεσία. Ουδέποτε εφαρμόστηκε ο εθνικός χωροταξικός σχεδιασμός και ουδέποτε ολοκληρώθηκε μια συστηματική πολεοδομική νομοθεσία με πλήρη εφαρμογή του πολεοδομικού σχεδιασμού σε όλα τα επίπεδα.

Άρα ο νομοθέτης, τα κόμματα, οι κυβερνήσεις φταίνε, φταίμε, για την ταλαιπωρία του πολίτη και για το γεγονός ότι η δικαιοσύνη και ιδίως το Συμβούλιο της Επικρατείας επιδίδεται σε έναν δικαστικό ακτιβισμό, σε έναν υπερεντατικό έλεγχο της συνταγματικότητας των νόμων, γιατί ο δικαστής θέλει να επιβάλλει τις δικές του πολιτικές εκτιμήσεις και το δικό του σχεδιασμό χωρίς να έχει τα μέσα, χωρίς να έχει την αρμοδιότητα, χωρίς να έχει τη γενική εικόνα υπ' όψιν του, χωρίς να μπορεί να σταθμίσει τα συμφέροντα και το κάνει αυτό επειδή δυστυχώς δεν μπορεί να το κάνει αξιοπίστα και υπεύθυνα ο νομοθέτης.

Συνεπώς, ο νομοθέτης, δηλαδή εμείς φταίμε για τις ανεπάρκειες της έννομης τάξης. Αυτό δεν σημαίνει ότι ο δικαστής πρέπει να υπερβαίνει τα όρια του δικαστικού ελέγχου, αλλά πρέπει πρώτα να στρέφουμε τα βέλη της κριτικής μας στο πολιτικό σύστημα και τα πολιτικά όργανα του κράτους και μετά τα βέλη της επιστημονικής κριτικής μας προς τη νομολογία.

Αυτά, λοιπόν, όλα μπορούν να αντιμετωπιστούν μόνο μέσα από έναν υπεύθυνο και ολοκληρωμένο σχεδιασμό, μόνο μέσα από την ολοκλήρωση του Κτηματολογίου, μέσα από την ολοκλήρωση του Δασολογίου, μέσα από μια σύγχρονη χωροταξική και πολεοδομική νομοθεσία. Και όλα τα προβλήματα που υπάρχουν σε σχέση με τα δάση και τις δασικές εκτάσεις μπορούν να αντιμετωπιστούν στο μέτρο που το επιτρέπει η φύση και το επιτρέπει το Σύνταγμα, αν ο νομοθέτης είναι διαφανής και έντιμος

κοινωνικά. Αλλά σε καμία περίπτωση δεν μπορούμε εμείς –η επόμενη Βουλή– ως Αναθεωρητική Βουλή να δώσουμε το σύνθημα μιας επίθεσης κατά των δασών και των δασικών εκτάσεων.

Αντιθέτως, πρέπει να ξέρουμε ότι το Διεθνές Δίκαιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Δίκαιο, το λεγόμενο *softlaw* –δηλαδή, το εν εξελίξει και υπό διαμόρφωση δίκαιο– το οποίο εισέρχεται στη νομολογία μέσω γενικών αρχών και γενικών ρητρών και γενικών προδιαγραφών, μέσω των νομοθετικών στάνταρντ, ούτως ή άλλως κατισχύει και τα περιθώρια που έχει ο αναθεωρητικός νομοθέτης να διαστρέψει το περιεχόμενο του άρθρου 24 είναι ευτυχώς πολύ λίγα, σχεδόν μηδενικά, διότι εφόσον η προστασία του περιβάλλοντος συνδέεται με την προστασία της αξίας του ανθρώπου και την προστασία της ανθρωπίνης προσωπικότητας, δηλαδή με τα άρθρα 2 παράγραφος 1 και 5 παράγραφος 1 η προστασία του περιβάλλοντος εντάσσεται στο σκληρό πυρήνα των μη υποκείμενων σε αναθεώρηση διατάξεων του Συντάγματος, σύμφωνα με το άρθρο 110 παράγραφος 1 του Συντάγματος.

Άλλωστε, ακόμα και αν δεν είχαμε τις ρυθμίσεις αυτές στο Σύνταγμα, θα ήμασταν υποχρεωμένοι να τις ακολουθήσουμε σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο μέσα από τη νομολογία των δικαστηρίων. Πρέπει να θεωρούμε τον εαυτό μας ευτυχή γιατί έχουμε αναλυτικές συνταγματικές διατυπώσεις. Κανένα πρακτικό θέμα απ' αυτά που δήθεν κάποιοι θέλουν να λύσουν δεν μπορεί να λυθεί κατά παράκαμψη του Συντάγματος. Πρέπει να λυθεί, θα λυθεί με το σεβασμό του Συντάγματος. Τα άλλα δεν πρέπει να λυθούν, διότι πρέπει το ατομικό συμφέρον να κάμπτεται προ του δικαιώματος των επομένων γενεών, προ της αλληλεγγύης των γενεών, προ της αρχής της αειφορίας.

Τίποτα δεν είναι σημαντικό για το κοινωνικό κράτος, για τη συνοχή της κοινωνίας, για την αλληλεγγύη της κοινωνίας από την προστασία του περιβάλλοντος μες στο οποίο ζούμε. Και επειδή το άρθρο 24 αφορά εξίσου και το φυσικό και το ανθρωπογενές περιβάλλον και το φυσικό και το πολιτιστικό, ό,τι λέμε για τη φύση πρέπει να το επεκτείνουμε και στα έργα του πολιτισμού, στα μνημεία, στη συλλογική μνήμη, στη συλλογική συνειδηση, στη διηνική προστασία των μνημείων που είναι μια από τις πιο καινοτομικές διατάξεις του άρθρου 24, την οποία αξιοποιεί το Συμβούλιο Επικρατείας από το 1984.

Πρέπει να σας πω ότι η εντατική αυτή νομολογία δεν ξεκίνησε επί των ημερών του κυρίου Δεκλερή. Ξεκίνησε επί των ημερών των αιμνήστων Θεμιστοκλή Κουρουσόπουλου και Βάσου Ρότη από το τότε 4ο Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας, πολύ πριν ιδρυθεί το διάσημο τώρα 5ο Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Μην ξεχνάτε άλλωστε ότι στο άρθρο 100 προβλέπεται τώρα με την παράγραφο 5 η υποχρέωση των τμημάτων να παραπέμπουν στην ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας τα ζητήματα της αντισυνταγματικότητας των νόμων και άρα η μετά το 2001 νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας είναι νομολογία της ολομέλειας του δικαστηρίου, πολύ πιο ώριμη και πολύ πιο επεξεργασμένη στα θέματα αυτά.

Δεν είναι νομολογία μικρών δικαστικών σχηματισμών με πέντε δικαστές, εκ των οποίων δικαίωμα ψήφου έχουν τρεις, όπως συνέβαινε στο παρελθόν. Διότι όταν διατυπώνεται η βαρύνουσα γνώμη του Συμβουλίου της Επικρατείας, πρέπει να διατυπώνεται με επαρκή αριθμό δικαστών που εκφράζουν τη βούληση του δικαστηρίου. Και αυτό έχει γίνει. Γι' αυτό έχει διαμορφωθεί μια ασφαλής και σταθερή περιβαλλοντική νομολογία του Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου της χώρας.

Όμως, στο άρθρο 24 δεν θα βρούμε λέξη για τους υδροβιότοπους. Δεν θα βρούμε λέξη για το μεγάλο πρόβλημα του θερμικού. Δεν θα βρούμε λέξη για τις κλιματολογικές αλλαγές. Αυτά όλα μπορεί να μην υπάρχουν ρητά στο άρθρο 24, αλλά υπάρχουν έμμεσα μέσω της έννοιας της αειφορίας και μέσω του ατομικού δικαιώματος στην προστασία του περιβάλλοντος.

Πρέπει να πούμε επίσης ευθαρσώς ότι πολύ μεγάλη σημασία έχει βεβαίως η οργανωμένη περιβαλλοντική πολιτική από ειδικό Υπουργείο, πολύ μεγάλη σημασία έχει η χωροταξική και πολεοδομική και πολιτιστική πολιτική, αλλά ακόμη μεγαλύτερη σημα-

σία για την προστασία του περιβάλλοντος έχει η ενεργειακή πολιτική της χώρας και το μοντέλο ανάπτυξης.

Πρέπει να θεωρούμεθα ευτυχής ως χώρα γιατί η παλαιά στέρεσή μας σε σχέση με το βιομηχανικό μοντέλο ανάπτυξης, αυτή που μας έφερνε πίσω από τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες στις δεκαετίες του '50 του '60 και του '70 μας επιτρέπει τώρα να προσαρμοστούμε πολύ καλύτερα στο μεταβιομηχανικό μοντέλο. Αλλά έχουμε δυστυχώς και στην περιορισμένη δευτερογενή μας παραγωγή πολλές ενεργοβόρες δραστηριότητες και έχουμε και μια πρωτογενή παραγωγή, μια αγροτική παραγωγή, που δεν κάνει ορθολογική χρήση των υδατικών αποθεμάτων και πολλές φορές είναι ενεργοβόρα η ίδια.

Άρα, αυτό που πρέπει να συζητήσει η Βουλή δεν είναι η αναθεώρηση του άρθρου 24, αλλά η πλήρης αξιοποίηση και εφαρμογή του άρθρου 24, ώστε το μοντέλο ανάπτυξης της χώρας να είναι μοντέλο ανάπτυξης ενδοπεριβαλλοντικό. Έχει προ πολλού ξεπεραστεί η στάθμιση ανάμεσα στο περιβάλλον και την ανάπτυξη. Αυτά ήταν προβληματισμοί της δεκαετίας του '70.

Δεν υπάρχει δίλλημα μεταξύ προστασίας και ανάπτυξης. Δεν νοείται ανάπτυξη χωρίς προστασία του περιβάλλοντος! Κάθε ανάπτυξη είναι αξία του ονόματός της, μόνο εφόσον σέβεται το περιβάλλον. Γιατί; Γιατί οι θεμελιώδεις, οι πιο πολύτιμοι ενδογενείς πόροι ανάπτυξης που έχει η χώρα αυτή, πέραν των ανθρώπων της, είναι η γη της και το περιβάλλον της. Μια χώρα του πολιτισμού, μια χώρα του τουρισμού, μια χώρα των υπηρεσιών, μια χώρα της ιστορικής μνήμης, μια χώρα του οικουμενικού πολιτισμού έχει ως βασική πλουτοπαραγωγική πηγή το περιβάλλον το φυσικό, το δομημένο, το πολιτιστικό.

Άρα, λοιπόν, έχουμε υποχρέωση ουσιαστικά να συζητήσουμε για το μεταβιομηχανικό μοντέλο ανάπτυξης και για τη ριζική ανατροπή της ενεργειακής μας πολιτικής. Η χώρα πρέπει να σεβαστεί επιτέλους το Κίότο με τραγική καθυστέρηση. Πρέπει να πρωτοπορήσει μέσα στο νέο πλαίσιο που εισηγείται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Δεν αρκεί η μείωση των ρύπων κατά 20% και η εξοικονόμηση ενέργειας κατά 20%. Πρέπει να συζητήσουμε σε τελείως διαφορετική βάση για το ρόλο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην Ελλάδα. Πρέπει να δούμε πώς μπορούμε να αξιοποιήσουμε τους ενδογενείς ενεργειακούς μας πόρους.

Πρέπει να δούμε αυτά τα ζητήματα και όχι ζητήματα διευθέτησης μικροσυμφερόντων, τα οποία έχουν ορίζοντα λίγων ετών ή λίγων δεκαετιών, ενώ εμείς αντιμετωπίζουμε εδώ πρόβλημα που αφορά την ίδια την υπόστασή μας, όταν έστω μια μερίδα της επιστήμης, έστω η πιο επιθετική εκδοχή της επιστήμης, θέτει ζήτημα απερίφραστη για μια χώρα που βρίσκεται στην ευρωπαϊκή ήπειρο, όπως η Ελλάδα.

Άρα, άλλα είναι τα πεδία της συζήτησης του 21ου αιώνα. Δεν μπορούμε να κάνουμε εδώ μία συζήτηση των μέσων του 20ου αιώνα. Είμαστε υποχρεωμένοι να ανοίξουμε όλο το φάσμα των περιβαλλοντικών και οικολογικών ευαισθησιών και να τα οργανώσουμε πολιτικά, διότι εάν το πολιτικό σύστημα, εάν το κοινοβουλευτικό σύστημα δεν εκφράσει αυτήν την οικολογική, δηλαδή την ιστορική και υπαρξιακή αγωνία, αυτή θα εκφραστεί μέσω άλλων διαδικασιών και από άλλους φορείς, που λογικό είναι να διεκδικούν μία πολύ αυθεντικότερη εκπροσώπηση της αγωνίας της κοινωνίας σε σχέση με τα κόμματα.

Ουσιαστικά, λοιπόν, η συζήτηση για το άρθρο 24 είναι συζήτηση για την ποιότητα και την πειστικότητα της δημοκρατίας και του πολιτικού μας συστήματος και πρέπει το μήνυμα που θα στείλει η Βουλή να είναι όχι απλά και μόνον ο σεβασμός και η εφαρμογή του άρθρου 24, που πρέπει να μείνει ακέραιο και αλώβητο, αλλά και η προσθήκη στη σκέψη μας νέων διαστάσεων οικολογικής πολιτικής που, για να την ασκήσει κανείς, πρέπει πρώτα να τη διαμορφώσει. Και για να τη διαμορφώσει δεν μπορεί να αρκείται σ' έναν ορίζοντα στενό, εθνικό ούτε καν ευρωπαϊκό, διότι τα μεγέθη αυτά είναι από τη φύση τους μεγέθη οικουμενικά, πλανητικά.

Αυτή τη συζήτηση έπρεπε να κάνουμε σήμερα και όχι μία συζήτηση εκπροσώπησης μικροσυμφερόντων στο πλαίσιο μιας κορπορατίστικης, συντεχνιακής ουσιαστικής ανάνηψης του Συντάγματος. Το πρόβλημα της οικολογικής ευαισθησίας και του περιβαλλοντικού Συντάγματος είναι κεντρικό και κορυφαίο

πρόβλημα της σύγχρονης μεταβιομηχανικής δημοκρατίας. Και θέλω να σας παρακαλέσω, ανεξαρτήτως συγκεκριμένης κομματικής τοποθέτησης, να προστατεύσουμε το κύρος του Κοινοβουλίου και το κύρος του Συντάγματος και να στείλουμε προς την κοινωνία και τους πολίτες ένα μήνυμα επαγρύπνησης και ενεργού συμμετοχής σ' ένα ζήτημα που μπορεί να ενώσει την κοινωνία και μπορεί να δώσει βαθύτερο αίσθημα ασφάλειας στους νεότερους ιδίως πολίτες. Διότι μπορεί εμείς να μη ζούμε την απειλή της κλιματολογικής μεταβολής, αλλά τα παιδιά μας και τα εγγόνια μας ζουν την απειλή αυτή και σ' αυτή την απειλή πρέπει εμείς να υψώσουμε τουλάχιστον τους νομικούς φραγμούς που μπορούμε ως αναθεωρητική διαδικασία, να υψώσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Ηλίας Καλλιώρας): Σας ευχαριστούμε, κύριε Βενιζέλο.

Ο κ. Κοσμίδης έχει το λόγο.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΚΟΣΜΙΔΗΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πίσω από τις κουρτίνες ωραιολογιών και ευχολογιών, διακηρύξεων και επιχειρημάτων που δήθεν αφορούν στο δημόσιο συμφέρον και αίρουν αδικίες και ακρότητες, η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας για την αναθεώρηση του άρθρου 24 του Συντάγματος αποκρύπτει τις πραγματικές προθέσεις που τείνουν στη χαλάρωση της προστασίας των δασών και των δασικών εκτάσεων και στην εισαγωγή σημαντικών εξαιρέσεων από την αρχή της αειφορίας και της αειφόρου ανάπτυξης.

Είναι μία πρόταση που υπονομεύει και αναιρεί εν πολλοίς συνταγματικές εγγυήσεις για την εφαρμογή κανόνων, αρχών και αξιών προστασίας εν τέλει της ίδιας μας της ζωής. Μία πρόταση, η οποία εξυπηρετεί ιδιωτικά συμφέροντα μεγάλων και μικρών ιδιοκτητών δασών και δασικών εκτάσεων, ανάμεσα στους οποίους και συνεταιρισμοί, προκειμένου να χωροθετηθούν, πολεοδομηθούν και αξιοποιηθούν εργολαβικά και οικιστικά. Μία πρόταση, που ευνοεί και νομιμοποιεί καταστάσεις που δημιουργήσαν ατιμώρητοι εμπρηστές και καταπατητές. Μία πρόταση, που κατεβάζει χαμηλά τον πήχη των εγγυήσεων και της προστασίας. Μία πρόταση, που εκτιμάται ότι θα οδηγήσει στον αποχαρκτηρισμό πλέον των τριάντα εκατομμυρίων στρεμμάτων. Μία πρόταση, που επιβεβαιώνει το χαρακτηρισμό της διακυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας ως χαριστική στα ιδιωτικά συμφέροντα και αντίθετο στο δημόσιο συμφέρον. Μία πρόταση, που είναι συνεπής με άλλη που διαβάζω ότι ετοιμάζεται και αφορά τη χαριστική τακτοποίηση καταπατήσεων ιδιοκτησιών του δημοσίου.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, οι διατυπώσεις των διατάξεων, επιταγών και κατευθύνσεων που περιέχονται στο άρθρο 24 μετά την Αναθεώρηση του 2001 είναι περίτεχνες και σαφές στατες, δεν χρειάζονται αποσαφηνίσεις περαιτέρω. Συνιστούν ένα άριστο οδηγό στην όποια κυβέρνηση, στη διοίκηση και στη δικαιοσύνη.

Ούτε η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας περιέχει ισχυρισμό περί ανάγκης αποσαφήνισης. Αντιθέτως, αναφέρεται σε ανάγκη διόρθωσης, δηλαδή παρέμβασης στην ουσία με τάση την εξαίρεση της προστασίας, εκεί όπου ανθρώπινα χέρια, πυρκαγιές ή μπουλντόζες μετέτρεψαν δάση ή δασικές εκτάσεις σε χέρσα εδάφη πριν το 1975. Πρόκειται για ιδιότυπη πρόταση παραγραφής όχι μόνο των σχετικών αδικημάτων, αλλά και μεταβολής του χαρακτηρισμού των εκτάσεων.

Η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, κατά τη διατύπωσή της, επιθυμεί να αντιμετωπίσει δεσμευτικά για το νομοθέτη και τα δικαστήρια τις όποιες δήθεν ακραίες καταστάσεις απελευθερώνοντας την εκτελεστική εξουσία. Και παρακάτω η ίδια πρόταση τοποθετεί τις ακραίες περιπτώσεις σε όσες πραγματικές καταστάσεις διαμορφώθηκαν πριν την ισχύ του Συντάγματος του 1975. Με άλλα λόγια, δικαιώνεται ο αγώνας όσων έκαψαν ή αποψίλωσαν δάση ή δασικές εκτάσεις πριν το 1975. Χρησιμοποιείται το Σύνταγμα για τη νομιμοποίηση αυθαίρετων καταστάσεων και στο τέλος θα απονεμηθεί και έπαινος σε όλους αυτούς τους εμπρηστές και καταπατητές.

Η ίδια πρόταση προβλέπει τη διαφοροποίηση της προστασίας μεταξύ δασών και δασικών εκτάσεων, ώστε σε κάθε περίπτωση να θεωρείται δεδομένη η συνδρομή δημοσίου συμφέρο-

ντος για τη μεταβολή της μορφής και του προσορισμού των δημοσίων εκτάσεων. Η ίδια πρόταση συνεπάγεται δυσμενείς συνέπειες για τη δημόσια περιουσία και είναι καταστρεπτική για σημαντικό μέρος του περιβαλλοντικού πλούτου της χώρας μας δεδομένου ότι το μεγαλύτερο μέρος των δασικών οικοσυστημάτων συγκροτείται από δασικές εκτάσεις.

Να σας πω και κάτι άλλο. Όποια αναθεώρηση στο άρθρο 24 με στόχο τη δέσμευση των δικαστηρίων, δηλαδή του Συμβουλίου της Επικρατείας, θα συναντήσει αναχώματα στο δικαστήριο αυτό με συστηματική ερμηνεία του άρθρου 24 σε συνδυασμό με άλλες διατάξεις του Συντάγματος και μάλιστα μη αναθεωρήσιμες. Θα πρόκειται για ματαιοπονία και εμπλοκή. Και ευτυχώς. Ανάμεσα στη χαλαρότητα και στην αυθαιρεσία της διοίκησης και στις υπερβολές των δικαστηρίων προτιμώ, αν έχω να διαλέξω, τις δεύτερες. Είναι η έσχατη προστασία, το έσχατο καταφύγιο άδολο ακόμα και στην υπερβολή του και στον ακτισμό του.

Και είναι φανερό ότι η προσπάθεια αναθεώρησης του άρθρου 24 συνδέεται άρρηκτα και άμεσα με την πρόταση ίδρυσης Συνταγματικού Δικαστηρίου, προκειμένου να παρακαμφθεί και εξουδετερωθεί ο διάχυτος έλεγχος των αντισυνταγματικών επιλογών του νομοθέτη και των αντισυνταγματικών πράξεων της διοίκησης. Η δικαιοσύνη καλύπτει το κενό ανάμεσα στην ανοχή της πολιτείας και στην αυθαιρεσία των πολιτών και η πρόταση τείνει στην εξουδετέρωση της νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η διάταξη του άρθρου 24, όπως αναθεωρήθηκε το 2001, δεν είναι άκαμπτη, κάθε άλλο. Επιτρέπει την εκμετάλλευση του δάσους και των δασικών εκτάσεων, βέβαια, μόνο σύμφωνα με τον προσορισμό τους και όχι κατά τρόπο που συνεπάγεται τη μεταβολή τους. Επιτρέπει, όμως, τη μεταβολή και του προσορισμού, όταν προέχει η χρήση αγροτικής εκμετάλλευσης ή άλλης που επιβάλλεται από το δημόσιο συμφέρον και την εθνική οικονομία. Η διάταξη ορθολογικά σταθμίζει συνταγματικές αρχές και αξίες, έτσι ώστε το δάσος και η δασική έκταση προστατεύονται κατά τον προσορισμό τους, χωρίς να απαγορεύεται, όμως, άλλη χρήση που το δημόσιο συμφέρον και η εθνική οικονομία υπαγορεύουν ως υπέριστη.

Με βάση τις διατάξεις αυτές το Συμβούλιο της Επικρατείας έχει νομολογήσει ότι επιτρέπεται η μεταβολή της μορφής των δασών και δασικών εκτάσεων, όταν συντρέχουν ζωτικές ανάγκες της εθνικής οικονομίας ή άλλοι επιτακτικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος υπό τον όρο ότι η θυσία της δασικής βλάστησης αποτελεί το μόνο πρόσφορο μέσο για την ικανοποίηση αυτών των αναγκών και σε κάθε περίπτωση οι επεμβάσεις πρέπει να περιορίζονται στο απολύτως αναγκαίο μέτρο και να γίνονται με τη μικρότερη απώλεια δασικού πλούτου.

Όσον αφορά στα μέλη οικοδομικών συνεταιρισμών, οι οποίοι μετά την Αναθεώρηση του 1975 δεν μπορούν να πολεοδομήσουν τις εκτάσεις τους, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου έκρινε πρόσφατα σε αντίστοιχη περίπτωση ότι μπορεί να θεμελιωθεί μόνο δικαίωμα αποζημίωσης των καλοπίστων πολιτών.

Ο ν. 2664/1998 στο άρθρο 27 προέβλεψε τη διαδικασία σύνταξης κατά νομό δασικών χαρτών, δηλαδή χαρτών που περιέχουν τα δάση και τις δασικές εκτάσεις με τα όριά τους.

Αργότερα, ο ν. 3208/2003 προέβλεψε μετά την κύρωση των δασικών χαρτών, τη σύνταξη Δασολογίου κατά μερίδες αντίστοιχες του Κτηματολογίου, με δυνατότητα τήρησης και σε ηλεκτρονική μορφή.

Αυτά σε εκτέλεση της επιταγής του άρθρου 24, παράγραφος 1 του Συντάγματος.

Αυτές οι νομοθετικές προβλέψεις πληροφορούμαι ότι δεν υλοποιούνται. Κάποιος οφείλει να εξηγήσει το γιατί. Και σε κάθε περίπτωση, οι προβλέψεις του νομοθέτη πρέπει επιτέλους να μετουσιωθούν σε έργα. Και ασφαλώς, ούτε το Σύνταγμα ούτε η κοινή νομοθεσία ευθύνονται για τη μη εφαρμογή τους.

Αναρωτιέμαι, αν υπήρχαν ολοκληρωμένοι δασικοί χάρτες και δασολόγιο, έργο που σας βεβαιώνω ότι τεχνικά δεν είναι ούτε δυσχερές ούτε χρονοβόρο, θα συζητούσαμε σήμερα για την

αναθεώρηση του άρθρου 24; Ίδού ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα, όπου η διοίκηση δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της εκ του Συντάγματος και εκ του νόμου και ζητά μετά ταύτα και τα ρέστα, δηλαδή την αναθεώρηση των σχετικών διατάξεων.

Κλείνω συμπεραίνοντας τα εξής: Το Σύνταγμα του 1975 ήταν πρωτοπόρο στην προστασία του περιβάλλοντος. Η Αναθεώρηση του 2001 ήταν δημιουργική και εύλογη. Το πρωτογενές Κοινοτικό Δίκαιο κατοχυρώνει με ρητή διάταξη της αρχή της αειφορίας. Το παράγωγο Κοινοτικό Δίκαιο εμπλουτίζεται με εξειδικευμένους περιβαλλοντικούς κανόνες, στους οποίους η χώρα μας οφείλει να συμμορφώνεται. Κάθε προσπάθεια άμβλυνσης της περιβαλλοντικής προστασίας είναι αντίθετη με το δημόσιο συμφέρον.

Είναι πρόδηλο ότι είμαι αντίθετος στην όποια σκέψη αναθεώρησης του άρθρου 24.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑ.ΣΟ.Κ.)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Ηλίας Καλλιώρας): Ευχαριστούμε το συνάδελφο κ. Κοσμίδη.

Ο κ. Κυτήρης έχει το λόγο.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ ΚΥΤΗΡΗΣ: Αγαπητοί συνάδελφοι, ο Υπουργός κ. Παυλόπουλος στην παρέμβασή του είπε ότι μερικοί εξ ημών είμαστε απόλυτοι και το να είσαι απόλυτος πολλές φορές κάνει κακό.

Εγώ δηλώνω ευθύς εξ αρχής ότι είμαι ένας απ' αυτούς, ένας απόλυτος. Είμαι ένας απόλυτος στο θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος. Και μπορεί να κατηγορεί τους απόλυτους ο Υπουργός, αλλά θα έλεγα ότι χρειάζονται οι απόλυτοι, κυρίως στο θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος. Και ευτυχώς που υπάρχει το Συμβούλιο της Επικρατείας και ευτυχώς που είναι και αυτό απόλυτο στην υπεράσπιση της προστασίας του περιβάλλοντος.

Τι είναι το άλλο; Το άλλο είναι η τακτοποίηση, δηλαδή ότι υπάρχουν εκκρεμότητες, ότι υπάρχουν οδικές και γι' αυτό πρέπει να γίνει μία τακτοποίηση. Γι' αυτό, λοιπόν, είναι η Κυβέρνηση εδώ, γι' αυτό πρέπει να γίνει αναθεώρηση του άρθρου 24 εις τρόπον ώστε να υπάρξει αυτή η τακτοποίηση.

Με την τακτοποίηση, κυρίες και κύριοι, έχουμε καταστρέψει τον τόπο σε πολλούς τομείς, μ' αυτήν τη δικαιολογία της τακτοποίησης. Δεν υπάρχει πιο επικίνδυνο από την τακτοποίηση. Ακούγεται καλό, αλλά το αποτέλεσμα του είναι καταστροφικό.

Και θέλω να σας πω ότι με την τακτοποίηση διδάσκουμε ότι όλα μπορούν να γίνουν, ότι μπορεί να υπήρξαν παρανομίες στο παρελθόν, ότι μπορεί να ευθύνεται η τότε κυβέρνηση, η άλλη κυβέρνηση, όλες οι κυβερνήσεις, οι Υπουργοί, μπορεί να ευθύνονται οι δημόσιες υπηρεσίες, αλλά με την τακτοποίηση διδάσκουμε ότι όλα μπορούν να γίνουν. Και αυτό είναι λάθος. Αυτό το σήμα που εκπέμπουν οι πολιτικοί είναι λάθος. Θα έλεγα ότι δεν είναι έγκλημα, είναι λάθος.

Η πολιτική έχει και ένα ακόμα σκοπό, έναν παιδευτικό σκοπό και πιστεύω ότι αυτό μπορούμε να το υποστηρίξουμε στο θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος.

Αγαπητοί συνάδελφοι της Πλειοψηφίας, διακρίνω μία κάποια υπεροψία, όταν μιλάτε για τη γη. Περίπου σαν να θέλατε η γη να σας ανήκει και να θέλετε να κάνετε διευθετήσεις αυτής της γης. Και υπάρχουν διάφορα προβλήματα, δεν τα αρνούμαι. Και επειδή ακριβώς υπάρχουν προβλήματα, υπάρχουν και πελάτες. Και απευθύνεστε περίπου σ' αυτούς.

Όμως, αυτό είναι λάθος, διότι αν έχουμε κάτι να υποστηρίξουμε εδώ οι πολιτικοί –και, θα έλεγα, πάση θυσία– αυτό είναι δύο πράγματα. Το ένα είναι τα μνημεία, δηλαδή η πολιτιστική κληρονομιά και το άλλο είναι το περιβάλλον. Εγώ το πιστεύω αυτό απόλυτως. Και δεν πρέπει να κάνουμε εκπώσεις σ' αυτά, διότι εδώ είμαστε θεματοφύλακες της υπεράσπισης ορισμένων πραγμάτων. Και νομίζω ότι παρασυρόμεθα –και δεν θα πρέπει να συμβαίνει αυτό– από τις πιέσεις ή από τα συμφέροντα του ενός και του άλλου.

Εμείς καλούμεθα να προστατέψουμε και όχι να καταστρέψουμε. Και φοβάμαι ότι αυτό γίνεται ανεπαισθήτως πολλές φορές, κάτι που είναι ακόμα χειρότερο. Πολλές φορές, δεν είναι στις προθέσεις μας –να το δεχθώ και αυτό– αλλά αυτό

είναι το αποτέλεσμα.

Ο κ. Παυλόπουλος, ο Υπουργός, μεταξύ των άλλων στην ομιλία του υποστήριξε ότι πρέπει αυτές τις εκκρεμότητες οι οποίες υπάρχουν, να τις δούμε κατάματα και να τις αντιμετωπίσουμε. Λέω ξανά, λοιπόν, ότι δεν αντιμετωπίζονται οι εκκρεμότητες με το να δικαιώνουμε εκ των υστέρων την παρανομία. Είναι ένα κακό παιχνίδι αυτό, το οποίο –επιτρέψτε μου να πω– δεν έχει και πάτο, δεν έχει τέλος. Και πρέπει να βάλουμε εμείς μία γραμμή και να πούμε προς όλες τις κατευθύνσεις «όχι, κύριοι, στα θέματα περιβάλλοντος δεν παίζουμε».

Αυτό το λέω διότι ταυτόχρονα η Κυβέρνηση υπερασπίζεται τον τουρισμό μας –και σωστά– και την τουριστική ανάπτυξη. Μα, συμβαδίζει η τουριστική ανάπτυξη με τη μη προστασία του περιβάλλοντος; Τι σόι τουρίστες θα έρθουν στην Ελλάδα;

Αγαπητοί συνάδελφοι, έχει γίνει ήδη μία καταστροφή. Ας μείνει μέχρι εκεί. Και αυτή πρέπει να είναι η προσπάθειά μας.

Νομίζω ότι θα πρέπει, επίσης, να σεβόμαστε και το Σύνταγμα, διότι το Σύνταγμα είναι ο ανώτερος καταστατικός χάρτης του πολιτεύματος της χώρας. Δεν θα πρέπει με εύκολη αναθεώρησης να το κάνουμε ένα ρουσφετολογικό χαρτί.

Και φοβάμαι να πω ότι η Κυβέρνηση πήρε την απόφαση να αναθεωρήσει το Σύνταγμα, διότι είχε στο μυαλό της δύο, τρία πράγματα. Τα υπόλοιπα τα συμπλήρωσε μετά, για να φαίνεται επ' ευκαιρία ότι υπάρχει λόγος αναθεώρησης του Συντάγματος. Ε, μέσα στα δύο, τρία πράγματα για την Αναθεώρηση του Συντάγματος, είμαι σίγουρος ότι ήταν και αυτό, δηλαδή να αναθεωρήσουμε το άρθρο 24, δηλαδή να εξυπηρετήσουμε κάποια πελατεία, δηλαδή να δώσουμε βορά τα εναπομείναντα δάση.

Νομίζω ότι η Αναθεώρηση αυτή θα είναι ένας «δούρειος ίππος», προκειμένου να προχωρήσει η περαιτέρω καταστροφή του περιβάλλοντος. Αυτή τη στιγμή που όλος ο κόσμος ενδιαφέρεται –το βλέπουμε, το ακούμε όλοι μας– για την προστασία του περιβάλλοντος, διότι πολλά γίνονται τα οποία είναι αρνητικά, διάλεξε η Κυβέρνηση και η Πλειοψηφία να έρθει εδώ και να φέρει την Αναθεώρηση του Συντάγματος στο άρθρο 24. Αντί, δηλαδή, αυτό το γενικότερο κλίμα να την κάνει να κινηθεί σε αντίστροφο δρόμο, στην υπεράσπιση του περιβάλλοντος, έρχεται εδώ και ονομάζει υπεράσπιση του περιβάλλοντος συν τοις άλλοις την αναθεώρηση του άρθρου 24.

Μάλιστα, μερικοί φέρνουν και παραδείγματα και λένε ότι όταν χτίσεις μέσα στο δάσος, τότε προστατεύεις το δάσος. Μπορούν να γίνουν πιστευτοί με αυτό το οποίο υποστηρίζουν; Γίνονται πιστευτοί, νομίζω μόνο από αυτούς που επιβουλεύονται το δάσος, διότι μέχρι σήμερα ποιοι ήταν οι προστάτες του δάσους, ποιοι ήταν οι καταπατητές του δάσους και ποιοι ήταν οι εμπρηστές των δασών; Εμείς θα είμαστε με τους καταπατητές; Εμείς θα είμαστε με τους εμπρηστές; Μπορούμε να το πούμε αυτό;

Κυρίες και κύριοι, δεν θέλω να πλατειάσω, έχει περάσει και η ώρα. Πιστεύω ότι εμείς πρέπει να κινηθούμε στον αντίθετο ακριβώς δρόμο, στην προστασία δηλαδή του περιβάλλοντος. Το πιστεύω αυτό, διότι η προστασία του περιβάλλοντος σημαίνει προστασία της ζωής μας. Σημαίνει προστασία της ζωής μας σήμερα, σημαίνει προστασία της ζωής των παιδιών μας αύριο. Σημαίνει προστασία και συνέχεια της χώρας μας και της ομορφιάς που έτυχε να έχει ειδικά η χώρα στην οποία βρισκόμαστε και είμαστε περήφανοι γι' αυτή. Σημαίνει ποιότητα ζωής η προστασία του περιβάλλοντος.

Σημαίνει, επίσης, κορυφαία πολιτική πράξη, όταν όλοι μας από όλες τις πτέρυγες ασπαστούμε αυτήν τη θέση και θεωρητικά και πρακτικά, και με λόγο και με έργο, προστατεύουμε το περιβάλλον μας. Να μην ταυτίσουμε ποτέ, διότι αυτός ο δρόμος είναι ολισθηρός, την ανάπτυξη την οικονομική με την καταστροφή του περιβάλλοντος, διότι μπορούμε να κάνουμε ανάπτυξη μόνο σε ένα περιβάλλον το οποίο είναι προστατευμένο. Οποιαδήποτε άλλη ανάπτυξη ταυτίζεται με τη λέξη «καταστροφή». Και σε αυτό δεν θα πρέπει με κανέναν τρόπο εμείς να συνεργηθούμε.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑ.ΣΟ.Κ.)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Ηλίας Καλλιώρας): Ευχαριστούμε το συνά-

δελφο κ. Χυτήρη.

Ο κ. Ιωαννίδης έχει το λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εγώ ως αρχή στη ζωή μου έχω ότι ποτέ δεν πρέπει να κάνουμε κινήσεις για να έχει η δική μας η γενιά κέρδος εις βάρος των νέων γενεών. Τους έχουμε καταστρέψει οικονομικά, θεσμικά κ.λπ., επομένως πρέπει να σκεφτόμαστε πολύ σοβαρά, όταν υπάρχουν επιπτώσεις στις επόμενες γενιές.

Με τις όποιες καταστροφές που σημάδεψαν την Ελλάδα την περίοδο 1940-1949 συντελέστηκε και η καταστροφή των δασών από ανεξέλεγκτες πυρκαγιές και εξαντλητικές υλοτομίες κ.λπ. Η υποβάθμιση τους συνεχίστηκε και υπήρξε έντονη σε όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του '70, επειδή ορισμένοι έμποροι ξύλου φρόντισαν να αφαιρούν από τα δάση μόνο και όλα τα καλύτερα δένδρα, που ήταν κατάλληλα για παραγωγή τεχνικής ξυλείας. Έτσι, τα δάση μας έμειναν απογυμνωμένα με μεμονωμένα και κακής ποιότητας δένδρα και με καθόλου φυσική ανγέννηση υποσχετική για το μέλλον τους.

Εκείνη ακριβώς την προβληματική για τα ελληνικά δάση εποχή, η πολιτεία θέσπισε κανόνες υψηλής προστασίας. Κατατίστηκε σχέδιο δράσης και ενεργοποιήθηκε στο έπακρο η δασική υπηρεσία. Το δασαρχείο έχει προσφέρει τα μέγιστα μέχρι τώρα στη χώρα μας. Έγιναν πάρα πολλοί δασολόγοι –εγώ ήμουν στο ίδιο πανεπιστήμιο, όπου ήταν και οι γεωπονοδασολογικοί– κακοί, γιατί συγκρούστηκαν με διάφορα συμφέροντα. Τα ράκη των δασών στα σκελετωμένα βουνά τα μετέτρεψε σε υπολογίσιμα δάση, που σκέπασαν τη μεγαλύτερη ορεινή έκταση της χώρας μας.

Στην εξέλιξη αυτή συνετέλεσε και η εντυπωσιακή ελάττωση του αριθμού των βοσκόντων ζώων στα δάση. Ωραία δασικά συγκροτήματα τώρα στα οποία οδηγείται κανείς δια των δασικών δρόμων, όμορφα τοπία θέσης, θέας, διευθετημένα ποτάμια και χειμαρροπόταμοι, σχετικά πλούσιο κυνήγι και προστατευόμενες από ολισθήσεις πίστες για σκι, χαρίζουν σήμερα θαυμάσια διαμονή στον επισκέπτη του ορεινού χώρου. Τότε, τη δεκαετία του '50, ήταν σωστά τα αυστηρότατα μέτρα που πάρθηκαν για την προστασία και ανόρθωση του δασικού χώρου.

Σήμερα είναι πολύ ενθαρρυντικό το γεγονός της αύξησης των ελληνικών δασών, που επιτελέστηκε όλα αυτά τα χρόνια τόσο σε ποσότητα όσο κυρίως σε ποιότητα. Ποσοτικά μπορούμε να μιλούμε για μία μέση αύξηση των δασών σε έκταση κατά 30% -η απογραφή των δασών τα λέει αυτά- ενώ υπήρξαν περιπτώσεις όπου η αύξηση υπερβαίνει το 100% στην περιοχή Ελατιάς, Δράμας κ.λπ. Σημερινές αεροφωτογραφίες συγκρινόμενες με αυτές του 1960, δείχνουν καθαρά αυτή τη διαφορά. Η ποιότητα των δασών σήμερα είναι απειρώς καλύτερη από τη δεκαετία του '50. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός πως ορισμένοι δάση μας δεν έχουν να ζηλέψουν τίποτε από τα καλά ευρωπαϊκά δάση. Οι πυρκαγιές, όμως, των πεδινών δασών, κυρίως αυτών της Αττικής, περνώντας μέσα από τα ΜΜΕ, έδωσαν την ψευδαίσθηση στον Έλληνα ότι τα δάση μας τελείωσαν. Τούτο απέχει πολύ από την πραγματικότητα. Η Ελλάδα δεν είναι μόνο η Αττική.

Είναι ανάγκη να διευκρινιστεί ότι όταν αναφερόμαστε στα δάση, πρέπει να διακρίνουμε τις δύο μορφές τους. Η μία είναι τα υψηλά δάση, που εκτός των άλλων χαρακτηριστικών ιδιοτήτων τους, παρέχουν στον άνθρωπο την οικοδομική ξυλεία. Είναι αυτά που δίνουν και άμεσο οικονομικό όφελος και τα οποία βρίσκονται κυρίως στις οροσειρές του βόρειου και δυτικού τόξου της χώρας μας, αλλά και αλλού. Τα δάση αυτής της μορφής γενικώς αυξάνονται με το χρόνο και οι ζημιές από διάφορες αιτίες είναι μηδαμινές.

Η άλλη μορφή είναι τα δάση χαμηλότερου υψομέτρου μέχρι και τα πεδινά δάση, που είναι συνηθέστερα γύρω και κοντά από πληθυσμιακά κέντρα. Τα δάση αυτά δεν δίνουν άμεσο οικονομικό όφελος. Γενικά χρησιμοποιούνται για έμμεσες ωφέλειες για τον άνθρωπο, λιγότερο για την προστασία του εδάφους και περισσότερο για αναψυχή και απόλαυση. Αρκετά δάση της δεύτερης μορφής καταστράφηκαν από πυρκαγιές και έχουν παραχωρήσει τη θέση τους με την επέμβαση του ανθρώπου σε οικι-

σμούς, στις περισσότερες περιπτώσεις με παράνομα κτίσματα. Έχουν δημιουργηθεί έτσι προβλήματα στα οποία εμπλέκονται πολίτες και πολιτεία με αβέβαιο μέλλον, προκειμένου για επαρκή λύση.

Η κατάσταση αυτή δεν είναι σωστό σε καμία περίπτωση να συνεχιστεί. Η πολιτεία πρέπει να επανεξετάσει τους κανόνες που διέπουν τη μορφή αυτών των δασών και να τους προσαρμόσει στις ανάγκες του ανθρώπου. Στο νεότευκτο αξίωμα «άπαξ δάσος, εσσεϊ δάσος», είναι καιρός να προστεθούν οι λέξεις «για αξιοποίηση από τον άνθρωπο με λελογισμένη χρήση του». Βασικός κανόνας είναι ότι το δάσος της μορφής αυτής προστατεύεται καλύτερα από τον άνθρωπο που ζει μέσα του, παρά από τον αδιάφορο ή το δολοπλόκο που καρτερεί στη γωνία.

Έτσι, τα δημόσια δάση της δεύτερης μορφής που βρίσκονται κοντά σε κατοικημένες περιοχές, είναι δυνατόν να μετατραπούν σε δάση-πάρκα κατά τα πρότυπα των ευρωπαϊκών. Αυτή είναι η δική μου πρόταση, λέω τα δικά μου. Καταλαβαίνετε, δηλαδή, πώς το έχω δει εγώ το θέμα. Η μετατροπή αυτή θα βοηθήσει και το ίδιο το δάσος, το οποίο σήμερα είναι εγκαταλελειμμένο στην τύχη του. Η συσσωρευμένη ύλη, η υποβλάστηση που δεν απομακρύνεται, καθιστά το δάσος πυριτιδαποθήκη και διευκολύνει τον εμπρηστή στο έργο του. Όμως, αυτά τα δάση θα γίνουν πάρκα, χωρίς το δικαίωμα οικιστικής παρέμβασης κ.λπ..

Εν κατακλείδι, σημειώνεται ότι τα δάση του ορεινού χώρου της Ελλάδας μας από τη δεκαετία του '50 μέχρι σήμερα, αυξήθηκαν κατά σοβαρό ποσοστό και βελτιώθηκαν σε ύψιστο βαθμό. Ακολουθούν δε ενθαρρυντική πορεία και αυτό δεν είναι μύθος, αλλά πραγματικότητα.

Αυτό το αναμφισβήτητο γεγονός δεν το γνωρίζουν πολλοί άνθρωποι στη χώρα μας. Δεν το γνωρίζουν οι αστοί, πολλοί αρμόδιοι, όπως και πολλοί από αυτούς που μιλούν ή κρίνουν τα δασικά θέματα. Αυτοί έχουν την ψευδαίσθηση ότι τα δάση μας τελείωσαν. Τα δάση που χρειάζονται διορθωτικό χειρισμό είναι αυτά της δεύτερης μορφής, των χαμηλότερου υψομέτρου, τα οποία έως σήμερα υπέστησαν αφάνταστη ταλαιπωρία και σήμερα είναι άχρηστα για τον άνθρωπο, ενώ αυτός τα έχει πάρα πολύ ανάγκη για την αναψυχή του.

Είναι καιρός, λοιπόν, να τα δει η πολιτεία με διαφορετική φιλοσοφία και να τα καταστήσει χρήσιμα για τον άνθρωπο, όπως κάνουν και οι άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Είναι βασική αρχή ότι όταν ο άνθρωπος δεν αισθάνεται χρήσιμο ένα αγαθό, δεν τον ενδιαφέρει αν αυτό καταστραφεί.

Πιστεύω, λοιπόν, και στην απελευθέρωση κατάλληλων μικρών δασικών εκτάσεων, όχι για οικιστική εκμετάλλευση ή για να έχουμε συμφέροντα βάσει των οποίων θα χτίσουν άνθρωποι για να έχουν τα σπίτια τους, αλλά να νοικιαστούν σε ιδιώτες για να αναπτυχθούν τουριστικές επιχειρήσεις οι οποίες θα ανήκουν πάντα στο κράτος. Με αυτόν τον τρόπο θα τονωθεί η οικονομία πολλών περιοχών της περιφέρειας, ενώ θα απαλλαχθούν της τάσης προς οικοπεδοποίηση πολλές παραγωγικές περιοχές της χώρας μας.

Συγχρόνως κρατάμε το περιβάλλον και δεν το πιέζουμε, γιατί πράγματι -συμφωνώ με πολλούς συναδέλφους που μίλησαν προηγουμένως- το περιβάλλον δεν είναι προς διαπραγμάτευση. Γιατί το να καταστρέψω οικονομικά μια χώρα, μου δίνεται η δυνατότητα να τη φτιάξω ξανά. Όμως, αν καταστρέψω το περιβάλλον, από εκεί και πέρα είναι πολύ δύσκολο να επιστρέψουμε στο καλύτερο οικόπεδο της γης, που αυτήν τη στιγμή είναι η δική μας χώρα. Γι' αυτόν το λόγο πρέπει να συμφωνήσουμε όλοι εδώ στο τι παρεμβάσεις μπορούμε να κάνουμε, χωρίς να έχουν καμία επίπτωση στο περιβάλλον.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Ηλίας Καλλιώρας): Ευχαριστούμε, κύριε Ιωαννίδη.

Το λόγο έχει ο συνάδελφος κ. Τζέκης.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΖΕΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, έξω στην κοινωνία γίνεται μια ουσιαστική συζήτηση και ένας διάλογος για τα άρθρα 24 και 117. Δηλαδή, εργατικά συνδικάτα, κοινωνικοί φορείς, επισημονικοί φορείς, αλλά και ενώσεις δικαστών ασχολούνται με

το άρθρο 24, το οποίο είναι σημαντικό. Αφορά τα δάση, τις δασικές εκτάσεις, συνολικά το περιβάλλον.

Και εδώ πρέπει να είμαστε ειλικρινείς και μεταξύ μας και απέναντι στον ελληνικό λαό. Υπάρχει το άρθρο 24 του Συντάγματος του 1975 που όριζε βέβαια και συγκεκριμένες κατευθύνσεις βάσεις των οποίων έπρεπε να κινηθούν οι κυβερνήσεις και να παρθούν και συγκεκριμένα μέτρα για τη διαφύλαξη των δασών και των δασικών εκτάσεων.

Ας δούμε, όμως, τι δεν έκαναν διαχρονικά οι κυβερνήσεις μέχρι σήμερα, τριάντα ένα χρόνια μετά. Δεν προχώρησε η σύνταξη του Εθνικού Δασολογίου, δεν συμπληρώθηκαν οι δασικοί χάρτες, δεν προχώρησε η σύνταξη του Εθνικού Κτηματολογίου, δεν είχαμε τον εθνικό χωροταξικό σχεδιασμό, γεγονός που σημαίνει ότι με όλο αυτό το πλέγμα θα μπορούσαν πραγματοποιηθεί να προστατευτούν τα δάση και οι δασικές εκτάσεις.

Όμως, το ζήτημα είναι ότι οι κυβερνήσεις προχώρησαν σε ορισμένες νομοθετικές ρυθμίσεις. Το 1975 έγινε μια προσπάθεια από τη Νέα Δημοκρατία να χαρακτηριστούν χορτολιβαδικά είκοσι πέντε περίπου εκατομμύρια στρέμματα δασικών εκτάσεων για να τεθούν εκτός της δασικής προστασίας του άρθρου 24 του Συντάγματος του 1975. Απερρίφθη ως αντισυνταγματική.

Το 1987 επί ΠΑ.ΣΟ.Κ. τώρα, θεσμοθετήθηκε ο νόμος για τα βοσκοτόπια και ήταν μια προσπάθεια αποχαρκτηρισμού δεκάδων εκατομμυρίων στρεμμάτων δασικής έκτασης, για να μπορέσει πραγματικά να προχωρήσει ένας σχεδιασμός. Βέβαια, σ' αυτήν τη χρονική περίοδο, είχαμε και τη διάσπαση του ενιαίου της δασοπροστασίας και της δασοπροστασίας. Παράλληλα, είχαμε την απαξίωση των δασικών υπηρεσιών αλλά και της Δασικής Πυροσβεστικής Υπηρεσίας.

Έτσι, φτάσαμε στην Αναθεώρηση του 2001 με το άρθρο 24. Και γνωρίζουμε όλοι ότι τότε υπήρχαν μεγάλες και έντονες κοινωνικές διαμαρτυρίες και αντιδράσεις, και αν θέλετε και από Βουλευτές τότε της κυβέρνησης. Γι' αυτό και δεν προχώρησε στο σημείο που ήθελε η κυβέρνηση την Αναθεώρηση του άρθρου 24.

Όμως, είχαμε το ν. 3208/2003 που τότε τον καταψήφισε η Νέα Δημοκρατία, αλλά τον διατήρησε και τον εφαρμόζει, με τον οποίο επήλθε η αλλαγή του ορισμού της δασικής έκτασης και όπως υπολογίζουν οι δασολόγοι, αποχαρκτηρίζονται μ' αυτόν τον ορισμό περίπου τριάντα με τριάντα πέντε εκατομμύρια στρέμματα δασικής έκτασης. Αυτός ο νόμος εκκρεμεί, δηλαδή υπάρχουν αιτήσεις για την αντισυνταγματικότητά του.

Επομένως, πολιτικές και πρακτικές εφαρμόστηκαν όλα αυτά τα χρόνια, μέσα από τις οποίες μπορούμε να βγάλουμε χρήσιμα συμπεράσματα. Πρώτον, δεν ήταν τυχαίο ότι δεν πάρθηκαν τα μέτρα που έπρεπε να παρθούν, βάσει του Συντάγματος του '75, γιατί προωθήθηκαν όλα αυτά τα χρόνια τα συμφέροντα επιχειρηματικών ομίλων που έπαψαν να θεωρούν το δάσος ως κοινωνικό αγαθό και το θεωρούν εμπόρευμα και μέσα από την επιχειρηματική δραστηριότητα της δασικής εκμετάλλευσης προσδοκούν μεγάλα κέρδη.

Σε αυτήν την κατεύθυνση πιστεύουμε ότι κινείται και η συνταγματική πρόταση για την Αναθεώρηση του άρθρου 24 της Νέας Δημοκρατίας. Και εδώ πρέπει να πάρουμε υπ' όψιν ότι και άλλοι τομείς, όπως η παιδεία, η υγεία, η κοινωνική πρόνοια, εμπορευματοποιήθηκαν και ιδιωτικοποιήθηκαν. Θα αφήναν απ' έξω την εμπορευματοποίηση του περιβάλλοντος; Όχι!

Και επειδή για το περιβάλλον γίνεται πολύ μεγάλη συζήτηση και στη χώρα μας και στην Ευρωπαϊκή Ένωση και διεθνώς, θα έλεγα ότι αυτό το διάστημα πραγματικά περισσεύει η υποκρισία, γιατί η ανάπτυξη που επιχειρείται και στη χώρα μας και στην Ευρώπη και παγκόσμια έχει σχέση με την ιδιοκτησία των μέσων παραγωγής, έχει σχέση με το ότι οι επιχειρηματικοί όμιλοι θέλουν πάση θυσία να επενδύσουν και πρέπει να τους τα δώσουμε όλα και, επομένως, θα πρέπει να θυσιάσουμε και το περιβάλλον. Δηλαδή είναι χαρακτηριστικό γνώρισμα της εποχής και του συστήματος.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Βουλευτής Τρικάλων κ. **ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΕΓΚΑΣ**)

Και για να προχωρήσει βέβαια η εμπορευματοποίηση του

περιβάλλοντος των δασών και των δασικών εκτάσεων, υπάρχουν κάποια εμπόδια που πρέπει να μπου. Ένα τέτοιο εμπόδιο είναι το άρθρο 24 του Συντάγματος, το οποίο είναι γνωστό πώς προήλθε.

Επίσης, ένα άλλο εμπόδιο είναι και αυτό του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας. Αυτό που σας λέμε έχει σχέση με τη δημιουργία του Συνταγματικού Δικαστηρίου που προωθεί η Πλειοψηφία. Αυτό το κάνει γιατί πραγματικά έχουν γίνει παρεμβάσεις για τον περιορισμό του διάχυτου ελέγχου των δικαστηρίων. Αν θέλετε, ακόμα και η προηγούμενη κυβέρνηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. έκανε μια παρέμβαση βάσει της οποίας δεν χρειάζεται μόνο η απόφαση του Ε' τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας για να κριθεί μια διάταξη ως αντισυνταγματική, αλλά αυτή η απόφαση του τμήματος πρέπει να πηγαίνει στην ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας. Αυτό έγινε με νομοθετική παρέμβαση της προηγούμενης κυβέρνησης.

Τώρα με το Συνταγματικό Δικαστήριο υποχρεωτικά εάν κάποιο δικαστήριο θεωρήσει κάποια διάταξη –και συγκεκριμένα τώρα για τα δάση– ως αντισυνταγματική, η απόφαση αυτή πηγαίνει και στον Άρειο Πάγο ή στο Συμβούλιο της Επικρατείας, δηλαδή στα ανώτατα δικαστήρια. Όμως, και εάν αυτά τα όργανα κρίνουν αυτήν τη διάταξη ως αντισυνταγματική, τότε θα πηγαίνει στο Συνταγματικό Δικαστήριο, δηλαδή σ' ένα δικαστήριο που θα είναι κάτω από τον απόλυτο έλεγχο της εκάστοτε Κυβέρνησης.

Έτσι, λοιπόν, βγαίνει και αυτό το εμπόδιο του δικαστηρίου γιατί πραγματικά και σήμερα θα διαβάσατε ότι οι δικαστές του Συμβουλίου της Επικρατείας είναι αντίθετοι με τη μεθόδευση της σημερινής Κυβέρνησης, όπως ακριβώς ήταν και αντίθετοι με την Αναθεώρηση του 2001.

Στο ζήτημα αυτό δεν είναι αυτό που ακούγεται από ορισμένες πλευρές. Τι; Οι δικαστές θα κάνουν κουμάντο; Όχι. Όμως, όταν έρχεται η Νέα Δημοκρατία και μας λέει ότι θα προβάλουμε την ανάπτυξη και τις επενδύσεις από την αρχή της αειφορίας, τότε πραγματικά και ο λαός και ο καθένας που έχει έννομο συμφέρον πρέπει να ξεσηκωθεί.

Είπαμε, βέβαια, ότι η Νέα Δημοκρατία χρησιμοποιεί και τα λαϊκά στρώματα που έχουν κάποια αυθαίρετα και ζητούν μια νομιμοποίηση. Γνωρίζουμε πολύ καλά ότι υπήρχαν και οι νόμοι εκείνοι που επέτρεπαν να γίνονται κάτι τέτοια. Μιλάω για προσφυγικά, διεκδικήσεις κ.λπ.. Όμως, εκεί δεν μπήκε κανένα ζήτημα από κανέναν.

Εδώ όμως τι κάνει; Προσχηματικά επικαλείται τώρα αυτά τα λαϊκά στρώματα η Νέα Δημοκρατία. Γιατί; Γιατί έχει συγκεκριμένο στόχο: να εξυπηρετήσει, να ικανοποιήσει τους επιχειρηματικούς ομίλους που πραγματικά έχουν βάλει στόχο τα δάση και τις δασικές εκτάσεις.

Γι' αυτό, λοιπόν, βγάζει απ' έξω –σε συνδυασμό με το άρθρο 24 και το 117– το διάστημα 1945 έως 1975. Γιατί γνωρίζουμε ότι και τότε είχαν γίνει πολλές μεγάλες καταπατήσεις.

Καταργεί, επίσης, και την υποχρεωτική αναδάσωση. Δίνεται δηλαδή δυνατότητα να δοθούν για άλλους σκοπούς δάση που καίγονται. Παραδείγματος χάριν τώρα στην Κασσάνδρα, που είχαμε τη μεγάλη πυρκαγιά, κάηκαν πενήντα χιλιάδες στρέμματα, κύριοι Βουλευτές. Αυτά μπορεί να δοθούν στους ιδιώτες για άλλο σκοπό και να μην αναδασωθούν; Γιατί μέχρι τώρα δεν προχώρησε καμία αναδάσωση.

Δεν είναι τυχαίο ότι ακούστηκε τότε από τον Υπουργό Τουριστικής Ανάπτυξης κ. Πετράλη να δώσουν για καλύτερη διαφύλαξη τα δάση στους ιδιώτες. Αυτό ακούστηκε τότε, με τη μεγάλη πυρκαγιά στην Κασσάνδρα.

Γνωρίζουμε, βέβαια, ότι έχουμε και το Σείχ Σου. Είχαν καεί δεκαπέντε χιλιάδες έως είκοσι χιλιάδες στρέμματα πριν από μερικά χρόνια, τα οποία διεκδικούνται από ιδιώτες.

Καταλαβαίνουμε, λοιπόν, ότι η χρήση των δασών και των δασικών εκτάσεων συνδέεται με τα συμφέροντα και σχέδια επιχειρηματιών. Γνωρίζουμε πολύ καλά ότι το εθνικό χωροταξικό σχέδιο και τα ειδικά χωροταξικά σχέδια που αφορούν τη βιομηχανία, τον τουρισμό θα μπου, ακριβώς, στα πλαίσια των διεκδικήσεων που έχουν οι επιχειρηματικοί όμιλοι.

Έτσι αν, παραδείγματος χάριν, το χωροταξικό σχέδιο για τον

τουρισμό προβλέπει ξενοδοχεία ή παραθεριστικές κατοικίες, τότε πραγματικά θα προηγηθεί –δήθεν για την ανάπτυξη– το συμφέρον των επιχειρηματικών ομίλων. Δηλαδή μια έκταση που χαρακτηρίζεται σήμερα «δάσος ή δασική έκταση» θα αποχαρκτηρισθεί γι' αυτόν το σκοπό. Αυτή είναι η βιώσιμη ανάπτυξη που είπαμε σε βάρος, όμως, της αρχής της αειφορίας.

Στη Σίθωνία της Χαλκιδικής γνωρίζουμε όλοι την επιδίωξη του επιχειρηματία Στέγκου να κτίσει ένα ολόκληρο χωριό μέσα σε δασική έκταση με τη γνωστή τροπολογία. Ε τώρα αν περάσει αυτή η αναθεώρηση, αυτός ο επιχειρηματίας θα δικαιωθεί! Μέσα σε ένα δάσος που υπάρχει δίπλα από τη μεγάλη εγκατάσταση που έχει το ξενοδοχείο να προχωρήσει στην ανοικοδόμηση δυόμισι χιλιάδων πολυτελών κατοικιών, γιατί αυτό –θα ειπωθεί– ωφελεί την ανάπτυξη της περιοχής.

Στην ίδια περιοχή άλλος μεγάλος επιχειρηματικός όμιλος διεκδικεί πενήντα τέσσερις χιλιάδες στρέμματα εδώ και δεκαετίες. Είναι στα δικαστήρια. Πήρε αναβολή την άνοιξη. Γιατί; Γιατί επιδιώκει, και μέσα από την Αναθεώρηση του Συντάγματος, να μην έχει προβλήματα και με τους κατοίκους της περιοχής.

Εμείς λοιπόν λέμε –και είμαστε πολιτικά συνεπείς, αν θέλετε– ότι τα δάση και η χρήση τους είναι κοινωνικό αγαθό. Έτσι, το είχαμε θέσει και το 2001. Το 1975 ήμασταν αντίθετοι σε όλους τους αντιδραστικούς δασοκτόνους νόμους. Αναθεκνύουμε την ανάγκη δασικής πολιτικής για την κάλυψη του συνόλου των λαϊκών αναγκών.

Γι' αυτό η θέση μας είναι –επαναλαμβάνω– ότι τα δάση είναι κοινωνική ιδιοκτησία. Ανήκει δηλαδή στην κοινωνία, στον ίδιο το λαό. Είναι λαϊκή περιουσία. Δεν μπορεί να δοθεί να κανέναν λόγο για αξιοποίηση στους επιχειρηματικούς ομίλους. Γι' αυτό μιλάμε και απευθυνόμαστε στη Νέα Δημοκρατία ...

ΙΩΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Μπορεί, όμως, να δοθεί στον κόσμο να το χαίρεται!

ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΖΕΚΗΣ: Μα αυτό ακριβώς. Όταν είναι κοινωνική ιδιοκτησία, μπορεί να παρθούν όλα εκείνα τα μέτρα προς όφελος του ίδιου του λαού, για να τα αξιοποιεί προς ίδιον όφελος, να τα απολαμβάνει. Γιατί γνωρίζουμε όλοι και λέμε για το θερμοκήπιο, όμως, δεν παίρνουμε υπ' όψιν πώς αποψιλώνονται τα δάση, πώς καίγονται και εκεί φυτρώνουν ολόκληρες βίλες, συγκροτήματα κ.λπ., τα οποία νομιμοποιούνται, δίνονται ρεύματα, παίρνουν τις οικοδομικές άδειες. Εδώ ακριβώς είναι ότι οι κυβερνήσεις, όταν καίγεται το δάσος, το χαρακτηρίζουν «αναδασωτέο». Όμως, πώς ξεφυτρώνει εκεί μέσα ένα ολόκληρο οικοδομικό τετράγωνο;

Απευθυνόμαστε, κύριε Πρόεδρε, προς τη Νέα Δημοκρατία. Πρέπει να αποσύρει τη συγκεκριμένη πρόταση. Διαφορετικά είναι ένα προμελετημένο έγκλημα σε βάρος του περιβάλλοντος, της κοινωνίας και της χώρας. Πάνω από τον άνθρωπο καθαρά μπαίνουν τα κέρδη, γιατί αυτό –αν θέλετε– είναι και η ουσία του συστήματος. Είναι να τα δώσει όλα βορά στην κερδοσκοπία των επιχειρηματικών ομίλων. Η διάταξη της Νέας Δημοκρατίας είναι καθαρά δασοκτόνα!

Εμείς λέμε ότι και με τις κοινωνικές αντιδράσεις που θα αυξηθούν αλλά και με τις αντιδράσεις μέσα στη Βουλή δεν θα περάσει η σχετική πρόταση της Νέας Δημοκρατίας. Ας το σκεφθούν, ας το αντιληφθούν, ότι δεν μπορούμε να τα δίνουμε όλα βορά στις ορέξεις των μεγάλων επιχειρηματικών ομίλων! Πάνω από τα κέρδη είναι οι άνθρωποι. Ας αλλάξουμε πολιτικούς και κοινωνικούς συσχετισμούς, για να μπει προηγούμενος και μια τάξη μέσα σε αυτή τη δήθεν αναρχία, που όμως είναι προσχεδιασμένη για να υπηρετήσει συγκεκριμένα συμφέροντα.

Τελικά, η στρεβλή τουριστική, οικιστική ανάπτυξη, είναι ευθύνη των πολιτικών των κυβερνήσεων που ακολουθήθηκαν μέχρι τώρα.

Ευχαριστώ κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικόλαος Λέγκας): Ευχαριστώ, κύριε Τζέκη. Το λόγο έχει ο κ. Καλλιώρας.

ΗΛΙΑΣ ΚΑΛΙΩΡΑΣ: Ευχαριστώ πάρα πολύ, κύριε Πρόεδρε. Αγαπητοί συνάδελφοι, να ξεκινήσω με μια διευκρίνιση. Κατά την Αναθεώρηση του Συντάγματος –κυριότερα του άρθρου 24– τον Απρίλη του 2001 ψήφισα υπέρ των δασών. Ψήφισα οικολο-

γικά ή αν θέλετε ψήφισα κατά της αλλαγής του άρθρου 24. Θεωρώ ύψιστο αγαθό της φύσης, ιδιαίτερα για μια χώρα προικισμένη όπως η Ελλάδα, να έχουμε τη δυνατότητα να απολαμβάνουμε αυτά που μας έδωσε ο Θεός.

Όμως, σήμερα -και αν θέλετε να σας πω συγκεκριμένα- με την πρόταση που κάνει η Νέα Δημοκρατία, ειδικότερα με το ζήτημα των μη λύσεων ή των «ανεπιεικών» λύσεων, όπως συγκεκριμένα λέει στην πρότασή της που έχω υπογράψει. Συγκεκριμένα κάπου πιο κάτω αναφέρει ότι χρειάζεται μια διορθωτική παρέμβαση στα άρθρα 24 και 117 που συζητούμε, ώστε, όπως λέει, «χωρίς να θίγεται στο ελάχιστο η συνταγματική προστασία δασών και δασικών εκτάσεων να καταστεί δυνατόν να αντιμετωπιστούν οι όποιες ακραίες καταστάσεις».

Βεβαίως, η Νέα Δημοκρατία προτείνει να δούμε τον Ιούνιο του 1975 ως σημείο αναφοράς με τις αεροφωτογραφίες, ούτως ώστε να υπάρχει καλύτερη αποτύπωση της εικόνας του δασικού πλούτου της χώρας.

Κρατώ αυτά στο μυαλό μου και προσθέτω ορισμένα άλλα στοιχεία, πραγματικότητες.

Πρώτον, υπάρχει ή δεν υπάρχει μια ισχυρή γραφειοκρατία που μπόρεσε όλα αυτά τα χρόνια να «παίξει» σε βάρος πολλών ανθρώπων -πολιτών κυρίως- που σε πραγματικά προβλήματα δεν μπόρεσε να δώσει πραγματικές λύσεις;

Είναι ή δεν είναι αλήθεια ότι με το υπάρχον νομικό πλαίσιο, τη δομή, το Σύστημα, το άρθρο 24 και το άρθρο 117, λίγοι είναι αυτοί που λένε ότι η δασική πολιτική της χώρας μας ασκείται όχι όπως πρέπει απ' αυτό που ζητάνε οι πολιτικοί, αλλά οι απαντήσεις δίνονται από τη δικαιοσύνη; Με άλλα λόγια η δικαιοσύνη σε πολλές περιπτώσεις με χιλιάδες αλληλοαναφορές αποφάσεις δίνει τη δική της εκδοχή λες και είμαστε σε δύο πατρίδες, σε τρεις πατρίδες αναφορικά με το θέμα των δασών και των δασικών εκτάσεων.

Υπάρχουν, αγαπητοί συνάδελφοι, κοινωνικές πιέσεις; Υπάρχουν χιλιάδες Έλληνες οι οποίοι είναι σε ομηρία αυτήν τη στιγμή. Υπάρχει παραοικονομία; Υπάρχει διαφθορά γύρω από το ζήτημα που συζητούμε; Αναμφίβολα ναι, δεν χρειάζεται να δώσουμε νούμερα ή κάτι παραπάνω επ' αυτού.

Επίσης, υπάρχει ένα ζωτικό, σημειολογικό, πολιτικό θέμα αναφοράς και έχω μπερδευτεί προσωπικά. Διαβάζω ή ακούω από τη μία μεριά να λένε ότι η ρύθμιση σήμερα θα αλλάξει τα δεδομένα σε περίπου ένα εκατομμύριο στρέμματα ή σε οκτακόσιες χιλιάδες στρέμματα. Και άκουσα σήμερα συναδέλφους να λένε μέχρι και τριάντα εκατομμύρια και σαράντα εκατομμύρια στρέμματα. Έχουμε μια τεράστια διαφορά σ' αυτό που συζητάμε σήμερα, ποιο θα είναι το σημείο αναφοράς με τα στρέμματα το οποίο θα αλλάξει την κατεύθυνση των πραγμάτων αν υποθεθεί ότι η Βουλή τελικά ψηφίσει την αναθεώρηση του άρθρου 24. Πόσα είναι τα στρέμματα; Ένα εκατομμύριο ή σαράντα εκατομμύρια;

Επίσης, πόσοι πολίτες υπάρχουν που είναι επί ξύλου κρεμάμενοι αναφορικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν; Τα νούμερα ποικίλουν, από πεντακόσιες χιλιάδες, το μεγαλύτερο που έχω ακούσει, μέχρι διακόσιες πενήντα χιλιάδες, το μικρότερο που έχω ακούσει. Για τους διακόσιες πενήντα χιλιάδες μιλάμε ή όχι;

Αγαπητοί συνάδελφοι, η τελευταία Αναθεώρηση -την οποία δεν εψήφισα γιατί είμαι υπέρ των δασών- έδωσε μια λύση σε ό,τι αφορά τα δάση αλλά όχι σε ό,τι αφορά τις δασικές εκτάσεις. Επίσης, ξέρουμε πόσοι δήμοι έχουν τεράστια προβλήματα, οι οποίοι όταν βρεθούν στο δρόμο να ζητήσουν τις επεκτάσεις των πόλεων τους έρχεται το Συμβούλιο της Επικρατείας και λέει «δεν είναι δημόσιο συμφέρον και άρα πηγαίνετε από το άλλο παράθυρο». Έχουμε πολλές δικαστικές εμπλοκές σε εξοχικές κατοικίες, όπως για τους οικοδομικούς συνεταιρισμούς, για το Εθνικό Κτηματολόγιο που δεν περπάτησε, για το Δασολόγιο. Έχουμε πέντε ζητήματα-σημεία αναφοράς συγκεκριμένων χώρων και κοινωνικών ομάδων που αντιμετωπίζουν το πρόβλημα του άρθρου 24.

Καταλαβαίνουμε όλοι ότι η Νέα Δημοκρατία, με την πρόταση που έκανε, έχει έρθει αντιμέτωπη με τα άλλα τρία κόμματα της Αντιπολίτευσης, όπου μιλούν χρησιμοποιώντας επίθετα και επι-

θετικούς προσδιορισμούς, όπως «δασοκτόνα» η προσπάθεια της Νέας Δημοκρατίας για τα δάση.

Να ρωτήσω δύο πράγματα: Είναι ή δεν είναι αλήθεια ότι αυτήν τη στιγμή υπάρχουν το λιγότερο σαράντα πέντε χιλιάδες τελεσίδικες δικαστικές αποφάσεις που εκκρεμούν; Δεν πρέπει να απαντήσει η Βουλή σ' αυτές; Δεν είναι και αυτοί που έχουν προσφύγει στα δικαστήρια και έχουν δικαιωθεί και η πολιτεία τους λέει ότι θα δώσει λύση και δεν τους δίνει λύση;

Θα σας πω ένα παράδειγμα από τα πολλά. Και εννοώ τα αιτήματα πολιτών που ζητούν δικαίωση. Τουλάχιστον να τους ακούσουμε αν δεν μπορούμε να λύσουμε τα προβλήματά τους. Μία ειδική περίπτωση είναι στη Λοκρίδα όπου μία επιχείρηση, καθόλα νόμιμη, ήθελε να αναπτυχθεί. Έρχεται το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και απαντά για ένα δάσος Γαλιά όπως λέγεται ότι «ναι, είναι νόμιμο και σωστό να προχωρήσουν για να δημιουργηθούν δεκαπέντε νέες θέσεις εργασίας και να επεκταθεί η μονάδα παραγωγής». Βεβαίως θεώρησα ότι το πρόβλημα λύθηκε. Όμως η αλήθεια είναι διαφορετική, γιατί όταν τα χαρτιά έφθασαν στις υπηρεσίες, οι υπηρεσίες δεν υπέγραψαν γιατί ήθελαν διευκρίνιση και συγκεκριμένη στόχευση αναφορικά με το άρθρο 24.

Δεν είναι χαρακτηριστική μόνο αυτή η περίπτωση όπου εδώ έχουμε το Υπουργείο να διαφοροποιείται με τη νομική υπηρεσία και η νομική υπηρεσία να διαφοροποιείται ουσιαστικά με μία άλλη τοπική υπηρεσία και συγκεκριμένα με το Δασαρχείο της Αταλάντης. Έχω και πολλά άλλα παραδείγματα ανθρώπων που έρχονται στο γραφείο και μου λένε «κύριε Βουλευτά, πρέπει να δώσετε λύσεις».

Αγαπητοί συνάδελφοι, η Νέα Δημοκρατία όντως είχε στο προεκλογικό πρόγραμμά της μια συγκεκριμένη πρόταση για να λυθεί αυτό το θέμα. Δεν είναι κάτι το καινούργιο, ούτε ξαφνικά μας ήλθε μια νέα ιδέα για την Αναθεώρηση του Συντάγματος γιατί δεν είχαμε τίποτα άλλο καλύτερο να κάνουμε.

Εγώ καταλαβαίνω ότι υπάρχουν δύο πραγματικότητες: η πραγματικότητα που υπάρχει και η εικονική, την οποία προσπαθούμε να λύσουμε και προς αυτήν την κατεύθυνση εγώ δεν έχω καταλάβει αν υπάρχει διάκριση μεταξύ δάσους και δασικής έκτασης και ποια είναι αυτή. Δεν υπάρχει εφόσον δεν το καταλαβαίνω.

Σήμερα με τον μη ορισμό αυτών των δύο εννοιών κυρίως υπεισέρχεται ο υποκειμενικός παράγοντας, δηλαδή, ο κάθε δασάρχης, ο κάθε δασικός, ο κάθε πρόεδρος της κοινότητας ή δήμαρχος και κατά περίπτωση βλέπει το θέμα. Και έχουμε δύο γείτονες και ο ένας να είναι νόμιμος και ο άλλος να είναι παράνομος και το αντίστροφο.

Πιστεύω ότι γι' αυτόν το λόγο και μόνο μέσα στο πνεύμα του Συντάγματος, μέσα στην έννοια της προστασίας των δασών, που επιζητώ βαθύτατα, μπορούμε να δώσουμε λύση εφόσον είναι μέσα στη λογική ανάπτυξης αλλά μέσα από οικολογικό σύνταγμα. Δεν θέλω διαφορετικά να δούμε αυτή την πορεία επίλυσης του προβλήματος. Ίσως εδώ και το Π.Α.Σ.Ο.Κ. και τα άλλα κόμματα θα μπορούσαν να βοηθήσουν με το να προτείνουν λύσεις. Εγώ ακούω μια στείρα άρνηση.

Τουλάχιστον να δούμε τι μπορούμε να κάνουμε. Ισχύει το «Ιούνιος του 1975»; Μήπως αλλάζοντας την ημερομηνία, μας δοθεί άλλη δυνατότητα ούτως ώστε να προσφέρουμε μέσα από τη νέα πρόταση, μία ενδιάμεση λύση που θα έχει και νομική και πολιτική κατοχύρωση ή και το αντίθετο;

Κατανοώ ότι όντως υπάρχουν οικολογικά προβλήματα. Υπάρχει το φαινόμενο του θερμοκηπίου, η τρύπα του όζοντος, το θέμα του Αμαζονίου, η απερήμωση, το οικοσύστημα και τώρα τελευταία, όπως διαβάζουμε παντού, ότι ο καιρός τρελάθηκε. Είναι αλήθεια ότι το περιβάλλον αργά ή γρήγορα, η φύση, θα μας εκδικηθεί. Αν δεν φροντίσουμε τη φύση, θα μας φροντίσει η ίδια και μάλιστα με το σκληρότερο δυνατό τρόπο.

Όμως, αυτό που ζητώ είναι εάν υπάρχει μία ενδιάμεση λύση, μία ορθολογική λύση, μία καλύτερη διατύπωση του άρθρου ή των διατάξεων του Συντάγματος, ούτως ώστε να είμαστε και από τη μία μεριά με την έννοια του οικολογικού συντάγματος συνεπείς -διότι αυτό προέχει- και από την άλλη μεριά να ξέρουμε ότι έχουμε δώσει τη δυνατότητα λύσης σ'

αυτούς τους χιλιάδες Έλληνες συμπολίτες μας, εφόσον πρέπει να δοθεί λύση.

Εάν δεν είναι δυνατόν, εάν δεν είναι εφικτό να δώσουμε αυτήν τη λύση, αυτή τη διατύπωση με αυτόν τον τρόπο, ίσως να μη χρειάζεται αλλαγή του άρθρου 24. Όμως είμαι πεπεισμένος –γι' αυτό πήρα το λόγο– ότι υπάρχει η δυνατότητα αυτή αν υπάρχει καλή προαίρεση από τα κόμματα.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικόλαος Λέγκας): Και εγώ ευχαριστώ.

Το λόγο έχει η κ. Δαμανάκη.

ΜΑΡΙΑ ΔΑΜΑΝΑΚΗ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι γεγονός ότι όλος ο πλανήτης συζητά πια για το περιβάλλον και τις εξελίξεις γύρω απ' αυτό το πολύ σοβαρό θέμα και τους κινδύνους που συνεπάγεται η συνεχής υποβάθμισή του.

Και δεν είναι μόνο το φαινόμενο του θερμοκηπίου, το οποίο έχει συνέπειες που τις βιώνουμε όλοι με έναν οδυνηρό τρόπο. Τα προβλήματα είναι γενικότερα, τα οποία έχουν να κάνουν με την ενεργειακή πολιτική που ακολουθείται, με την πολιτική διαχείρισης των νερών και γενικότερα των πλουτοπαγωγικών πόρων του πλανήτη, με τα καταναλωτικά πρότυπα και τις συνήθειές μας.

Αυτό, όμως, που νομίζω ότι είναι το πιο ενδιαφέρον, κύριε Πρόεδρε, και το οποίο ζούμε τον τελευταίο καιρό είναι η οδυνηρή συνειδητοποίηση ότι οι πολύ αρνητικές εξελίξεις και οι συνέπειες λόγω του περιβάλλοντος δεν αφορούν τις επόμενες γενιές, όπως γενικά και αόριστα είχαμε συνηθίσει να λέμε. Αφορούν εμάς, τα παιδιά μας και τα εγγόνια μας. Η φύση δηλαδή εκδικείται με ένα ρυθμό πολύ πιο ταχύ από ό,τι υπολογίζαμε.

Οι εξελίξεις είναι πραγματικά ραγδαίες και αυτό ίσως να είναι και η μόνη μας ελπίδα. Δημιουργείται δηλαδή η ελπίδα ότι αυτή η επιτάχυνση των εξελίξεων ίσως ευαισθητοποιήσει ορισμένα αντανάκλαστικά και δημιουργήσει ορισμένες αντιδράσεις στον κόσμο μας, ώστε να δούμε τι μπορούμε να κάνουμε για το καλύτερο.

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, κύριε Πρόεδρε, η συζήτηση για το περιβάλλον στην Ελλάδα, δεν μπορεί παρά να προκαλεί κυριολεκτικά ντροπή σε μας, τους Έλληνες πολίτες, αλλά ιδιαίτερα στην πολιτική ηγεσία αυτού του τόπου. Αναφέρομαι στην πολιτική ηγεσία συνολικά, γιατί πιστεύω ότι οι ευθύνες για την κατάσταση στην οποία βρίσκεται το περιβάλλον στη χώρα μας είναι διαχρονικές. Θα έλεγα ότι υπερβαίνουν τη συνήθη απόδοση ευθυνών που κάνουμε εδώ σ' αυτή την Αίθουσα προς το ένα ή το άλλο κόμμα.

Είναι φανερό ότι συνολικά το πολιτικό προσωπικό της χώρας, που διαχειρίστηκε την τύχη της Ελλάδας τις τελευταίες δεκαετίες, έχει πολύ μεγάλες ευθύνες για τις εξελίξεις που βιώνουμε σήμερα. Το πιο τραγικό, αν θέλετε, είναι ότι εμείς οι ίδιοι αναγνωρίζουμε ότι το περιβάλλον είναι ένας από τους ελάχιστους πόρους που η Ελλάδα μπορεί να αξιοποιήσει στη σημερινή εποχή.

Η μόνη ελπίδα αν θέλετε και γι' αυτό που λέμε ανάπτυξη επί της ουσίας και οικονομική βελτίωση της Ελλάδας είναι το περιβάλλον. Είναι η εξαιρετική βιοποικιλότητα που έχει η χώρα μας, είναι οι εξαιρετικές φυσικές συνθήκες, είναι το γεγονός ότι πραγματικά διαθέτει επί μέρους χώρους ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.

Τι κάνουμε απέναντι σ' αυτά; Ας σκεφθούμε λίγο την κατάσταση. Ένα εκατομμύριο αυθαίρετα κτίσματα, δέκα χιλιάδες ανεξέλεγκτες χωματερές, δεκάδες οικισμοί εξαιρετικού φυσικού κάλλους, οι οποίοι μένουν απροστάτευτοι που δεν έχουν καν τις στοιχειώδεις υποδομές αποχέτευσης, βιολογικού καθαρισμού. Ποτάμια και λίμνες μολύνονται χωρίς κανέναν απολύτως έλεγχο, ακόμα και βιότοποι προστατευμένοι από ειδικές συνθήκες, όπως είναι η Συνθήκη του Ραμσάρ και άλλες, ουσιαστικά πλήττονται βάνασα από μία αλόγιστη αντίληψη για την ανάπτυξη, η οποία δεν έχει καμία σχέση με την αειφορία.

Μέσα, λοιπόν, σε ένα τέτοιο περιβάλλον, αυτό που χρειάζεται είναι να αναζητήσουμε με ένα νηφάλιο τρόπο τι φταίει και να απολογηθούμε για τις ευθύνες όλων μας μέχρι αυτήν τη στιγμή.

Τι φταίει, κύριοι Βουλευτές για την κατάσταση αυτή; Ακού-

σαμε σήμερα εδώ από τους Βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας, που ανακινούν την αναθεώρηση των σχετικών άρθρων του Συντάγματος, ότι φταίει η υπερβολική προστασία. Ο κ. Παυλόπουλος, μιλώντας ως εκπρόσωπος της Κυβέρνησης, είπε πολύ συγκεκριμένα ότι η απόλυτη προστασία οδηγεί σε παρανομίες.

Αυτό φταίει; Φταίνει τα συγκεκριμένα άρθρα του Συντάγματος και η απόλυτη προστασία για το γεγονός ότι το περιβάλλον στην Ελλάδα έχει αυτήν την απόλυτη χειροτέρευση, για το γεγονός ότι τα δάση στην Ελλάδα βρίσκονται σ' αυτήν την κακή κατάσταση, την οποία όλοι αναγνωρίζουμε. Αυτό φταίει;

Νομίζω ότι είναι εντελώς λάθος αυτή η προσέγγιση. Αυτό που φταίει για την κακή κατάσταση του περιβάλλοντος και ειδικά των δασών δεν είναι, αν θέλετε, η προστασία που δίνει το Σύνταγμα, δεν είναι η προσπάθεια που γίνεται από τους ενεργούς πολίτες, από τις οικολογικές οργανώσεις, από κάποιους δικαστές να προστατευτεί το περιβάλλον στη χώρα μας.

Είναι το γεγονός ότι εμείς οι πολιτικοί –και αναφέρομαι εδώ διαχρονικά σε πολλές κυβερνήσεις– δεν καταφέραμε να δημιουργήσουμε εκείνες τις υποδομές που θα έφτιαχναν πραγματικά μία ασπίδα σ' αυτό που λέμε εκμετάλλευση, αξιοποίηση των φυσικών πόρων της χώρας.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Βουλευτής Φθιώτιδας κ. **ΗΛΙΑΣ ΚΑΛΛΙΩΡΑΣ**).

Το κύριο πρόβλημα που θα έπρεπε να συζητούμε σήμερα, κύριε Πρόεδρε, είναι η έλλειψη Δασολογίου, Κτηματολογίου, απεικόνισης της γης συνολικά. Αυτήν τη στιγμή έχουν γίνει μικρά βήματα στην εκπόνηση Δασολογίου. Υπάρχουν κάποιοι πίνακες οι οποίοι δεν αναρτώνται από τον Υπουργό Γεωργίας και δεν προχωρά παραπέρα η επεξεργασία για να έχουμε Δασολόγιο στη χώρα, εν όψει της συζήτησης της Αναθεώρησης, διότι προφανώς δεν θέλει ο Υπουργός να προλάβουν να καταγραφούν ως δάση οι συγκεκριμένες εκτάσεις.

Περιμένουμε να έρθει η Αναθεώρηση του Συντάγματος, η οποία θα απελευθερώνει τους καταπατητές και τις δυνάμεις που περιμένουν να «αξιοποιήσουν», να καταπατήσουν και να εκμεταλλευτούν με το χειρότερο δυνατό τρόπο τα δάση, ώστε αφού νομιμοποιηθούν οι καταπατήσεις, να προχωρήσει το Δασολόγιο.

Το κύριο πρόβλημα, λοιπόν, είναι αυτό, ότι δεν έχουμε απεικόνιση γης. Επίσης, κύριο πρόβλημα είναι ότι δεν έχουμε πλήρη χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό. Επαναλαμβάνω ότι γι' αυτό υπάρχουν διαχρονικές ευθύνες των κυβερνήσεων. Αφού έγιναν κάποια μικρά βήματα, δεν μπορούμε να ξαναγυρίζουμε πίσω.

Αυτό που είναι θλιβερό, αν θέλετε και απόλυτα καταδικαστέο σε όλη αυτή την προσπάθεια για την αναθεώρηση του άρθρου 24 και των σχετικών άρθρων του Συντάγματος είναι αυτό ακριβώς, ότι αντί να αναζητάται η λύση εκεί που πρέπει να αναζητηθεί, ανόηγιστα δρόμοι, ώστε όσοι επιβουλεύονται αυτό το ελάχιστο που έχει απομείνει, να μπορούν ανενδοίαστα, χωρίς κανένα δισταγμό, χωρίς αιδώ, να προχωρήσουν στο δασοκτόνο έργο τους.

Νομίζω ότι δεν αντέχουν τα επιχειρήματα που ακούσαμε σε σοβαρό προβληματισμό. Δεν είναι δυνατόν όταν εμείς ερχόμαστε και λέμε ότι η κατάσταση του περιβάλλοντος και ιδιαίτερα του δασικού περιβάλλοντος στη χώρα μας είναι κακή, να ισχυριζόμαστε ότι η απόλυτη προστασία είναι αυτή που βλάπτει. Δεν είναι δυνατόν να ακούω επιχειρήματα ότι ο ιδιώτης δεν θα κάψει το δάσος. Δεν θα κάψει το δάσος, αλλά θα το χτίσει, θα το τιμιεντώσει. Αυτό είναι το πρόβλημα. Διότι είναι φανερό ότι θα λειτουργήσει με βάση το κριτήριο του κέρδους.

Εν πάση περιπτώσει, είναι σαφές ότι για όλα τα προβλήματα που ακούστηκαν εδώ και τα οποία κινούνται μέσα στα πλαίσια της νομιμότητας, υπάρχουν λύσεις. Υπάρχουν λύσεις αν επαναλαμβάνω έχουμε Δασολόγιο, αν έχουμε Κτηματολόγιο, χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό. Έχουμε χρήσεις γης συγκεκριμένα, ώστε ο καθένας να ξέρει τι μπορεί να χτίσει και πού, τι μπορεί να αξιοποιήσει και πώς. Προς τα εκεί πρέπει να κινηθούμε όλοι μαζί, σε συνεργασία και ταχύτητα.

Αν, λοιπόν, επιζητείται από την πλευρά της Νέας Δημοκρατίας η συνεργασία με τα κόμματα της Αντιπολίτευσης, αυτή η

συνεργασία πρέπει να αναζητηθεί σε αυτήν την κατεύθυνση, πώς δηλαδή θα συμβάλουμε όλοι μαζί ώστε να αποκτήσουμε τα εργαλεία που δεν έχουμε, τα εργαλεία που πραγματικά θα βοηθήσουν και αυτούς που έχουν κάποιες νόμιμες διεκδικήσεις να τις έχουν.

Θεωρούμε, όμως, ότι είναι νόμιμη διεκδίκηση το να παραδώσουμε σε όλους όσους έχουν αποφασίσει να χτίσουν μέσα στα δάση, να κάνουν οικοδομικούς συνεταιρισμούς ή δεν ξέρω τι άλλο, στο όνομα μάλιστα μιας ορισμένης συλλογικότητας, η οποία δυσφημεί, κύριοι Βουλευτές, και την ίδια την έννοια της συλλογικότητας;

Εδώ δεν υπάρχει συλλογικότητα για προάσπιση κοινού αγαθού. Υπάρχει συνεταιρισμός ιδιωτικών συμφερόντων, ώστε από κοινού να επιτεθούμε όλοι εναντίον των δασών. Περί αυτού πρόκειται. Δεν είναι μορφή συλλογικότητας αυτή, είναι δυσφήμιση της έννοιας της συλλογικότητας. Δεν πρόκειται, λοιπόν, για νόμιμες διεκδικήσεις, οι οποίες επιχειρείται να νομιμοποιηθούν μέσα σπ' αυτούς τους δρόμους.

Κύριοι Βουλευτές, έχω την αίσθηση ότι όλοι όσοι μιλήσαμε σήμερα πραγματικά, με τον έναν ή τον άλλον τρόπο, εκφράσαμε γνήσια ανησυχία για τις εξελίξεις. Εγώ θα προσέθετα και κάτι άλλο. Πολλοί από εμάς εκφράζουμε τις ενοχές που έχουμε για το γεγονός ότι δεν συμβάλαμε όσο έπρεπε, ο καθένας από τη δική του σκοπιά, είτε ανήκε σε κυβερνητικό κόμμα είτε όχι. Δεν συμβάλαμε όσο έπρεπε και όσο μπορούσαμε για να μη φθάσουμε σ' αυτό το σημείο.

Ας αξιοποιήσουμε αυτό το κλίμα για να κάνουμε το καλύτερο και όχι για να κόψουμε το καλύτερο και όχι για να κόψουμε και το τελευταίο κλαδί που έχει απομείνει.

Νομίζω, κύριε Πρόεδρε, ότι πρέπει να σταματήσει οποιαδήποτε συζήτηση για την αναθεώρηση των άρθρων αυτών. Αυτά είναι που προστατεύουν το περιβάλλον, δεν είναι αυτά που θα λύσουν προβλήματα και να αναζητήσουμε τις λύσεις εκεί που τις έχουμε πραγματικά ανάγκη στην απόκτηση συγκεκριμένων εργαλείων για την προστασία του περιβάλλοντος, για τη διασφάλιση της αειφορίας, για τη συμμετοχή και της Ελλάδας στην παγκόσμια συζήτηση που ευτυχώς έχει αρχίσει.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Ηλίας Καλλιώρας): Ευχαριστούμε την κ. Δαμανάκη.

Ο κ. Λέγκας έχει το λόγο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΕΓΚΑΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι γεγονός ότι το άρθρο 24 αποτέλεσε την πρωτοποριακή διάσταση του οικολογικού Συντάγματος του 1975 διάσταση μάλιστα αναγνωρίσιμη όχι μόνο σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο αλλά και σε διεθνές. Είναι γεγονός επίσης, ότι η ισχύουσα ρύθμιση έχει κριθεί ως ισχυρός κανόνας για την περιβαλλοντική προστασία της χώρας. Ωστόσο, ακόμη και ο πιο αισιόδοξος δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι το συνολικό αποτέλεσμα, ότι ο περιβαλλοντικός απολογισμός δηλαδή ήταν θετικός. Και αυτό γιατί με ένταση παρακολουθήσαμε τα τελευταία χρόνια να διαπιστώνονται συγκρούσεις χρήσεων, καταπατήσεις δημόσιων δασικών αλλά και ιδιωτικών εκτάσεων, αυθαίρετη δόμηση, εκχερσώσεις, αλλά και καμένες από τις πυρκαγιές εκτάσεις.

Εκτιμώ ότι θα ήταν εξαιρετικά ανεύθυνο αν χρεώναμε τα παραπάνω φαινόμενα στην ισχύουσα διατύπωση του άρθρου 24, υποστηρίζοντας ότι το αυστηρό έως ασφυκτικά νομοθετικό κείμενο στο επίπεδο του συντακτικού χάρτη της χώρας, δημιουργεί κατ' ανάγκη τάσεις διαφυγής από τη νομιμότητα, αν χρεώναμε τα όσα συμβαίνουν στον αποκαλούμενο δικαστικό ακτιβισμό των ακυρωτικών δικαστηρίων. Αν αναζητούσαμε ευθύνες κατασκευάζοντας οικολογικά τμήματα του Συμβουλίου Επικρατείας αλλά και οικολόγους δικαστές.

Υπεύθυνο θα ήταν νομίζω να βλέπαμε τις αντιφάσεις μας και γιατί όχι να μην τις επισημάνουμε με γενναιότητα αλλά και με ευθυκρισία. Θα μου επιτρέψετε να αναφερθώ σε δύο από αυτές.

Η πρώτη αναφέρεται στην ισχύουσα ρύθμιση, ότι το κράτος –και το άκουσα από πολλούς συναδέλφους να το επαναλαμβάνουν- έχει την υποχρέωση για τη σύνταξη του Δασολογίου. Αλή-

θεια για ποιο Δασολόγιο μιλάμε; Ποιος είναι ο ορισμός του και ποιος είναι ο προσορισμός του; Μιλάμε για μια καινούργια διαδικασία αντίστοιχη του ν. 248 του 1976 περί φύλλου καταγραφής μητρώου ιδιοκτησίας και οροθεσίας των δασικών εκτάσεων; Μιλάμε για το Δασολόγιο του ν. 998/ 79 το οποίο στην ουσία ήρθε να καταργηθεί στη συνέχεια από το 2308/95 αλλά και από το 2664/ 98 περί Εθνικού Κτηματολογίου;

Αν με τον όρο «δασολόγιο», κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εννοείτε μια καινούργια διαδικασία, θα πρέπει να ξεκαθαρίσουμε τι έρχεται να προσφέρει και να προσθέσει στη διαδικασία του Εθνικού Κτηματολογίου. Αν από την άλλη εννοείτε το κομμάτι του Εθνικού Κτηματολογίου που αναφέρεται στους δασικούς χάρτες, στα δάση και στις δασικές εκτάσεις, η διαδικασία έχει ονοματεπώνυμο, έχει νομικό πλαίσιο, ονομάζεται Εθνικό Κτηματολόγιο. Κρίνω τουλάχιστον συνεπές να ξεκαθαρίσουμε αυτό το ζήτημα για να μην κουβαλάμε έναν όρο χωρίς περιεχόμενο και κατ' επέκταση να κουβαλάμε στην ουσία τη διαχρονική ασυνέπιά μας.

Η δεύτερη αντίφαση η οποία έχει δόση υποκρισίας επιτρέψτε μου να πω από την πλευρά του ΠΑ.ΣΟ.Κ.. Διατυπώνεται μια έντονη κριτική για τις προτεινόμενες ρυθμίσεις και κυρίως για τον ορισμό της 11ης Ιουνίου του 1975, οπότε και τέθηκε σε ισχύ το Σύνταγμα ως εκείνο το χρονικό σημείο το οποίο θα λαμβάνεται υπ' όψιν για τη θεμελίωση του δασικού ή μη χαρακτήρα μιας έκτασης. Ευθέως λέω ότι διαφωνώ μ' αυτήν την ημερομηνία, μ' αυτήν τη χρονολογία.

Θα μου επιτρέψουν, όμως, εδώ οι συνάδελφοι του ΠΑ.ΣΟ.Κ., να τους θυμίσω την προτεινόμενη ρύθμιση που προετοίμασε το 2003 η τότε κυβέρνηση τους, για το απαράγραπτο των δικαιωμάτων του δημοσίου, για τις αμφισβητούμενες και μη δασικές εκτάσεις.

Τι έλεγε η ρύθμιση εκείνη, η οποία από άποψη περιεχομένου αλλά και σπουδαιότητας αναφορικά με την προστασία της δημόσιας γης, όχι μόνο συνδέεται με τις συζητούμενες ρυθμίσεις του άρθρου 24 αλλά και τις ξεπερνά;. Έλεγε εκείνη η ρύθμιση ότι γίνεται κύριος ακινήτου έναντι του δημοσίου –προσέξτε το χρονικό όριο που έθετε- αρκεί να νέμονται ένα ακίνητο για δέκα χρόνια, εφόσον έχεις τίτλο από επαχθή αιτία ή αρκεί να νέμονται με καλή πίστη και αδιαλείπτως το ακίνητο για τριάντα χρόνια.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ (Νομού Ευβοίας): Εποικιστικά ακίνητα ήταν.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΕΓΚΑΣ: Κάνετε λάθος. Και για την ιστορία, έχω εδώ τη ρύθμιση, θα σας τη δώσω και θα την καταθέσω και για τα Πρακτικά.

(Στο σημείο αυτό ο Βουλευτής κ. Νικόλαος Λέγκας καταθέτει για τα Πρακτικά το προαναφερθέν έγγραφο, το οποίο βρίσκεται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

Και ρωτώ: Αν κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η προτεινόμενη ρύθμιση του άρθρου 24 συνιστά υποχώρηση όσον αφορά στην περιβαλλοντική προστασία των δασών μας, πώς θα χαρακτηρίζατε την υποχώρηση που ετοίμαζε η τότε κυβέρνηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. στο ιδιοκτησιακό;

Το λέω αυτό, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, γιατί το ζήτημα του χαρακτηρισμού των εκτάσεων κατά την άποψή μου, υπολείπεται σε σημασία του ιδιοκτησιακού ζητήματος, το οποίο σαφώς και πρέπει να αντιμετωπισθεί με ρεαλισμό αν θέλουμε να προχωρήσουμε το Εθνικό Κτηματολόγιο. Γι' αυτό πιστεύω ότι οι ημερομηνίες που τίθενται σε αυτές τις ρυθμίσεις –και αυτή είναι η πρότασή μου- είτε αυτές αφορούν στο χαρακτηρισμό των εκτάσεων είτε αφορούν στα ιδιοκτησιακά ζητήματα, θα πρέπει αφ' ενός να απέχουν αισθητά από τις αμφιλεγόμενες περιόδους των συστηματικών καταπατήσεων, αλλά και των εκχερσώσεων της δεκαετίας '60 – '70 και αφ' ετέρου δεν θα πρέπει να δημιουργούν προβλήματα στους καλόπιστους νομείς, οι οποίοι συνεχώς και για πενήντα – εξήντα χρόνια κατείχαν και φρόντιζαν τη γη. Οι ημερομηνίες αυτές αλλά και οι προϋποθέσεις, μπορούν να προσεγγιστούν με επιστημονικά δεδομένα αλλά και με ρεαλισμό και να υιοθετηθούν με συναίνεση από όλες τις πλευρές.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ομολογουμένως έχουμε ένα τόσο καλό άρθρο αλλά παρ' όλα αυτά έχουμε τόσο κακά αποτελέσματα. Δεν παραβλέπω τη σωρεία των προβλημάτων που έχουν προκύψει κατά καιρούς. Δεν είμαι από αυτούς που θα χρεώσουν όλα τα προβλήματα στο άρθρο 24. Αναγνωρίζω, όμως, ότι ο πολίτης σε αρκετές περιπτώσεις έχει να αντιμετωπίσει την αυθαίρετη κρίση και αδιαλλαξία του δασικού, είτε όταν αυτός αποκαταρτίζει το δάσος είτε όταν το δασώνει είτε με πουνάρια ή με φρύγανα. Διαπιστώνω υπερβολές και αντιφάσεις αλλά και επιλεκτικές παρεμβάσεις στον οικολογικό ακτιβισμό. Δυσανασχετώ με τις ατέρμονες δίκες αλλά και τις αμφισβητήσεις, για το αν είναι νόμιμο να γκρεμιστεί το Νοσοκομείο «Άγιοι Ανάργυροι» της Κηφισιάς επειδή βρέθηκε ότι το 1920 ήταν δάσος ή για το αν θα πρέπει να δασωθούν δημόσια κτήρια, σχολεία ή υφιστάμενοι οικισμοί.

Ενοχλούμαι με την ιδιότυπη ιδιοκτησιακή αντίληψη, που δυστυχώς διαμορφώνεται από ορισμένους στη βάση όχι του ποιος μπορεί να κατέχει το δάσος –νομίζω ότι αυτό έχει απαντηθεί- αλλά το ποιος δικαιούται να αποφασίζει και να ομιλεί γι αυτό. Εκτιμώ πως είναι υπερβολικό και άδικο να κυριαρχούν αναποτελεσματικές λογικές στη βάση του «άπαξ δάσος, πάντα δάσος». Δεν εφησυχάζω επειδή κάθε τι που δεν ανήκει στον άλλο, ανήκει στο δημόσιο ή επειδή το βάρος για την απόδειξη της κυριότητας των ακινήτων το έχουν οι ιδιώτες και όχι το δημόσιο. Δεν είμαι ευχαριστημένος από το υποτιθέμενο αυστηρό πλαίσιο προστασίας, το οποίο λόγω αυστηρότητας οδήγησε στον ευνουχισμό της Δημόσιας Διοίκησης καθώς έως σήμερα –κακά τα ψέματα, αυτή είναι η αλήθεια- κανένας δεν ασχολείται με την προστασία της.

Αγανακτώ όταν άκριτα και με ελάχιστη επιστημονική τεκμηρίωση χαρακτηρίζονται ως «ειδικές ζώνες προστασίας», εκτεταμένες εδαφικές περιοχές του ελλαδικού χώρου, για να προστατευθούν στους χάρτες και μόνο στους χάρτες. Είμαι σίγουρος ότι αυτό στο οποίο υπάρχουν περιθώρια, όπως έγινε και στην προηγούμενη Αναθεώρηση, για να βρεθεί η συνισταμένη που θα δώσει μια λύση, η οποία θα προστατεύει αποτελεσματικά και καλύτερα τα δασικά οικοσυστήματα αλλά και θα δίνει πραγματικές λύσεις στα προβλήματα που προκύπτουν.

Συμπερασματικά –και μ' αυτό κλείνω- δεν μπορούμε να έχουμε ένα τόσο καλό άρθρο, μια τόσο καλή ρύθμιση και από την άλλη τόσα πολλά προβλήματα. Δεν μπορεί να λέμε ότι δεν χρειάζονται αλλαγές γιατί είναι σαν να λέμε ότι είμαστε ικανοποιημένοι με τις περιβαλλοντικές μας επιδόσεις. Δεν μπορεί να αδυνατούμε να διασφαλίσουμε τις απαραίτητες αλλαγές και με φοβικότητα να λέμε ότι δεν πρέπει να αλλάξει τίποτα.

Δεν μπορεί βεβαίως να χρεώνουμε –και το επαναλαμβάνω για μια ακόμη φορά- όλα τα περιβαλλοντικά προβλήματα στο άρθρο 24, όπως δεν μπορεί να λέμε ότι δεν έχει και τις αδυναμίες του. Και γι' αυτές τις αδυναμίες μπορούμε να συνηγορήσουμε, μπορούμε να συγκλίνουμε, μπορούμε να συμφωνήσουμε στην κατεύθυνση προστασίας των δασικών οικοσυστημάτων, με τόλη αλλά και με ρεαλισμό. Διότι διαφορετικά –θα πω το αυτονόητο- συνεχίζοντας να ψάχνουμε μόνο το δένδρο είναι βέβαιο ότι θα συνεχίσουμε να χάνουμε τα δάση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Ηλίας Καλλιώρας): Ευχαριστούμε το συνάδελφο κ. Λέγκα.

Η συνάδελφος κ. Παπαδημητρίου έχει το λόγο.

ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ: Αγαπητοί συνάδελφοι, ειπώθηκαν από το πρώτο που παρακολουθώ, πολύ σημαντικά πράγματα και επιτρέψτε μου, κύριε Πρόεδρε, απευθυνόμενη σ' εσάς να πω ότι είμαι πολύ περήφανη, γιατί είναι από τις λίγες φορές στη δεκαπενταετή θητεία μου στη Βουλή που αισθάνομαι ότι όλοι οι ομιλητές κατέθεσαν τουλάχιστον ευαισθητοποίηση για τη σοβαρότητα του ζητήματος που συζητάμε. Αλλά και ανέδειξαν την επιθυμία και τη βούλησή τους να αλλάξει προς καλύτερη κατεύθυνση το υπόβαθρο αυτής της κρίσης.

Βέβαια πολλοί εξ υμών βρήκαν και τους φταίχτες. Κανένας δεν αναφέρθηκε, παρά πολύ υποτονικά, στο πόσο έχουμε φταίξει εμείς, και ήταν εξαιρετικό το παράδειγμα της κ. Δαμανάκη, που κατέθεσε την ενοχή της, στο μέτρο που αφορά την ίδια. Ίσως εννοούσε και εύχομαι να εννοούσε και την καθεμία και τον

καθένα από μας. Φταίει η διοίκηση, φταίνε οι απουσίες από θεσμικές προβλέψεις, φταίνε τα πράγματα που ίσως πηγαίνουν ταχύτερα απ' ό,τι μπορούμε να παρακολουθήσουμε, και εμείς πρέπει, αντί να αναλύσουμε και να συνθέσουμε την προβλεπόμενη λύση, να πάμε πιο γρήγορα αποδεσμεύοντας ή δεσμεύοντας περισσότερο. Και θα σας πω τη θέση μου, αφού μου επιτρέψετε να σημειώσω ότι δεκαπέντε- δεκαέξι χρόνια στη Βουλή μιλώ μόνο για πράγματα που ξέρω και μάλιστα προσπαθώντας να επικαιροποιώ και τη γνώση μου, καίτοι είμαι μακράν της επισταίμης μου για αρκετά χρόνια.

Απαντώ λοιπόν στην πολύ ευγενική χειρονομία που έκανε ο κ. Πάγκαλος να αναγνωρίσει και μια σημαντικότερη – των όσων έχουμε μάθει να αναφέρονται – ιδιότητα του Κωνσταντίνου Καραμανλή, ως τους ανθρώπου που θεμελίωσε την υποχρέωση του κράτους για το περιβάλλον. Και αυτό είναι αλήθεια.

Θα σας πω όμως ότι αν ο Κωνσταντίνος Καραμανλής γύριζε χθες από το Παρίσι και άρχιζε σήμερα τη διαδικασία του Συντάγματος, που όλοι επαινούμε και το αξίζει, θα ζηταγε ο ίδιος πρώτος την αλλαγή, αν έπρεπε να είναι «αλλαγή» και όχι έναρξη μιας αναθεώρησης. Και θα ζηταγε την αλλαγή για δύο πολύ απλούς λόγους. Ο πρώτος είναι νομοτεχνικός. Γιατί ο Καραμανλής μέχρι τας δυσμιάς του βίου του επιμορφωνόταν σε ό,τι τον έδινε η ζωή των νεότερων ανθρώπων. Ο πρώτος λοιπόν θα ήταν νομοτεχνικός και ο δεύτερος λόγος ουσίας.

Η έννοια της χωροταξίας έχει καταργηθεί από το 1992 και δεν μπορεί να μιλάμε για κάτι τόσο πολύ σοβαρό, χωρίς να έχουμε το σημερινό, αν όχι το αυριανό, το σήμερα δημιουργούμε, γνωστικό υπόβαθρο. Η έννοια της τάξης, της ευταξίας στο χώρο είναι έννοια μη συναντούσα τη λογική. Διότι τάξη πάει να πει στατικότητα και η διαχείριση του περιβάλλοντος, αστικού περιβάλλοντος ή κάθε τομέα του περιβάλλοντος και άυλου, είναι μια δυναμική διαδικασία με τεράστιες επιπτώσεις σε άλλες πολιτικές, σε άλλους τομείς αλλά και αποδεχόμενη χιλιάδες επιπτώσεις άλλων πολιτικών. Δεν είναι τυχαίο που μόνο εμείς έχουμε τη λέξη «τάξεις» στο σύνθετο του χώρου, με ό,τι αυτός καθορίζει ή απαιτεί.

Οι σοφοί Γάλλοι στη χρήση επιστημονικών όρων έχουν «aménagement du territoire», δηλαδή διαχείριση όχι ακριβώς του χώρου που έχουμε υιοθετήσει εμείς σήμερα (επιστήμες του χώρου, διαχείριση του χώρου) γιατί το territoire δεν είναι απλώς εδαφικός χώρος στα γαλλικά. Είναι πολυσήμαντος και πολυδιάστατος. Είναι και κοινωνικός χώρος, είναι και πολιτιστικός χώρος. Και βέβαια οι Αμερικάνοι, τα χρόνια που σπούδαζα εγώ, προ σαράντα-σαράντα πέντε ετών, άλλαξαν τους τίτλους σπουδών και τα ονόματα των πανεπιστημίων στις προσόψεις και έκαναν την αρχιτεκτονική, τη χωροταξία, την πολεοδομία τα ονόμασαν περιβαλλοντικές σπουδές, περιβαλλοντικός σχεδιασμός. Και φαίνεται πόσο αγκυλωμένοι είμαστε γιατί σ' αυτήν την τελευταία τροποποίηση που κάναμε, με την Αναθεώρηση, μιλάμε για το «περιβάλλον» και για το «δημόσιο συμφέρον», όταν έχουμε όλοι υπογράψει συνθήκες που θέλουν τις έννοιες αδιαίρετες και με κάθε κόστος συμβατές. Δεν είναι δυνατόν, πέραν του περιβάλλοντος με ό,τι αυτό συνεπάγεται στην κρίση των χρηστών του Συνταγματικού Χάρτη, να αναφερόμαστε μόνο στα δάση και στις δασικές εκτάσεις. Και αν θέλετε τη γνώμη μου, τη χτισμένη με έρευνα, το λιγότερο θιγόν κομμάτι στη χώρα μας περιβαλλοντικά είναι τα δάση και οι δασικές εκτάσεις. Αυτή είναι η αλήθεια. Δεν έχει θιγεί το υπέδαφος αυτής της χώρας περιβαλλοντικά; Η αφαίμαξη όλου του υδροφόρου ορίζοντος, και του υποθαλάσσιου υδροφόρου ορίζοντος σ' αυτήν τη χώρα δεν είναι περιβαλλοντικό αγαθό προς διαφύλαξη; Οι ωκεανοί μας διεθνώς, η θάλασσά μας, το Αιγαίο μας, η γη μας; Και κυρίως, κύριοι συνάδελφοι, μετά το 2004, που παρ' όλο που δεν ψηφίστηκε η Ευρωπαϊκή Συνταγματική Συνθήκη, τη συζητήσαμε εκτενώς εδώ μέσα και είδαμε με μεγάλη χαρά μερικοί από μας, ειδικότεροι στο θέμα, ότι, στο κεφάλαιο III, παράγραφος 116, προσετέθη καινούργια διάσταση στο μεγάλο κεφάλαιο της συνοχής, της ενιαίας πράξης, που έγινε και χρηματοδοτικό μέσο στο Μάαστριχτ και έχουμε τώρα στη «Συνοχή» την οικονομική πολιτική, την κοινωνική πολιτική και τη χωρική πολιτική, την territorial πολιτική, που κακώς μεταφρά-

στηκε εδαφική, γιατί δεν είναι δισδιάστατη, είναι πολυδιάστατη και σίγουρα τρισδιάστατη. Αυτό είναι υποχρέωσή μας. Και ξεκίνησαν το Νοέμβριο του 2004 (στο Ρότερνταμ πρώτη συνάντησή) και ήδη έχουν επιλέξει ως το μεγαλύτερο και δυστυχέστερο τμήμα των περιβαλλοντικών πολιτικών την εγκατάλειψη του αστικού χώρου, που είναι ο κύριος περιβαλλοντικός χώρος προς ανάταξη και σωτηρία.

Είναι δυνατόν το Σύνταγμα που σήμερα αναθεωρούμε, για να καλύψει τα ερχόμενα πολλά-πολλά χρόνια, να μην περιλαμβάνει τη σημαντικότητα του μπάχαλου του αστικού περιβάλλοντος και να συζητάμε μόνο για τα δάση και τις δασικές εκτάσεις; Είναι δυνατόν να μη θέλουμε όλοι αυτό το Σύνταγμα αντί να μεγαλώσει και να έχει αναφορές σε πράγματα που μόνο ο νόμος δικαιούται να έχει, να μη μικρύνει και να περιλαμβάνει –και αυτή είναι η πρότασή μου– μόνο δύο προβλέψεις:

Υποχρέωση του κράτους, ενός σύγχρονου ευρωπαϊκού κράτους σ' έναν απαράδεκτα και δύσκολα ανταγωνιστικό κόσμο και για τους κατοίκους του και για το περιβάλλον του, είναι μία: να προσφέρει τάχιστα το υπόβαθρο για διαχείριση σε ευρωπαϊκό επίπεδο –το φροντίζει πολύ καλά η Κομισιόν και τα Συμβούλια των Υπουργών– και του ελλαδικού χώρου για εμάς.

Αυτό θα πει κτηματολόγιο, δασολόγιο –και δέχομαι ως εξαιρετική την ένσταση του κ. Λέγκα– και να καθορίζει τις ευαίσθητες περιοχές. Τρία πράγματα έχει υποχρέωση το κράτος και στη συνέχεια, πρώτον, να ζητήσει τον καθορισμό, πριν μπούμε στα επίπεδα του σχεδιασμού, της φέρουσας ικανότητας κάθε εδαφικής ενότητας.

Είπε πολύ σωστά ο κύριος Υπουργός ότι ο Ικτίνος και ο Καλλικράτης το 437 π.Χ. έκοψαν κάποια δένδρα στην Ακρόπολη γιατί έπρεπε να αναδείξουν το ναό τους. Μόνο που ο Ικτίνος και ο Καλλικράτης και ο μετά από τριάντα χρόνια γεννηθείς δάσκαλος Αριστοτέλης ξεκίνησαν κάθε δράση προσθήκης ενός χαλίκιου στη γη με μία μόνο ρήτρα «εστίν γαρ μέτρον πόλεως», ότι καθορίζουμε δηλαδή πρώτα το μέτρο της πόλης.

Τι χωροταξία να κάνει ο Αθηναίος, που αποφάσισε για τους μεγάλους Ολυμπιακούς Αγώνες να κάνει τι; Να δώσει συντελεστή και στο Στάδιο και στους δρόμους και τη λεωφόρο Κηφισίας, γιατί έπρεπε να στεγαστούν οι ξένοι! Ξέρετε πού στεγάστηκαν οι ξένοι; Πού δεν στεγάστηκαν; Στα σημερινά σουπερ μάρκετ που έχουν θανατώσει και την Κηφισίας. Κοπτόμεθα όλοι για τα δάση και το περιβάλλον; Μα το Ολυμπιακό Χωριό δεν ήταν το μισό δάσος; Δεν ήταν δάσος η έγκρισή μας για τη Μεσσηνία, για τη μεγάλη ξενοδοχειακή επένδυσή; Δηλαδή, τότε κλείνουμε το μάτι αριστερά ή δεξιά και μας φταίει η διοίκηση μονοσήμαντα;

Η πρότασή μου είναι, πρώτον, υπόβαθρον, δεύτερον, αποτύπωση και αξιολόγηση του status quo, να ξέρουμε από πού ξεκινάμε, να καθορίσουμε την ικανότητα των χωρικών ενότητων της χώρας που μας αφορούν, κατά περίπτωση, και να προχωρήσουμε, στη βάση των κανόνων της διεθνούς χωροταξίας και των κατευθύνσεων που έχουν θεσπιστεί από το 1992 της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για τον ευρωπαϊκό χώρο, που δεν είναι ανελαστικές. Προωθούνται, αλλάζουν, αλλά παραμένουν στη φέρουσα ικανότητα. Ακόμα και οι μετακινήσεις των μεταναστών συγκρίνονται με τις ήδη ληφθείσες αποφάσεις. Και, τέλος, να εφαρμόσουμε τα τέσσερα επίπεδα του σχεδιασμού με ανθρώπους γνώσης και με πολιτικό θάρρος.

Τέλος, κύριε Πρόεδρε, επιτρέψτε μου –και τελειώνω– φοβόμαστε όλοι μη μας ξεφύγουν προς οίκηση, προς δημιουργία οικιστικού περιβάλλοντος, αυθαίρετης-νόμιμης, δεν έχει σημασία στην ευρύτητα του προβλήματος, κάποιοι ελληνικοί τόποι, επειδή δεν τους ξέρουμε, δεν έχουμε εθνικό χωροταξικό. Και λέμε «και αυτό δάσος, βάλε και λίγο παραπάνω δάσος, βγάλε λίγο δάσος».

Γιατί δεν τολμάμε το αυτονόητο; Είναι ανάγκη να είναι κάτι δάσος ή θάμνος ή χορτολιβαδική έκταση, για να πούμε ότι εδώ εγώ ως πολιτεία υπεύθυνη μέτρησα τους περιβαλλοντικούς μου δείκτες, τους κοινωνικούς μου δείκτες και δεν επιθυμώ να δω τίποτα κτισμένο;

Υπάρχει η έννοια του αδόμητου χώρου σε όλους τους χάρτες χρήσεων γης της υψηλίου ολόκληρης! Γιατί δεν κάνουμε εισα-

γωγή του «αδόμητου χώρου»; Γιατί δεν λέμε ότι είναι λάθος η εκτός σχεδίου δόμηση; Ποιος θα προσφέρει τελικά τις υποδομές του «όποιος θέλει κτίζει, όπου θέλει, αρκεί να έχει τόσα στρέμματα ή τέτοια πρόσωση»;

Χρήσεις γης, λοιπόν, πολιτικό θάρρος και επειδή είναι αργά, πιστεύω ότι πρέπει να αναλάβουμε σταυροφορία, για να ενημερώσουμε τους Έλληνες για κάτι πάρα πολύ απλό. Αν αισθάνονται ότι τα οικονομικά τους είναι σε σύγκρουση με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, πρέπει να τους διδάξουμε ότι το ελληνικό κυρίως περιβάλλον είναι ο ισχυρότερος οικονομικός μας πόρος. Το πλεονέκτημά μας έχοντας τη γη που έχουμε, τις θάλασσες που έχουμε, τα νησιά που έχουμε είναι ότι είμαστε πλούσιοι, επειδή τα έχουμε.

Νομίζω ότι ο ελληνικός λαός θα συνεργαστεί μαζί μας και θα πρότεινε, αν δεν πρέπει τόσο πολύ να βιαστούμε –και εγώ δεν βλέπω τη βιασύνη– το εξής. Γιατί, κύριε Πρόεδρε της Επιτροπής και κύριε Υπουργέ και κύριοι συνάδελφοι, δεν συναινούν όλοι στο να ακούσουμε κάποιους προβληματισμούς από συναδέλφους μας που συγκροτούν τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια δυο εξαιρετικά μη κυβερνητικά όργανα –Βουλευτές είναι– όπου ανήκουν οικειοθελώς, κανείς δεν τους πληρώνει για να πηγαίνουν και να έρχονται; Επικαιροποιούν τη γνώση τους και μιλώντας σε συναδέλφους μπορούν να μας υποδείξουν πεδία γνώσης, πεδία αποδοχής, ώστε το όποιο πολιτικό κόστος που κάποιοι από εμάς φοβούνται, άμεσα να ελαχιστοποιηθεί.

Εγώ, κύριοι συνάδελφοι, έχω μεγάλο πρόβλημα. Δεν μπορώ να συναινέσω σε μία αλλαγή που φοβάμαι ότι όλη αυτοί στη διοίκηση, που κακολογήσατε οι περισσότεροι από εσάς, θα διαχειριστούν όχι κατά τις βουλές της ωραίας ομιλίας του κ. Παυλόπουλου, του Υπουργού μας, αλλά με τους ίδιους τρόπους που τους μάθαμε και τους εγκαταστήσαμε σε κάποια γραφεία να δουλεύουν μέχρι σήμερα!

Εγώ δεν θέλω να πριμοδοτησω από την Επιτροπή την πιθανότητα να περάσει κάτι το οποίο δεν αποδέχομαι συνειδησιακά. Είμαι αποφασισμένη για το περιβάλλον να ακολουθώ τη συνείδησή μου. Είμαι εξαιρετικά ευχαριστημένη που το κόμμα μου αυτό το δικαίωμα μου το έχει δώσει κυρίως για το Σύνταγμα.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Ηλίας Καλλιώρας): Ευχαριστούμε την κ. Παπαδημητρίου.

Ο συνάδελφος κ. Παπαγεωργίου έχει το λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ (Νομού Ευβοίας): Κύριε Πρόεδρε, κυρία και κύριοι συνάδελφοι, στο προχωρημένο αυτό της ώρας θα προσπαθήσω να είμαι κατά το δυνατόν σύντομος, μεταφέροντας περισσότερο τις εμπειρίες μου που βιώνω καθημερινά –όπως πολύ σωστά είπε και η κ. Παπαδημητρίου– όχι κατ' ανάγκη στην ύπαιθρο χώρα και στα δάση, αλλά και στον αστικό μας περίγυρο και να ταχθώ και εγώ υπερτονίζοντας με την ίδια ευαισθησία την ανάγκη πραγματικά να ζούμε σε έναν κόσμο με έναν περιβάλλοντα χώρο και από δασικό πλούτο, αλλά και από αστική διαχείριση που θα κάνει πραγματικά τη ζωή μας καλύτερη και προπαντός θα τη μεταφέρει στις νεότερες γενεές το ίδιο αναλλοίωτη, ώστε πραγματικά να ζήσουν και αυτοί το ίδιο, με την ίδια καλαισθησία και την ίδια ομορφιά που τους ταιριάζει.

Φοβούμαι, όμως, ότι είμαστε σε λάθος δρόμο. Δηλαδή, με ποια έννοια; Νομίζω ότι όλα αυτά για να γίνουν χρειάζεται περισσότερο παιδεία, χρειάζεται κουλτούρα στο λαό μας, χρειάζεται κάποιοι επιτέλους –όπως πολύ σωστά είπε η κ. Παπαδημητρίου– να δουν λιγότερο το οικονομικό συμφέρον και περισσότερο την ποιότητα της ζωής μας.

Πάνω από όλα χρειαζόμαστε και μία ανασύνταξη στη Δημόσια Διοίκηση, στον τρόπο εφαρμογής των νόμων μας και δυστυχώς και το περιβάλλον και το αστικό και το μη αστικό –το δασικό– υποφέρουν και γίνονται μέρα με τη μέρα χειρότερα, ακριβώς γιατί τελικώς συμβαίνει αυτό που συμβαίνει σε όλους τους τομείς της επαγγελματικής, κοινωνικής και εν γένει δράσης ότι τελικά πρέπει να αισθάνονται ίσως –εμένα είναι η δεύτερη θητεία μου εδώ– και οι πολιτικοί κάποιες ενοχές.

Δεν θα έλεγα, όμως, ότι έχουν πάρα πολύ μεγάλη ευθύνη. Θα

μετατόπιζα την ευθύνη τους όχι γιατί κατά καιρούς δεν έχουν ψηφίσει και θεσπίσει και στο Σύνταγμα, αλλά και στο νομοθετικό πλαίσιο διάφορες διατάξεις, αλλά κυρίως γιατί πραγματικά όλο αυτό το νομοθετικό και νομικό οικοδόμημα χωλαίνει στην εφαρμογή του, χωλαίνει στη πράξη όπου και καταστρατηγείται. Έτσι παρατηρώ και το απίθανο στα επτά, οκτώ χρόνια που είμαι Βουλευτής, ότι έχουμε διαρκώς την ανάγκη να νομοθετούμε κάθε μέρα και να αναπροσαρμόζουμε τη γνώμη μας. Πολλές φορές υποχωρούμε και ψηφίζουμε όλοι μας ανεξαρτήτως, ανάλογα πού βρισκόμαστε, διατάξεις που καλά-καλά δεν γνωρίζουμε πειθόμενοι στις κοινοβουλευτικές μας πλειοψηφίες. Ενδεχομένως αυτές να φωτογραφίζουν κάποιες μεμονωμένες περιπτώσεις, αλλά ενδεχομένως να φωτογραφίζουν και πολύ μεγαλύτερα συμφέροντα, τα οποία ίσως εμείς δεν έχουμε το χρόνο ή δεν μας γίνονται κατανοητά να τα δούμε.

Έτσι θεωρώ ότι είναι απαραίτητο να διαφυλάξουμε το Σύνταγμά μας. Δεν μπορώ να κατανοήσω γιατί από διετία σε τριετία θα πρέπει να αναθεωρούμε το Σύνταγμα. Και δεν μπορώ να φανταστώ ότι ο Καταστατικός μας Χάρτης θα γίνει ένας τόσο λεπτομερειακός χάρτης που θα βάζει διάφορες ρυθμίσεις και που θα βάζει, αν θέλετε, κύριε Λέγκα, ημερομηνίες ή που θα βάζει περιπτώσεις και υποπεριπτώσεις όπως, για παράδειγμα, με την ανεκδιήγητη εκείνη διάταξη του επαγγελματικού ασυμβίβαστου που έγραφε τότες περιπτώσεις αόριστα που δεν μπορούσε μετά να βγει ο εκτελεστικός νόμος.

Νομίζω, λοιπόν, ότι το Σύνταγμά μας πρέπει να μείνει έτσι όπως είναι και δεν χρειάζεται ειδικότερα το άρθρο 24 –γιατί γι' αυτό μιλούμε τώρα– καμία μα καμία τροποποίηση, ούτως ώστε να επιτύχουμε όλα αυτά που θέλουμε, δηλαδή την προστασία του περιβάλλοντος και τη διαφύλαξη της κληρονομιάς μας. Πολύ φοβούμαι ότι αν το τροποποιούμε διαρκώς και το κάνουμε περισσότερο λεπτομερειακό, τότε γίνεται ένα νομικό πνίγμα το οποίο τελικώς κανείς δεν θα σέβεται. Και γιατί να το σεβαστεί, αν θέλετε, και ο πολίτης όταν ο πολιτικός κάθε δύο, τρία ή τέσσερα χρόνια έρχεται εδώ και το αλλάζει.

Σας το ξαναλέω ότι εγώ φαντάζομαι τον Καταστατικό Χάρτη της χώρας μου –δεν είμαι βέβαια ειδικός– ένα χάρτη που θα δίνει τις κατευθύνσεις, όπως προστατεύστε το περιβάλλον, διατηρείστε αλώβητα τα δάση μας και, από εκεί και πέρα, θα έρθει ο κοινός νομοθέτης και θα ρυθμίσει όλες τις λεπτομέρειες.

Έγινε μια φιλότιμη προσπάθεια –και νομίζω ότι όλοι συμφωνήσαμε τότε ότι πρέπει να προστατεύσουμε το περιβάλλον και τα δάση μας– στο άρθρο 24 με την τροποποίηση του 2001.

Στη συνέχεια, δεν θυμούμαι τώρα τον αριθμό, ήρθε ο νόμος του 2003, ο οποίος πραγματικά μέσα στις επιταγές του Συντάγματος –γιατί άκουσα πριν να διερωτάστε εσείς νομίζω, κύριε Πρόεδρε, τι είναι δάσος ή τι είναι δασική έκταση κ.λπ.– επί υπουργίας του κ. Δρυ, που είχα την τύχη να είμαι εισηγητής, διευκρινίζει τι είναι δάσος, τι είναι δασική έκταση κ.λπ.. Μάλιστα γίνεται αναφορά σε αεροφωτογραφίες του 1945 και γίνεται προσπάθεια να λυθεί το ιδιοκτησιακό καθεστώς ανάλογα με το εάν υπάρχουν ή δεν υπάρχουν τίτλοι και όλα αυτά τα ζητήματα.

Βέβαια να κάνω εδώ μια παρένθεση και να πω ότι δεν φαντάζομαι ότι το Σύνταγμα είναι ένα ζήτημα στο οποίο μπορούμε να αντιδικούμε. Με πολλή θλίψη ακούω εδώ από όλες τις παρατάξεις, μηδέν και του εαυτού μου εξαιρουμένου, να ξιφουλκούν ότι εμείς τότε κάναμε αυτό, εσείς κάνατε τότε το άλλο κ.λπ.. Όταν λέμε –και είναι στιγμή να το τονίσω και κάνω πρώτα την αυτοκριτική στο κόμμα μου– ότι ο Βουλευτής έχει ελεύθερη συνείδηση εδώ για το Σύνταγμα σημαίνει ότι έχει ελεύθερη συνείδηση. Δεν μπορεί, ενώ έχει ελεύθερη συνείδηση και ψηφίζει για το λαό και για το νομικό πολιτισμό και για το νομικό μέλλον της χώρας του, να υπόκειται στο τι κατευθύνσεις δίδονται και να υπάγεται αυτό το ζήτημα εδώ μέσα στη Βουλή. Διότι ποιος μπορεί να μου πει τελικώς ότι δεν θέλει να προστατευτεί το δάσος και ποιος δεν θέλει ένα κόσμο φυσικά καλύτερο;

Νομίζω, λοιπόν, ότι πρέπει κάποια στιγμή –έχουμε όλο τον καιρό και στη συζήτηση στην Ολομέλεια– να ξεφύγουμε απ' αυτές τις αγκυλώσεις και πρέπει –συγχωρέστε με που θα το πω, εγώ όση ώρα παρακολούθησα τη συζήτηση, άκουσα τόσο πολύ όμορφες ιδέες και τόσες πολύ καλές απόψεις– να ακούσουμε τι

λένε, επιτέλους, οι Βουλευτές. Έχουν και αυτοί φωνή και πρέπει να τους ακούσουμε.

Ξαναγυρνώντας, λοιπόν, στο επίμαχο θέμα μας νομίζω ότι έχουμε πλέον με σαφήνεια τον ορισμό του δάσους. Εδώ χωρίς να θέλω να καταστρέψω όλα αυτά που είπα πριν κάνοντας αντιπολίτευση, θα διερωτηθώ: Γιατί σήμερα ο Υπουργός Γεωργίας ανέστειλε αυτόν τον νόμο; Είχε αρχίσει πραγματικά μια διαδικασία ούτως ώστε να προστατευθεί η κατάσταση. Δηλαδή, εκείνα που ήταν δάση να μείνουν δάση και εκείνα που ήταν δημόσια δάση να μείνουν δημόσια δάση. Υπάρχουν και τα ιδιωτικά δάση στη χώρα μας για όσους το αποδείκνυαν.

Δεν πρέπει να ξεχνούμε όμως, ότι ο λαός μας έζησε δεινά με εμφύλιους πολέμους. Υπάρχουν στο νομό μου –φαντάζομαι ότι το ίδιο ισχύει και σε άλλους νομούς– ορεινοί εγκαταλελειμμένοι, πανέμορφοι οικισμοί όπου, εν πάση περιπτώσει, στη δύνη του εμφυλίου πολέμου όταν έρχονταν οι αντάρτες, τους θεωρούσαν συνεργάτες της Αστυνομίας και όταν έρχονταν οι της Αστυνομίας, έκαναν το ίδιο γιατί έδιναν τροφή στους αντάρτες και έτσι αυτοί εγκατέλειψαν τα χωριά τους. Εκεί υπήρχαν τα δάση τους και τα κτήματά τους. Ορισμένοι εδώ πέρα που ξιφουλκούν με υπέρμετρο ζήλο μόνο το real estate, τα ξενοδοχεία και την εξοχική κατοικία σκέφτονται; Δεν υπάρχουν και αυτοί οι άνθρωποι που ζουν μέσα στα δάση και που αισθάνονται ξένοι μέσα στον ίδιο τους τον τόπο; Αυτούς όλους δεν πρέπει να τους προστατεύσουμε; Γιατί ο Υπουργός Γεωργίας ανέστειλε αυτή την ισχύ του νόμου; Αυτό πραγματικά είναι ύποπτο. Για να εκδώσει αργότερα ένα νόμο εκτελεστικό; Άραγε προς ποια κατεύθυνση;

Υπάρχουν, λοιπόν, ζητήματα τα οποία είναι πρακτικά δυσνόητα. Δεν αντιλαμβάνομαι, δηλαδή, γιατί συμβαίνει αυτό. Εγώ δεν είμαι τόσο τρομοκρατημένος στο ότι μας λείπουν τα δάση. Είμαι πιο πολύ τρομοκρατημένος για όλα αυτά –συνηγορώ και συνυπογράφω διευρύνοντας και λίγο– που είπε η κ. Παπαδημητρίου, όπως για την κακογουστιά μας, πώς χτίζουμε, γι' αυτές τις τεράστιες πολυκατοικίες μέσα στις πόλεις μας ακόμη και στην επαρχιακή μου πόλη τη Χαλκίδα, όπου ξαφνικά τα μπαλκόνια ίπτανται πάνω από τους δρόμους μας, που δεν θα μπορούμε να βρούμε ένα δεντράκι, που δεν θα μπορούμε να βρούμε μια γωνιά, που η θάλασσα κακοποιείται και που «τέρατα» χτίζονται στις πλαζ και τις παραλίες μας. Όλα αυτά είναι ζητήματα που πρέπει να τα θίξουμε.

Επειδή σε άκουσα προηγουμένως, αγαπητέ φίλε, κύριε Λοβέρδο, νομίζω ότι θα συμφωνήσετε μαζί μου. Νομίζω, λοιπόν, ότι τα δάση σήμερα πλήττονται από πυρκαγιές. Είναι κι αυτό ένα φαινόμενο της φύσης.

Εγώ που είμαι από την επαρχία και ακούω και παλαιότερους, πάντα άκουγα ότι κατά καιρούς ειδικά τα δάση της χαλεπίου πεύκης ανανεώνονται φυσικά, γιατί κάποτε γηράσκουν. Είχα την τύχη να διαβάσω κάποτε στην εφημερίδα ότι και τα δάση που πληνίτη μας διαρκώς γίνονται περισσότερα και είναι λογικό. Όσο οι άνθρωποι έρχονται στις πόλεις, παύουν να ζουν από τη γη και το δάσος επεκτείνεται.

Σας μεταφέρω χαρακτηριστικό παράδειγμα από την πατρίδα μου τη Σκύρο, όπου χρειάστηκε να γίνει ένα έργο φράγματος και από τα τριακόσια στρέμματα που χρειάστηκαν, σήμερα τα εκατό οι δασικοί τα χαρακτήρισαν δασικά. Στην αεροφωτογραφία του 1960 ήταν μόνο δέκα τα στρέμματα στα οποία ήταν φυτωμένα πεύκα. Νομίζω ότι πρέπει να το θίξουμε αυτό, αν και εκφεύγει από τις ταπεινές μας δυνάμεις και τις δυνατότητες, ότι, δηλαδή, το φαινόμενο του θερμοκηπίου –που πολύ σωστά πρέπει να μας ανησυχεί– ίσως οφείλεται και στην έλλειψη σεβασμού που δείχνει ο άνθρωπος, ο ισχυρός άνθρωπος, οι ισχυρές δυνάμεις μέσα από τις πυρηνικές δοκιμές και όλα αυτά τα ζητήματα, για τα οποία δεν είμαι ειδικός, ωστόσο έχω τη διαίσθηση να αντιληφθώ ότι ευθύνονται το ίδιο.

Νομίζω ότι πρέπει να δείξουμε ένα μεγαλύτερο συναινετικό πνεύμα. Δεν νομίζω ότι θα προστατεύσουμε ή δεν θα προστατεύσουμε το δάσος αν αναθεωρήσουμε το άρθρο 24. Έχουμε ήδη ένα ικανό οπλοστάσιο και σε θεσμικό, συνταγματικό κατοχυρωμένο πλαίσιο, το άρθρο 24, αλλά και σε νομοθετικές ρυθμίσεις, αρκεί να βρούμε εκείνους τους ανθρώπους της Δημόσιας Διοίκησης να τις εφαρμόσουν και αρκεί και οι πολίτες μας

να αποκτήσουν την ευαισθησία που χρειάζεται.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Ηλίας Καλλιώρας): Ευχαριστούμε τον κ. Παπαγεωργίου.

Ο κ. Μπόλαρης έχει το λόγο.

ΜΑΡΚΟΣ ΜΠΟΛΑΡΗΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριοι συνάδελφοι, σήμερα όλοι οι ομιλήσαντες αναφέρθηκαν στο εξαιρετικό άρθρο 24 του Συντάγματος, στην ιστορία, στο θεμελιωτή, σ' αυτόν που είχε την ιδέα και όλοι οι συνάδελφοι που μίλησαν ομολόγησαν πως το άρθρο αυτό έχει προβλέψεις, τις οποίες διαχρονικά δεν τις εφαρμόσαμε. Αναφέρομαι στις πολιτικές που έπρεπε να υιοθετήσει και να νομοθετήσει η ελληνική Βουλή, οι ελληνικές κυβερνήσεις, τις κρίσιμες, τις βασικές, όπως το Κτηματολόγιο, το Δασολόγιο, τον ορισμό των αιγιαλών, το υπόβαθρο, όπως είπε η κ. Παπαδημητρίου.

Και επειδή ακριβώς δεν εφαρμόσαμε το άρθρο 24 και δεν το σεβαστήκαμε και διέσωσε την τιμή της ελληνικής πολιτείας το Συμβούλιο της Επικρατείας με τις δικές του αποφάσεις –αυστηρές είπαν κάποιοι, πιθανόν να είναι έτσι- δημιουργήθηκαν προβλήματα, όχι επειδή υπάρχει το άρθρο 24, αλλά επειδή δεν εφαρμόσαμε τις πολιτικές που προβλέπει το άρθρο 24.

Σήμερα, λοιπόν, κάνουμε το εξής μεγάλο λάθος. Αντί να ζητήσουμε από την Κυβέρνηση να εφαρμόσει τις πολιτικές που προβλέπει εδώ και τριάντα χρόνια το άρθρο 24, πάμε να καταδικάσουμε το σωστό. Αντί να διορθώσουμε το λάθος, ξεκινούμε αντίστροφα. Δηλαδή, τα βάζουμε με το άρθρο το οποίο δεν εφαρμόσαμε, αντί να φέρουμε νομοθετήματα για να περάσουμε τα κτηματολόγια, τα δασολόγια, τον ορισμό των αιγιαλών, τα υπόβαθρα τα οποία μας λείπουν. Αυτό έχει ανάγκη η χώρα.

Κυρία και κύριοι συνάδελφοι, το «WWF» είναι μια πολύ γνωστή οργάνωση διεθνώς. Το Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδος είναι ένα πολύ σεβαστό νομικό πρόσωπο, το οποίο με τις παρεμβάσεις του έχει αποκτήσει σοβαρότατη αξιοπιστία. Νομίζω πως η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία είναι επίσης γνωστή, όπως είναι γνωστά και η Εταιρεία Προστασίας του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς και βεβαίως ο Σύλλογος των Πολεοδόμων και Χωροτακτών.

Όλοι αυτοί, λοιπόν, οι επιστημονικοί σύλλογοι, οι περιβαλλοντολογικοί σύλλογοι έχουν ένα κοινό δελτίο Τύπου, το οποίο νομίζω ότι πρέπει να το ακούσει η Κυβέρνηση. Εμάς του ΠΑ.ΣΟ.Κ. δεν μας ακούει για κάποιους λόγους.

Λέει, λοιπόν, το δελτίο Τύπου αυτών των οργανώσεων, αφού εκφράσει την έντονη ανησυχία, πως είναι αντίθετοι στην αναθεώρηση του άρθρου 24 για τους εξής λόγους. Διαβάζω τους δύο πρώτους: «Στο σκεπτικό της αναθεώρησης της πρότασης της Νέας Δημοκρατίας δεν διαφαίνεται καμία πρόθεση βελτίωσης του ισχύοντος θεσμικού καθεστώτος προστασίας του φυσικού πλούτου της χώρας. Τουναντίον, οι προτεινόμενες τροποποιήσεις πιθανότατα θα διευκολύνουν την προώθηση «έργων»...» –τη λέξη «έργων» τη βάζει μέσα σε εισαγωγικά το δελτίο Τύπου... «...και παρεμβάσεων σε ευαίσθητες περιοχές δασικού κυρίως χαρακτήρα, οι οποίες είναι ασύμβατες με το ισχύον συνταγματικό καθεστώς προστασίας».

Και ο δεύτερος λόγος που λένε «όχι» αυτές οι οργανώσεις είναι ο εξής: «Η έλλειψη συνολικού ταμειακού χωρικού σχεδιασμού, σε συνδυασμό με την αδικαιολόγητη καθυστέρηση ολόκληρου του Κτηματολογίου, αποτελούν βασικό κίνητρο για τη διαιώνιση των καταπατήσεων δημόσιας και οικολογικά πολύτιμης γης στη χώρα μας, γεγονός που επιβεβαιώνεται από την πλούσια σχετική νομολογία του Σ.τ.Ε.».

Νομίζω πως αυτά εσείς, κυρία Παπαδημητρίου, τα καταλαβαίνετε πολύ καλά και σε ένα μεγάλο βαθμό τα συμπεριζέστε.

Κυρία και κύριοι συνάδελφοι, θα μου επιτρέψετε να θέσω και την άλλη διάσταση, γιατί συζητούμε για το περιβάλλον. Είναι γνωστό ότι γίνονται έρευνες στο πανεπιστήμιο, για να συσχετίσουν την αύξηση των καρκίνων στον αγροτικό πληθυσμό με την κατάχρηση που γίνεται των φυτοφαρμάκων.

Είναι γνωστό, επίσης, ότι οι έρευνες εντείνονται για να αναδείξουν τις συνέπειες που έχει η μόλυνση του εδάφους, του υπεδάφους, των υπόγειων νερών, των επιφανειακών νερών, των ποταμών, των λιμνών, της θάλασσάς μας από την υπερβολική

κατανάλωση των λιπασμάτων και των φυτοφαρμάκων στο περιβάλλον.

Τελικά, τι είναι η πατρίδα μας; Τι είναι η Ελλάδα; Αν απ' αυτή την έννοια βγάλουμε το περιβάλλον, τι μένει; Θα μείνουμε με ιστορία; Αυτό το λέω, διότι αν κανείς πει «Ελβετία» ή «Αυστρία», αμέσως σχηματίζονται κάποιες εικόνες. Και εμείς για την Ελλάδα θέλουμε να σχηματίζονται καθαρές εικόνες, εικόνες για τις οποίες εμείς θα κάνουμε πολιτικές.

Κύριοι συνάδελφοι, κάθε εβδομάδα, όταν προσγειώνεται το αεροπλάνο με το οποίο κατεβαίνω από τη Θεσσαλονίκη στην Αθήνα, διαπιστώνω πως σ' εκείνον τον απέραντο όμορφο αμπελώνα και ελαιώνα που ήταν τα Μεσόγεια, υπάρχουν συνεχώς καινούργιες παρεμβάσεις. Εκεί που υπήρχαν αμπέλια και ελιές, κτίζονται τεράστια κτήρια.

Πού είναι το υπόβαθρό μας; Πού είναι η φέρουσα ικανότητα, κύριε Υπουργέ; Την είδαμε; Διότι θα μου επιτρέψετε να σας πω πως ήταν πολύ καλό το ευφυολόγημα του κυρίου Υπουργού που είπε πως έκοψαν δέντρα για να γίνει ο Παρθενώνας, αλλά αυτό είναι ιεροσυλία. Το ευφυολόγημα ήταν ιεροσυλία, διότι άλλο είναι ο Παρθενώνας και άλλο είναι τα συγκροτήματα και άλλο είναι οι πολυκατοικίες και άλλο είναι η φέρουσα ικανότητα, γιατί εδώ συζητούμε σήμερα για μια αναθεώρηση, χωρίς να δούμε τις προϋποθέσεις.

Κυρία και κύριοι συνάδελφοι, η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας σε μεγάλο βαθμό είναι προκλητική. Και εγώ θεωρώ εκπληκτικό το πώς διατυπώθηκε αυτή η πρόταση. Είναι μια πρόταση η οποία έχει μια ανενδοίαστη επίθεση στο Συμβούλιο Επικρατείας σε δυο τρία σημεία, με χοντρές εκφράσεις, τις οποίες θα μου επιτρέψετε να σας πω πως δεν τις δικαιολογώ για την κυβερνητική Πλειοψηφία.

Οι εκφράσεις «ανελαστικές παραδοχές», «ανεπιεικείς λύσεις», «ακραίες καταστάσεις», όταν αφορούν το Συμβούλιο της Επικρατείας και αφορούν το Ε' Τμήμα, το οποίο κατά την δική μας άποψη διέσωσε την τιμή της χώρας σε πολλά ζητήματα, είναι απαράδεκτες.

Η βούληση μείωσης της προστασίας αποτυπώνεται στις αλλαγές που γίνονται σε λέξεις. Το «εθνικό συμφέρον» στην πρόταση της Νέας Δημοκρατίας γίνεται «δημόσιο συμφέρον». Σας τα είπε και ο κ. Μπένος. Νομίζω πως ήταν μνημειώδης η σημερινή κατάθεση του Σταύρου Μπένου στη Βουλή, είναι τα κείμενα τα οποία τιμούν τη Βουλή. Η λέξη «αειφορία» αντικαταστάθηκε στην πρόταση της Νέας Δημοκρατίας από τη «βιώσιμη ανάπτυξη». Και μάλιστα υπήρχε ξεχωριστή επεξήγηση από το Σταύρο Μπένο για την αντίθεση που έχει η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας με τον ορισμό που δίνει η Ευρωπαϊκή Ένωση στον όρο «αειφορία».

Τι είναι, λοιπόν, τελικά το άρθρο 24 του Συντάγματος; Ο εισηγητής του ΠΑ.ΣΟ.Κ., ο Σταύρος Μπένος, ανέφερε ότι το άρθρο 24 είναι ένα από τα σημαντικότερα κεκτημένα της πολιτικής μας ζωής και, ταυτόχρονα, ο ακρογωνιαίος λίθος για την προστασία του περιβάλλοντος.

Το δυσάρεστο είναι, όπως είπα και εισαγωγικά, ότι αυτός ο ακρογωνιαίος λίθος δεν δομήθηκε. Πάνω σ' αυτόν τον ακρογωνιαίο λίθο δεν δομήσαμε.

Ε, λοιπόν, ας δομήσουμε τώρα. Ας βιαστούμε να δομήσουμε τώρα. Ας σπεύσουμε να κάνουμε τις πολιτικές που δεν κάναμε και να μην ξεθεμελιώσουμε, να μην ξεπατώσουμε τον ακρογωνιαίο λίθο.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Πρόεδρος της Επιτροπής ο κ. **ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΑΓΑΚΗΣ**)

Πριν ένα χρόνο ο καθηγητής κ. Παπαδημητρίου στην εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ» έγραφε επί λέξει τα εξής: «Η κακή κατάσταση του περιβάλλοντος δεν νομίζω ότι θα μπορούσε να αποδοθεί στο Σύνταγμα, ούτε στην αυστηρή ορισμένα φορές νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας. Η ευθύνη πρωτίστως ανήκει στην Κυβέρνηση και στη διοίκηση.» Να αναφέρω εδώ ότι δεν κάνει κριτική στη Νέα Δημοκρατία, στις κυβερνήσεις κάνει. Και συνεχίζει: «Το πρόβλημα διαρκώς εντείνεται με την παράλειψη της πρώτης να διαμορφώσει περιβαλλοντική πολιτική και την αβελτηρία της δεύτερης. Είναι λάθος, λοιπόν, να πιστεύουμε ότι η Αναθεώρηση του Συντάγματος θα μπορούσε να συμβάλει

στην αντιμετώπισή του».

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η ελληνική κοινωνία έχει την απαίτηση από το ελληνικό Κοινοβούλιο να συζητήσει για το μέλλον του περιβάλλοντος σε μια χώρα της Μεσογείου που όντως κινδυνεύει, να συζητήσει για τα ζητήματα της ποιότητας της ζωής και στο αστικό περιβάλλον και στο αγροτικό περιβάλλον, να υιοθετήσει και να νομοθετήσει πολιτικές που θα υλοποιήσουν όσα το άρθρο 24 από το 1975 προβλέπει και που θα προάγουν την πολιτική του περιβάλλοντος.

Ήθελα πάρα πολύ επιγραμματικά να σημειώσω αυτά τα οποία πρότεινε και ο Σταύρος Μπένος -όχι σήμερα, δεν πρόλαβε, προηγούμενα. Είναι πολύ σημαντικό να συζητήσουμε για ένα ξεχωριστό Υπουργείο Περιβάλλοντος. Είναι πάρα πολύ σημαντικό αυτό το Υπουργείο Περιβάλλοντος να ξεκινήσει επιχείρηση χωρικής οργάνωσης της χώρας. Είναι πολύ σημαντικό να δημιουργήσουμε ένα πράσινο ταμείο και ένα πράσινο πιστοποιητικό για τις δράσεις στη χώρα μας. Είναι εξίσου σημαντικό να καθιερώσουμε σαφείς δείκτες για το περιβάλλον, όπως η αύξηση του πρασίνου, η ανακύκλωση, οι καθαρές ακτές, οι οικολογικές καλλιέργειες κ.λπ. Είναι εξίσου πολύ σημαντικό και είναι ευθύνη αυτής της Βουλής, ευθύνη της Κυβέρνησης, ευθύ-

νη της Αντιπολίτευσης, να συζητήσουμε για ένα παρατηρητήριο περιβάλλοντος, μια μεγάλη ηλεκτρονική βάση, ανοιχτή σε όλους τους πολίτες που θέλουν να ενημερωθούν και να πάρουν μέρος και θέσεις για όλα τα ζητήματα που αφορούν το περιβάλλον.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Τραγάκης): Ευχαριστούμε πολύ, κύριε συνάδελφε.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους συναδέλφους για την υπομονή που έδειξαν στην πολύωρη σημερινή μας συνεδρίαση, η οποία διήρκησε περίπου επτάμισι ώρες.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δέχεστε στο σημείο αυτό να λύσουμε τη συνεδρίαση;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

Με τη συναίνεση της Επιτροπής και ώρα 18.11' λύεται η συνεδρίαση για την προσεχή Τετάρτη 24 Ιανουαρίου 2007 και ώρα 11.00' με αντικείμενο εργασιών της Επιτροπής: επεξεργασία και εξέταση των άρθρων 56, 57, 111, 115 και 118 του Συντάγματος.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΑΓΑΚΗΣ

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ